

Plenum

Onsdag 11.10.2023 kl. 10.00—22.05

2. Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2024

Regeringens proposition RP 41/2023 rd

Remissdebatt

Talman Jussi Halla-aho: Ärende 2 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Ärendet remitteras till finansutskottet, som de övriga utskotten enligt arbetsordningen kan lämna utlåtande till inom 30 dagar från det att propositionen remitterats till finansutskottet.

Debatten och behandlingen av ärendet avbröts i plenum 10.10.2023.

I anslutning till detta ärende tilläts även debatt om ärende 3—39 på dagordningen.

Debatten fortsätter. Enligt uppgifter som vi fått kommer ministrarna Valtonen och Tavio att tvingas gå innan den reserverade tiden är slut, men de kommer säkert att själva berätta mer om detta i sina presentationsanföranden. — Minister Valtonen, varsågod.

Debatt

10.01 Ulkominiisteri Elina Valtonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on ollut puoli vuotta puolustusliitto Naton jäsenmaa. Naton jäsenyyden myötä ulko- ja turvallisuuspolitiikassamme on koittanut uusi aika. Keskiössä ovat vahva pelote, uskottava kansallinen puolustuskyky, kansainväliset kumppanuudet sekä strategiset taloussuhteet.

Euroopan unionin ja Naton jäsenyydet määrittävät Suomen ulkopolitiikkaa. Suomi ei enää koskaan kohtaa turvallisuuteen liittyviä haasteita yksin. Tärkein päämäärämme on turvata Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus ja taata suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi. Ulko- ja turvallisuuspolitiikkamme vahva perusta säilyy: oikeusvaltioperiaate, ihmisoikeudet, demokratia ja tasa-arvo. Yksi esimerkki jatkuvuudesta on se, että ensi vuoden talousarviossa kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuihin ja rahoitusosuuksiin ehdotetusta summasta suurin osa kohdistuu YK:lle.

Nato-jäsenyyden lisäksi Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on muuttanut rajusti turvallisuusympäristöämme. Suomi antaa apua Ukrainalle ja tulee jatkamaan sitä niin kauan kun on tarpeen. Kyse ei ole hyväntekeväisyydestä vaan yhteisestä puolustustaistelusta eurooppalaisen elämäntavan ja arvojemme puolesta.

Haluankin nostaa esiin erityisesti kaksi asiaa ensi vuoden talousarviosta ulkominiisteriön hallinnonalalla: Nato-liitännäiset menot ja Suomen tuen Ukrainalle.

Olemme varanneet Nato-liitännäisiin menoihin yhteensä noin 12 miljoonaa euroa ulkominiisteriön talousarviossa. Tämä pitää sisällään esimerkiksi 3,9 miljoonaa euroa Suomen maksuosuutena Naton siviilibudjettiin ja 5 miljoonaa euroa Naton kokonaisvaltaiseen Ukrainarahastoon. Suomen Nato-edustuston muuttoon Naton päämajaan olemme varanneet 4 miljoonaa euroa. Ensi vuoden toimintamenoihin sisältyy yhteensä noin 2 miljoonan euron arvosta rahaa uusien Natoon liittyvien tehtävien täyttämiseen. Määräraha on 700 000

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

euroa enemmän kuin tänä vuonna, ja sitä vastaavat lisäresurssit on osoitettu Suomen Nato-edustustolle ja ulkoministeriön eri osastoille.

Nato-liitännäisten menojen lisäksi mainitsen Suomen tuen Ukrainalle ulkoministeriön talousarviossa. Olemme varanneet tähän tarkoitukseen yhteensä noin 90 miljoonaa euroa. Ukrainan tukeminen ja maan turvallisuussektorin vahvistaminen siviilikriisinhallinnan kautta on Suomelle ensisijaista. Lisäksi Suomi osallistuu merkittäväällä panoksella koulutustuen antamiseen Ukrainan asevoimille. Tuki Ukrainalle -momentilla on 58 miljoonaa euroa. Jo mainittuun Naton CAP-rahastoon on varattu 5 miljoonaa euroa, ja sotilaallisen kriisinhallinnan momentille on varattu 5,9 miljoonaa euroa. Lisäksi siviilikriisinhallintamomentilla on 1,5 miljoonaa euroa EU:n neuvontaoperaatioon Ukrainassa. Lisäksi Ukrainalle kohdennetaan merkittävästi humanitaarista apua, lähtökohtaisesti noin 20 miljoonaa euroa vuodessa. Suomen vahva tuki Ukrainalle jatkuu siis tässä talousarviossa sekä tulevaisuudessa.

Arvoisa puhemies! Nopeat muutokset Euroopan turvallisuustilanteesta edellyttävät varautumista muutoksiin myös kriisinhallinnan osalta. Suomi osallistuu edelleen aktiivisesti Etyjin, EU:n, Naton ja YK:n sotilaalliseen ja siviilikriisinhallintaan. Kansainvälisten kriisinhallintatehtäviemme painopisteet ovat Libanonissa, Irakissa, Kosovossa ja Ukrainassa. Rauhanvälityksessä taas laajennamme osallistumistamme YK:n ja muihin rauhanvälityks- ja dialogiprosesseihin.

Suomen ulkoasiainhallinnon toiminta nojaa kattavaan edustustoverkkoon. Suomen edustustoverkko kattaa 93 toimipistettä, joista 88:ssä on lähetettyä henkilökuntaa ensi vuonna. Verkon toimintakyvyn ylläpitäminen nykyisessä ulko- ja turvallisuuspoliittisessa tilanteessa on erityisen tärkeää.

Hallitusohjelmassa ei osoitettu varsinaisia toimintamenovähennyksiä ulkoasiainhallinnolle. Joudumme kuitenkin sopeuttamaan toimintaamme, sillä nykyinen määrärahataso ei riitä kattamaan hallinnonalan menoja.

Tulemme toteuttamaan ulkoasiainhallinnon uudistuksen, joka tukee uuden aikakauden ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa ottamalla huomioon esimerkiksi Nato-jäsenyyden mukanaan tuomat lisävelvoitteet. [Puhemies koputtaa] Pienen maan on tarkkaan harkittava, miten saamme resurssimme parhaaseen mahdolliseen käyttöön.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Tavio, olkaa hyvä.

10.07 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio (esittelypuheenvuoro): Herra puhemies! Kansainvälinen toimintaympäristö ja kauppa ovat olleet viime vuodet mittavan murroksen keskellä. Kun koronan vaikutuksista alettiin toipua, aiheutti Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa seurannaisvaikutuksineen suuren šokin. Rajat ylittäviin toimitusketjuihin on tullut epävarmuutta, ja samaan aikaan käydään kansainvälistä kilpailua kriittisistä raaka-aineista ja komponenteista. Tilanne on Suomen kaltaisen ulkomaankaupasta riippuvaisen kansantalouden kannalta hyvin haastava. Kriisien keskellä kansainvälisten taloussuhteiden ja sekä viennin että investointien edistäminen on keskeisessä roolissa suomalaisen elinkeinoelämän ja kotimaisen työn turvaamisessa.

Ulkomaankauppamme sujuvoittamiseksi on tärkeää, että kansainvälisen kaupan esteitä puretaan ja että kaupankäyntiä koskevaa sääntöpohjaista järjestelmää vahvistetaan. EU:n kahdensivuliset vapaakauppasopimusneuvottelut indopasifisen alueen ja Latinalaisen Amerikan kanssa etenevät hitaasti. On Suomen edun mukaista, että EU:sta tulisi nykyistä jous-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

tavampi ja tehokkaampi toimija näissä neuvotteluissa. Sopimuksissa tulee keskittyä olennaiseen eli kaupan vapauttamiseen ja vakautta tuovan sääntöpohjaisen järjestelmän luomiseen. Kauppasopimukset tarjoavat yrityksillemme kustannussäästöjä ja ennustettavuutta sekä avaavat uusia markkinoita.

Edistämme kansainvälistä kauppaa määrätietoisesti. Työn alla on muun muassa Suomen kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteko. Tarkoituksena on asettaa konkreettiset kauppapolitiikkaa koskevat tavoitteet ja toimenpiteet.

Arvoisa puhemies! Suomen talouspolitiikka keskittyy nyt talouden tervehdyttämiseen, mikä näkyy myös kehitysyhteistyössä. Ulkoministeriön hallinnoimaan varsinaiseen kehitysyhteistyön määrärahaan tehdään ensi vuonna 118 miljoonan euron sopeutus. Lisäksi kehityspoliittiseen laina- ja sijoitusmuotoiseen rahoitukseen tehdään 60 miljoonan euron sopeutus. Yhteensä tällä hallituskaudella vähennykset kehitysyhteistyöhön ovat yli miljardi euroa. [Sebastian Tynkkynen: Kiitos!] Varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahaksi ehdotetaan 622:ta miljoonaa euroa ja 464 miljoonan euron sitoumusvaltuuksia, jotka tuovat ennustettavuutta menoihin vuoden 24 jälkeisille vuosille. Kehittyvien maiden tukemista laina- ja sijoitusmuotoisella kehitysyhteistyörahoituksella ehdotetaan jatkettavaksi 70 miljoonalla eurolla. Hallitusohjelman mukaisesti kehitysyhteistyön maaohjelmia on jatkossa vähemmän, jolloin kansalaisjärjestöjen merkitys maatason työssä korostuu. Laskelman mukaan valtio kohdistaa kehitysyhteistyöhön vuonna 24 yhteensä 1,2 miljardia euroa, bktl-osuutena noin 0,42 prosenttia. Tähän kuuluu edellä mainittujen erien ohella rahaa muiltakin hallinnonaloilta, kuten EU-jäsenmaksuun sisältyvää kehitysyhteistyötä.

Säästämme rahaa kehitysyhteistyöstä, mutta se ei heikennä Suomen ulkopoliittista vaikuttavuutta, vaan sopeutukset tehdään priorisoimalla. Kehityspoliitikassa keskitytään Suomen vahvuuksiin, joita ovat muun muassa koulutus, digitalisaatio, puhdas energia sekä naisten ja tyttöjen oikeudet.

Ensi vuoden kehitysyhteistyöbudjetti vahvistaa Suomen järkkymätöntä tukea Ukrainalle. Ukraina on hallituskaudella Suomen suurin kehitysyhteistyön kohde. Ukrainaan kohdistetaan 58 miljoonaa euroa kehitysyhteistyöbudjetista, mikä on 20 miljoonaa euroa enemmän kuin nykyinen Ukrainan maakohtainen kehys. Kehitysyhteistyötä ehdollistetaan omien kansalaisten vastaanottamiselle ja kansainvälisen sääntöperusteisen järjestyksen tukemiselle. Suomi ei jaa kehitysapua hallinnoille tai toimijoille, jotka tukevat Venäjän hyökkäyssotaa. Ehdollistamislinjausten toimeenpanon valmistelu on käynnissä.

Arvoisa puhemies! Ensi vuoden budjetin myötä kaupan ja kehityksen entistä tiiviimpi yhteys lähtee toden teolla liikkeelle. Tämä lähestymistapa tulee ohjaamaan kehityspoliittikan entistä strategisempaa toimeenpanoa ja tarkoittaa sitä, että suomalaisia yrityksiä tulaa osallistamaan entistä enemmän kehityspoliittikkaan. Hallitus aikoo edistää suomalaisten yritysten osallistumista EU:n ja muun kansainvälisen kehitysrahoituksen mahdollistamiin investointihankkeisiin kehittyvissä maissa. Hallitusohjelman mukaisesti kehityspoliittikka on osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Vuoden 2024 budjettiesityksessä näkyy hallituksen tahto rakentaa kehittyvien maiden kanssa kestäviä kumppanuuksia, jotka perustuvat molemminpuoliseen hyötyyn.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

10.12 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Me käymme tätä keskustelua nyt hyvin levottomassa maailmassa. On tärkeää, että Itämerellä, Suomenlahdella tapahtunut kaasuputkivaurio tutkitaan perinpohjaisesti. Siihen täysi tuki hallitukselle. On tärkeää, että valtiojohto on tuominnut Hamasin terroristisen, raukkamaisen hyökkäyksen Israeliin. On tärkeää, että jatkamme vankkumatonta tukea Ukrainalle, ja myös siihen tässä salissa on hallitukselle täysi tuki.

Tässä levottomassa ajassa on tärkeää, että käymme tätä Nato-Suomena. Meillä on nyt liittolaisia, meillä on EU-kumppaneita — me emme ole yksin, aivan kuten ulkoministeri Valtonen totesi. Mutta samassa yhteydessä täytyy sanoa, että erityisesti liittolaismaana Suomen tulee kantaa huolta siitä, että me kannamme oman vastuamme. Kysymys on vastavuoroisuudesta. Suomi hakee YK:n turvallisuusneuvoston jäsenyyttä aivan lähivuosina tilanteessa, jossa me teidän esityksestänne leikkaamme kovasti esimerkiksi kehitysyhteistyömäärärahoja. [Puhemies koputtaa] Pakolaiskiintiö pudotetaan viiteensataan. Millaisen viestin tämä lähettää Suomesta, joka tarvitsee tukea omille pyrkimyksilleen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vikman, olkaa hyvä.

10.14 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensi vuoden budjetissa otetaan huomioon Suomen uusi ulko- ja turvallisuuspoliittinen aika ja vakava maailmanpoliittinen tilanne. Määrärahalisäyksissä huomioidaan erityisesti Nato-jäsenyyden mukanaan tuomat lisävelvoitteet.

Kuten viime viikon viikonlopun tapahtumat alleviivaavat, turvallisuustilanteessa ei ole liikettä parempaan, joten hallituksen vahvat panostukset Suomen turvallisuuteen ansaitsevat vahvan tukemme täältä eduskunnasta. Suomi ottaa vahvan roolin Natossa. Ulkoasiainhallinnon uudistus tukee uuden aikakauden ulkopoliittikkaa. Suomi jatkaa Ukrainan vahvaa tukea. Toivottavasti paitsi Suomessa myös Euroopan laajuisesti puolustusteollisuus saadaan vahvemmin vauhtiin.

On tärkeää, että Suomi osallistuu Ukrainan jälleenrakentamiseen, ja kysyisin vielä ministeri Taviolta: [Puhemies koputtaa] miten vahvasti tässä nyt päästään liikkeelle ja saadaan suomalaiset yritykset mukaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, Sebastian, olkaa hyvä.

10.15 Sebastian Tynkkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Silmitöntä pahuutta on mahdotonta ymmärtää. Tästä on kyse terroristijärjestö Hamasin käynnistämässä hyökkäyksessä Israelin siviilejä vastaan.

Lauantain tappamisaallon ensimmäisiä uhreja olivat rauhanfestareille osallistuneet nuoret. Palestiinalaisten tukemat Hamasin hyökkääjät ampuivat karkuun juosseita vieraita järkyttävin seurauksin. Alueelta on löydetty 260 ihmisen ruumiit. Palestiinalaiset kiljuivat riemusta. Se oli vasta alkua.

Terroristijärjestön hyökkäyksessä on kuollut jo 1 200 ihmistä. Väkivallalla ei ole ollut mitään rajoja. Ihmiset teurastettiin koteihinsa; isät, äidit, lapset. Jopa vauvatkin on ammuttu kuoliaiksi. Terrorismille ei pidä antaa mitään sijaa, vaan se on kukistettava, ja Israelilla on oikeus puolustaa itseään. Tuomitsemme Hamasin teurastukset [Puhemies koputtaa] yksiselitteisesti ja seisomme Israelin rinnalla.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

10.16 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sota Ukrainassa on jatkunut pitkään; terroriteot ja sota Israelissa, josta viime viikolla saimme vakavia uutisia; epävakaus Taiwanissa ja paine siellä; törkeät tuhotyöt Suomenlahdella ja niin edelleen — epävakaus maailmanpolitiikassa näkyy, ja se näkyy myös meillä täällä lähialueilla.

Suomen etu on ollut aina se, että olemme olleet aktiivisia kansainvälisessä yhteisössä. On meidän etumme, että teemme kansainvälisiä sopimuksia ja noudatamme niitä. Suomen aktiivinen rooli nyt Natossa, YK:ssa, Etyjissä ja totta kai osana Euroopan unionia on sitä, mitä meidän pitää edistää. Kysyn ulkoministeri Valtoselta ja uudelta hallitukselta, kuinka Suomi näkee Suomen roolin. Kuinka ministeri näkee Suomen roolin kansainvälisen yhteisön edistäjänä, [Puhemies koputtaa] ja mitkä ovat meidän painopisteemme tässä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Haavisto, olkaa hyvä.

10.17 **Pekka Haavisto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministereille puheenvuoroista. Hamasin isku Israeliin oli todella järkyttävä. Ajatuksemme ovat näiden uhrien ja heidän perheidensä luona. Olisin kysynyt, miten hallitus näkee jatkossa Lähi-idän rauhanponnistelut, Lähi-idän rauhanpyrkimykset tässä karmeassa tilanteessa ja miten meidän omien rauhanturvaajiemme turvallisuus Libanonissa tulee järjestymään, jos konflikti vielä sinnekin laajenee? Olen myöskin nähnyt EU:ssa hyvin erilaisia linjoja näiden kehitysyhteistyömäärärahojen ja humanitääristen rahojen suhteen. Mikä on hallituksen linja tässä yhteydessä?

Balticconnectorin isku oli myöskin meitä herättävä. Olemme hyvin riippuvaisia näistä merenalaisista yhteyksistä. Olisin kysynyt ministeri Valtoselta: mitä muuta voidaan vielä tehdä, jotta nämä merenalaiset yhteydet, energiayhteydet ja sähkö- ja tietoliikenneyhteydet voidaan turvata?

Viimeisenä asiana olisin ottanut esille Etyjin puheenjohtajuuden. Tässä budjetissa varataan siihen rahoja. Miltä se näyttää? Vuoden 24 puheenjohtajuudesta ei ole tietoaakaan, kuka sitä hoitaa. Me olemme puheenjohtaja 25. [Puhemies koputtaa] Mitä Etyjissä saadaan aikaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Saramo, olkaa hyvä.

10.19 **Jussi Saramo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka nyt tietysti käsitelläänkin budjettia, niin tässä on käyty yleistä keskustelua. Globaali tilanne todella on kammottava, ja nyt Suomen pitäisi ottaa isompi rooli, toimia aktiivisemmin rauhanraken-
tajana, käyttää niitä muutamia miljoonia eikä leikata omasta toiminnastamme, omasta vaikutusvallastamme ja kehitysyhteistyöstä.

Venäjän hirvittävä hyökkäys, Hamasin järkyttävät terroriteot, Azerbaidžanin hyökkäys, Kiinan ja lähialueiden kireä tilanne, Jemen, Syyria, Iranissa sisäpoliittisestikin tilanne on hirvittävä, mutta kaikki se liittyy myös lähialueille. Me tiedetään, että moni on nyt nähnyt tilaisuutensa tulleen ja käyttää aina, kun mannerlaatat liikkuvat, tilannetta hyväkseen. Venäjän miehitys jatkuu myös Transnistriassa. Palestiinassa miehitys jatkuu kansainvälisen oikeuden vastaisesti, palestiinalaisia työnnetään yhä pienemmälle alueelle. [Puhemies koputtaa] Nyt kostoiskut tappavat valtavan määrän siviilejä. Suomen ei pidä tässä nyt lähteä

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

julistamaan kosta, [Puhemies koputtaa] vaan tekemään kaikkensa, että rauha saadaan kaikkialla aikaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Biaudet, var så god.

10.20 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turvallisuus on jakamatonta, ja ehkä näemme tänään sen jotenkin raaempana kuin ehkä ainakin minun elämässäni koskaan olemme nähneet. Näemme sen lähellä Ukrainassa, näemme sen armenialaisten kohteluna, näemme Hamaksen julman hyökkäyksen seuraukset, jotka ovat aivan käsittämättömiä. Palasin Tel Avivista juuri viime viikolla, juuri ennen tätä, rauhankonferenssista, jossa palestiinalaiset naiset ja israelilaiset naiset yrittävät rakentaa rauhaa ja lopettaa väkivallan.

Tällä hetkellä olisi erittäin tärkeitä, että Suomi lisäisi panostuksiaan rauhanrakentamisessa ja rauhan edellytysten turvaamisessa esimerkiksi kehitysyhteistyön kautta. Millä tavalla Suomi aikoo reagoida siihen, että maailmassa ei syntyisi lisää konflikteja ja sotia voitaisiin ehkäistä? [Sebastian Tynkkynen: Tuki pois Palestiinalla! — Oikealta: Kaikki pois!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos, tack. — Edustaja Räsänen, Päivi, olkaa hyvä.

10.21 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On tärkeää, että terroristijärjestö Hamasin väkivaltainen hyökkäys tuomitaan yksiselitteisesti myös Suomessa, ja on tärkeää, että Suomi on nyt niillä keinoilla, mitä on käytettävissä, tukemassa Israelia.

Hallitusohjelman mukaan Suomi valvoo kehitysyhteistyövarojen käyttöä tehokkaasti, ja mikäli väärinkäytöksiä havaitaan, niin se voi johtaa tuen leikkaamiseen tai lakkauttamiseen tai jopa takaisinperintään. Kysynkin ministeri Taviolta: Miten arvioitte Palestiinan hallinnon reaktioita nyt tähän Hamasin iskuun? Onko sieltä kuulunut tuomiota tälle Hamasin terroristiselle hyökkäykselle, ja olisiko myös tässä tilanteessa tärkeää pohtia tätä kehitysyhteistyön sisältöä, jossa on valitettavasti nähty esimerkiksi tämän koulutusohjelman sisällä [Puhemies koputtaa] tietynlaista jihadistista propagandaa? [Puhemies koputtaa] Miten arvioitte tätä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskinen, olkaa hyvä.

10.22 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tässä useampi puheenvuoro on käsitellyt rauhanvälityksen merkitystä tällaisina aikoina, jolloinka sodat pitkittyvät ja vakavoituvat, terrori-iskuja satelee ja kansainvälisen yhteisön vastatoimet tuntuvat monissa pitkissä, pitkittyneissä konflikteissa kovin voimattomilta. On kaivattu YK-uudistusta, jossa turvallisuusneuvoston toimintamahdollisuudet ja tehokkuus voisivat palata sellaisessakin tilanteessa, jolloin vetojäsenyyttä käyttää hyökkääjä itse.

On toisaalta pidettävä mielessä, että rauhanvälitystä tarvitaan hyvin monella tasolla ja siihen tarvitaan aktiivisuutta. Vaikka Suomi nyt on sotilasliiton jäsen ja saa siitä turvaa, se ei estä ponnisteluja hyvinkin monipuolisesti täällä rauhanvälityksen, rauhan edistämisen rintamalla, niin kuin Norjan esimerkki osoittaa. Mitä Suomi aikoo tehdä tällä aktiivisen rauhantyön edistämisen puolella? [Puhemies koputtaa] Rauhanvälitykseen sinänsä ihan hyvin osoitetaan lisämäärärahaa.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kauma, olkaa hyvä.

10.24 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallitus ja ulkoministeri Valtonen aloittivat työnsä varsin vaarallisissa tunnelmissa jo heti kesällä, ja näyttää siltä, että turvallisuustilanne ei ole todellakaan maailmassa parempaan päin. Täällä monet edustajat ovat luetelleet erilaisia konflikteja ja tapahtumia: Armenia, Azerbaidžan, Israel, Gaza ja nyt tämä Balticconnector-kaasuputken tuhotyö. Elämme todella vaarallisissa tunnelmissa verrattuna siihen, mitä tilanne oli viime hallituskauden alussa, ja tilanne ei todella näytä menevän parempaan suuntaan.

Näyttää siltä, että aika monet maat, joissa ongelmia on, pyrkivät Naton ja EU:n suuntaan. Esimerkiksi Ukraina, Moldova, Georgia ja Länsi-Balkanin maat ovat hakenneet EU-jäsenyyden piiriin, ja ilmeisesti keskustelua on käyty niin, että voitaisiin puhua osittaisista jäsenyyksistä, [Puhemies koputtaa] mikäli maa ei aivan täytä näitä ehtoja. Mitä mieltä, ministeri Valtonen, olette tällaisen osittaisen jäsenyyden mahdollisuudesta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaikkonen, olkaa hyvä.

10.25 **Antti Kaikkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Elämme kyllä aika lailla kylmääviä aikoja, maailmalla puhalttaa pahaenteisiä tuulia. Ukrainan sota jatkuu, ja Lähi-idän tilanne on erittäin vakava. Näissä oloissa on tärkeää, että Suomessa olemme varautuneita toiminnassamme. Jatkamme ulko- ja turvallisuuspolitiikan pitkää linjaa, pidämme huolen varautumisesta myös yli hallitus—oppositio-rajojen.

Arvoisa puhemies! Itämerellä Balticconnector-kaasuputken ja tietoliikennekaapelin toimintaa on häiritty todennäköisesti ulkopuolisen toimijan toimesta. Tämä tapaus täytyy nyt ripeästi tutkia perinpohjin, johtopäätösten aika on sen jälkeen.

Kysymys: Lehtitietojen mukaan Viron merivoimien komentaja Jüri Saska on sanonut, että putkea on ikään kuin vedetty merenpohjassa ja nämä vauriot ovat tulleet siitä. Kysyn ulkoministeriltä: voitteko vahvistaa nämä tiedot ja miten kommentoitte näitä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Puisto, olkaa hyvä.

10.26 **Sakari Puisto ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maailma on todellakin levottomassa tilassa. Kansainvälistä kauppaa, vientiä ja investointeja tulee edistää, kuten ministeri Tavio sanoi, mutta samalla meidän tulee taloudellisissa ulkosuhteissa ottaa huomioon entistä vahvemmin taloudellinen turvallisuus. Kriittiset raaka-aineet mainittiin, strateginen autonomia.

Mitä tulee investointeihin Suomeen ja Eurooppaan, sisäänpäin tuleviin investointeihin on kiinnitetty jonkun verran huomiota jo aikaisemmin Suomessakin — jo kymmenisen vuotta ainakin — mutta nyt puheeseen on tullut myös ulospäinsuuntautuvat investoinnit ja miten näitä kontrolloidaan, että esimerkiksi erilainen kriittinen teknologia ei päädy epätoivottaville tahoille. Yhdysvalloissa ollaan jo varsin pitkällä lainsäädännössä ja sen valmistelussa, mutta Euroopassa komissio on vasta aloittamassa tätä työtä. Ei ole mikään helppo kysymys, miten nämä asiat määritellään ja ketä se koskee — se vaikuttaa myös kauppaan — mutta kysyn teidän kantaanne asiaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

10.27 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin on synkkiä aikoja monin tavoin. Siinä on tärkeää pitää kirkkaana Suomen linja puolustaa demokratiaa ja ihmisoikeuksia kaikkialla ja tehdä, mitä se vaatii.

Olisin kiinnittänyt hieman samaan asiaan huomiota kuin edustaja Puisto eli teknologian rooliin ulkopolitiikkaa, geopolitiikkaa muovaavana tekijänä. Erityisesti eräät murrosteknologiat, generatiivinen tekoäly, kvanttilaskenta ja ehkä myös vaikkapa energiasiirtymän edellyttämä osaaminen mullistavat omalta osaltaan ulko- ja turvallisuuspolitiikan kenttää, kansainvälisen politiikan kenttää, ja varmasti haastavat myös hallinnon alaa siinä, että täytyy tehdä yhteistyötä sekä kaupallisten toimijoiden että muiden hallinnonalojen kanssa. Olisin kysynyt ministereiltä: miten näette, miten valmiita tähän ollaan? Yksi esimerkki tässä on toki myös se, että nämä digitaaliset teknologiat keskittävät valtaa yksittäisiin kaupallisiin käsiin aika paljon, kuten nähdään esimerkiksi X:n ja Elon Muskin roolista ihan suoraan Ukrainan sodassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Strand, varsågod.

10.28 **Joakim Strand r** (vastauspuheenvuoro): Tack, ärade talman! Jag fortsätter egentligen på samma tema som ledamöterna Puisto och Harjanne. Det förändrade geopolitiska läget påverkar förstås också våra företag. Deras värdekedjor behöver diversifieras. Samtidigt kan vi inte heller låsa in oss här och sluta handla med andra stater, för då har vi inte råd med välfärdssamhället.

Elikkä olisin kysynyt vähän samaa kuin Puisto ja Harjanne ja oikeastaan pyytänyt ulkomaankauppaministeriä hieman enemmän avaamaan tätä kaupan ja kehityksen yhteyttä. Parhaimmassa tapauksessa pystytään viemään tätäkin kautta enemmän muun muassa järjestelmätason energiaratkaisuja ja sitä kautta myös vahvistamaan näiden yritysten tki-toimintaa Suomessa, eli tässä on tietenkin myös se vipumahdollisuus olemassa. Miten te näette tämän kaupan ja kehityksen yhteyden: Onko tähän mitään road mapia ja tavoitteita olemassa, ja ellei ole, niin miten itse näette, mikä se kunnianhimon taso tulisi olla tässä talouden ja turvallisuuden balanssissa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack, kiitos. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

10.29 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansainvälisen ja humanitäärisen oikeuden kehikossa on yksiselitteistä, että iskut siviilejä kohtaan ovat aina täysin tuomittavia. [Ben Zyskowitz: Mutta?] Hamasin hyökkäys siviilejä kohtaan on yksiselitteisesti tuomittava.

Arvoisa puhemies! Yhtä yksiselitteistä on, että Palestiinan siviilejä tulee suojella. Sekä YK:n että EU:n korkeat edustajat ovat todenneet, että Gazan totaalinen saarto on vastoin kansainvälistä oikeutta. Gazalaiset eivät nyt saa vettä, ruokaa eivätkä sähköä. Samaan aikaan Israelin hyökkäykset siviilejä kohtaan kiihtyvät. Me emme voi seurata tätä hiljaa vierestä.

Kiitän hallituksen ministereitä siitä, että he ovat tasapainoisesti korostaneet, että päätöksissä kehitysavusta on käytettävä syvää harkintaa. Suomen kaikkien toimien tulee tukea kaikkien siviilien suojelua ja kestävään rauhaan pääsyä.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

10.30 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monet tutkijat ja toimittajat ja osa poliitikoista yrittävät selittää, miksi Hamas hyökkäsi Israelia vastaan ja murhasi yhden päivän aikana enemmän juutalaisia kuin minään yhtenä päivänä holokaustin jälkeen — lapsia, nuoria, vanhuksia, ja raa’asti. Hamasin tavoitteet löytyvät heidän perussäännöistään. Syy on selvä, lukekaa. Osassa sääntöjen alkuartikloja on tällaista tekstiä: Israel on olemassa, kunnes islam tuhoaa sen. On hyvä tiedostaa, että tämän operaation taustalla ovat myös muut tahot ja valtiot. Hamas yksin ei kykenisi tällaiseen operaatioon.

Saksa, Ranska, Italia, Britannia, EU-komissio ja monet muut maat ovat osoittaneet näytävästi solidaarisuuttaan Israelin suhteen: We stand with Israel. Uskalsimme Suomessa osoittaa tukeamme Ukrainalle. Kyse on myös symboliikasta. Kysyn ministeriltä: milloin uskallamme tehdä sen yhtä näytävästi kuin monet muut EU-maat [Puhemies koputtaa] tekevät?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Skinnari, olkaa hyvä. — Mikrofoni. Se mikrofoni ei taida edelleenkaan olla päällä. Nyt se on päällä! [Ville Skinnari: Arvoisa puhemies! Kiitos ohjeista.]

10.32 **Ville Skinnari sd** (vastauspuheenvuoro): On hyvä, että aivan oikeasti käymme täällä syvällistäkin keskustelua turvallisuudesta. Tänä päivänä turvallisuus ja talous kulkevat käsi kädessä, sitä se geopolitiikan uusi aika on. Kun te, arvoisa hallitus, haluatte puhua luvuista, niin katsotaan nyt niitä talouslukuja: Suomen vienti miinus 20 prosenttia, tuonti miinus 25 prosenttia. Tällaisia lukuja ei ole ainakaan minun urani aikana koskaan aikaisemmin ollut, joten kyllä tässä maailmassa, mikä jakautuu entistä enemmän kahtia, on tärkeää katsoa myös, millaista dialogia me pidämme suurvaltojen kanssa mutta samalla sellaisten maiden kanssa, joiden kanssa emme kaikesta ole samaa mieltä.

Kysynkin teiltä, arvoisa ulkoministeri: miten tässä maailmassa aiotte dialogia ja keskusteluyhteyttä rakentaa, jotta myös suomalaiselle elinkeinoelämälle avautuu niitä uusia ovia? Toinen kysymys liittyy pohjoismaiseen yhteistyöhön. Pohjoismaat ovat meille nyt erittäin tärkeä alusta. Miten te, arvoisat ministerit, teette sitä yhteistyötä käytännössä? Miten se [Puhemies koputtaa] näkyy toimenpiteissä, kehityspolitiikassa, kauppapolitiikassa ja ulko- ja turvallisuuspolitiikassa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaleva, olkaa hyvä.

10.33 **Atte Kaleva kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Terroristijärjestö Hamasin bruttaali terroristi-isku Israelia ja Israelin kansaa vastaan on järkyttänyt meitä kaikkia täällä. Hamas nousi valtaan vuonna 2006 palestiinalaishallinnon vaaleissa ja on pitänyt valtaa Gazan alueella. Suomalaista kehitysapurahaa on käytetty muun muassa koulukirjoihin, joissa on ollut antisemitististä materiaalia. Kysyn ministeri Taviolta: aiheuttaako tämä Hamasin bruttaali terrori-isku aiheen tarkastella palestiinalaisalueille annettavaa kehitysapurahaa, ja millä tavoin Suomen valtio varmistaa, että suomalaisten rahaa ei päädy antisemitistisen, islamistisen ja jopa jihadistisen materiaalin levittämiseen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Saarikko, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

10.34 Annika Saarikko kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan oikeastaan siitä, mihin edustaja Kaikkonen puheenvuorossaan viittasi, eli näihin nyt Virosta kerrottuihin tietoihin siitä, mitä oikeastaan merellä on tapahtunut. Haluaisin yrittää ymmärtää kaksi oleellista asiaa, nyt kun kyseessä on erittäin vakava tilanne ja se koskettaa sekä Suomea että Viroa ja sitä kautta myös koko Nato-yhteisöä.

Ensinnäkin, onko Suomella ja Virolla yhteisesti sovittu avoimuuden ja viestinnän linja tästä. Viittaan myös tähän ikään kuin ääneen lausumattomaan ”kenestähän mahtaa olla tekijänä kysymys”, eli siis että puhummeko asioista samalla tavalla nyt lahden molemmin puolin. Pidän kuitenkin viisaana, että asioita tutkitaan rauhassa.

Toinen huomio liittyy siihen, että tämä on ensimmäinen kohta, joka nyt käytännössä testaa meidän olemassaolomme osana Natoa. On viitattu yhteistyöhön, Naton korkeimpaan johtoon, mutta mitä käytännössä tämä tarkoittaa nyt osana Nato-yhteisöä, kun meidän aluevesillä tällainen tilanne on kohdannut.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Junnila, olkaa hyvä.

10.35 Vilhelm Junnila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vähemmälle huomiolle ovat viime aikoina jääneet Armenian apostolisen kirkon tuhotut tilat Vuoristo-Karabahissa ja yli 100 000 armenialaisen pakeneminen Armenian puolelle Vuoristo-Karabasta. Tämä kaikki tapahtui sen jälkeen, kun terroristijärjestö Hamas hyökkäsi Israeliin.

Kysyn ministeri Valtoselta, onko Suomi ollut aktiivinen myös Armenian suuntaan ulko-ministeritasolla. Tiedän, että suurlähettiläs Narinen on ollut tässä hyvin aktiivinen. Ja mitä tulee Hamasiin, Suomi on tuominnut terrorismin niin kuin kuuluu, mutta juurisyistä ja muista keskustelu jatkuu edelleen. Kysyn ministeri Valtoselta: onko vielä jotakin, mitä Suomi voi tehdä, kuten esimerkiksi edustaja Östman tässä aiemmin ilmaisi, jotta käy täysin yksiselitteisesti selväksi, että Suomi ei missään oloissa hyväksy terrorismia ja tukee Israelia?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, Oras, olkaa hyvä.

10.36 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Molemmat ministerit kuvasivat hyvin hallituksen tukea Ukrainalle. On erittäin arvokasta, että vaikka hallitukset vaihtuvat, Suomen tuki Ukrainalle pysyy, jatkuu ja vahvistuu, ja tästä kiitos hallitukselle ja ministereille.

On kuitenkin varmaan myös niin, että Suomen ja EU:n budjetit eivät yhdessäkään riitä kääntämään sotaa Ukrainan voitoksi, vaan tarvitaan laajaa kirjoa toimenpiteitä. EU on ottanut vaihteittain käyttöön erilaisia pakotteita Venäjää kohtaan, mutta niissä on edelleen aukkoja ja niitten tasossa on kiristämisen varaa.

Kysynkin ministereiltä: miten hallitus toimii, jotta näitä Venäjään kohdistettuja pakotteita saadaan vahvistettua nykyisestä, ja ajaako hallitus EU:ssa esimerkiksi öljyn hintakaton kiristämistä ja Rosatomille kohdistettavia pakotteita?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Valtonen, neljä minuuttia.

10.37 Ulkoministeri Elina Valtonen: Arvoisa puhemies! Valitettavasti tosiaan aikamme loppuu kesken. Koska meillä on ylimääräinen TP-UTVAn kokous tasalta, niin joudutaan

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

varmaankin osa keskustelusta siirtämään toiseen ajankohtaan, mutta pyrin vastaamaan niin paljon kuin ehdin, ja kollega myös. Tähän kohtaan haluan myös toivottaa hyvää kansainvälistä tyttöjen päivää.

Tässä Lähi-idässä käynnissä olevassa konfliktissa nähdään myös, että valitettavasti naiset ja tytöt ovat herkästi eniten kärsivien asemassa, eikä tätä terrorismia siviilejä kohtaan miltei osin voi hyväksyä. Suomen valtionjohto oli ensimmäisten joukossa, jotka tuomitsivat Hamasin raakalaismaisen hyökkäyksen Israeliin nyt viikonloppuna, ja käytin sunnuntaina myös mahdollisuuden keskustella Israelin ulkoministerin kanssa suoraan ja toimittaa hänelle meidän surunvalittelumme tilanteen johdosta. Me ilman muuta — vaikka ymmärrätte ja kaikki me seurataan, mitä tässä maailmassa tapahtuu, että tilanteita on siellä sun täällä — seuraamme myös tätä Lähi-idän tilanteen kehittymistä ja pyrimme kaikilta osin paitsi osoittamaan solidaarisuuttamme myös tukemaan erityisesti siviiliväestöä.

Sitten, mitä tulee esimerkiksi edustaja Tuppuraisen kysymykseen YK:n turvallisuusneuvostokampanjasta: Tosiaan Suomi pyrkii 29—30-kaudelle turvallisuusneuvoston jäseneksi, ja valmistelut on aloitettu, vaikka varsinainen kampanja-aika alkaakin toki vasta sitten, kun sen aika on. Ja on aivan totta, että näissä jäsenyyksissä ja kampanjoissa pitää rakentaa sen meidän vahvan ulkopoliitiikan perustan varaan. Ei voida keksiä mitään uutta, eikä ole tarvekaan. Suomen vahva arvopohjainen ulko- ja turvallisuuspolitiikan pohja kantaa myös tässä, ja tässä kohtaa haluan nostaa myös rauhanvälityksen roolin, jossa Suomi on ollut perinteisesti kokoaan suurempi tekijä maailmanlaajuisesti, ja tätä aiomme olla jatkossakin. Siitä osoituksena on se, että kohdistamme nyt enemmän määrärahoja ja laajennamme osallistumistamme sekä YK:n että muiden dialogiprosesseihin rauhanvälityksen ja rauhan edistämisen suuntaan.

Tähän liittyy myös edustaja Savolan kysymys, ja aivan oikein totesitte, että tässä maailmanajassa, jos joskus, kansainväliset suhteet ovat erittäin tärkeitä. Sen takia haluan vielä erikseen korostaa sitä, että vaikka meidän taloudellinen tilanteemme on todella, todella vaikea täällä kotimaassa, niin me pystymme säästämään esimerkiksi meidän koko edustustoverkkomme. Mahdollisesti teemme uudelleenkohdennuksia tämän kauden aikana ihan suhteessa nyt tähän päivittyneeseen aikaan ja ulko- ja turvallisuuspolitiikan muuttuneeseen asentoon, mutta kattavuus tulee säilymään, ja sitä pidetään kyllä vahvuutenamme. Ilman muuta tätä laajaa verkkoamme käytämme hyväksi myös turvallisuusneuvostokampanjassa ja kaikessa muussa työssä, jota tehdään, ja valitettavasti näitä kriisipesäkkeitäkin jo semmoisenaan on. Mutta ennen muuta tämä tulee olemaan myös — mistä kollega, ministeri Tavio kertoo lisää — toki, ilman muuta vahvasti selkärankana myös meidän kaikissa vientiponnisteluissamme, joista myös erikseen kysyttiin.

Edustaja Haavistolle vastaan vain lyhyesti — valitettavasti nämä 20 sekuntia eivät riitä — Lähi-idän rauhan rakentamiseen, että Suomi on tietenkin kaikissa ponnisteluissa mukana. Meillä oli YK-viikolla muutama viikko sitten mahdollisuus osallistua keskusteluun, joka oli EU:n, Arabiliiton ja Saudi-Arabian järjestämä uudelleenyritys käynnistää Lähi-idän rauhanprosessia, ja vahvasti sitä tuettiin. Suomi tukee kahden valtion mallia ja kaikkia ponnisteluja tähän suuntaan, mutta valitettavasti nyt näyttää siltä, että nämä viikonloppun iskut siirtävät tätä tavoitetta yhä kauemmas tulevaisuuteen.

Mutta mielellämme jatkamme keskustelua toisessa kohtaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Tavio, olkaa hyvä, niin ikään noin neljä minuuttia.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

10.42 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio: Herra puhemies! Edustaja Vikman ja edustaja Tynkkynen, Oras nostivat ensin esiin tätä Ukrainan jälleenrakentamisasiaa. Täytyy muistaa, että nyt Ukrainan jälleenrakentamiseen tarvitaan aivan satojen miljardien panostukset todellisuudessa maailmalta ja rahaa tulee menemään jälleenrakentamiseen paljon, valtavat summat, joten täytyy olla monessa mielessä tarkkana, tarkkana siinä, että sitä ei mene väärinkäytöksiin tai korruptioon, ja samalla meidän täytyy turvata suomalaisten yritysten mahdollisuudet. Ukrainan jälleenrakentamissuunnitelma on valmisteilla, ja sitä tehdään tämän vuoden loppuun mennessä hyvin harkiten ja tarkkaan yhdessä elinkeinoelämän kanssa, ja siinä tulee se yrityspainotus näkymään. Ukrainan erikoisasiantuntija on myös ulkoministeriöstä nimetty, ja hän tulee osaltaan tässä toimimaan myös yritysten linkkinä. Lisäksi olen itse menossa muun muassa tällaisille Ukrainan jälleenrakentamismessuille suomalaisen yritysdelegaation kanssa, eli tehdään työtä sen eteen, että kaikkiin hankintoihin päästäisiin mukaan.

Sitten tähän Israelin tilanteeseen. Suomi ei tue terroristijärjestö Hamasia eurollakaan, eikä tukeamme valu eikä saa valua euroakaan Hamasille. Toivomme Israelille voittoa terrorismista. Meidän kehitystukemme palestiinalaisille, kahdenvälinen maaohjelma siis, on noin seitsemän miljoonan euron luokkaa, ja siinä kehitysyhteistyötä tehdään Länsirannan palestiinalaishallinnon kanssa, joka täytyy erottaa kuitenkin Hamasista. Huomautan, että meiltä ei mennä suoraa rahaa edes tälle Fatahin hallinnoimalle palestiinalaishallinnolle, vaan meiltä menee tukea järjestöjen kautta pääsääntöisesti lasten kouluihin. Humanitääristä tukea ei tietääkseni olla lopettamassa missään EU-maassa, eikä sellaista ole Suomessaakaan harkittu. Valitettavasti sille tulee olemaan kova kysyntä.

Kuten edustajat Räsänen ja Kaleva hyvin nostivat, niin se vanha tapaus esimerkiksi siitä, että oppikirjoissa oli ala-arvoista materiaalia tai sisältöä, ei saa tietenkään toistua. Me käymmekin ulkoministeriön voimin kaiken tuen nyt tarkasti läpi. [Oikealta: Hyvä!]

Edustaja Puisto nosti esiin taloudellisen turvallisuuden, ja se on ajankohtainen kauppapolitiikan teema, oikeastaan kantava teema, voisi jopa sanoa. Huoltovarmuus on noussut tietysti keskiöön koronavirukseen ja Ukrainan sodan myötä, ja se näkyy kyllä kirkkaasti kaikessa meidän poliittisessa toiminnassamme. Me pidämme luotettavien länsiteknologioiden puolta kauppapolitiikassa.

Edustajat Biaudet ja Koskinen nostivat kiitettävästi tämän rauhanrakennusasian, ja se hän säilyy strategisessa ajattelussamme jatkossakin. Valitettavasti raporttien mukaan maailman demokratian tila on ollut viime vuodet erittäin heikkenevä. Suomi pitää demokraatiapainotuksia kehitysyhteistyössään, ja humanitäärisessä avussa me tuemme kaikkein heikoimmassa asemassa olevia, eli pyritään kyllä rakentamaan niitä kehittyvien maiden yhteiskuntia parhaamme mukaan. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Puhemies Jussi Halla-aho: Hyvät edustajat! Ministerit joutuvat tosiaan poistumaan. Pahoittelen, että tämä tapahtuu näin lyhyellä varoitusajalla. Pyrimme palaamaan tähän keskusteluun ministereiden läsnä ollessa myöhemmänä ajankohtana jo tänään, mutta jos edustajilla on sellaista halua, niin voimme toki jatkaa debattia tästä aiheesta. Pyydän teitä nyt uudelleen, mikäli ette tehneet sitä jo aiemmin, varaamaan vastauspuheenvuoron painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. [Ritva Elomaa: Se on kiinni!] — Sen pitäisi olla auki. Nyt helpotti. — Edustaja Harakka, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

10.47 **Timo Harakka sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tietenkin valitettavaa, että ministerit joutuivat poistumaan, mutta se on tässä tilanteessa ymmärrettävää. On harmi, että eduskunnan aikataulut eivät paremmin jousta.

Suomella ja läntisillä kumppaneillahan on suuri haaste voittaa kehittyvien maiden sydämet tässä geopolitisessa, uuden kylmän sodan, tilanteessa ja ennen kaikkea lujittaa ja laajentaa Ukrainan tukirintamaa. Järkyttävä muistutus vuoden takaisista Venäjä-äänestyksistä YK:stahan kertoi sen, että yli puolet maapallon väestöstä, heidän edustajansa, äänestivät tyhjää tässä kysymyksessä. Meidän siis pitää pystyä globaalille etelälle osoittamaan, että yhteistyö lännen, Euroopan ja Suomen kanssa on taloudellisen tulevaisuuden ja turvallisuuden tae, samaan aikaan, kun autoritääriset maat suorastaan ostavat itselleen liittolaisia Afrikasta, Aasiasta, Amerikoista. Joten ministeri Tavio kun puhui strategisemmasta otteesta ja suomalaisten yritysten auttamisesta, niin siihen ristiriidassa on se, että tästä taloudellisesta [Puhemies koputtaa] yhteistyöstä, laina- ja sijoitusmuotoisesta, leikataan puolet pois. [Puhemies koputtaa] Kysyisin: miten tämä yhtälö on mahdollinen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskiewicz, olkaa hyvä.

10.48 **Ben Zyskiewicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Me näemme joka päivä silmiemme edessä, miten todellinen pahan akseli, Venäjä—Iran, toimii.

Herra puhemies! Terroristijärjestö Hamasin siviilejä armottomasti murhaava hyökkäys Israeliin on osoittanut poliittisesti sokeimmillekin suomalaisille, minkälainen häikäilemättömän, siviilejä teurastava fundamentalistinen äärijärjestö on kyseessä. [Sanna Antikainen: Paitsi edustaja Honkasalo!]

Kuten keskustelussa on käynyt ilmi, Euroopan unioni ja Suomi ilmeisesti jatkavat taloudellista tukemista palestiinalaisille. Olen tyytyväinen siitä, että ministeri Tavio toi esiin, että entistä tarkemmin aiotaan varmistua siitä, että tämän tuen turvin ei palestiinalaislapsille kouluissa [Puhemies koputtaa] eikä palestiinalaisille muutenkaan opeteta ja lietsota vihaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaikkonen, olkaa hyvä.

10.49 **Antti Kaikkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministerit joutuivat poistumaan, mutta kun he tässä kuitenkin kolme varttia olivat, niin olisin kyllä toivonut, että edes yhden virkkeen verran olisi käsitelty ajankohtaista Balticconnector-asiaa. Vähän kyllä ihmettelen tätä, mutta kai siihen sitten palataan myöhemmin.

No, arvoisa puhemies! [Sanna Antikaisen välihuuto] — Kyllä. Mutta kun tässä ehdittiin käydä läpi vaikkapa lähetystöverkon tilanne, niin tässä tilanteessa olisi ollut toivottavaa, että joku sana tästä Balticconnector-tilanteesta olisi nyt [Puhemies: Sana on vapaa!] ministereitten taholta tullut. Mutta, arvoisa puhemies, tähän varmasti palataan, ja täysi tuki viranomaisille tämän asian selvittämisessä. Luotan kyllä siihen, että sinänsä hallitus ja presidentti ovat tilanteen päällä.

Halusin tässä käyttää puheenvuoron kuitenkin vielä siitä, että emme saa unohtaa nyt Ukrainan tilannetta, vaikka on monta muutakin myrskyä päällekkäin. [Ben Zyskiewicz: Oikein!] Eli tässäkin tilanteessa on erittäin tärkeää, että määrätietoisesti jatketaan Ukrainan tukemista sekä puolustusmateriaalilla että myös humanitäärisesti. Tarvitaan pitkäjänte-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

syyttä toimia tässä hetkessä, mutta myös suunnitelmia ensi vuodelle. Hyvä, että asia on [Puhemies koputtaa] sinänsä noteerattu tuossa talousarvioesityksessä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Diarra, olkaa hyvä.

10.51 **Fatim Diarra vihr** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ehkä kaksi asiaa, mitkä haluan nostaa esille. On valtavan hienoa, että Suomi on sitoutunut tyttöjen ja naisten oikeuksien edistämiseen. Myös kehitysyhteistyössä tämä on äärimmäisen tärkeä asia. Mutta pohdin myös sitä, onko hallitus sitoutunut kaikkien ihmisten ihmisoikeuksien edistämiseen jakamattomana. Tarkoitan tällä erityisesti seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjä. Ja mikäli näin on, niin millä tavalla tämä näkyisi meidän rahoituspäätöksissämme ja meidän resursoinnissamme sekä vaikuttamisessa. Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeudet ja niiden edistäminen loistavat poissaolollaan hallituksen muusta politiikasta, ja tämän takia olisin kiinnostunut siitä, millä tavalla me jatkamme niitä sitoumuksia, mitä olemme globaalisti näiden asioiden piirissä tehneet — mutta valitettavasti ministerit, ymmärrettävästi, joutuivat poistumaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen, olkaa hyvä.

10.51 **Sanna Antikainen ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Kuten kaikki tiedämme, niin terroristijärjestö Hamas hyökkäsi jopa israelilaisia naisia ja lapsia vastaan, ja jos katsoo niitä tekoja, joita he ovat tehneet, niin hyökkäystä voi kuvailla raa'an eläimelliseksi. Samaan aikaan meillä valitettavasti on tässä salissakin edustajia, jotka edelleen selittelevät näitä tekosia. Haluaisin sanoa teille, että ei mikään, [Välihuutoja vasemmalta — Aino-Kaisa Pekosen välihuuto] ei mikään oikeuta brutaaleja naisten ja lasten murhia. [Joona Räsänen välihuuto] On uskomatonta, että tämä täytyy edes erikseen sanoa. Kerrottakoon vielä, että Israel ei ole hyökännyt siviilejä vastaan, toisin kuin edustaja Honkasalo sanoi. Nyt Israel puolustautuu, eikä kyse ole pelkistä maa-alueista, vaan he puolustautuvat hyökkääjää vastaan, joka yrittää jopa saada heidän koko kansakuntansa olemassaolon vaakalaudalle. — Kiitos. [Mikko Savola: Antikainen on mestari vastakkainasettelussa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Saramo, olkaa hyvä.

10.53 **Jussi Saramo vas** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puheenjohtaja! Sivistysvaltiossa ei toivoisi, että tällaisessa keskustelussa käytetään tällaisia puheenvuoroja ja tällaista vastakkainasettelua kuin tässä edustaja Antikainen. Täällä ei saa kertoa, mitä tuo teksti oli, mutta totta se ei ollut.

Arvoisa puhemies! Kiitän ministereitä, joilla oli tasapainoinen analyysi, ja myös edustaja Junnilalla oli hyvä huomio, että pitää kiinnittää huomio juurisyihin. Ja tässä todella tiedetään, että viimeisen 15 vuoden aikana lähes 300 israelilaista, yli 6 000 palestiinalaista, lapsia, naisia, vanhuksia, on kuollut näissä iskuissa, ja tämä vihan lietsonta ja kierre on alkanut jo paljon ennen tätä 15:tä vuotta, ja tästä epätoivosta se terrorismi syntyy. Meillä Suomessakin sekä synagogiin että moskeijoihin on tehty vihahyökkäyksiä. Tämä vihan lietsonta tässä salissa ja muuta ei varmasti rakenna mitään hyvää, ja on hyvä, että Suomi jatkaa. Se epätoivo siellä miehitetyssä Palestiinassa, jossa näitä nuoria työnnetään yhä ah-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

taammalle, yhä syvempään köyhyyteen, [Puhemies koputtaa] ei varmasti siitä parane, jos Suomi ja muut länsimaat vievät vähänkin toivon, [Puhemies koputtaa] jota heillä on voinut olla. Silloin terroristit ovat voittaneet.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tanus, olkaa hyvä.

10.54 **Sari Tanus kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ukraina, Vuoristo-Karabagh — ääretön pahuus jyllää maailmassa. Nyt viikonloppuna saimme sen brutaaleimman näytön: terroristijärjestö Hamasin puolesta ei tullut vain tuhansia raketteja, vaan tapahtui se, mitä ollaan pelätty, eliikka valtava määrä aseistautuneita joukkoja, jotka brutaalisti tappoivat, ampuivat, niin kuin tiedämme. Sieltä löytyy edelleenkin näitä nuoria ja lapsia ilman päitä, kaulasta katkottuina, ja niin edelleen. Järkytys valtaa Israelissa asuvia ei vain juutalaisperheitä vaan myös arabiperheitä, ja myös monet kristityt arabiperheet ovat siellä pelon vallassa. Oli lauantai-iltana aika tuskallista ennen kuin sai yhtään sukulaista vastamaan sieltä.

Tämän lisäksi mietin juurikin tätä, että vuonna 2015 nostimme esiin ne koulukirjat, joissa ihannoidaan tappamista, vihaa, marttyyriutta. Todellakin tämä täytyy tarkasti käydä läpi, onko tämä nyt sitä sukupolvea, joka on lukenut näitä oppikirjoja. Suomi ei tue enää tämäntyyppistä. Rauha täytyy saada rakennettua, [Puhemies koputtaa] ja nimenomaan sen takia myös Israelin olemassaolo täytyy hyväksyä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

10.55 **Jani Kokko sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Antikainen onnistui aika erikoisella tavalla tiivistämään Lähi-idän vuosikymmeniä jatkuneen konfliktin aika mustavalkoiseksi asetelmaksi. En ainakaan itse ole Hamasin raakalaismaisen hyökkäyksen jälkeen huomannut, että yksikään tämän salin kansanedustaja olisi sanonut puolustavansa Hamasin tekoja, vaan tuominnut ne yksiselitteisesti. Siitä ei pääse tässä tilanteessa mihinkään, että kansainvälinen yhteisö on jo vuosikymmenien ajan todennut, että Israelin miehitys sekä Länsirannalla että Gazassa rikkoo kansainvälistä oikeutta eikä ole kansainvälisen järjestelmän mukainen.

Oikeastaan syy, miksi puheenvuoron pyysin, liittyy ehkä erityisesti näihin kehityspoliittisiin kysymyksiin. Hallitus on linjannut, että kehityspoliittikka ja kehitysmäärärahat ehdollistetaan ainoastaan niille valtioille, hallituksille, jotka eivät tue Venäjän hyökkäystä Ukrainaan. Kysyisinkin, mikä on hallituksen linja sen suhteen, että Venäjän ohella muun muassa Valko-Venäjä, Pohjois-Korea, Nicaragua ja Syyria ovat YK-äänestyksissä antaneet tukensa Venäjälle. [Puhemies koputtaa] Näistä erityisesti Nicaragua on vuosikymmenten ajan ollut Suomen kehitysyhteistyön kohde. Aiotaanko tämä yhteistyö nyt sitten katkaista? [Ben Zyskowitz: Suomalaisen vasemmiston lemmikki!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

10.57 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Venäjän aloittaman sodan kustannukset ovat inhimillisesti ja taloudellisesti järkyttäviä. Ministeri Tavio otti esille Ukrainan jälleenrakentamisen ja siihen liittyvät hankkeet ja suunnitelmat. Kanustan eduskuntaa ja hallitusta tässä yhteydessä toimimaan niin, että Suomella ja EU:lla on

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

näkemyks ja strategia siitä, miten Venäjän lännessä olevaa varallisuutta voidaan käyttää sekä sotaponnisteluihin että jälleenrakentamiseen Ukrainassa. Täytyy muistaa tässä yhteydessä, että Venäjän varallisuudesta länsimaissa merkittävä osa on riistetty Venäjän kansalta käsittämättömällä korruptiolla ja kähmimisellä ja toisaalta taas esimerkiksi suomalais-ten yritysten varallisuus on Venäjällä käytännössä nollattu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

10.58 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluaisin sanoa muutaman sanan kansallisesta turvallisuudesta. Nyt kun tällaisia aikoja elämme, tarvitaan sitä yhtenäisyyttä mutta tarvitaan myöskin meidän hallinnonalojen yhtenäisyyttä ja yhteistoimintaa — ne siis koskevat pienempiä asioita ja isompia asioita. Jos lähdetään liikkeelle vaikka ihan Yango-sovelluksesta, niin kun mietittiin, pystytäänkö tähän puuttumaan, ettei meidän tietojamme lähde tästä maasta, niin viranomaiset sanoivat, että ei, muutetaan taksilakia.

Jos puhutaan näistä merikaapeleista tai tietoliikenneyhteyksistä, niin meillä seikkaperäisesti jaetaan kaikki avoimessa tietopankissa, ja näihin liittyen yksittäiset ministeriöt ja virkakunta puolustelevalle itseään. Nyt pitäisi miettiä, miten me huolehdimme kansallisesta turvallisuudesta ja sen puitteissa myös estämme sen, että meidän tietojamme olisi tuolla kaikkien saatavilla, koska joskus tämä avoimuus voi olla uhka myös kansalliselle turvallisuudelle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Keskisarja, olkaa hyvä.

10.59 Teemu Keskisarja ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jotkut budjettikirjan leikkaukset kirpaisevat, mutta ministeri Tavion määrittelemät kehitysavun 112 miljoonan vähennykset ainoastaan huoventavat meitä.

Kehitysapu tappaa kotoperäisen edistyksen, lihottaa heimopäälliköt, byrokraatit, pahimassa tapauksessa jopa terroristit. Jos joku suomalainen kokee moraaliseksi imperatiiviksi kehitysavun, niin omasta lompakosta, olkaa hyvä — hyväntekeväisyysjärjestöjä on tarjolla pilvin pimein. Tätä menoerää ei suinkaan täydy ahtaa muutenkin paksuun keltaiseen budjettikirjaan, ja siirtäkäämme ainakin osa siitä Hamasin hamaan tulevaisuuteen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

11.00 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime kaudella tosin siihen, että ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevat keskustelut tässä salissa olivat poikkeuksellisen rakentavia, ja siksi on ollut hiukan yllättävää tänään nähdä sitä vastakainasettelua, jopa vääristelyä, mitä tässä salissa on kuultu.

Hamasin isku järkyttää syvästi meitä kaikkia. Se on rikollista toimintaa, joka aiheuttaa ihan valtavaa kärsimystä viattomille israelilaisille, myös viattomille palestiinalaisille. Tämä siviileihin kohdistuva väkivalta on täysin tuomittavaa.

Minä itse ajattelen, että tietoisuus tämän konfliktin pitkästä historiasta, sen taustoista, palestiinalaisten kokeman jokapäiväisen sorron syvyydestä, auttaa hahmottamaan Gazan ja Israelin tapahtumien taustoja. Se tietoisuus ei tarkoita väkivallan hyväksymistä. Hamasin raakalaismaista toimintaa ei voi puolustella tai oikeuttaa millään. Se on täysin tuomit-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

tavaa. Mutta ajattelen, että meidän täytyy pystyä keskustelemaan ja käsittelemään niitä monimutkaisiakin asioita, jotta tämä väkivallan kierre jonain päivänä saadaan katkaistua. [Puhemies koputtaa] Surullisinta on se, että aina vain uusia sukupolvia israelilaisia ja palestiinalaisia [Puhemies koputtaa] kasvaa tähän pelon ja vihan kulttuuriin, ja sille pitäisi saada piste. Toivon, että Suomi kansainvälisen yhteisön osana [Puhemies koputtaa] voi olla osaltaan sitä edistämässä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

11.01 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pidän hallituksen päättämiä kehitysyhteistyöleikkauksia hyvin valitettavina varsinkin huomioiden maailmantilanne, kaikki ongelmat ja konfliktit. Haluan kuitenkin kiittää hallitusta — ja ministeri Taviota, jos hän olisi täällä — siitä, että sukupuolten tasa-arvon edistäminen ja seksuaali- ja lisääntymisterveysoikeuksien tukeminen säilyvät Suomen kehityspolitiikan vahvoina painopisteinä. Jatkuvuus tässä kehityksen ja ihmisoikeuksien kannalta kriittisen tärkeässä teemassa on hyvin tärkeää, sillä moni muu maa ei tätä sektoria tue. Seksuaalioikeuksien on oltava läpileikkaavana näkökulmana myös humanitaarisessa avussa ja Ukrainan tuessa, sillä seksuaalinen väkivalta lisääntyy aina konflikteissa ja naiset synnyttävät myös sodan keskellä. Jotta painopiste toteutuu käytännössä, se vaatii rahoitusta, ja nyt on tärkeää pitää huolta siitä, ettei tästä kriittisen tärkeästä sektorista tulla leikkaamaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen, olkaa hyvä.

11.02 Saku Nikkanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kehitysyhteistyö on ja kehitysyhteistyöpolitiikka on iso osa meidän kansallista turvallisuutta ja turvallisuuspolitiikkaa. Sillä vaikutetaan vahvasti siihen, miten meidän kehittyvät maat pärjäävät itse, ja autetaan heitä kehittymään ja luomaan omaa toimeentuloa ja sitä kautta estämään muun muassa maahanmuuttoa ja väestön liikehdintää tänne meille pohjoiseen.

Tässä hallituksen esityksessä on hyvää se, että nyt nämä Venäjää tukevat hallitukset rajataan kehitysyhteistyöavun ulkopuolelle. Samoin pidän niistä painotuksista, että kehitysyhteistyön tulee olla vastavuoroista ja myös meidän yritysten tulee hyötyä siitä. Täällä on otettu esille myöskin naisten oikeudet ja sukupuoliasiat, [Puhemies koputtaa] eli koulutukseen ja naisten oikeuksiin painotetaan. Mutta huoli tässä esityksessä on toki se, [Puhemies koputtaa] että kun leikataan, niin miten estämme näiden maiden valumista Venäjän ja Kiinan vaikutusvallan piiriin, [Puhemies koputtaa] joilta nyt sitten kehitysapua leikataan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

11.04 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tällä viikolla on ollut jälleen turvaa luovaa voida todeta, että emme ole enää koskaan yksin. Turvallisuus on fakta mutta myös tunne. Nato-tiemme on vasta alussa, ja tulevat vuodet ovat tässä keskeisen tärkeitä.

Arvoisa puhemies! Oli massiivinen virhe myydä Hartwall Arena aikanaan oligarkeille. Varmasti olemme tässä salissa tästä täysin yksimielisiä. Oligarkkien omaisuutta on merkittävästi takavarikoituna Suomessa mutta EU:ssa muuallakin, ja olisin halunnut ulkominis-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

teri Valtoselta kysyä, että millä tavalla EU:ssa ja muissa länsimaissa on käyty keskustelua ja edistytty nyt niissä keskusteluissa ja toimissa, joilla tätä oligarkeilta takavarikoitua omaisuutta voitaisiin saada palautettua käyttöön ja toisaalta niistä vapautuvaa varallisuutta ohjattua Ukrainan tukemiseen tai Ukrainan jälleenrakentamiseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

11.05 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Ovaska nosti esille yhden pienen ongelmakohdan, nimittäin tämän Yango-firman. Siinä nimenomaan edustaja Ovaskan kuvaamalla tavalla tietoja menee sinne, minne niiden ei tarvitsisi mennä. Kyllä tällaisiin asioihin pitäisi pystyä puuttumaan. Sama koskee Suomen sinisilmäisyyttä monessa muussa asiassa. Tämä Balticconnector-asia on sellainen, että se hän pitää toki tutkia tarkasti ja huolella, ja juuri tulleen viestin mukaan Nato on ilmoittanut, että he tätä kriittisesti tärkeää infraa kyllä puolustavat ihan koko Naton voimalla. Meillä on vahva taustatuki tähän asiaan, mutta minun mielestäni Suomen ulkopoliittikkaa on menneinä vuosina vaivannut eräänlainen sinisilmäisyys emmekä ole pitäneet omista edustamme tiukasti huolta, ja siitä joudumme joskus kärsimäänkin.

Toivottavasti tämä nykyaika meille opettaa sen, että suomalaisten tulee ajaa omia asioita määrätietoisesti, yhteistyössä eri tahojen kanssa, rauhaan uskoen ja tietysti suhteita rakentaen yhteistyökumppaneihin, niin kuin on tehty. Tässä yhteistyökumppaneiden hakeemisessa pitää toimia sekä lähellä että kaukana niin, että Suomen turvallisuus tulee taatuksi kaikissa olosuhteissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Immonen, olkaa hyvä.

11.06 Tomi Immonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Laitoin suurella tyytyväisyydellä merkillä, kuinka kehitysyhteistyö muodostuu tämän hallituksen käsissä juuri sellaiseksi kuin sen olisi pitänyt olla jo kauan aikaa sitten. Suomalaisen sinisilmäisen veronmaksajan rahoja on heitelty aikaisemmin sellaisiin yhteiskuntiin, joilla ei ole ollut demokraattisia arvoja ja jotka eivät ole vaivautuneet tuestamme huolimatta edistämään oikeusvaltioperiaatteita. On hienoa havaita, että tulevaisuudessa suomalainen kehitysapu kytketään yhä tarkemmin vastavuoroisuusperiaatteen, eli sen sijaan, että lapioimme rahaa kehitysmaihin ja toivomme parasta, lähetämme sinne suomalaisen yrityksen, jonka tuella kehittyviä valtioita voidaan tukea parhaan teknologiaosaamisemme mukaisesti. Olisin kysynyt ministeri Taviolta, miten hän näkee tämän työllisyyttä lisäävänä tekijänä, mutta valitettavasti hän ei ole paikalla tällä hetkellä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

11.07 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Humanitäärisen avun tarve on maailmassa kasvanut: Ukrainassa, Afganistanissa, viimeisenä Lähi-idässä siviiliavun tarve on huutava. Pidän vastuuttomana, että tällaisena aikana kehitysyhteistyöhön tehdään leikkauksia. Ilmastokriisin kiihtyessä humanitäärisen avun tarve tulee vain kasvamaan sään ääri-ilmiöiden myötä ja kriisien myötä. Tämä budjettiesitys ei anna kuvaa, joka vastaisi Pariisin ilmastopimeyksen velvoitteita siitä, että kerromme, miten paljon ilmastotyöhön, ilmastorahoitukseen rahoitamme. Esitys on myös rahoituksen osalta heikompi

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

kuin aiemmin, ja tämä sama koskee myös luontotyötä. Meillä on viime kaudella ollut YK:n Montrealin kokous ja Kunmingin—Montrealin tavoitteet luontotyöstä, ja myöskään tähän budjettiesitys ei vastaa. Olisin kysynyt tästä ministeriltä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

11.08 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen hallituksen massiiviset leikkaukset kehitysapuun syövät myös Suomen uskottavuutta maailmalla. Kehitysapu putoaa nyt 0,40 prosentin tasolle bkt:sta, ja tämä on pohjoismaisessa kontekstissa todella iso häpeän aihe. Verrattakoon, että Norja satsaa kehitysyhteistyöhön peräti 1,14 prosenttia bkt:sta. Nato-keskustelun yhteydessähän vedottiin monesti myös Norjaan aktiivisena rauhan ja diplomatian edistäjänä, mutta se nimenomaan edellyttää sitä, että tuntee myös globaalin vastuunsa.

Arvoisa puhemies! Vuosi sitten tässä salissa nostin esille Iranin tilanteen, ja se lohduton tilanne kansalaisyhteiskunnan osalta jatkuu edelleen. Usein on niin, että meillä yksi maa pysyy otsikoissa jonkun aikaa, kunnes unohtuu, mikä mahdollistaa sitten tämän kansan sortamisen. Emme saa unohtaa rohkeita iranilaisia kansalaisaktivisteja.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Löfström, varsågod.

11.09 Mats Löfström r (vastauspuheenvuoro): Tack, ärade herr talman! Ledamot Skinari tog upp det nordiska samarbetet, som är väldigt för Finland. Vid sidan av samarbetet inom Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet är de bilaterala samarbetena mellan Finland och de nordiska länderna viktiga, och det är inte ett nollsummespel mellan det nordiska samarbetet och de bilaterala. Exempelvis Danmarks ambassad har förstärkt sin närvaro i Finland, vilket är viktigt.

Arvoisa herra puhemies! Pääministeri Petteri Orpo sopi valtiovierailullaan Ruotsissa pääministeri Ulf Kristerssonin kanssa, että Suomen ja Ruotsin hallitukset alkavat kokoontua yhteen kerran vuodessa. Tämä on erittäin hyvä ja konkreettinen toimenpide yhteistyön syventämiseksi entisestään Ruotsin kanssa. Näin toimivat jo myös Ranskan ja Saksan hallitukset, jotka tapaavat toisensa kaksi kertaa vuodessa, viimeksi juuri tällä viikolla Hampurissa. Siksi on erittäin hienoa, että Suomi ja Ruotsikin nyt muodostavat tämäntyyppisen foorumin samalla tavalla.

Jag skulle också ha frågat ministrarna vilka mera konkreta saker som fanns på bordet, men vi kan återkomma till det.

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack, kiitos. — Edustaja Räsänen Joona, olkaa hyvä.

11.10 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin Suomen turvallisuus- ja toimintaympäristö on viimeisten vuosien aikana muuttunut perustavanlaatuisesti ja pysyvästi, ja totta kai suurimpana tekijänä siellä taustalla on tämä Venäjän raakalaismainen hyökkäyssota Ukrainaan. On hienoa nähdä, että tässä salissa vallitsee hyvin yksimielinen näkemys siitä, millä tavalla Suomi tukee Ukrainaa siinä puolustustaistelussa, jota he käyvät, koska tosiasiallisesti siellä ukrainalaiset taistelevat myös meidän turvalli-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

suutemme puolesta. Ja, arvoisa puhemies, on todella tärkeää, että tämä tiivis yksimielisyys, joka tämän asian ympärillä on ollut edelliselläkin kaudella, jatkuu edelleen tälläkin kaudella.

Olisin puuttunut samaan asiaan, jonka täällä edustaja Heinonen nosti esille. Kun tiedämme, että meillä niin Suomessa kuin Euroopan unionin alueella on valtavasti tätä takavarikoitua omaisuutta, niin missä vaiheessa pääsisimme siihen, että tätä oligarkeilta takavarikoitua omaisuutta voitaisiin käyttää myös Ukrainan tukemiseen [Puhemies koputtaa] niin tällä hetkellä kuin varsinkin jälleenrakennuksen vaiheessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Päivärinta, olkaa hyvä.

11.12 Susanne Päivärinta kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Itse haluan sanoa muutaman sanan Ukrainasta. Me emme saa unohtaa, me emme saa väsyä. Siksi haluan kiittää hallitusta ja koko eduskuntaa vankkumattomasta tuesta Ukrainalle. Tuetaan niin kauan kuin tarve vaatii. Se on väkevä viesti. Aseellinen ja taloudellinen tukeminen on fundamentaalisen tärkeää Ukrainalle, joka, niin kuin tässä juuri kuultiin, taistelee hengestään ja taistelee kaikkien meidän eurooppalaisten turvallisuuden puolesta raakalaismaista Venäjää vastaan joka päivä. Suomen vahva tuki jatkuu, ja niin sen tulee jatkuakin. Sotaväsymykselle ei saa antaa sijaa. Koko EU:n on pysyttävä yhtenäisenä Ukrainan tukemisessa. Venäjä ei saa voittaa tätä sotaa. Siksi toivonkin, että Suomi osaltaan vaikuttaa siihen, ettei tuki Euroopassa Ukrainalle ala horjua. Tästä olemme nyt nähneet huolestuttavia rakoilun esimerkkejä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Saarikko, olkaa hyvä.

11.13 Annika Saarikko kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toden totta on nyt toivottavaa, että saamme tänne eduskuntaan mahdollisimman nopeasti hallitukselta selvityksen ja käsityksen siitä, mitä kaikkea nyt jo tiedämme tästä sabotaasista Suomenlahdella ja tästä jo aiemmin mainitsemastani yhteistyöstä sekä Naton suuntaan — Nato osaltaan on kommentoinut jo asiaa — mutta myös yhteistyöstä Viron kanssa.

Samalla on hyvä todeta, että suomalainen energiapolitiikka on vuosikymmenten ja viimeisten vaalikausien aikana valinnut viisaita teitä päättäjiensä johdolla. Kotimainen uusiutuva energia on ollut suuri valintamme, ja se johtaa tietenkin meidät tilanteeseen, jossa me emme ole riippuvaisia pelkästään muualta tulevasta energiasta. Virossa osaltaan tilanne on tietenkin toisenlainen, mutta tuoreet investoinnit pelkästään vaikkapa LNG-terminaaliin ovat nyt tuomassa valoa siihen, että huoltovarmuutemme ei vaarannu. Mutta ulkopoliittisesti tilanne on vakava, ja siksi peräänkuulutan yhteistä avointa keskustelua myös eduskunnan suunnalla siitä, miten Suomi nyt reagoi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

11.14 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viimeaikaiset tapahtumat Suomenlahdella, Hamasin aloittama teurastus Lähi-idässä, Armenia — ympäri maailman on lukuisia konflikteja. Tuntuu, että sodat vain lisääntyvät koko ajan. Ukrainaa pitää auttaa, se on aivan oikein, taloudellisesti ja koulutuksen muodossa. Ja sen takia kun maa-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

ilmalla tapahtuu näin karmeita, kamalia asioita, toivoisin, että te, oppositio, ja me, hallitus, pystyisimme tekemään hyvää yhteistyötä Suomen eteen. Silloin voimme auttaa muitakin.

Tästä kehitysavusta sanoisin sen verran, että on tärkeää varmistaa, että apu todella menee perille niille, joille se on tarkoitettu. Tavio sanoikin, että sitä varmistetaan, ja se on hyvä asia. Korruptio rehoittaa edelleen, välikädet napsivat myös välistä kehitysavusta, varsinkin Afrikan maissa. Elikä se on ydinasia, [Puhemies koputtaa] että naisten ja lasten koulutukseen panostetaan ja paljon. Se tuo toivetta paremmasta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

11.15 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella huolestuttavaa näin niin kuin seurata sivusta, miten paljon konflikteja maailmalla tapahtuu ja miten nopealla aikataululla ne ovat lisääntyneet. Yksi merkittävä konflikteja ja kärsimystä lisäävä tekijä, joka hiipii hiljaa tähän maailmaan tai maapallolla jyllää, on ilmastonmuutos ja luontokadon edistyminen. Ilmastonmuutos on jo nyt saanut ihmisiä jättämään kotipaikkansa kuivuuden ja ruoantuotannon mahdottomuuden vuoksi. Pidänkin hyvin huolestuttavana sitä, että me olemme leikkaamassa näin merkittävästi kehitysavusta, jolla ollaan pystytty pitämään yllä esimerkiksi niitä viljelymahdollisuuksia, kehittämään viljelymahdollisuuksia ja varmistamaan ruoantuotantoa ihmisille kuin myös sopeutumaan näihin kriiseihin. Samalla me leikkaamme pakolaiskiintiötä, mikä tarkoittaa sitä, että yhä useampi lapsi tulee elämään koko elämänsä pakolaisleireillä, eikä se voi olla se kuva, [Puhemies koputtaa] miten me tätä maailmaa katsomme.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hamari, olkaa hyvä.

11.17 Lotta Hamari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maailmassa tapahtuu niin paljon pahaa, että on vaikea puhua tästä budjetista, mutta yritän.

On hienoa, että tuetaan Ukrainaa ja niitä tahoja, joita nyt tuetaan. On tietysti tärkeää kiinnittää huomio siihen, ettei se kohdennu vahingollisiin tarkoituksiin, niin kuin useassa puheenvuorossa on jo otettu esille.

Mitä budjettiin tulee, olen pahoillani kehitysyhteistyön leikkauksista muuten. Olemme sitoutuneet YK:n kestävä kehityksen tavoitteisiin, ja siellä yksi tavoite on muun muassa äärimmäisen köyhyyden poistaminen maailmasta. Kehitysyhteistyöllä on saatu paljon hyvää aikaan. Antaa toivoa miettiä, että maailmassa rokotuskattavuus on kasvanut, yhä useampi lapsi pääsee kouluun, lapsikuolleisuus on vähentynyt — nyt muutamia mainitakseni. Rauhantyyöhön, diplomatiaan, demokratiaan, humanitäärisen tuen ja ihmisoikeuksien vahvistamiseen tarvitaan panostuksia myös kehitysyhteistyön rahoituksella. Olisin kysynyt ministereiltä: onko tehty arvioita, millaiseen tilanteeseen joutuvat maat, järjestöt ja ne tahot, jotka nyt menettävät kehitysyhteistyön tukea meiltä?

Lopuksi haluan toivottaa hyvää tyttöjen päivää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aalto-Setälä, olkaa hyvä.

11.18 Pauli Aalto-Setälä kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puheenjohtaja! Olen seurannut ennen tänne tuloani aika montaa kriisiä myös paikan päältä, ja valitettavasti on totta, että sotilaalliset kriisit, erilaiset väkivallan käytöt, ovat lisääntyneet. Niitä on enem-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

män kuin koskaan. Sen tähden minä haluaisin kiittää oikeastaan tätä UM:n määrärahojen esitystä, koska siellähän on täälläkin peräänkuulutettuun kriisinhallintaan 76 miljoonaa euroa. Rauhanvälityksen momentille siirrettiin kehitysyhteistyöstä 2 miljoonaa, ja Suomen suurin kehitysavun kohde on Ukraina, 90 miljoonaa. Se on erittäin hieno, hieno asia ja erittäin tärkeätä, ja on arvokasta, että tämä koko porukka on sitä mieltä.

Lisäksi olen sitä samaa mieltä, mitä kummaltakin puolelta salia on tänään kuultu, että kun mietitään tätä tuhoa, mitä terroristivaltio on Ukrainalle aiheuttanut, niin ne Venäjän jäädytetyt varat pitäisi käyttää Ukrainan jälleenrakentamiseen. Se hinta tulee olemaan paljon enemmän, mitä me nyt arvioidaan, varmaan 350—450 miljardia euroa, ja minusta ne rahat kuuluvat Ukrainan jälleenrakentamiseen. [Puhemies koputtaa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

11.19 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eilen oli puolustuksen pääluokan keskusteluja, ja niissä korostettiin sitä hyvää yhtenäisyyttä, mikä tällä salilla on ulko- ja turvallisuuspolitiikan kysymyksissä, ja kyllä minä todella toivon, että se ulkopoliittikan saralla myös jatkuu. Tänään on kuultu hyvinkin mustavalkoisia puheenvuoroja. Esimerkiksi kehitysyhteistyö ei aivan näin mustavalkoista ole. Ymmärrän, että pitää kriittisesti määrärahoja katsoa, mutta ei sekään, että rinnastetaan kaikki väärinkäytetyksi, ole oikein.

Herra puhemies! Ukrainan tuki on se keskeinen tuki, mihin me emme saa turtua, emme saa väsyä, ja sitä pitää määrätietoisesti jatkaa. Venäjä pyrkii nyt lännen väsyttämiseen kaikki keinoin, ja se meidän pitää määrätietoisesti myös täältä Suomen parlamentista torjua. Naton jäsenmaana meidän tulee olla aktiivinen ja yhtenäinen, ja tätä yhtenäisyyttä tulemme nyt sitten myöskin näkemään ja mittauttamaan muun muassa tämän Balticconnectorin suhteen. Stoltenberg on tänään antanut asiasta [Puhemies koputtaa] ne äärimmäisen tärkeät kommentit, että vastataan tähän Naton puolelta yhtenäisesti, mikäli tarve on.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

11.20 Sara Seppänen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Maailma on tällä hetkellä hyvin epävakaa. Olisin kiittänyt ministereitä siitä, että ovat hyvin selkeäänaisesti ja yksiselitteisesti tuominneet äärijärjestö Hamasin raakalaismaiset iskut.

Olemme Israelin puolella. On erittäin tärkeää, että Suomi tarkastelee nyt palestiinalaisalueille annettavan tuen uudelleen. Emme halua rahoittaa terroristien ääri-islamilaisten sanoman edistämistä oppikirjoissa tai opetuksessa. On erittäin tärkeää, että myös Suomessa tarkastellaan islamin uskonnon opetuksen sisällöt. Suomessakin järjestettiin Israelin vastaisia mielenosoituksia ja kannatettiin juutalaisten tuhoamista. Koko kesän kuulumme, kuinka Suomen hallituksessa harjoitetaan rasismia. Hallitus vastasi tähän tiedonannolla, ja rasismi tuomittiin yhtenä rintamana. [Puhemies koputtaa] On erittäin tärkeää, että Suomen hallitus reagoi näihin avoimiin rasistisiin mielenilmaisuihin [Puhemies koputtaa] Suomessa eikä minkäänlaista rasistista juutalaistentuhoamispuhetta suvaita, myöskään muslimien suunnalta [Puhemies koputtaa] juutalaisia kohtaan. Ruotsissa tiedämme olevan alueita, [Puhemies koputtaa] joilla juutalaiset eivät voi elää. Tätä emme halua Suomeen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskinen, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

11.22 **Johannes Koskinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toisen maailmansodan jälkeen lähdettiin rakentamaan kansainvälistä oikeutta. Sodan tuhojen, valtavien tuhojen, jälkeen havaittiin, että tarvitaan yhteisiä sääntöjä ja tehokkaita toimia. Perustettiin YK:ta, ihmisoikeuksien julistusta ja puhuttiin myös niin sanotusta Nürnbergin hetkestä, eli lähdettiin rakentamaan vastuullisuutta sodan aiheuttajia kohtaan tuomitsemalla heitä käytännössä kansainvälisellä yhteistyöllä. Ja nyt juuri Ukrainan kriisin jälkeen, miksei myöskin Palestiinan vuosikymmeniä jatkuneen kriisin jälkeen, on selvästi tarve käyttää sitä hetkeä, kun tällä yhteisellä kansainvälisellä toiminnalla pystytään sota lopulta lopettamaan, niin että lähdetään todella aktiivisesti paikkaamaan näitä kansainvälisen oikeuden aukkoja. Keskeinen osa siinä on se hyökkääjän vastuun toteuttaminen, mihin tässä on useissa puheenvuoroissa viitattu, että Venäjä esimerkiksi omista toimistaan pannaan sitten maksamaan ja korvaamaan [Puhemies koputtaa] Ukrainalle aiheutetut vahingot.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

11.23 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän Ukrainan tukeen. Sitä todellakin täytyy jatkaa niin kauan kuin on tarvis. Eilen ministeri Häkkinen hyvin huomioi tässä aseistamisessa sen, että olennaista on kasvattaa lännen kykyä tukea. Ja sitten tässä oli aikaisemmin edustaja Oras Tynkkyseltä hyvä puheenvuoro näistä sanktioista, että pitää rampauttaa Venäjän kykyä, teollistaloudellista kykyä, käydä sotaa, ja tämä sanktioiden kiristäminen ja porsaanreikien tukkiminen on erittäin tärkeä asia, johon täytyy koko ajan kiinnittää myös huomioita.

Taloudellisesta turvallisuudesta on puhuttu täällä paljon, ja tämä on semmoinen asia, jota varmasti ulko- ja turvallisuuspolitiikan selonteossakin olisi syytä tarkastella, paitsi sitä suoraan huoltovarmuutta myös meidän vaikka kaupan linkittyneisyyttä sellaisten maiden kanssa, jotka eivät jaa meidän arvopohjaamme. Kiinasta puhutaan paljon, mutta sitten esimerkiksi Lähi-idän maista Saudi-Arabia, Qatar ovat suuren rahan päällä, ja pitää miettiä, miten me suhtaudutaan tässä suhteessa sitä kautta vaikuttamiseen. Tässä ehkä huomauttaisin, että ylipäänsä tuo fossiilitalouden ylläpitäminen on suuri rahalähde hyvin radikaaleille islamin tulkinnoille. Wahhabismi on Saudi-Arabian valtion uskonto, ja tämä on hyvä muistaa tässä, [Puhemies koputtaa] kun tätä tematiikkaa käsitellään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

11.25 **Joakim Vigelius ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä hallituskaudella Suomi kehittää kehitysapua sekä määrällisesti että laadullisesti parempaan suuntaan. Määrällinen muutos tarkoittaa sitä, että Suomi leikkaa kehitysapua ja tällä hallituskaudella tullaan saavuttamaan miljardisäästö tämän neljän vuoden aikana. Sama vastuullinen linja on nähty myös aikaisemmin, nimittäin aiemmat hallitukset, jotka ovat suhtautuneet velkaan ja velkaantumiseen vastuullisesti, ovat leikanneet kehitysapua niin 90-luvun lamassa kuin Sipilänkin hallituksen aikana. Toisaalta laadullinen muutos kehitysavussa nähdään siinä, että jatkossa kehitysavun tulee olla tuloksellista, tehokasta ja ehdollista. Suomi ei jatkossa myönnä rahaa esimerkiksi Venäjän vasalleille eikä varojen väärinkäyttäjille. Tämä on hieno muutos, ja toivon, että myös tulevat hallitukset sitoutuvat paitsi tähän velkaantumisen taittamiseen, myös velaksi auttamisen vähentämiseen.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen, olkaa hyvä.

11.26 Eemeli Peltonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme varmasti kaikki seuranneet erittäin järkyttyneinä viime päivien tapahtumia Israelissa. Terroristijärjestö Hamasin iskuilla Israelia vastaan tulee olemaan kauaskantoiset vaikutukset sekä alueellisesti Lähi-idässä että myös kansainvälisesti. Terrorismi pitää tuomita sen kaikissa muodoissa. Tästä olemme varmasti kaikki yhtä mieltä tässä salissa. Siitä ei ole epäselvyyttä myöskään tämänpäiväisen keskustelun johdosta. Kun kansainvälisen yhteisön katseet ovat nyt kääntyneet vakavaan tilanteeseen Israelissa, olisin tahtonut kysyä ulkoministeriltä sitä, mitä Suomi voi tässä vaikeassa tilanteessa tehdä tukeakseen Israelin valtiota. Olisin myös kysynyt sitä, mitä toimenpiteitä Euroopan unionissa on suunnitteilla ja valmisteilla tähän tilanteeseen reagoimiseksi. Näihin aiheisiin varmasti vielä palaamme, kun saamme ministerit takaisin tänne istuntosaliin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sirén, olkaa hyvä.

11.27 Saara-Sofia Sirén kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Elämme todellakin nyt vakavaa aikaa. Suomi on pieni maa maailman myllerrysten keskellä, ja paljon pahuutta tulee tietoisuuteemme joka päivä, mutta voimme olla kokoamme suurempi, kun keskitymme vahvuksiimme.

Yksi Suomen vahvuus ulkopolitiikassa on ollut nimenomaan tämä yhtenäisyys. On tärkeää tunnistaa, että nimenomaan vahvan yhtenäisen halun pohjalta Suomi on nyt Nato-jäsenmaa. Samoin on tärkeää pitää huolta, että yhdessä ja yhtenäisesti olemme Ukrainan tukena niin kauan kuin tarvitsee. Suomen vahvuus on myös rauhanvälitys, johon hallitus lisää nyt määrärahoja, sekä tasa-arvo. Ministeri Valtonen nosti esille tyttöjen päivän, joka on tänään. Tyttöjen ja naisten oikeudet ovat Suomen yksi keskeinen painopiste kehityspolitiikassa, joka on ulkopolitiikan keskeinen osa. Tätä vahvistetaan edelleen. [Puhemies koputtaa] Ja seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet ovat hyvin keskeinen osa tässä maailmanajassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

11.28 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä on hyviä puheenvuoroja käytetty Ukrainan tukemisesta, ja sitä meidän todellakin on jatkettava. Ukrainan sotaa käydään käytännössä monella rintamalla. Sitä käydään tietysti siellä maassa ja niillä rajoilla, mutta sitä käydään myös sitten diplomatian rintamilla niin EU:ssa, Afrikassa, Aasiassa kuin Yhdysvalloissakin. Nyt pelkona on esimerkiksi tämän Israelin tilanteen kautta se, mitä Yhdysvalloissa tapahtuu: kohdistuuko siellä katse nyt Israeliin ja aletaankin unohtamaan Ukrainaa ja Ukrainan tukemista? Sitä politiikkaa ja diplomatiaa pitää meidän harjoittaa, että valtameren toisella puolella ei unohdeta, mitä täällä tapahtuu.

Toisaalta meidän pitää kääntää katseemme myös Afrikkaan. Venäjän propaganda on mennyt monessa maassa läpi. Siellä monessa maassa ajatellaan, että meillä on nälänhätä, koska länsi toimii tällä tavalla kuin toimii. Nämä virheelliset väitteet pitää kumota. Tässä kyllä oppositio tukee täysin hallitusta ja meidän ministereitä, [Puhemies koputtaa] että toimitaan niillä linjoilla, mitä Suomi on ajanut.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

11.29 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Junnila, ja taisi olla joku muukin, otti tänään aiemmin kantaa Vuoristo-Karabahin tilanteeseen. Se on valitettavasti tässä keskustelussa jäänyt Israelin ja Ukrainan kohtalon varjoon. Me tiedämme, mikä on Turkin rooli Azerbaidžanin ja Armenian välisessä konfliktissa, ja myös tiedämme, mikä on Venäjän rooli.

Kristityt ovat maailman sorretuin vähemmistö. Maailmanlaajuisesti eniten rasismia ja sortoa ympäri maailman kokevat juuri kristityt. Nyt Vuoristo-Karabahissa kristityt armenialaiset on azerbaidžanilaisten toimesta ajettu vuosituhantisilta kotiseuduiltaan. Me emme saa unohtaa tätä kärsimystä näiden muiden ihan yhtä vakavien konfliktien aikana.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

11.30 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rauha ei ole vain sodan poissaoloa. Kestävä rauha ja vakaus rakentuvat esimerkiksi torjumalla köyhyyttä, parantamalla tyttöjen koulutusmahdollisuuksia ja vahvistamalla naisten oikeuksia ja osallisuutta. Juuri tästä on kyse Suomen kehitysyhteistyössä.

Kehityspolitiikka todella on kiinteä osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Olen itse luonnehtinut, että se on itse asiassa turvallisuuspolitiikan ennaltaehkäisevää työtä, ja minusta on varsin falskia väittää, että näillä rajuilla kehitysyhteistyöleikkauksilla ei olisi vaikutusta Suomen vaikuttavuuteen maailmalla. Kyllä sillä on, ja samalla se on järkyttävä isku maailman köyhimmille. Siksi täytyy sanoa, että nämä hallituspuolueiden riveistä kuuluvat ikään kuin ilakoinnit näistä leikkauksista tuntuvat varsin irvokkailta. Pidän vakavana virheenä tällä tavalla kääntää selkäämme maailmalle ja siten ajaa yhä useampia maita turvautumaan Kiinan ja Venäjän tukeen.

Siitä haluan kuitenkin kiittää hallitusta, että erityisesti näin tyttöjen päivänä tyttöjen ja naisten oikeudet [Puhemies koputtaa] todella säilyvät edelleen Suomen kehityspolitiikan painopisteenä. Pidetään yhdessä huolta, että myös rahoitus riittää tämän toteutumiseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

11.32 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella näiden pääluokkien osalta varmaan keskeinen kysymys tänä syksynä liittyy juuri tähän kehitysyhteistyökokonaisuuteen ja niihin tasapainotustoimiin, joita hallitus sinne kohdistaa. On sanottava, että tilanteessa, jossa julkinen talous on pysyvästi 10 miljardia alijäämäinen, on minusta ymmärrettävää, että silloin ihan jokaisen pääluokan ja momentin osalta haetaan toimenpiteitä, joilla tätä kehitystä voidaan kääntää, ja on siksi ihan perusteltua, että osa toimenpiteistä kohdistuu myös kehitysyhteistyöhön. Se määrä ja laatu, millä tavalla nämä tasapainotustoimet sitten tehdään, on varmaan toinen kysymys, mutta minusta tämä periaate on kohtuullisen realistinen, ja sitä on turha muuksi yrittää väittää.

Arvoisa puhemies! Toisaalta tervehdin ilolla sitä, että hallitus ottaa tässä aktiivisen roolin myös tämän vastikkeellisuuden ja ehdollistamisen osalta. Näinä aikoina, kun jokaisen maailman maan pitää puolensa valita, on selvää, [Puhemies koputtaa] että ehtoja voidaan kyllä laittaa.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kauma, olkaa hyvä.

11.33 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä ovat useat edustajat kritisoineet sitä, että todella näitä kehitysyhteistyömäärärahoja leikataan, mutta asia on juuri niin kuin edustaja Räsänen tuossa totesi, että kaikkialta muualtakinhan leikataan, eli tämä 118 miljoonaa, mikä nyt lähtee, lähtee aivan loogisesti, kuten muistakin menokohteista. Mielestäni on ihan hyvä, että näitä rahoja tullaan nyt kohdistamaan erityisesti Ukrainaan ja myöskin sillä tavalla, että rahaa viedään pois niiltä mailta, jotka esimerkiksi eivät suostu ottamaan maahan takaisin oman maansa kansalaisia, mikäli nämä esimerkiksi jäävät ilman turvapaikkaa. Mielestäni tämä on oikeansuuntainen kehitys.

Ottaisin vielä kantaa myöskin tähän Ukraina-tukeen. On todellakin niin, kuten edustaja Ovaska totesi, että Yhdysvaltain tukea saattaa jatkossa olla vähän hankalampi saada. Samalla tavalla meillä on täällä Euroopassa kehitys menossa siihen suuntaan, että esimerkiksi Slovakiassa pidettyjen vaalien jälkeen on tullut valtaan venäjämielisiä poliitikkoja, [Puhemies koputtaa] ja nyt ensi viikonloppuna Puolassa on vaalit. Saa nähdä, [Puhemies koputtaa] millä tavalla nämä vaikuttavat tähän yhtenäisyyteen Ukrainan tuessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koponen, olkaa hyvä.

11.34 **Ari Koponen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi ja suomalaiset ansaitsevat hyvinvointiyhteiskunnan myös tulevaisuudessa. Liika sinisilmäisyys ei ole järkevää, ja onkin hyvä, että kehitysavun edellytyksiin tehdään myös äärimmäisen tärkeitä uudistuksia. Kolmansille maille annettava kahdenvälinen taloudellinen apu tehdään ehdolliseksi sille, että maa ottaa vastaan palautettavia kansalaisiaan. Lisäksi rahaa ei jaeta maihin, jotka tukevat Venäjän aloittamaa raakalaismaisen julmaa hyökkäyssotaa Ukrainassa.

Puhemies! Äärimmäisen hienona näen myös kehityspolitiikan tavoitteen tukea suomalaisten yritysten osallistumisen mahdollisuutta. Täällä on puhuttu myös yhteistyöstä ja yhteisistä näkökulmista, ja onkin hienoa nähdä, että näistä asioista puhumme lähes samalla suulla demareitten takarivin, edustaja Nikkasen, kanssa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Skinnari, olkaa hyvä.

11.35 **Ville Skinnari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun katsoo maailmaa vaikka YK:n silmien läpi New Yorkista tai mistä tahansa, niin kehityspolitiikka on ollut ehkä se ainoa asia, mikä on toiminut viime vuosina, kun katsotaan turvaneuvoston tilannetta ja muuta. Ja sen takia minusta tämä keskustelu kehityspolitiikan roolista on äärimmäisen tärkeä, koska se on kiinteä osa ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Siksi myös näiden aidalla istujien kanssa — eli niiden maiden, jotka ovat äänestäneet tyhjää YK:ssa — on äärimmäisen tärkeää, että me käymme sitä dialogia ja teemme konkreettisia asioita, jotta ne eivät valu sinne toiselle puolelle, ja niinhän tässä juuri on nyt käymässä. Miten käy Euroopan unionin, miten käy Suomen, meidän teollisuuden, jos ja kun ne markkinat menevät meiltä lopullisesti pois? Tätä keskustelua käyn mielelläni ministereiden ja tämän salinkin kanssa.

Mutta kysymykseni liittyy nyt ulkoministeriöön ja reagointikykyyn tässä uudessa maailmantilanteessa: miten ulkoministeriö nyt siirtää resursseja uudessa tilanteessa? Nyt vaan

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

selvitetään, selvitetään, selvitetään eikä ole toimia. [Puhemies koputtaa] Ei Suomella ja suomalaisilla yrityksillä ole aikaa odottaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jäntti, olkaa hyvä.

11.36 **Alexi Jäntti kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! BRICS-maissa ja globaalissa etelässä ylipäättään on vallalla Venäjän propagandan ylläpitämä käsitys siitä, että Ukrainan sodassa olisi kyse lähinnä lännen eli USA:n ja Venäjän välisestä valtataistelusta. Siellä sotaa ei nähdä kansainvälistä oikeutta räikeästi rikkovan imperialistisen Venäjän etua ja utopiaa ajavana häikäilemättömänä hyökkäyksenä. Kehittyvissä maissa uskotaan myös venäläiseen valheeseen siitä, että globaalin ruokaturvan heikkeneminen johtuisi lännen Venäjälle asettamista pakotteista. Syyttävä sormi osoittaa vahvasti myös EU:hun.

Ministereiden poistuttua tärkeämpiin tehtäviin kysyn keneltä tahansa tässä salissa: milaista kansainvälistä keskustelua aiheesta on käyty, ja miksi EU ei käynnistä humanitaarista operaatiota, jolla suojattaisiin Mustanmeren viljakuljetukset samaan tapaan kuin kaupamerenkulkua on suojattu esimerkiksi merirosvoja vastaan Afrikan sarven merialueella? Merialueiden turvaamiseen tosin näyttäisi olevan tarvetta myös lähellä täällä kotialueilla. [Puhemies koputtaa] Humanitaarinen operaatio toimisi samalla informaatio-operaationa, jolla osoitettaisiin, että maailman suurin kehitysavun tuottaja, [Puhemies koputtaa] Euroopan unioni, on edelleen kiinnostunut maailman ruokatilanteesta ja [Puhemies koputtaa] toisaalta Venäjän puhe on sitä samaa tuubaa, jota se on läpi historian ollut.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

11.38 **Jani Kokko sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maailman konfliktit koskettavat suomalaisia ja tulevat läheisiksi hyvin erilaisella tavalla. Ehkä meidän kansallises-ta historiasta johtuen Ukrainan sota on tällä hetkellä varmasti monien suomalaisten mielis-sä se konflikti, johon suomalaisten pitää antaa kaikki täysi tuki, ja on ollut hienoa kuulla tässä salissa sekä edellisellä vaalikaudella että tällä vaalikaudella, että se tuki säilyy järk-kymättömänä. Samoin se, mihin edustaja Harjannekin täällä viittasi, että toisaalta se Uk-rainan tuki on tärkeä, mutta myös kaikki ne keinot, millä heikennetään Venäjän kykyä va-rustautua ja käydä tätä sotaa, ovat yhtä tärkeitä. Tällä hetkellä tämä pakotteiden kiertämi-nen on merkittävä etu Venäjän varusteluteollisuudelle. Ehkä siinä suhteessa huomio kan-nattaisi keskittää osaltaan Keski-Aasian entisiin neuvostotasavaltoihin — jotka tällä het-kellä nähtävästi hakevat vähän uudenlaista asemaa suhteessa toisaalta Venäjään, länteen ja myös Kiinaan — ja siihen, että mitenkä heidän rivejään saataisiin tiivistettyä tässä laajassa kokonaisuudessa [Puhemies koputtaa] ja saataisiin heidät liittymään Venäjän vastaiseen rintamaan entistä tiiviimmin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki, olkaa hyvä.

11.39 **Ville Vähämäki ps** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Kehitysyhteis-työstä täytyy huomioida muutakin kuin tämä kehitysyhteistyön pitkä momentti. Täytyy huomioida, että tätä budjettia jaetaan myös UM:n muilla momenteilla 231 miljoonaa, sillä pitkällä momentilla 621 miljoonaa, SM:n hallinnonalalla 75 miljoonaa, VM:n alla 232 mil-joonaa, OM:n alla 9 miljoonaa, TEMin alla 32 miljoonaa ja STM:n alla 4 miljoonaa. Yh-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

teensä päästään 1 208 miljoonaan, mikä on itse asiassa 31 miljoonaa enemmän mitä kuluva vuonna. Eli siis toisin sanoen: se, kuinka leikkaamme mutta kuitenkin lisäämme suhteessa tämän hallituksen päätöksiin, on hämmäntävää. Mutta totuus tulee tietenkin siinä, että bktl-osuus on ensi vuonna 0,41 ja se on hiukan alhaisempi mitä edellisen hallituskauden aikana, mutta kuitenkin jos katsotaan vaikka suhteessa vuoteen 2018, niin silloin bktl-osuus on ollut 0,36. Leikkaamme mutta lisäämme.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen, olkaa hyvä.

11.40 Saku Nikkanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä salissa on ilahduttavan yksimielinen tuki osoitettu Ukrainalle ja Ukrainan taloudelliselle ja humanitääriselle tuelle. Lisäksi on tänään keskusteltu paljon Israelin tukemisesta, ja haluan myös omalta osaltani ilmaista tukeni Israelin valtiolle ja tuomita Hamasin julmat terroristi-työkalut. Olen aivan varma, että joka ainoa tässä salissa nämä teot tuomitsee ja Israelin valtiota tässä tukee.

Aikaisemmasta puheenvuorosta jäi vielä kysymättä siitä, kun nämä kehitysyhteistyövarat venäjämielisille valtioille ollaan nyt jäädyttämässä. Olisin kysynyt tästä ehdollistettavasta kehitysyhteistyömäärärahasta, että miten aiotaan edistää tätä ehdollistamista myös niin sanotusti palautussopimuksien osalta. [Puhemies koputtaa] Eli nämä maahanmuuttajat, jotka syyllistyvät Suomessa rikoksiin: [Puhemies koputtaa] miten heidän palauttamistaan näihin lähtömaihin edistetään, [Puhemies koputtaa] ja ehdollistetaanko tätä kehitysyhteistyörahaa myös näihin? — Kiitos. [Sebastian Tynkkynen: Ollaan Ruotsin demarienin linjalla, hyvä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

11.42 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvää tyttöjen päivää minunkin puolestani, ja muistutan, että tuolla oli kahvit tarjolla kello 12 tyttöjen päivään liittyen.

Tähän liittyen toivon, että tänne meidän budjettikirjaan jatkossa ilmestyisivät myös rahamääräinen tavoite ja prosenttiosuustavoite. Silloin me voidaan oikeasti seurata sitä, tehdäänkö me tätä naisten ja tyttöjen tasa-arvon edistämistä. Samaa tavoitetta toivon myös kaikista köyhimpien ja heikoimpien maiden osalta. Siellä tavoite on ollut 0,2 bktl:stä, mutta nyt sitä ei kirjasta löydy.

Ja näiltä, jotka täällä ovat iloinneet siitä, että kehitysyhteistyöstä leikataan, haluaisin kysyä: millä teidän mielestänne sitten ratkotaan globaaleja ongelmia, kuten tyttöjen heikkoa lukutaitoa tai vaikka merien roskaantumista, tämäntyypisiä yhteisiä ongelmia, joihin meillä olisi keinoja ja ratkaisuja tarjolla — ja kuten täällä edustaja Skinnari totesi, joihin myös suomalaisilla yrityksillä olisi hyviä ratkaisuja — miten se tehdään, jos rahoitusta leikataan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Garedeu, olkaa hyvä.

11.43 Kaisa Garedeu ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hamasin järkyttävä terrori-isku Israeliin on koskettanut meitä kaikkia. Miten Suomi aikoo tukea Israelia, joka on joutunut hyökkäyssodan kohteeksi? Hallitus on linjannut, että Suomi ei jaa kehitysapua

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

hallinnoille tai toimijoille, jotka tukevat Venäjän hyökkäyssotaa. Samoin periaattein tämän mukaan olisi omasta mielestäni nyt syytä lopettaa palestiinalaisille annettava kehitysapu. Hyvä, että sitä nyt tarkastellaan. Riski, että rahat ja varat valuvat terroristien käsiin ja jihadistiseen opetukseen, materiaaliin, on hyvin suuri. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen, olkaa hyvä.

11.44 Eemeli Peltonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa ulkoministeriön pääluokasta on noussut esiin tärkeä teema näistä palautussopimuksista. Sehän on hyvin tärkeä aihepiiri esimerkiksi sen kannalta, että me saamme täällä Suomessa rikoksiin syyllistyneitä myöskin palautettua niihin lähtömaihinsa.

Tätä aihettahan on käsitelty hyvin paljon esimerkiksi vuosina 2015—2019. Silloin ulkoministerinä oli Soini, ja tämän vaalikauden aikana todettiin useaan kertaan, että on hyvin vaikeaa saada näitä palautussopimuksia muodostettua, vaikka niitä pontevasti yritetään neuvotella. Ja on aivan selvää, että näitä ponnistuksia täytyy tietysti jokaisella vaalikaudella jatkaa, koska olisi myöskin Suomen etu, että nämä palautussopimukset olisivat olemassa. Olisin tähän teemaan halunnutkin kysyä, mitä uutta nyt sitten hallitus on valmis tekemään, että näissä vuosikausia jatkuneissa neuvotteluissa päästäisiin maaliin asti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

11.45 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensiksi haluan kiittää näistä kehitysyhteistyöleikkauksista, joita tässä budjetissa ja koko hallituskauden aikana tullaan tekemään yli miljardin euron edestä. On äärimmäisen tärkeää, että meillä on sellaiset arvot, että jos me ollaan valmiita leikkaamaan meidän omalta maalta ja omilta kansalaisilta, kyllä silloin myöskin kehitysyhteistyötä pitää tarkastella kriittisesti, eli kiitoksia siitä.

Täällä on nyt sitten ihmetelty, miten on mahdollista, että kehitysyhteistyöstä leikataan. Muistutan kuitenkin, että edustajat ja Suomen kansalaiset voivat ihan omistakin rahoistaan lähettää apua hyväntekeväisyysjärjestöille ympäri maailmaa, eli siihen ei aina tarvita muiden veronmaksajien rahoja. Tällainenkin mahdollisuus yhä on siihen auttamiseen olemassa.

Lisäksi tervehdin kyllä ilolla, että nyt kehitysapu sidotaan myöskin siihen, että jos olet Venäjän vasalli, et saa rahaa. Ja toisaalta jos et ota esimerkiksi oman maan kansalaisia vastaan, kun niitä Suomesta karkotetaan, niin tällaisessäkään tapauksessa ei voi olla niin, että Suomi jatkaa yhä tukea näille maille, vaan se ehdollistetaan tähän omien kansalaisten vastaanottamiseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sebastian Tynkkynen, olkaa hyvä.

11.46 Sebastian Tynkkynen ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Aikaisemmin edustaja Kokko oli täällä huolissaan siitä, mitä tehdään näitten maitten suhteen, jotka jollain tavalla ovat olleet tukemassa Venäjän hyökkäyssotaa. Mainitsitte Nicaraguan. Kannattaa lukea tämä budjetti. Tosiaan täällä ei Nicaragualle mene rahaa. Tämä kahdenvälinen yhteistyö Nicaraguan kanssa lopetettiin jo kymmenen vuotta sitten, mutta

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

siinä olette kyllä oikeassa, että Suomi antoi sitä tukea 30 vuotta, ja tämän kehitysavun myötä, mitä Suomi antoi Nicaragualle, maa joutui vaan korruptoituneempaan tilaan.

Sitten edustaja Honkasalolle: On ihan käsittämätöntä, että samaan aikaan kun Hamas tappaa siviilejä, te puhutte siitä, että tämä Gazan saarto pitäisi poistaa. No ehkä teidän edustajakolleganne Kontula on leikkaamassa piikkilanka-aitaa siellä auki, että sieltä päästäisiin Israelin puolelle, mutta seuraukset ovat katastrofaaliset suoraan sanottuna. Jos Israel laskee aseensa, kaikki juutalaiset hävitetään sillä alueella. Jos palestiinalaiset laskevat aseensa, tulee rauha.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Saramo, olkaa hyvä.

11.48 Jussi Saramo vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Toivoisin, että tässä salissa ei kehitellä olkiukkoja, keksitä sanoja toisten suuhun. Kaikki, kuten tässä olen monta kertaa todennut, ovat tuominneet terrorismin. Aivan järkyttäviä tekoja, joita Hamas on tehnyt. Se ei tietenkään tarkoita sitä, että palestiinalaisia siviileitä saadaan pommittaa, tappaa naisia ja lapsia vain siksi, että he ovat syntyneet väärälle puolelle rajaa. Tämä kuulostaa nyt siltä, että sitä ei saisi sanoa. Pitää nyt sitten kysyä, oletteko te tosiaan sitä mieltä, että EU on tässä väärässä, meidän ministerimme ovat väärässä ja on oikein pommittaa siviilejä, koska jos sitä ei saa sanoa, niin onhan se nyt aika kummallista.

Ilmettelen myös tällaista vihan lietsomista, kun nimenomaan tässä salissa yritetään löytää ratkaisuja siihen, että se vihan lietsominen maailmassa loppuisi. Tässä todettiin, että eilen puolustusministeriön pääluokassa oli hyvä keskustelu, mutta nyt perussuomalaiset eivät pääse pois tästä omasta, ikään kuin sisäänrakennetusta vihastaan, että aina on pakko löytää syylliset ja myös sieltä, [Puhemies koputtaa] missä niitä ei ole, siitä, että he ovat syntyneet väärinlaisina. [Sebastian Tynkkynen: Mitä sanoin väärin?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

11.49 Joakim Vigelius ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän palestiinalaisen, islamistisen Hamas-terroristijärjestön terrori-isku Israelia ja Israelin kansaa vastaan on järkyttänyt länsimaissa. On nähty ammuttuja siviilejä, raiskattuja naisia ja lasten katkottuja kauloja. Ihan jokaista tämä ääri-islam ei meillä lännessäkään järkytä, ja siitä on syytä olla ihan aidosti huolissaan. Palestiinan liput ovat liehuneet niin meillä kuin muissakin länsimaissa, ja pahimmissa tapauksissa ihan koto-Tampereellakin on nähty hekumointia Israelin valtion tuhoamisella, Australiassa näissä mielenosoituksissa myös juutalaisten joukkotuhonnalla.

Kun hiljattain uutisoitiin Helsingissä päiväkodin tiloissa toimivasta moskeijasta, kuultiin moskeijan johdolta flirttailevia kommentteja niin šarialaista kuin myös Suomen muslimienemmistöiseksi muuttumisesta. Kun moskeijan johdolta kysyttiin islamistisen terroristijärjestö Isisin riveissä taistelemisesta ja sinne taistelemaan lähteneistä, siteeraan moskeijan johdon vastausta: [Puhemies koputtaa] ”Jos mä tiedän, että on jihad, päätetään, että Palestiina vapautuu, totta kai minä lähdän itse ilman lapsia.”

Israel-vihamielisyys ei pesi pelkästään Palestiinassa, se pesii myös [Puhemies koputtaa] meillä täällä lännessä.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Päättämme nyt debatin tältä erää, ja kun tiedämme, milloin ministerit Valtonen ja Tavio ovat käytettävissä, niin ensi tilassa me informoimme siitä kansanedustajia. Nyt siirrymme puhujalistalle. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

11.51 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Minulta on useasti kysytty, miltä eduskuntatyö tuntuu. Upean ja mielenkiintoisen ja etuoikeutetun työn lisäksi olen sanonut, että minua ärsyttää täällä suuri ohi puhumisen määrä, syyllisten etsiminen ja asioiden mittaluokan kaatoaminen. Hyvänä esimerkkinä siitä on täällä käyty velkakeskustelu.

Vuoden 2008 jälkeen on otettu velkaa, ja velkataso on noussut siitä tähän päivään noin sata miljardia euroa. Tänä aikana on ollut monenvärisiä hallituksia ja useimmat täällä olevat puolueet ovat olleet hallituksessa. Sanna Marinin hallituksen synty on runsas kolmasosa tuosta velan määrästä. Valtaosan velasta Marinin hallitus otti koronan ja Venäjän aiheuttaman Ukrainan sodan ja niiden seurausten hoitamiseen. Marinin hallitus ja eduskunta halusivat yksituumaisesti Ukrainan tukemista ja sitä, että koronan aikana kunnat selviäisivät palvelutarpeestaan ja yritykset pitäisivät talouden pyörimässä, jotta välttyttäisiin laajalta työttömyydeltä. Se onnistui hyvin. Työllisyysasteemme on nyt hyvä ja työttömyys matalalla. Kunnat hoitivat hienosti koronan. Liikaa rahaa ei tullut niihin kuntiin, jotka koronan hoitivat. Sen parin vuoden aikana, joina niitä maksettiin, senhetkiset koronamenot ja valtion tuet olivat tasapainossa. Tunnen sen asian hyvin, koska toimin sinä aikana Tampereen pormestarina. Muistan myös, että tässäkin salissa arvioitiin koronatuken riittävyyttä yrityksille. Puheissa täällä vaadittiin, että pitäisi maksaa tukea enemmän, eli olisi pitänyt ottaa enemmän velkaa.

Velan määrää pitää suhteuttaa myös aiempiin kriiseihin. 90-luvun lamassa otettiin noin 60 miljardia euroa velkaa. Suomen bkt oli silloin noin 100 miljardia euroa. Vuoden 2008 finanssikriisin seurauksena velkatasomme nousi noin 50 miljardia euroa. Bkt oli silloin noin 200 miljardia. Viimeisen neljän vuoden aikana velka lisääntyi noin 40 miljardia, ja bkt on nyt 280 miljardia. Nyt hallitus suunnittelee noin 46 miljardin euron velanottoa tuleville neljälle vuodelle. Siitä kaikki ovat yhtä mieltä, että velka on parin vaalikauden aikana saatava asianmukaiselle tasolle. Yhteistä näille kolmelle asialle on, että keskeiset syyt, keskeiset ongelmat tulivat ulkopuolelta: 90-luvulla Venäjän-kaupasta, 2008 tuli finanssikriisi USA:sta, korona tuli Kiinasta ja sitten tuli Ukrainan sota, jonka syyt ovat Venäjällä. Huomioin, että aina on ollut suurvalta lähteenä. Näitä syklejä vastaan olemme toimineet ennakolta kansainvälisin sopimuksin ja pelisäännöin, EU-jäsenyydellä ja nyt viimeisimpänä Nato-jäsenenä. Nämä ovat pienen maan työkaluja saadaksemme ennustettavuutta ja markkinoita. Miten olemme onnistuneet? Olemme onnistuneet hyvin. Vuoden 2008 kriisin jälkeen oli työttömyys korkealla, samoin kuin 90-luvun kriisin jälkeen, mutta nyt tämän koronakriisin jälkeen työttömyystilanne on hyvä ja työllisyysaste korkea. Eli koronatuotet tekevät tehtävänsä. Jotain oli opittu aiemmista kriiseistä.

Arvoisa puhemies! Tärkeä yksityiskohta aiemmista oivalluksista on tänään työkalunamme. Yhteiseen valuuttaan, Emuun liittymisen aikana loimme kaksi puskuria: toisen eläkejärjestelmään ja toisen nykyiseen Työllisyysrahastoon. Ne luotiin kriisien ja taloussyklien varalle, koska maakohtaisia valuuttakurssien muutoksia ei ollut enää käytettävissä. Idea niissä on, että kerätään hyvänä aikana puskuria ja huonona aikana puretaan. Niin toimitaan nytkin Työllisyysrahaston puskurin osalta. Se noin kahden miljardin puskuri on nyt täynnä ja työttömyys alhaalla. Voidaan maksua alentaa. Vastasyklisiä politiikkaa tehdään ja nyt voidaan ostovoimaa tukea maksun alennuksella, niin kuin hallitus tällä hetkellä tekee

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Työllisyysrahaston, hallituksen ja työmarkkinajärjestöjen esityksestä. Se on tämän budjetin veronkevennysten päätyökalu. Puskureilla pudotetaan maksujen nousua myös siinä tilanteessa, kun kriisit yllättävät. Silloin varoja tarvitaan muualla.

Arvoisa puhemies! Toivoisin täältä salista syyttelyjen sijaan enemmän ratkaisujen hakua julkisen talouden tasapainottamiseksi, sellaisten ratkaisujen hakua, jotka eivät jaa kansaa, jotka kohdistuvat oikeudenmukaisesti ja ovat kestäviä. Edellisten kriisien kokemukset pitäisi ottaa opiksi eikä toistaa niitä virheitä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen taitaa olla poissa. Edustaja Kettunen on poissa. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

11.57 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Haluan tuoda tässä yhteydessä yhden erittäin merkittävän huolen esiin liittyen talousarvioesitykseen, joka siis liittyy hallitusohjelmaan Vahva ja välittävä Suomi, joka kuulemma leikkaa vain toissijaisista asioista, kuten salin oikealta laidalta eilen kuulumme.

Yksi tällainen ”toissijainen” asia on lastensuojelu. Lastensuojelu perustuu lastensuojelulakiin, joka asettaa perusteet käytännön toiminnalle. Lastensuojelulaissa on lähes sata pykälää, ja niissä säädetään niin lastensuojelun tarkoituksesta, avohuollossa tarjottavista tukitoimista kuin esimerkiksi huostaanoton perusteista ja sijaishuollon aikaisista rajoittamistoimenpiteistä. Lastensuojelulain perimmäisenä tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Lain mukaan ensisijainen vastuu lapsen hyvinvoinnista on lapsen vanhemmilla ja huoltajilla. Lasten ja perheiden kanssa toimivien viranomaisten on tuettava vanhempia heidän kasvatustehtävässään ja pyrittävä tarjoamaan perheille tarpeellista apua riittävän varhain sekä tarvittaessa ohjata lapsi ja perhe lastensuojelun piiriin.

Kasper — Kasvatus- ja perheneuvonta ry vastustaa suunniteltua jälkihuollon ikärajan laskua 23 ikävuoteen, eli siis lastensuojelun jälkihuollon ikärajan laskua. Järjestö kertoo tiedotteessaan seuraavaa: ”Lähtökohtaisesti vastustamme ehdotusta, sillä sen perustaksi ei ole tehty riittävää vaikutusten arviointia eikä arvioinnissa ole otettu erityisesti huomioon heikommassa asemassa olevan ryhmän, jälkihuoltonuorten, kokonaistilannetta ja hallituksen muiden suunnitella olevien toimien, eli sosiaaliturvan kiristämisen sekä hyvinvointialueiden toiminnasta haettavien säästöjen, yhteisvaikutusta. Hallituksen esityksessä esitetään huolenaiheita myös erilaisiin ilmiöihin, kuten muun muassa nuorisorikollisuuden liittyen, ja tulisi ottaa huomioon se, että toisaalla tehdyssä ikärajan laskussa voi olla kerrannaisvaikutuksia muualla ja tätä ei ole tarpeeksi selvitetty. Tämän leikkauksen lastensuojelusta arvioidaan tuovan 12 miljoonaa euroa vuonna 2024. Esitys on myös ristiriidassa sen kanssa, että STM on esittänyt lastensuojelulakiin liittyvien lakien kokonaisuudistusta, joka mainitaan myös hallitusohjelmassa. Näin ollen uusi yksittäisten lastensuojeluun liittyvien asioiden sääntelyn muuttaminen herättää ensisijaisesti hämmennystä sekä ammattilaisissa että asiakkaiden ja heidän läheisissään.”

Arvoisa puhemies! Lastensuojelu ei siis todellakaan ole toissijainen asia. Voin teille kertoa, että lastensuojelu on parhaimmillaan sitä, että se lapsi pelastuu aikuisuuteen, kun apu on oikeanlaista ja oikeaan aikaan. Tästä esimerkkinä olen minä, 9-vuotiaana huostaan otettu. Jos tuolloin tuota ei olisi tapahtunut, en suurella todennäköisyydellä olisi tässä teille tästä asiasta kertomassa. Pyydän siis, arvoisa hallitus, älkää pitkö lastensuojelua toissijaisena asiana. — Kiitos.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia oikein paljon. — Ja nyt me sitten siirrymme. Oikeusministeri Meri on seuraavan tuntisen meidän kanssamme. — Ministeri Meri, olkaa hyvä.

12.00 Oikeusministeri Leena Meri (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Hyvää kansainvälistä tyttöjen päivää meille kaikille ja myös teille siellä katsomon ääressä!

Arvoisa puhemies! Oikeusministeriön hallinnonalan määrärahoilla rahoitetaan demokraattisen oikeusvaltiomme ydintoimintoja. Näitä ovat muun muassa julkinen oikeusapu, rikosvastuuta toteuttava syyttäjätointa, koko tuomioistuinlaitoksen toiminta, ulosotto-toiminta, vankeusrangaistusten ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpano sekä valtiolli-set vaalit — tuossa pääasioita mainitakseni.

Oikeusministeriön hallinnonalan budjetiksi ensi vuodelle on ehdotettu noin 1,2 miljardia euroa. Budjettimittaus on noin 96 miljoonaa euroa suurempi kuin tämän vuoden varsinaisessa talousarviossa, kun vuosittain vaihtelevia vaalimenoja ei huomioida. Oikeudenhoidon määrärahoilla varmistamme oikeusvaltion toimivuutta. Keskeistä on, että kansalaiset ja yritykset pystyvät luottamaan sekä lainsäädäntö- että oikeusprosesseihin. Korkealaa-tuinen ja tehokas oikeudenhoito lisää hyvinvointia sekä yhteiskunnan kilpailukykyä ja hal-linnon toimivuutta. Tämä järjestelmä on kansalaisia varten turvaamassa oikeuksiin pääse-mistä.

Talousarvioesityksessä panostetaan oikeudenhoidon palveluihin ja viranomaisten toi-mintakykyyn, rikosvastuun toteutumiseen, rangaistusten kiristykseen sekä rikollisuuden ennaltaehkäisyyn. Tämä hallitus on myös julkisen talouden suunnitelmassa sitoutunut var-mistamaan oikeusjärjestelmän rahoituksen ja turvaamaan oikeudenhoidon toimintaedelly-tykset. Hallituskaudella oikeudenhoidon toimijoiden rahoitusta ehdotetaan lisättävän as-teittain aiempien päätösten sekä hallitusohjelmassa päätettyjen lisäpanostusten mukaisesti niin, että lisämäärärahat ovat 65 miljoonaa euroa vuonna 25, 80 miljoonaa vuonna 26 sekä 75 miljoonaa euroa vuodesta 27 lukien.

Lisäpanostuksilla vastataan oikeudenhoidon selonteossa todettujen nykyisten tehtävien rahoitusvajeeseen täysimääräisesti. Rahoitusvajeeseen liittyen esityksessä ehdotetaan ensi vuodelle yhteensä 30 miljoonaa euroa oikeusministeriön hallinnonalan viranomaisille, jot-ta ruuhkat purkautuvat ja käsittelyajat lyhenevät. Tuosta oikeudenhoidon määrärahasta tuomioistuinten osuus on 19,4 miljoonaa euroa, oikeusapu- ja edunvalvontapiirien 3,2 mil-joonaa, Rikosseuraamuslaitoksen 3,6 miljoonaa, syyttäjien 2,4 miljoonaa, ja 1,4 jakautuu muille toimijoille. Nämä lisämäärärahat kohdennetaan henkilöstöressurssien vahvistami-seen. Riittävä, jaksava ja osaava henkilöstö on oikeudenhoidon tärkein voimavara. Esitet-tävä lisämääräraha mahdollistaa jo ensi vuonna hallinnonalan henkilöstömäärän lisäämi-sen usealla sadalla henkilötyövuodella. Tämä tietysti edellyttää sitä, että rekrytoinnit on-nistuvat hyvin.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman mukaisesti kriminaalipolitiikkaa uudistetaan ja rangaistuksia kiristetään. Talousarvioesityksessä huolehditaan uudistusten valmistelun riittävästä resursoinnista. Kriminaalipolitiikan kiristysten lainvalmisteluun esitetään mil-joona euroa ja Rikosseuraamuslaitokselle 5 miljoonaa euroa vankilahankkeiden suunnitte-luun ja vankiloiden turvatekniikan päivittämiseen. Lisäksi esitys sisältää 1 miljoonan eu-ron lisämäärärahan rikosseuraamusalan tutkintokoulutuksen opiskelijamäärien nostami-seen, jolla edistetään koulutettujen vartijoiden saatavuutta. Vanginvartijoiden koulutus-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

määriä nostetaan vankilaturvallisuuden lisäämiseksi sekä varaudutaan tulevaisuuden vankimäärän kasvuun.

Hallitus on sitoutunut ottamaan käyttöön tarvittavat keinot nuoriso- ja jengirikollisuuden määrätietoiseksi torjumiseksi ja vähentämiseksi, ja hallitusohjelman mukaisesti toteutetaan laaja joukko sekä kovia että pehmeitä toimenpiteitä. Hallitusohjelman toteuttamiseksi ehdotetaan 1 miljoonan euron lisäystä rikollisuuden ehkäisyyn. Nämä ohjelman painotukset näkyvät myös rikosten uhrien tukipalveluiden ja rikostorjuntahankkeiden pysyvässä avustusmäärärahasa.

Lopuksi nostan vielä esille, että nykyisessä haastavassa taloustilanteessa hallitus huolehtii ulosottovelallisten käyttöön jäävien tulojen riittävydestä. Hallitusohjelman mukaisesti esitetään ulosoton suojaosuuden säilyttämistä nykyisellä tasolla. Talousarvioesityksessä huomioidaan myös EU-sääntelyn toimeenpanon vaikutukset tietosuojavaltuutetulle.

Lisäresurssien ohella oikeusministeriön hallinnonalan rakennetta uudistetaan perustamalla Oikeuspalveluvirasto ja Oikeushallinnon erityisviranomaiset -virasto, minkä jälkeen oikeusministeriön hallinnonalalle ei jäisi enää viranomaisia tai virastoja, joiden keskuhallintotehtävät olisivat ministeriöllä. Oikeuspalveluvirasto parantaa edellytyksiä järjestää laadukkaita ja yhdenmukaisia oikeusavun, edunvalvonnan sekä talous- ja velkanuonnan palveluja. Oikeushallinnon erityisviranomaiset -virasto vähentää viranomaisissa tehtävää päällekkäistä hallinnollista työtä ja vahvistaa viranomaisen hallinnollista tukea.

Arvoisa puhemies ja edustajat! Käyn mielelläni seuraavaksi keskustelua teidän kanssanne oikeusministeriön tärkeistä hankkeista. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten me aloitamme debatin. Meillä on täällä aikaa tuohon kello 13 asti, jolloinka meillä on sitten ministeri Rantanen. Eli otetaan tämä koko aika debattia. Nyt kaikki, jotka haluavat osallistua, painamaan V-painiketta ja nousemaan seisomaan. — Tämän aloittaa Ojala-Niemelä, ja Eerola valmistautuu.

12.06 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille tästä hallinnonalan esittelystä.

Lapin kansanedustajat vierailivat äskettäin Rovaniemen hovioikeudessa, ja siellä tietoomme saatettiin asia, jonka tuon nyt tässä yhteydessä ministerille. Nimittäin Suomessa on pulaa esittelijöistä, ja tässä on nyt jarruna ilmennyt se, että kun näitä tuomioistuinharjoittelupaikkoja aikoinaan vähennettiin ja siihen edellytetään, että se olisi suoritettuna, niin näistä esittelijöistä on ykskaks pulaa. Tässä toivottiin semmoista muutosta, että muu vastaava kokemus riittäisi, jotta saataisiin kelpoisia hakijoita. Tiedossa oli, että muun muassa viisi vuotta syyttäjänä ei riittänyt esittelijän tehtävään. Tärkeää tietenkin on, että meillä olisi hyviä esittelijöitä, koska he toimivat sitten kymmenen vuoden päästä tuomarin virassa. Toivonkin, että voisiko ministeri tätä asiaa edistää.

Toinen asia, ihan lyhyesti, on vielä tuo Aipa-järjestelmä. Oli ikävä kuulla, että se siirtyi jälleen, ja kysyisinkin sen tilannetta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten edustaja Eerola.

12.07 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies ja ministeri Meri! Tänään tosiaan, niin kuin mainitsitte, vietetään kansainvälistä tyttöjen päivää — onnittelut

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

siis myös teille. Tällaisena päivänä onkin erityisen hienoa, että nykyhallitus viimeinkin tulee puuttumaan näihin tyttöjen sukupuolielinten silpomisiin ja pakkoavioliittoihin, jotka tämän monikulttuurisuuden lieveilmiöinä ovat Suomeen rantautuneet.

Tyttöjen lisäksi myös pojat kaipaavat oikeutta. Liian moni lapsi, oli siis tyttö tai poika, joutuu vuosittain avio- ja avoerojen myötä eroon jommastakummasta vanhemmastaan. Tässä meidän hallitusohjelmassa on hyvät kirjaukset muun muassa vieraannuttamista vastaan, mutta se, mitä kaivataan, on viranomaisille, tuomareille, asianajajille ja muille asian päällä oleville lisää koulutusta ja oppia tämän ilmiön tunnistamiseen. Tiedän, että te, ministeri Meri, olette hyvin perillä tästä aiheesta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Tiedoksi ministerille, että annan teille tuossa puolen maissa seuraavan puheenvuoron ja sitten vielä loppupuheenvuoron, niin saatte vähän kerättyä näitä kysymyksiä. — Edustaja Keto-Huovinen.

12.09 Pihla Keto-Huovinen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Ja kiitos ministerille esittelystä. Olen tässä salissa useasti nostanut esiin oikeushallinnon kestämättömän tilanteen, jossa krooninen resurssivaje hukuttaa henkilöstön kohtuuttoman työkuorman alle. Tästä tilanteesta kärsivät niin alan ammattilaiset kuin myöskin oikeusturvaa hakevat asiakkaat.

Edellisellä hallituskaudella säädettiin alle 18-vuotiaisiin kohdistuvat rikokset kiireelliseksi. Tarkoituksena tämän lainsäädännön taustalla ovat tietysti ehdottoman hyvät, mutta tällä hetkellä viesti, mikä tulee niin tuomareita kuin syyttäjiltä, on se, että tämä priorisointi johtaa selkeästi epäoikeudenmukaisiin tilanteisiin, joissa esimerkiksi lapsiin kohdistuva vähäisempi rikos menee sellaisen raiskausrikoksen edelle, jossa asianomistaja on juuri täyttänyt 18 vuotta. Kysyisinkin, ministeri, teiltä, miten lakimuutoksen tarkoituksenmukaisuutta seurataan jatkossa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen.

12.10 Eemeli Peltonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus esittää budjetissaan lisärahoitusta muun muassa oikeudenhoidon palveluihin, viranomaisten toimintakykyyn, rikosvastuun toteutumiseen sekä rikollisuuden ennaltaehkäisyyn. Nämä ovat tärkeitä panostuksia, ja niitä on helppo tukea myös täältä oppositiosta käsin.

Kun rikollisuuden ja väärinkäytösten ennaltaehkäisystä puhutaan, niin on kuitenkin syytä nostaa esiin myös työmarkkinoilla ja työelämässä tapahtuvat väärinkäytökset. Valitettavasti niiden osalta hallituksen toimet jäävät vähäisiksi. Syksyllä täällä eduskunnassa on esitetty sosiaalidemokraattien toimesta muun muassa alipalkkauksen kriminalisointia ja järjestökanteen mahdollistamista ammattiliitoille. Nämä työkalut olisivat vaikuttavia työelämässä tapahtuviin väärinkäytöksiin puuttumiseksi. Nyt kysyisinkin oikeusministeriltä, mitä te ajattelette näistä esityksistä. Olisitteko valmis tarttumaan tähän alipalkkauksen kriminalisointiin ja järjestökanteeseen, ja jos ette ole valmis, niin miksi?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Ohisalo.

12.11 Maria Ohisalo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Harmaa talous ja veronkierto aiheuttavat suomalaiselle yhteiskunnalle merkittävät veromenetykset vuosit-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

tain. Hallitusohjelmassa listataan keinoja harmaan talouden torjumiseksi, mutta harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan toimenpideohjelman jatkamisesta ei ole kirjausta hallitusohjelmassa. Siihen ei myöskään ole varattu resursseja talousarvioesityksessä.

Vuosien 20–23 harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan toimenpideohjelman vaikuttavuusarvion mukaan viime hallituskauden toimet ja hankkeet olivat vaikuttavia ja vastasivat strategian tavoitteisiin. Toimenpiteet ennaltaehkäisivät väärinkäytöksiä, tukivat reiluja työmarkkinoita sekä paransivat viranomaisten mahdollisuuksia puuttua harmaaseen talouteen ja talousrikollisuuteen. Torjuntatyön jatkuvuuden takia olisi kuitenkin tärkeää valmistella uusi ohjelma tälle kaudelle. Osaa hallitusohjelmassa mainituista toimista, kuten harmaan talouden torjuntaa taksialalla tai veronumeron käytön laajentamista, on aiemmin edistetty toimenpideohjelman hankkeilla. Kysynkin ministeriltä, miksei harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan toimenpideohjelmaan ole varattu resursseja?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Andersson, Otto.

12.12 Otto Andersson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Oikeudenhoito on demokraattisen oikeusvaltion ehdotonta ydintoimintaa, ja on erittäin hyvä, että hallitus varmistaa sen resurssit ja lisää muun muassa tuomarien pysyvien virkojen määrää.

Mycket viktigt är också att regeringen säkerställer tillgången på den svenskspråkiga servicen i tvåspråkiga områden.

Hallitusohjelmassa on myös sovittu, että lunastuslain korvausperusteet uudistetaan vahvistamalla omaisuuden suoja ja että omaisuuden suoja vahvistetaan korottamalla voimansiirtolinjojen lunastamisesta maksettavia korvauksia. Kyseinen lainsäädäntö on vanhentunut, ja on siksi tosi hienoa — kiitos siitä, ministeri Meri — että maanomistajien oikeusturvaa nyt tullaan parantamaan. Voisitteko vähän avata tilannetta tämän valmistelun osalta?

Toteaisin myös samaan, että tänään on kansainvälinen tyttöjen päivä, ja on erittäin hienoa, että tämä lakiesitys tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen kriminalisoinnista on tulossa tänne keväällä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen.

12.13 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oikeastaan itse ajattelin kysyä vähän samaa asiaa kuin edustaja Peltonen edellä, eli on hyvin tärkeää, että myös väärinkäytöksiä työelämässä voidaan torjua. Valitettavasti tänä päivänä henki on ollut vähän toisenlainen, eli ollaan eri keinoin pistämässä ay-liikettä ja palkansaajien asemaa huonompaan suuntaan: on tulossa sairaussakkoa, on tulossa potkulakia, on tulossa lakko-oikeuden rajoittamista. Eikö olisi aika tehdä myös toimenpiteitä, jotka parantavat työntekijöiden asemaa? Siksi esimerkiksi tämä mahdollisuus järjestökanteeseen ja mahdollisuus alipalkkauksen kriminalisointiin olisivat juuri sellaisia toimia, mitä luottamuksen vahvistamiseksi tänä päivänä yhteiskunnassa tarvittaisiin. Niinpä toivon, ministeri Meri, että ottaisitte kantaa siihen, voisitteko tuoda nämä esitykset tänne eduskuntaan. Sosiaalidemokraatit ovat näistä tehneet jo aloitteita, ja niistä on täällä salissakin keskusteltu. Toivon, että voitte näin tehdä, ja mikäli ette, niin voittehan meille perustella, miksi?

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Puisto.

12.14 **Sakari Puisto ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime kaudella yksi oikeusministeriön hankkeista oli positiivinen luottotietorekisteri. Tämä laki on voimassa, ja tämän rekisterin toimeenpano on käynnissä. Itseäni se kiinnostaa varsinkin siltä kannalta, että ensimmäinen kirjallinen kysymykseni täällä eduskunnassa oli nimenomaan maksuttomasta luottokiellosta identiteettivarkausten ehkäisemiseksi. Myös näissä OM:n pääluokan keskusteluissa otin esiin sen, että tämä järjestely voitaisiin tehdä nimenomaan tämän positiivisen luottotietorekisterin kautta, ja itse asiassa siinä kävikin niin, että tämä otettiin käyttöön. Nyt Verohallinnon sivuilla lukee, että 1.4.2024 tietojen luovuttaminen rekisteristä alkaa, mihin sisältyy tämä vapaaehtoinen luottokielto. Nyt kysyisin ja pyytäisin samalla, että kun tämä maksuton luottokielto tulee, niin asiasta myös tiedotetaan — itsekin olen saanut tästä ihan viime aikoina puhelun, että mikä on tilanne — ja sitten myös, että seurataan sitä vaikuttavuutta ja toimeenpanoa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Huttunen.

12.16 **Hanna Huttunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sain tehdä ministeri Meren kanssa yhteistyötä lakivaliokunnassa viime kaudella, ja haluan kyllä vilpittömästi kiittää ministeriä hyvästä yrityksestä resurssien lisäämiseen oikeudenhoidon. Toki, jos oikein olen laskenut, noin puoliväliin päästään siitä 90 miljoonan euron tarpeesta, mikä on, mutta hyvä tämäkin.

Kysymykseni koskettaa vankilaverkkoa. Rise suunnittelee uusien vankiloitten rakentamista Turkuun, Vantaalle, Tampereelle ja Uudellemaalle eli tänne etelän ja Keski-Suomen suuriin kaupunkeihin. Haluaisin kysyä ministeriltä, mitä tarkoittaa, kun Uutissuomalainen uutisoi kesällä, että sitten mahdollisesti Köyliö, Sukeva, Juuka, Kestilä, Sulkava, Käyrä, Vilppula, Pyhäselkä, Mikkeli tai Kylmäkoski olisivat lakkautuslistalla. Oliko tämä uutisankka? Ministeri ainakin kesällä kielsi lehdistössä, että tämä ei pidä paikkaansa. Itse vain muistelen silloin valiokunnassa olleena, että paljon käytiin keskustelua tästä vankilaverkosta, ja silloinhan edellisissä neuvotteluissa, kun olimme hallitusohjelmaa neuvottelemassa, kirjattiin, että vankilaverkkoon ei kosketa. Nythän sellaista kirjausta ei ole, niin mikä on näitten pienten vankiloitten tilanne?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Werning.

12.17 **Paula Werning sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Marinin hallituksen aikana tehtiin päätös nostaa ulosottovelallisten suojaosuutta vuonna 23 takuueläkkeen tasolle 696 eurosta 922,50 euroon. Pidän erittäin tärkeänä, että nykyinen oikeusministeri on päättänyt jatkaa tämän suojaosuuden ylläpitoa toistaiseksi.

Edellisellä kaudella myös minä olin lakivaliokunnassa, tein hyvää yhteistyötä silloisen puheenjohtaja Meren kanssa ulosottovelallisten aseman parantamiseksi, ja kiitänkin nykyistä oikeusministeriä siitä, että suojaosuuden tasokorotusta jatketaan ja varmistetaan velallisen selviäminen paremmassa vaikeassa taloudellisessa tilanteessa, kun velallisen käyttöön jää enemmän rahaa.

Lisäksi pidän tärkeänä sitä, että työtä ulosmittausjärjestelmän parantamiseksi jatketaan edelleen. Hallitusohjelman mukaisesti tulojen ulosmittausta ollaan yksinkertaistamassa, ja

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

tämä on mielestäni erittäin tärkeää. Kysyisin kuitenkin ministeriltä, olisiko mahdollon ajatus, että suojaosuuden korotuksen määräaikaisuus poistettaisiin, ja voisitteko omalta osaltanne edistää tämän toteutumista?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Koskela, Minja.

12.18 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymykseni koskee oikeastaan samaa asiaa kuin edustaja Werning tässä aiemmin esitti. Eli kun tämän budjetin yhteydessä nyt käsitellään esitystä ulosoton suojaosuuden korottamisesta ja kyseessä on pysyvä tasokorotus, joka vastaa tälle vuodelle määräajaisesti tehtyä korotusta, niin on syytä kiittää tästä hallituksen esityksestä, joka on vasemmistoliiton pitkäaikaisen tavoitteen mukainen ja jatkaa viime hallituskaudella aloitettua työtä.

Pidän kuitenkin itse tärkeänä, että järjestelmää uudistetaan myös laajemmin, ja erityisen tärkeää tämä olisi nyt, kun elinkustannuskriisi on edelleen päällä ja laajemminkin keskustellaan työnteon kannustavuudesta. Ajattelen, että nykyisen portaittaisen mallin sijaan ulosoton tulisi olla aidosti progressiivista niin, että suojaosan ylittävistä palkasta maksettava osuus määräytyisi nykyistä paremmin tulojen mukaan. Tämä kannustaisi työntekoon, mitä hallituskin tavoittelee, ja lisäksi ulosottovelkojen lopullista vanhenemisaikaa tulisi lyhentää ja velkajärjestelyyn pääsyä helpottaa.

Kiittämisen lisäksi kysyisinkin oikeusministeri Mereltä, miten hän näkee ylivelkaantuneiden aseman parantamisen laajemmin?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vestman.

12.19 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Orpon hallituksen ensimmäisessä talousarviossa on mittavat vahvistukset suomalaisen yhteiskunnan selkärankaan eli oikeusvaltioon. Oikeudenhoidon vuosia kestänyt resurssivajehan on heikentänyt suomalaisten oikeusturvaa. Jos katsotaan Suomen saamia langettavia tuomioita Euroopan ihmisoikeustuomioistuimesta, niin kyllä esiin nousee oikeudenkäyntien ja oikeusprosessien kesto. Hallitus näin ollen korjaa merkittävää ihmisoikeusongelmaa Suomessa. Tästä kiitos hallitukselle.

Hallitus toteuttaa myös rikosvastuuta tehokkaammin. Hallitusohjelman mukaan torjutaan nuorison jengirikollisuuden nousua kovilla ja pehmeillä keinoilla. Kysyn ministeri Mereltä, millä aikataululla hallitus valmistelee tiukennukset laittomien aseiden kriminalisointeihin, joista on hallitusohjelmassa linjattu?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskinen.

12.20 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on olosuhteisiin nähden yllättävän hyvin saatu lisärahoitusta oikeuslaitokselle. Mutta on sitten tietysti samalla hoidettava se toinen puoli, että turhia töitä vähennetään ja työtä pystytään tehostamaan — vaikkapa tietojärjestelmien hyväksikäyttöä, tehdään niistä käyttäjäystävällisempiä — ja näitä prosessilainsäädännön turhia jäykkyyksiä vähennetään ja tehdään prosessiekonomia, järkevä prosessien johtaminen, mahdolliseksi, ja sitä edistetään myös kou-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

lutuksella. Kysyisinkin, miten tällainen kokonaisvaltainen oikeudenkäyntien tehostamisen nopeuttaminen etenee?

Toiseksi yhtyisin tuohon edustaja Huttusen huoleen näistä aika utopistisen näköisistä vankilarakennussuunnitelmista. Niissähän lähdettiin siitä, että suunnilleen kaikki nykyiset vähän syrjemmässä sijaitsevat vankilat suljetaan ja rakennetaan uusia komeita keskusvankiloita isojen kaupunkien kylkeen. Se on kallista, ja onko se alueellisestikaan järkevää?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Kemppi.

12.22 **Hilkka Kemppi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lämmin kiitos ministerille tämän pääluokan esittelystä. Ohjelmatekstissä halutaan tukea erityisesti jengi- ja nuorisorikollisuuden torjuntaa, mitä pidän erittäin ajankohtaisena ja hyvänä asiana, mutta nyt on kysyttävä, missä ovat resurssit. Luvattua erillisrahoitusta ei löydy hake-mallakaan budjettiesityksestä, ja tästä ongelmasta on huomauttanut sisäministeri itse heinäkuussa todetessaan, että hallitusohjelmaan kirjatulta torjuntaohjelmalta puuttuu rahoitus. Se tietenkin lisää huoltani tämän rahoituksen osalta.

On kuitenkin erittäin hyvä, että tämä ohjelma tulee valmistumaan ja sitä edistetään. Pidän sitä kuitenkin hiukan kiireellisempänä kuin mitä hallitus on itse arvioinut, ja toivoisin, että tämän jengi- ja nuorisorikollisuuden torjuntaan pyrkivän ohjelman valmisteluun otettaisiin voimakkaammin mukaan myös muut ministeriöt. Haluaisin kysyä ministeriltä, millä tavalla ministeri huomioi sen, että esimerkiksi hallintovaliokunnan taannoisella valiokuntamatkalla ruotsalaiset kollegat alleviivasivat, että myös lähipalveluilla, kuten sosiaali- ja terveysalan palveluilla, on merkitystä jengi- ja nuorisorikollisuuden torjunnassa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Wickström.

12.23 **Henrik Wickström r** (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman, arvoisa rouva puhemies! Suomi on oikeusvaltio, ja sen keskiössä on toimiva tuomioistuinlaitos sekä sujuvat oikeudenkäyntiprosessit. Haluan tässä talossakin kiittää ministeri Merta hänen esittelypuheenvuorossaan esiin nostamista resurssien lisäyksistä juuri näihin oikeudenkäyntiprosesseihin.

Finland är ett tvåspråkigt land och det är väldigt viktigt att du kan få ditt rättsärende skött på eget modersmål. Under riksdagsperioden 2015—2019 granskade man själva nätverket av domstolar och det föranledde då betydliga försämringar på tvåspråkiga orter när det kommer till domstolsväsendet.

Silloin kuitenkin lupailtiin, että tämä näkyisi itse palveluissa eli siinä, että oikeudenkäyntiprosessia voi hoitaa ruotsiksi. Nyt on kuitenkin nähtävissä se, että enenevässä määrin myöskin kaksikieliset joutuvat käymään oikeudenkäyntiprosessit suomen kielellä ruotsin kielen sijaan. Nyt kun resursseja lisätään, niin tullaanko tämä jotenkin huomioimaan tässä resurssien lisäyksen yhteydessä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Gebhard.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

12.24 **Elisa Gebhard sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Positiivista on nähdä, että hallitus toimii Marinin hallituksen aikana tehdyn oikeudenhoidon selonteon viitoittamalla tiellä lisäten resursseja oikeudenhoidon toimijoille. Sen sijaan hallituksen kriminaalipolitiikka herättää kysymyksiä. Rikoslakipopulismi eli ankarien seuraamusten vaatiminen rikollisille — vaikka ne ovat aika tehoton keino ehkäistä rikollisuutta — toistuu täällä salipuheissakin. Kuitenkaan alipalkkauksen kriminalisoimiseksi tai järjestökanneoikeuden edistämiseksi hallitus ei ole tekemässä ilmeisesti yhtikäs mitään. Haluaisin kuulla selityksen sille, miksi te edustatte muuten hyvin ankaraa kriminaalipoliittista linjaa mutta työelämän väärinkäytöksiin te ette ole puuttumassa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja vielä edustaja Perholehto sieltä.

12.25 **Pinja Perholehto sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille hyvästä esittelypuheenvuorosta. Yhdyn tässä muiden edustajien kiitoksiin esimerkiksi sen suhteen, miten oikeudenhoidon resursseja vahvistetaan.

Olen kuitenkin hieman huolissani sisäisestä turvallisuudesta, sillä sen kestävä perusta luodaan ennen muuta politiikalla, joka vähentää eriarvoisuutta ja vahvistaa osallisuutta, ei heikennä niitä. Valtakunnallisen lähiöohjelman lakkauttaminen, lastensuojelun jälkihuollon ikärajan laskeminen ja nuorisotyöstä leikkaaminen ovat esimerkkejä siitä, millä tavoin tässä hallituksen talousarvioesityksessä valitettavasti on kuitenkin ristiriitoja sen suhteen, että ministeri Meri täällä hyvin nosti esiin esimerkiksi nuorten väkivallan ja rikollisuuden vähentämisen tavoitteen. Mutta pelkään pahasti, että nämä hyvät tavoitteet vesittyvät sillä, että toisaalta nimenomaan näitä pehmeitä, hyviä, ensisijaisia keinoja ei olla käyttämässä riittävästi. Kysyisinkin siis ministeriltä, millaista poikkihallinnollista yhteistyötä te olette tehneet, jotta te vältätte sen, että ette tule itse aiheuttaneeksi tilannetta, jossa mennään oikeastaan ojasta allikkoon?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otetaan kolme vastauspuheenvuoroa vielä, ja sen jälkeen ministeri valmistautuu. Elomaa, Kaunistola, Tanus. — Edustaja Elomaa.

12.26 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän ministeriä, ulosoton suojaisuus pidetään korotettuna. Se on erittäin tärkeä pienituloisille, ja on hyvä, että jatketaan ulosottovelallisten tilanteen tarkkailua, että kuinka he voivat selviytyä elämässä jatkossakin.

Mutta varsinainen kysymys koskee eläimiä. Oikeusasiamies totesi 2021, että virkamiehillä on vähän vajavainen osaaminen eläinten hyvinvointilain tullessa voimaan. Poliisiammattikorkeakoulu lisäsi koulutukseensa nyt runsaasti tätä koulutusta, mikä on erittäin hienoa, ja he saivat myös tästä Vuoden eläinsuojeluteko -palkinnon. Täydennyskoulutusta tulee myös tuomareille, rajamiehille ja syyttäjille. Eläinten hyvinvointilaki tulee voimaan 2024. Kysynkin ministeriltä, mitä aatoksia tämä tuo teidän mieleenne eläinsuojelurikosten kohdalla? Eikö ole hyvä, että koulutusta lisätään myös virkamiehillä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja todella, edustaja Kaunistola.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

12.28 **Mari Kaunistola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitusohjelma takaa paremman oikeusturvan suomalaisille. Hallitus lisää rikosprosessien rahoitusta aina poliisilta syyttäjälle, tuomioistuimiin ja rangaistusten täytäntöönpanoon asti. Erityisesti oikeusministeriön momentilla olevat viranomaiset saavat lisäresursseja. Myös oikeusprosesseja sujuvoitetaan uudistamalla rikos-, riita- ja hakemusprosesseja.

On tärkeää, että niin Rikosseuraamuslaitoksen, Syyttäjälaitoksen, tuomioistuinten kuin poliisin työt säilyvät vetovoimaisina ja kilpailukykyisinä, jotta aloille saadaan lisää työvoimaa. Meillä on kuitenkin jo merkkejä siitä, että esimerkiksi poliisin ja Rikosseuraamuslaitoksen koulutukseen ei riitä tarpeeksi hakijoita. Siksi on tärkeää kiinnittää huomiota alojen vetovoimaisuuteen ja toisaalta panostaa työhyvinvointiin ja johtamiseen. Myös työn kuormittavuustekijöitä pitää tarkastella, mutta erilaiset keinot työhyvinvoinnin parantamiseen sekä työssäjaksamiseen ovat tärkeitä. Kysyisinkin ministeriltä, miten näihin työelämän haasteisiin voidaan tulevaisuudessa vastata?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja vielä edustaja Tanus, ja sen jälkeen ministeri.

12.29 **Sari Tanus kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvää tyttöjen päivää, ja kiitokset ministerille esittelystä. Kiitokset myös lisäresursseista oikeuslaitokselle.

Riittävä, jaksava ja osaava ammattikunta on keskeisessä roolissa, ja myös se, että rekrytoinnit onnistuvat. Kysyisin ministeriltä: onko meillä riittävästi ammattihenkilöstöä saatavilla ja onko kelpoisuuskriteereitä eri tehtäviin tarkasteltu tai voitaisiinko niitä vielä tarkastella? Viittaan tässä esimerkiksi aiemmin esittelijöistä esiin nostettuun.

Sitten seksuaalirikoksiin liittyen olisin halunnut kysyä. On tärkeätä, että niitä raiskauksia ennalta ehkäistään, että mahdollisimman vähän olisi uhreja, ja toisaalta, että he saavat oikeutta, mutta myöskin, että sana sanaa vastaan -tilanteessa syyttömät eivät saisi tuomioita. Kysyisinkin, miten ministeri näkee nykyainsäädännön ja tuomareilla juttuihin käytössä olevan ajan. Takaako se oikeuden kaikille osapuolille ja myös sen, ettei oikeusmurhia näissä tilanteissa tapahtuisi?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten ministeri, viisi minuuttia, ja sitten debatti jatkuu.

12.30 **Oikeusministeri Leena Meri:** Kiitos! Valtavan hyviä kysymyksiä, ja lähdetäänpä liikkeelle.

Mitä tulee näihin resursseihin ja saatavuuteen, niin sitä mietitään myös opetus- ja kulttuuriministeriössä koulutuspuolella. Mutta yksi keskeinen tekijä on se, että siellä on riittävästi työkavereita, ja kun niitä saadaan lisää, niin se myös tuo sitä pito- ja vetovoimaa.

Sitten tämä asia liittyen näihin notaareihin ja asessoreihin: Tuomioistuinviraston kansan käydään niitä neuvotteluita, kun annetaan määrärahoja, ja hehän voivat sieltä sitä ohjata, mutta minun toiveeni on, että notaareita lisättäisiin ihan kautta linjan, koska niistä on pulaa. Lukaisin tuon saman asian, mistä edustaja Keto-Huovinen puhui, ja itse toivon, että notaarien määrää todellakin myös lisätään. On tärkeätä, että tuomareina, syyttäjinä, oikeusavustajina ja monissa viroissa toimii monipuolisen kokemuksen saaneita juristeja, koska se auttaa kyllä hahmottamaan erilaisia ongelmia.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Tyttöjen sukupuolielinten silpomisen kriminalisointi sekä pakkoavioliittojen kriminalisoinnin tarkennukset: Ne ovat tulossa jo keväällä eduskuntaan. Niitä oli jo valmisteltu, ja nyt ne todellakin tulevat, ja näin tyttöjen kansainvälisenä päivänä se on ilo ilmoittaa.

Sitten edustaja Eerola kysyi tästä vieraannuttamisesta. Tähän liittyvät myös toissa kaudella voimaan tulleeseen lakiin lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta tehty muutokset. Olen ministeriössä käynyt virkamiesten kanssa keskustelua, miten me voitaisiin tutkia sitä, miten nämä muutokset ovat onnistuneet käytännössä tuomioistuimissa — saavatko isovanhemmat tavata, tuleeko tapaamisoikeuksia, minkälaisissa tilanteissa ja miten hyvin tämä vieraannuttaminen näkyy siellä ja tarvitsisiko sitä jollain lailla tarkentaa. Mutta meillä on vielä rehellisesti sanoen vähän hakusessa, mikä olisi se paras tapa tutkia sitä ja kuka sitä tutkisi, koska meillä eivät varmasti virkamiehet pysty käymään kaikkia tuomioistuinten ratkaisuja läpi.

Sitten Keto-Huovinen kysyi tästä alaikäisten vastaajien ja asianomistajien tilanteesta. Sehän on juuri tullut voimaan, ja tietysti me nyt seurataan sitä. Näissä kiireellisyysasioissa on se ongelma, että kun viime vuosina on laitettu erilaisia asioita kiireelliseksi, niin loppupeleissä siinä käy niin, että lopulta mikään ei ole kiireellinen, kun kaikki ovat kiireellisiä. Elikkä silloin meidän täytyy nimenomaan vastata riittävillä resursseilla.

Ja ainakin edustaja Huttunen, hyvä kun toit täällä esille tämän 90 miljoonaa. Se johtuu siitä, että se 75 miljoonaa on niillä nykyisillä tehtävillä laskettu oikeudenhoidon selonteossa. Se erotus 90 miljoonaan tarkoittaa sitä, että jos me tämän hallituskauden aikana esimerkiksi saisimme lisärahoitusta oikeusavustajien palkkion korotukseen, niin siinä tapauksessa me joutuisimme neuvottelemaan lisärahoja,ellemme me sitten saa samaan aikaan tehostusta näillä meidän prosessien sujuvoittamistoimilla, joita me tietysti yritetään. Meillä on esimerkiksi lähtenyt käyntiin työryhmä syyteneuvotteluista, muissa maissa on saatu lupavia tuloksia syyteneuvottelun laajentamisella. Toki siinä täytyy ottaa monenlaisia oikeus turvanäkökohtia huomioon, mutta sekin on yksi keino saada sinne vapautettua lisäresursseja. Siitä tuo ero johtuu. Kiitän myös viime kaudella lakivaliokunnassa kanssani olleita. Meillä oli hyvä yhteistyö, vaikka ei aina samaa mieltä asioista oltukaan, mutta ei tarvitsekaan olla.

Sitten täällä tuli sosiaalidemokraateilta useampikin kysymys työelämään liittyvistä asioista, että näitä ei ole huomioitu. Täällä hallitusohjelmassa löytyy rikoslain työperäisen hyväksikäytön kriminalisoinnista, että korotetaan rangaistuksia ja tehostetaan valvontaa, ja tämä työ on kyllä meillä käytössä.

Edustaja Ohisalo kysyi harmaan talouden toimenpideohjelmasta ja resursoinnista. Siellä oli viime kaudella tällainen lisäraha, josta minä kysyin ministeriöstä, ja se tarkoitti kuulemma sitä, että rikos- ja kriminaaliosastolla meillä oikeusministeriössä oli yksi htv lisää, mutta meillehän tulee nyt 11 uutta lainvalmistelijaa sinne osastolle, elikkä kyllä harmaaseen talouteen riittää resursseja, ei se ole siitä kiinni. Tämä yksi miljoona, joka nyt on tässä budjetissa varattu lisähenkilökuntaan, on nimenomaan sinne.

Aselaista kysyi edustaja Vestman. On tarkoitus, että se tulisi jo ensi vuoden puolella. Ollaan sitä yritetty kyllä kiirehtiä.

Sitten lunastuslaista: Se on myös keskusteluissa. Hallitusohjelmassahan on kirjaus, että lähdetään siitä 2019:n pohjalta, ja se on nyt keskusteluissa. Sitten siellä tarvitaan tietyt parametrit, mutta aion tuoda omaisuudensuojan parantamisesta hyvän hallitusohjelmakirjauksen. [Puhemies koputtaa] — Nyt minulta loppui aika. Vankiloihin vastaan seuraavassa puheenvuorossa. Sanon vaan, että ei niitä olla lakkauttamassa.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, ministeri saa sitten vielä kyllä puheenvuoron. — Mutta mennään sitten jatkamaan, ja ensimmäisen puheenvuoron nyt käyttää edustaja Strand.

12.36 Joakim Strand r (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ainakin viimeiset yhdeksän vuotta, kun itse olen ollut täällä, tässä yhteydessä ollaan aina puhuttu maksuhäiriöjärjestelmän uudistamisesta edustaja Elomaan ja muiden kanssa. Nyt ei tarvitse, koska se saatiin muutettua. Nyt se merkintä katoaa kuukaudessa silloin kun asiat on hoidettu, eikä jää roikkumaan kahdeksi tai neljäksi vuodeksi. Silloin 1. päivä joulukuuta viime vuonna, kun tämä astui voimaan, ilmeisesti puolitoista miljoonaa merkintää katosi, ja varmaan se loi omalta osaltaan uskoa näille ihmisille, jotka taas sitten pääsivät puhtaisiin kirjoihin ja saivat kännykkäliittymiä ja vakuutuksia ja ties mitä.

Olisi kiva tietää — varmaan voisi jonkinnäköisen kevyen selvityksen joskus tilata — mihin tämä on johtanut, mitkä dynaamiset vaikutukset ovat olleet, paljonko on ollut näitä keisjejä, joissa ollaan päästy irti, ja ollaanko sitten myös oltu irti niistä. Se argumenttihan meni osittain myös siten, että tavallaan maksetaan pois ja sitten taas lähdetään sille polulle. Itse uskon, että se motivoi vahvasti, kun päästään niistä eroon ja päästään yhteiskuntaan kiinni. Elikkä tämä työ ylivelkaantumisen ehkäisemiseksi ei lopu tähän, mutta olisi kiva jossain vaiheessa kuulla tuosta lisää. — Nyt loppui minulla näköjään aika.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Siponen.

12.37 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ja kiitoksia ministerille esittelystä. Myöskin oma puheenvuoroni koskee tätä vankilaverkkoa. Ministeri jo hieman tuossa viittasi tähän asiaan, mutta todellakin tämän talousarvioesityksen mukaan siellä lukee, että käynnistetään vankilaverkoston uudistaminen turvallisen ja kustannustehokkaan rangaistusten täytäntöönpanon toteuttamiseksi. Ja todellakin Rikosseuraamuslaitos on väläytellyt näitä Köyliön, Sukevan, Juuan, Kestilän, Sulkavan, Käyrän, Vilppulan, Pyhäselän, Mikkelin ja Kylmäkosken vankiloitten lakkauttamista ja sitten näiden uusien vankiloiden rakentamista isoihin kaupunkeihin. Ja on todellakin vaikea ymmärtää, miksi vankeinhoitokin haluttaisiin keskittää nimenomaan isoihin kasvukeskuksiin. No, yhtenä selityksenä on kerrottu, että tämä osaavan työvoiman saanti on ongelma, mutta tähänkin ollaan pystytty hyvin vastaamaan — esimerkiksi Ylä-Savossa tarkoitukseen räätälöidyllä koulutuksella.

Mutta todellakin, vastuuministeri Meri: onko hallitus keskittämässä vankeinhoitoa suuriin kaupunkeihin ja sulkemassa näitä maakuntien elinvoiman kannalta tärkeitä yksiköitä esimerkiksi Itä-Suomessa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö.

12.39 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella tärkeää, että oikeusvaltiota, sen riippumattomuutta ja oikeusvarmuutta, ei pidetä itsestäänselvytyksenä. Kansainväliset esimerkit jopa EU:n sisällä osoittavat, että jos kansainvälisen oikeuden periaatteet ja EU:n yhteiset arvot ja pelisäännöt hylätään, niin oikeusvaltio voi hapertua silmänräpäyksessä. Onkin todella tärkeää, että oikeudenhoidon resurssit turvataan kautta lin-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

jan. Tämä on paitsi ihmisten oikeusturvan ja elinkeinoelämän edellytysten myös yhteiskunnan turvallisuuden ja luottamuksen kannalta välttämätöntä. Ja niin kuin täällä ovat kollegat todenneet, viime kaudella lakivaliokunnassa todella kiinnitimme laajalla yksimielisyydellä huomiota oikeudenhoidon voimavaroihin ja siihen kestävämpään tilanteeseen, joka siellä on. On todella hienoa, että hallitus jatkaa tällä edellisen hallituksen kasvupolulla. Olin luonnollisesti hiukan pettynyt, että hallitus ei edelleenkään korota määrärahoja sille todellisen tarpeen vaatimalle tasolle.

Mutta erityisesti haluaisin ministeriltä kysyä vankeinhoidosta, jolla on kriittisen tärkeä rooli myöskin rikollisuuden ennaltaehkäisyssä. Miten turvataan vankeinhoidon laatu ja se kyky katkaista rikoskierteitä ja päihderiippuvuuksia [Puhemies koputtaa] ja luodaan etenkin nuorille vangeille mahdollisuuksia uuteen alkuun?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Huhtasaari.

12.40 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies ja arvoisa ministeri! Kysyisin edunvalvonnasta: On hienoa, että meillä on nykyään sellainen hieman löyhempi järjestelmä kuin edunvalvontavaltuutus, minkä ihminen voi tehdä etukäteen, jos käy sellainen tilanne, ettei itse enää pysty omia asioitaan hoitamaan. Mutta tällä hetkellä siihen on jäänyt sellainen aukko, että kun kansalaiset eivät kaikkia knoppitietoja tiedä, niin jos siihen ei ole osannut laittaa, että henkilöllä, jonka hän valtuuttaa, on oikeus käyttää Suomi.fi-tunnuksia, niin tämä tarkoittaa sitä, että kaikki veroasiat ja muut asiat joutuu sitten hoitamaan paperitse. Se on nykyaikana aika hankalaa, ja tämä olisi aika helppo korjata. Tämä tietysti vaatii hieman rahaa, mutta kysyisin: olisiko tällainen mahdollista korjata, kun siinä ei laajenneta kenenkään valtuuksia vaan se vain yksinkertaistaisi tätä byrokrati-aa? Tätä kysyn. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Partanen.

12.41 Karoliina Partanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oikeusministeriö teki viime hallituskaudella yhdessä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa selvityksen ”Vakavaan alipalkkaukseen perustuva työntekijöiden hyväksikäyttö ja siihen reagointi: Rikosoikeudellinen selvitys”. Lainsäädännön kehittämisen yhteydessä arvioitiin, onko tarpeen kriminalisoida alipalkkaustilanteet myös muissa kuin syrjintä- ja hyväksikäyttötilanteissa. Selvitystyössä havaittiin, että alipalkkaustilanteisiin voi jo nykyisellään tulla sovellettavaksi rikoslain 36 luvun petos- ja kiskontarikokset. Näillä arvioitiin olevan riittävä suojaava vaikutus, kun tällaiset teot vain saadaan tehokkaasti tuotua esitutkintaviranomaisen tutkittavaksi ja sitä kautta rikosprosessiin. Tätä tarkoitusta varten työsuojeluviranomaisen ilmoitusvelvollisuutta laajennettiin koskemaan myös näitä rikosnimikkeitä. Näissä asioissa työsuojeluviranomaisella on 1.7.23 voimaan tulleen lain mukaan ilmoitusvelvollisuus ja puolueeton asiantuntijarooli rikosprosessissa. Jatkossa työsuojeluviranomainen voi myös velvoittaa työnantajan viime kädessä sakon uhalla maksamaan lainmukaista palkkaa.

Arvoisa ministeri Meri: pidätkö tätä selvitystä ja lakimuutosta riittävänä suojaamaan työntekijöiden oikeuksia lisättynä niillä hankkeilla, joista kerroitte jo aikaisemmin? — Kiitos.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska.

12.42 **Jouni Ovaska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Budjettikirjassa mainitaan Oikeuspalveluvirasto ja sen perustaminen. Välillä aina hälytyskellot soivat, kun aletaan virastoja perustamaan. Mutta kun tälläkin varmaan tarkoituksensa on, niin haluaisin ministeriltä tiedustella, mihin kaikkeen tällä puututaan, koska toisaalta hallitus on luvannut purkaa byrokratiaa. Mitä tämä Oikeuspalveluvirasto tulee tekemään?

Toinen asia on oikeusavustajien palkkiot. Ministeri Meri muistaa hyvin viime kaudelta — edustaja Merenä — kun kävimme keskustelua näistä palkkioista. Meillä on nyt se tilanne, että monet yksityiset asianajajat eivät enää hoida oikeusapuasioita, koska nämä palkkiot ovat jääneet niin paljon jälkeen. Erityisesti pienemmillä paikkakunnilla tämä on muodostunut ongelmaksi. Eli millä te, arvoisa ministeri, nyt varmistatte sen, että oikeusapua on saatavilla ja oikeusturva toteutuu? Koska ne palkkiot on saatava ylös.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Räsänen, Joona.

12.43 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä alkuun huomio siitä, että kuuntelin tässä tarkalla korvalla ja hyvilläni, kun vastuuministeri totesi, että nopealla aikataululla viedään eteenpäin näitä hankkeita, joilla pyritään tarttumaan esimerkiksi tähän työperäiseen hyväksikäyttöön. Hyvä niin.

Itse asiassa yhtenä konkreettisena keinona siihen, että näihin hyväksikäyttötilanteisiin voidaan puuttua ja sitä kautta myös työelämän tasa-arvoa edistää, olisi juuri tämä ryhmäkanneoikeus, joka täällä useamman edustajan suulla on tänään todettu. Ja itse asiassa, jos en aivan väärin muista, ministerin omakin puolue tätä asiaa ainakin vielä ennen vaaleja kannatti — sitä, mikä tilanne vaalien jälkeen on, en tiedä, mutta tämä ainakin rohkaisisi minua. Eli jos vaan olisitte samaa mieltä kuin olette olleet aikaisemminkin, niin suosittelisin ministeriä tarttumaan tähän keinoon. Sillä olisi suuri vaikutus siihen, että voidaan työelämän tasa-arvoa edistää ja varsinkin kitkeä työperäistä hyväksikäyttöä, mikä käsittääkseni on meidän kaikkien yhteinen tavoite.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää.

12.45 **Pia Sillanpää ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Näin tyttöjen oikeuksien päivänä haluan tuoda tähän keskusteluun tyttöjen ja naisten oikeudet tässä maassa. Tiedämme, että myös Suomessa harrastetaan joidenkin uskontojen ja kulttuurien varjolla toimintaa, jossa tyttöillä ja naisilla ei ole samoja oikeuksia kuin pojilla ja miehillä. Tytöt ja naiset eivät esimerkiksi saa mennä uimahalliin yleisellä vuorolla, eikä heitä myöskään näy uimarannoilla kesällä. Keskusteluissa on Suomessa lähdetty jopa joiltain osin ajatuksiin, että julkisiin uimahalleihin pitäisi järjestää pelkkiä naisten vuoroja. Tämä ei ole tasa-arvoa. Tällaiseen toimintaan uskonnon tai kulttuurin perusteella ei pidä missään nimessä lähteä tässä maassa. Suomessa tyttöillä ja naisilla tulee olla tasan samat oikeudet kuin pojilla ja miehillä. Miten ministeri näkee tämän: meneekö uskonnonvapaus syrjinnän edelle?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Kauma.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

12.45 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen erittäin tyytyväinen tästä oikeusministeriön hallinnonalan esityksestä ja erityisesti siitä, että rangaistusten täytäntöönpanoon ollaan lisäämässä rahaa.

Haluaisin nostaa teille yhden kysymyksen, ministeri, ja se liittyy lähestymiskiellon noudattamiseen ja parempaan valvontaan siinä suhteessa. Ymmärtääkseni siitä oli viime vuonna työryhmä, joka esitti, että lähestymiskiellon valvontaan voitaisiin esittää tällaista sähköistä valvontaa eli käytännössä varmaankin jalkapantaa. Itsekin olen tehnyt aiheesta kirjallisen kysymyksen viime vuonna, ja siinä oli pontimena muun muassa se, että helmikuussa 2022 Espoossa eräs mieshenkilö tappoi, itse asiassa murhasi, entisen seurustelukumppaninsa. Hän odotti raiskaustuomion täytäntöönpanoa, ja sitä ei oltu vain laitettu täytäntöön. Jos tätä henkilöä oltaisiin pystytty seuraamaan tai oltaisiin laitettu täytäntöön se rangaistus, mikä hänelle oli määrätty, niin voi olla, että näitä ikäviä tapahtumia ei olisi seurannut. Sitä emme voi koskaan tietää, mutta arvoisa ministeri, oletteko tekemässä jotain uusia toimia lähestymiskiellon noudattamisen seurannan parantamiseksi?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Koska pyrin siihen, että kaikki ryhmät saavat tasavertaisesti, niin otetaan sitten vielä seuraavaksi edustaja Lundén.

12.47 **Mikko Lundén ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Hallitusohjelmassa on kirjaus: ”Otetaan käyttöön yrityslähestymiskielto yritys- ja työturvallisuuden parantamiseksi.” Aihe on todella tärkeä sadoille yrittäjille ja heidän tuhansille työntekijöilleen. Yrityslähestymiskielto on uudistus, josta on todellakin saatu kirjaus hallitusohjelmaan, ja haluan kiittää siitä suuresti. Tarkoituksena on siis ottaa käyttöön yrityslähestymiskielto, jolla parannetaan yritys- ja työturvallisuutta konkreettisesti, eli yrityksen olisi mahdollista hakea lähestymiskieltoon toistuvaa uhkaa tai häiriötä aiheuttava henkilö. Uudistus on todella tärkeä, sillä joka päivä jossain päin Suomea on yritys ja sen työntekijä, joka joutuu häiriön tai uhkailun kohteeksi. On valitettavaa, että joissain yrityksissä häiriön tai uhan aiheuttajat jatkavat tätä toimintaa toistuvasti ja vieläpä ilman, että heille koituu tästä seuraamuksia. Nämä tilanteet aiheuttavat hallaa yrittäjille sekä työntekijöille, turvallisuudentunteelle ja jokapäiväiselle työskentelylle. Jokaisella tulisi olla oikeus työskennellä ilman, että joutuu pelkäämään. Toivottavasti yrityslähestymiskielloa lähdetään viemään nopeasti eteenpäin.

Loppuun haluan vielä mainita, että esimerkiksi kauppojen varkaushävikki on noin 600 miljoonaa euroa vuodessa, eli ihan pienistä summista ei puhuta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Tänne on muitakin lakivaliokunnan jäseniä tullut paikalle, mutta otetaan vielä toisen kerran edustaja Peltonen lakivaliokunnan jäsenenä.

12.48 **Eemeli Peltonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vankilaverkoston uudistus tällä vaalikaudella on tosiaankin hallitusohjelmassa. Tässä uudistuksessa tullaan arvioimaan meidän vankilaverkkoa Suomessa aina tuonne vuoteen 2040 asti, eli kyse on todella kauaskantoisesta asiasta. Se tulee vaikuttamaan monien vaalikausien päähän.

Tässä on hyvissä puheenvuoroissa edellä todettu, että julkisuudessa on ollut huolta tästä vankilaverkoston supistamisesta ja varsinkin harvaan asutuilla alueilla pienten vankiloiden sulkemisista. Uudenmaan osalta olen kiinnittänyt huomiota siihen, että näissä jutuissa

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

on käsitelty myös tällaista uusmaalaista jättivankilaa — sitä, että olisi ikään kuin vireillä tällainen hanke, johon pienempiä vankiloita yhdistettäisiin. Olisinkin tahtonut kysyä: kun tämä uudistus nyt on kirjattu hallitusohjelmaan, niin milloin on odotettavissa päätöksiä tästä asiasta ja mitä voitte jo tässä vaiheessa kommentoida tämän Uudenmaan jättivankilahankkeen etenemisen osalta?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Vigelius.

12.49 Joakim Vigelius ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ruotsissa edeltävä kuukausi on ollut poikkeuksellisen verinen. Syyskuussa 12 ihmistä kuoli ammuskeluissa ja räjähdyksissä Ruotsin kaduilla. Ruotsissakin on herätty siihen ongelmaan, että maassa yli 30 000 ihmisen arvioidaan kuuluvan erilaisiin katujengeihin tai rikollisverkostoihin, pyörivän niiden ympärillä tai olevan kytköksissä niihin. Valtaosa näistä tekijöistä on maahanmuuttajataustaisia niin ensimmäisessä kuin toisessakin polvessa.

Länsinaapurissa on siksi tunnustettu ongelma. Se kietoutuu paitsi maahanmuuttopolitiikkaan myös epäonnistumiseen kotouttamisessa, toisaalta tulijoiden kotoutumisessa, mutta ongelmia on nähty myös kriminaalipolitiikassa. Se on ollut liian lepsua, se ei ole onnistunut sulkemaan rikollisia pois yhteiskunnasta. Siksi Ruotsissakin on ymmärretty nyt, että tarvitaan lisää poliiseja, lisää viranomaisten valtuuksia, lisää linnaa rikollisille. Se on ollut suunta Ruotsissa, sitä ennen Tanskassa, ja toivottavasti me nyt opimme Ruotsin virheistä. Emme toista niitä vaan ymmärrämme, että rikoksesta on seurattava rangaistus ja ulkomaalaisten kohdalla rikoksesta on seurattava paitsi rangaistus myös karkotus. — Kiitos. [Sebastian Tynkkynen: Se ei ole rikoslakipopulismia!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten edustaja Vestman.

12.51 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos vastauksista, ministeri Meri, ja kiitos siitä, että olette laittanut toimeksi hyvien hallitusohjelmakirjausten toimeenpanossa ministeriössä. Erityisesti ilolla kuuntelin sitä, että tyttöjen suojausi kriminalisoinnit tuodaan eduskuntaan mitä pikimmin ja lisäksi nämä laittomien aseiden kitkemiseksi tarpeelliset tiukennukset rikoslakiin tehdään myöskin ensi vuoden aikana.

Ihmettelen näitä sosiaalidemokraattisia puheenvuoroja, joissa annettiin ymmärtää, että hallitus ei tekisi mitään työntekijöiden hyväksikäytön estämiseksi. Kehotan teitä tutustumaan hallitusohjelmaan, johon on kirjattu muun muassa seuraavaa: ”Korotetaan työelämässä tapahtuvan hyväksikäytön rangaistavuutta korvaamalla nykyinen kiskonnin tapais- ta työsyryntää koskeva pykälä kiskonnalla työelämässä ja törkeällä kiskonnalla työelämäs- sä. Säädetään törkeän tekemuodon rangaistusminimiksi vankeusrangaistus. Muutetaan lainsäädäntöä niin, että edellä mainituista rikoksista [Puhemies koputtaa] voidaan rangais- tuksen lisäksi määrätä tekijä liiketoimintakieltoon.” Näitä toimenpiteitä [Puhemies koput- taan] on hallitusohjelmassa useita. Kehotan niihin tutustumaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten edustaja Viitanen.

12.52 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän nuo toimet ovat hyviä, joita on hallitusohjelmassa. Eihän sitä täällä kukaan ole kiistänyt, päinvas- toin näitä kannattamme. [Juho Eerola: Onko väärin sammutettu?] Mutta se asia, mitä me

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

kysyimme, oikeastaan oli juuri tämä järjestökanne tai alipalkkauksen kriminalisointi keinona näihin päämääriin pääsemiseksi. [Juho Eerola: Niitä ei edellinen hallitus saanut aikaan!] Ja siksi minä nyt vielä kerran toistan tämän kysymykseni: eikö ministeri nyt kuitenkin voisi lähteä siitä, että hän toisi tänne esimerkiksi tämän ryhmäkannemahdollisuuden ja lain, ja me voisimme täällä sitten sen hyväksyä ja viedä eteenpäin? Koska kuten täällä edustaja Räsänen totesi, kyllähän teidän puolueenne ennen vaaleja tätä asiaa kannatti, niin siinä mielessä halusimme vahvistaa vielä tätä sanomaa esimerkiksi näillä esityksillä. Siitä oli kyse.

Puhemies! Odotan ministerin vastausta tähän eläinsuojeluasiaan. Se on tärkeä asia, että viranomaisilla on siellä tietoja. Olemme yhdessä näitä asioita usein vieneetkin eteenpäin. Mutta sen haluan kyllä sanoa, että toivottavasti voisitte vielä vaikuttaa sitten naapuriin eli toiseen ministeriöön. Pidän erittäin huolestuttavana, että eläinsuojeluasiamiehen virka ollaan nyt lakkauttamassa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Rostila.

12.53 Onni Rostila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minustakin hallituksen panostus oikeuslaitokseen osoittaa, että taloudellisesti vaikeinakin aikoina halutaan huolehtia näistä valtion ehdottomista perus- ja ydintoiminnoista. Samoin haluan kiittää kriminaalipolitiikassa tapahtuvaa suunnanmuutosta, joka osaltaan vastaa myös siihen haasteeseen, jonka edustaja Vigelius toi esiin, eli uudenlaisen rikollisuuden kehittyessä myös kriminaalipoliittisen järjestelmän ja rangaistusjärjestelmän täytyy reagoida. [Perussuomalaisten ryhmästä: Juuri näin!] Kysyisin ministeriltä kuitenkin tämän lisäresursoinnin vaikutuksista oikeuslaitoksen ja tuomioistuineläimien toimintaan. Eli onko ministeriössä tehty minkälaista arviota siitä, millä aikataululla käsittelyjonot tuomioistuimissa lyhenevät?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja myönnän vielä kaksi puheenvuoroa, ja sitten ministeri vastaa viisi minuuttia. — Edustaja Gebhard ja edustaja Tynkkynen, Sebastian.

12.54 Elisa Gebhard sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valvonnan tehostaminen ja muut ministerin luettelemat toimet työelämän väärinkäytöksiin puuttumiseksi ovat sinänsä hyviä asioita. Kuten me kaikki tiedämme, tälläkin hetkellä syrjintä tai työehtojen polkeminen ovat lain näkökulmasta hyvin kyseenalaisia asioita työkontekstissa. Ongelma on kuitenkin, että näihin ilmiöihin on aika vaikea puuttua. Työntekijältä ei minun mielestäni voida edellyttää osaamista, uskallusta tai resursseja lähteä oikeustoimiin työnantajaansa vastaan. Siksi tarvitsemme järjestökanneoikeutta, miksipä ei myös tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusvaltuutettujen parempia toimintaedellytyksiä. Oikeusministeri Meri ei ihan täysin vastannut kysymykseen, miksi järjestökanneoikeus puuttuu keinovalikoimasta. Lisäksi ihmettelen salin oikean laidan puheenvuoroja: miksi ette kannata työntekijöiden parempaa oikeusturvaa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten vielä edustaja Tynkkynen, Sebastian.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

12.56 Sebastian Tynkkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on tässä talossa oikeusministeri, joka ei pelkää tarttua toimeen. Vapiskaa, katujengit!

Kun viimeiset neljä vuotta on kuunnellut tässä salissa vasemman laidan keinoja tarttua katujengiongelmiaan, ääni kellossa on ollut aivan toinen: pelkkiä pehmeitä keinoja toinen toisensa perään. No, tällä viikolla demarileiristä kuitenkin todettiin, että nyt tarvitaankin kovia keinoja. [Välihuutoja vasemmalta — Pia Viitanen: Sekä pehmeitä että kovia!] Tervetuloa vaan tänne heränneiden joukkoon. Minulla on teille hyviä uutisia: hallitus tulee kauden aikana esittelemään useita kovia keinoja katujengien taltuttamiseksi. Tämän demarien uuden ulostulon perusteella on lupa siis odottaa, että te tulette niitä tukemaan. On aika lunastaa puheet.

Arvoisa puhemies! Ilmeisesti edustaja Gebhardilla on sitten oikeus olla eri mieltä, mutta muuta, demarit, teiltä me odotetaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, jos minä annan nyt kuitenkin vielä sosiaalidemokraateille vastauspuheenvuoroja. — Edustaja Nikkanen sieltä takarivistä, olkaa hyvä.

12.57 Saku Nikkanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Joo, olen itse kyllä ihan julkisesti ja useaankin otteeseenkin todennut, että myös kovia keinoja tarvitaan, [Miko Bergbom: Kiitoksia tuesta!] mutta toki siihen varmaan liittyy myös se, että en ole tässä salissa istunut kuin vasta hetken aikaa, niin en tunnista näitä puheenvuoroja. [Pia Viitanen: Kyllä me pidempään ollaan!] Tässä ryhmässä toki ollaan istuttu, ja uskon myös, että nämä kovat keinot ovat olleet aina myös meidän puheissa, mutta se tahtoo olla vähän niin, että se kuulo ehkä hieman heikentyy siinä kohtaa, kun meidän ryhmästä puhutaan myöskin niistä kovista keinoista.

Mutta nyt kun sain puheenvuoron mahdollisuuden, niin ehkä nopea kysymys vielä oikeusministerille: Saimme huolestuttavaa tietoa myöskin vanginvartijoihin kohdistuvan uhkailun lisääntymisestä. Erityisesti kun rikollisaineksi on hieman nuorentunut, on tullut uuden sukupolven rikollisia, niin nämä eivät enää niinkään [Puhemies koputtaa] kunnioita viranomaisia kuin perinteinen järjestäytynyt rikollisuus. Miten vanginvartijoiden uhkailuun puututaan [Puhemies koputtaa] ja miten heidän työnsä turvataan? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Ja sitten ministeri Meri, viisi minuuttia. — Sen jälkeen siirrymme toiseen ministeriöön, eli ministeri Rantanen sitten aloittaa.

12.58 Oikeusministeri Leena Meri: Kiitos, arvoisa puhemies! Aloitan nyt niistä vankiloista. Eli meillä on täällä hallitusohjelmassa kirjaus, että huolehditaan, että vankilaverkosto on riittävän laaja myös sijainnin ja henkilökunnan saatavuuden kannalta. Tämä on nimenomaan kirjattu niin, että ei tässä ole mitään tahtotilaa mistään keskittämisestä. Vankiloitten lakkautuspäätöksiä ei missään tapauksessa ole. Ainoa, minkä minä tiedän, on se, että Hämeenlinnan vankisairaala on kuulemma niin huonossa kunnossa, että sille asialle siis pitää tehdä jotain. Jos siellä jotain käyttökieltoja tulee... Enhän minä voi sanoa, että ihmisten täytyy jossakin homeisessa talossa olla. Siellä on joitakin vankiloita, joissa on joitain osastoja jouduttu sulkemaan. Mutta mitään tahtotilaa ei ole, että lähdetäisiin vankilaverkon karsimiseen, koska itse näen ja hallitusneuvotteluissa tästä keskusteltiin, että työn-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

tekijöiden saatavuus on myös sitä, että kaikki eivät voi olla isoissa kaupungeissa. Niissä on korkeat asumiskustannukset, ja halutaan asua ympäri Suomea. Se esimerkiksi nähtiin korona-aikana, että laaja vankilaverkko oli hyvä pandemian torjumiseen.

Kun katson näitä Rikosseuraamuslaitoksen esityksiä hallitusneuvotteluihin, niin heidän omienkin tiedotteiden mukaan puhuttiin Rovaniemestä, puhuttiin Vantaan uudesta vankisairaalasta, Turun avovankilasta ja tarvesuunnittelusta Tampere-Pirkanmaa ja Uusimaa — eli aika laajalla skaalalla. Ja tässä vaiheessa ollaan siinä, että saatiin tässä budjetissa siis hankeselvitysraha, eliikkä nyt lähdetään selvittämään ja kartoittamaan tätä tilannetta. Näiden vankipaikkojen lisätarvetta tuli jo senkin vuoksi, että viime kaudella oli myös joitakin rangaistusten kiristysä, kuten seksuaalirikoksissa, joskin joitakin haasteita sinne vielä jäi, mutta seurataan tilannetta.

Sitten edustaja Elomaa — ja oliko tässä Viitanenkin — vielä kyseli näistä eläinsuojelurikoksista. Tämä oli ihan harkittukin kirjaus tuolla hallitusohjelmaneuvoitteluisa, eliikkä eläinsuojelurikoksien rangaistusten kiristämistä ja eläintenpitokieltoa kartoitetaan. Aika rumaa jälkeä saa lukea tuolta mediasta. Tarvitaan riittävät työkalut, kyllä. Henkilökohtaisesti tietysti — voin puhua nyt henkilökohtaisesti — olisin toivonut, että meillä olisi ollut... eläintensuojeluvaltuutettuko hänen tarkka nimensä oli. Se olisi kyllä ihan hyvä asia, mutta toivotaan, että me saadaan se myöhemmin. Taloudellinen tilanne on ollut tosi tiukka, mutta on tietysti ikävä tilanne, että sitä ei ollut jo aikaisemmin edellisessä hallituksessa tehty. [Pia Viitanen: Siis edellisessä hallituksessa oli virka!] — Pysyväksi viraksi, tarkoitan sitä.

Sitten hyvä idea edustaja Strandilta — hän lähtikin jo. Täytyy tosiaan seurata tätä maksuhäiriömerkintää, ja niinhän niitä yleensä aina seurataankin, mutta täytyy vielä ottaa siitä enempi koppia.

Mitä tulee tähän ryhmäkanteeseen, se ei ole hallitusohjelmassa. Me emme mitenkään suhtaudu niin, että me emme kannattaisi työntekijöiden suojelua, vaan katsotaan riittävät työkalut. Voin minä tutustua siihen teidän ryhmäkannealoitteeseen. En minä sitä sano, että minä en voi katsoa sitä, mutta se ei ole hallitusohjelmassa, mutta lukea voin. [Joona Räsänen: Se on jo alku!] Kaiken luen mielelläni, minä olen kova tyttö lukemaan, kuulkaa. [Naurua — Laura Huhtasaari: Hyvä, ministeri Meri! — Puhuja naurahtaa]

Ja sitten täällä edellisellä vuorolla joku edustaja puhui siitä, että on jotenkin yllättynyt, ettei olla ehkä tarpeeksi nopeasti puututtu tähän nuoriso- ja katujengiongelmahan. Meillä on siis — jos se on mennyt ohi — perustettu jo työryhmä, jota vetää oikeusministeriö, jossa ovat sisäministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, STM, Rise ja krp, jossa mietitään sekä kovia että pehmeitä keinoja ja pohditaan vanhempien vastuun tuomista, hyvin monenlaista. Se on kyllä käynnissä, ja se päättyy vuoden loppuun, jolloin pitää antaa toimenpideohjelma, jonka jälkeen meille tulee poikkihallinnollinen ohje siitä, miten toimitaan. Me ollaan otettu tämä tosi tosissaan, ja tästä syystä — seuraava puheenvuoro tulee sisäministeri Rantaselle — me ollaan puhuttu tästä vanhempien vastuusta, koska ei tätä nyt yksin rikosoikeudella eikä täällä eduskunnassa hoideta. Tästä syystä täytyy myös katsoa sitä velvoitavuutta, ja siihen tarvitaan monta eri hallinnonala mukaan. Kouluissa vanhempien pitää osallistua, kun kutsutaan tilaisuuteen, että hei, täällä on ongelmia teidän lapsenne kanssa. Ja ehkä meidän täytyy ruveta pohtimaan myös sitä, että meillä on tällainen oikeuskäytäntö siitä, että jos laiminlyöt lapsesi valvontaa, niin voi tulla vahingonkorvausvastuuta. Sehän on aika kuollut kirjain — ei nyt kuollut kirjain, se on ehkä liioittelua — ja sitä on sovellettu hyvin harvakseltaan, eli miten voidaan ajatella, että vanhempi on laiminlyönyt

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

lapsensa valvonnan. Mutta ehkä tässä täytyy ruveta miettimään uudella tavalla, vastuuttaa kaikki mukaan. Tämä on meidän yhteinen asia.

Paljon jäi vielä vastaamatta, ja jatketaan keskustelua. [Jouni Ovaskan välihuuto] — Ovaskalla oli joku vielä, kun on kädet...? [Jouni Ovaska: Oikeusapu jäi vastaamatta!] — Oikeusapu. No, meillä on tietysti julkinen oikeusapu, mutta totta kai pyritään saamaan rahaa, ja ikävää, että edellinen hallitus ei huolehtinut sitä kuntoon. — Kiitos. [Perussuomalaisten ryhmästä: Sitäkään! — Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Eikö maailma tullutkaan valmiiksi!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitoksia. — Ja sitten siirrymme seuraavaan aiheeseen. — Sisäministeri Rantanen, olkaa hyvä, viisi minuuttia.

13.04 Sisäministeri Mari Rantanen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sisäministeriön pääluokkaan ehdotetaan vuoden 2024 talousarviossa lähes 2,5 miljardia euroa. Muuttunut turvallisuusympäristö edellyttää sisäisen turvallisuuden viranomaisilta vahvaa suorituskykyä. Rikollisuuden torjuntaan panostetaan tällä hallituskaudella määrätietoisesti, ja hallitus ottaa vakavasti nuorisojengit ja järjestäytyneen rikollisuuden kasvun. Nuoriso- ja jengirikollisuuden ehkäisyyn ja torjuntaan osoitetaan tarvittavat lisäresurssit.

Hallitusohjelman mukaisesti poliisien määrää nostetaan 8 000 henkilöön vaalikauden loppuun mennessä. Tarve on ollut olemassa jo vuosia, mutta vasta nyt päästään tavoitteen toteuttamiseen ja poliisin pitkäjänteiseen rahoitukseen ja toiminnan turvaamiseen. Tavoitteen mukaan pysyvä lisäys kehyskauden lopussa on 70 miljoonaa euroa. Poliisin resurssien vahvistamisen lisäksi on välttämätöntä puuttua voimakkaasti jengi- ja nuorisorikollisuuden torjuntaan, johon panostetaan 5 miljoonan euron pysyväluonteisella lisäyksellä. On tärkeää, että ilmenneisiin ongelmiin tartutaan määrätietoisesti ja riittävän ajoissa, ennen kuin tilanne muuttuu hallitsemattomaksi. Poliisin henkilömäärän lisäys kohdennetaan operatiivisen toiminnan vahvistamiseen. Lisäksi kehitetään poliisin erityistoimintayksikön eli Karhun kansallista ja kansainvälistä toimintavalmiutta. Suojelupoliisin toimintakyky turvataan. Suojelupoliisille esitetään lisäystä Natoon liittymisestä ja yhteistoimintavelvoitteista aiheutuviin kustannuksiin.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on heijastunut voimakkaasti Suomen turvallisuusympäristöön, ja sillä on vaikutusta myös rajaturvallisuuteen ja laaja-alaisen vaikuttamisen torjuntatarpeeseen. Rajaturvallisuuden takaaminen on muuttuneessa turvallisuusympäristössä yhä olennaisempaa myös osana puolustusjärjestelmän ensivastetta. Hallitusohjelman mukaisesti Suomen rajaturvallisuus, Rajavartiolaitoksen riittävät resurssit, kalusto ja teknologia varmistetaan. Rajavartijamäärän lisäämiseen esitetään pysyvänä lisäyksenä 1,5 miljoonan euron lisäystä vuosittain. Rajavartiolaitokselle osoitetaan myös 4 miljoonan euron pysyvä määrärahalisäys perusvuokratason nostoon, millä turvataan toimitilojen ylläpitoa ja niiden käyttökelpoisuutta.

Pelastajakoulutettavien määrää nostetaan viimein siten, että vuoteen 2032 mennessä koulutetaan tuhat uutta pelastajaa. Koulutusta arvioidaan kokonaisuutena, ja koulutusmäärien nostaminen jakautuu Kuopion Pelastusopiston ja Helsingin Pelastuskoulun kesken. Lopullinen rahoituksen jakautuminen toimijoiden välillä täsmentyy tehtävien selvitysten jälkeen.

Hallitusohjelmassa on useita tavoitteita liittyen maahanmuuton kokonaisuuteen. Työperäisten lupien jälkivalvontaa tehostetaan, ja siinä lisätään automaation käyttöä. Henkilön

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

säilöönotto mahdollistetaan yleisen järjestyksen ja turvallisuuden perusteella, ja säilöön-
oton enimmäiskesto nostetaan. Tarkoitukseen varataan 6,3 miljoonan euron pysyvä li-
säys. Ulkomaalaislain muutoksella kansainvälinen suojele muutetaan luonteeltaan väliai-
kaiseksi ja kansainvälisten suojelulupien pituus lyhennetään EU-oikeuden mahdollista-
maan minimiin, mikä lisää määrärahatarvetta pysyvästi noin 3 miljoonalla eurolla. Vapaa-
ehtoisen paluun ja maasta poistumisen pakettin, niin kutsutun mapo-paketin, toimeenpa-
noon osoitetaan 2 miljoonan euron pysyvä lisäys. Hallitusohjelman mukaiset toimet maa-
hanmuuton ja vastaanoton kokonaisuuteen, joista merkittävimmät on todettu edellä,
vähentävät vastaanoton menojen määrärahatarvetta noin 44 miljoonaa euroa ja vastaan-
oton piirissä oleville henkilöille maksettavien tukien määrärahan tarvetta noin 15 miljoonaa
euroa kehyskauden lopulla. Toimiin lukeutuu myös kiintiöpakolaismäärän alentami-
nen hallitusohjelman mukaisesti 500 henkilöön.

Arvoisa puhemies! Minulla on myös TEMin pääluokasta kotoutumisen osio. Saanko pu-
hua tässä yhteydessä?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Olkaa hyvä.

Kiitos. — Mennään sitten kotoutumisen puolelle. Valtio maksaa kunnille ja hyvinvoin-
tialueille korvauksia pakolaisten vastaanotosta sekä kotoutumisen ja työllistymisen edistä-
misestä aiheutuvista kustannuksista. Määrärahatarve perustuu vuosittaiseen arvioon ko-
toutumisen piirissä olevien, oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden, kiintiöpakolaisten
sekä kotikunnan omaavien tilapäistä suojelua saavien määriin sekä edellisen vuo-
den käyttötarkoituksittain toteutuneisiin kustannuksiin. Muutos vuoden 2023 talousarvi-
oon nähden on yhteensä 97,2 miljoonaa euroa. Kasvu johtuu pääosin siitä, että yhä suurempi
osa tilapäistä suojelua saavista ukrainalaisista saa kotikunnan ja tulee siten kunnille ja
hyvinvointialueille maksettavien korvausten piiriin.

Hallituksen esitys eduskunnalle kotoutuslain muuttamiseksi on parhaillaan lausunto-
kierroksella. Hallituksen esitysluonnoksessa esitetään hallitusohjelman mukaisesti kunnil-
le ja hyvinvointialueille maksettavan laskennallisen korvauksen maksuajan lyhentämistä
kolmesta vuodesta kahteen vuoteen ja kiintiöpakolaisten osalta neljästä vuodesta kolmeen
vuoteen vuoden 25 alusta lukien, jolloin säästöjä syntyisi vuonna 2027 noin 34 miljoonaa
euroa. Lisäksi hallitusohjelman mukaisesti tulkkauksesta aiheutuvien kustannusten korva-
uksia kunnille ja hyvinvointialueille vähennetään vuosittain 3 miljoonaa euroa vuoden 25
alusta lukien. Lisäksi hallitusohjelman mukaisesti esitetään ilman huoltajaa maahan tullei-
den lasten ja nuorten aikuistumisen tuen ikärajan laskemista 25 vuodesta 23 vuoteen. Tämä
muutos on tulossa voimaan 1.7.2024, jolloin säästön arvioidaan olevan vuonna 24 noin 0,4
miljoonaa euroa.

Hallitus haluaa edistää kotoutumista ja työllistymistä molemmilla kotimaisilla kielillä
lisäämällä ruotsinkielisen kotoutumisen edistämiseen miljoona euroa vuodesta 24 lukien.
Lisäksi hallitus lisää määrärahoja maahanmuuttajien aktiivisen kotoutumisen ja työllisty-
misen edistämiseksi 5 miljoonaa euroa vuodesta 25 lukien. Hallitus haluaa edistää kotou-
tumista ja työllistymistä molemmilla kotimaisilla kielillä. Lisäksi hallitus haluaa parantaa
maahanmuuttajaäitien asemaa ja lisää määrärahaa heidän kotoutumisensa ja työllistymi-
sensä edistämiseksi 5 miljoonaa euroa vuodesta 25 lukien. — Kiitos.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt käymme lyhyttahtista keskustelua. Ne edustajat, jotka haluavat pitää debattipuheenvuoron, voivat nousta seisomaan ja painaa V-painiketta. — Edustaja Peltonen.

13.11 Eemeli Peltonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusta on kiitettävä niistä panostuksista, joita se sisäiseen turvallisuuteen tekee niin poliisien, pelastusvoimien kuin Rajavartiolaitoksen resurssien lisäämisen muodossa. Se tässä budjetissa on ehdottomasti hyvää. Poliisien määrän kasvattaminen jatkaa Sanna Marinin hallituksen aloittamaa työtä, ja tätä työtä onkin tehtävä pitkäjänteisesti yli vaalikausien, jotta saamme poliisien määrää kestäväälle tasolle.

Poliisiammattikorkeakoulun aloituspaikkoja ollaan lisäämässä, mutta tosiasia on, ettei aiempina vuosina nykyisiä paikkoja ole aina saatu täytettyä. Kysyisinkin ministeriltä: miten hallitus aikoo varmistaa, että poliisikoulutukseen hakeutuu jatkossa riittävästi hakuvaimukset täyttäviä hakijoita, jotta poliisien määrää tosiasiallisesti saadaan kasvatettua, ja että poliisiksi valmistuneet yhä myös soveltuvat tälle kriittiselle alalle mahdollisimman hyvin? Tämä on varmasti meille yhteinen asia niin hallituksessa kuin oppositiossa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Wallinheimo.

13.12 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni kaikkienensä tämä sisäministeriön hallinnonala on hyvin tasapainoinen kokonaisuus. Siellä on niitä lisäyksiä, mitä painopisteitä hallitusohjelmaneuvoitteluissa on laitettu, ja hyvä niin.

Se, mitä täältä puuttuu, on itse asiassa, arvoisa puhemies, tietyllä lailla tämä yksi iso uudistus, jota tässä nyt on pohdittu, milloin se lähtee liikkeelle, eli nimenomaan tämä Veikkauksen mahdollinen lisenssijärjestelmä. Se kuuluu teidän hallinnonalanne, ja mielelläni kuulisin, missä tässä mennään. Veikkaus kaikkienensä on varmasti tällä hetkellä jopa suurin valtio-omisteinen yhtiö, ja tietenkin sen tulevaisuudesta ja siitä, minkälainen järjestelmä siitä tulee, olisi hyvä kuulla — ihan senkin takia, kun Hollannissa tehtiin uudistusta kymmenisen vuotta, Ruotsissa tehtiin viisi kuusi vuotta ja meillä on vain muutama vuosi aikaa. Toivoisin, että tästä saisin tietoa ja se lähtisi mahdollisimman nopeasti liikkeelle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Huttunen.

13.13 Hanna Huttunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomeen tarvitaan kipeästi pelastusalan ammattilaisia. Eduskunnan tahtotila on ollut lisätä Kuopion Pelastusopiston rahoitusta 4,5 miljoonalla eurolla. Ensi vuoden budjetissa tuosta summasta näyttää olevan jäljellä enää puolet. Sen sijaan hallitus on pitänyt esillä Helsingin Pelastuskoulun asemaa. Ei kai ole ajatus niin, että koulutus keskitettäisiin Pelastusopistosta Helsinkiin? Silloin vuonna 2018, kun Kuopiosta vietiin Kriisinhallintakeskus Helsinkiin, luvattiin samalla, että Kuopion Pelastusopiston asemaa vahvistetaan kouluttajana. Ovatko asiat muuttuneet jotenkin tästä? Siellä meidän alueella Savo-Karjalassa on kyllä valtava huoli nyt, ettei tämä 2018 jälleen toistu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eerola.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

13.14 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä sisäministeriön budjettiesitystä on todellakin ilo lukea. Tällä hallituskaudella laitetaan asioita kuntoon.

Eduskunnan hallintovaliokunta on yksimielisesti niin minun, Halla-ahon, Purran kuin Peltokankaan ja myös nykyisen ministeri Rantasen kaudella vaatinut poliisien määrän lisäämistä, ja nyt se todellakin lisääntyy. Rajaturvallisuutta nostetaan, pelastajakoulutukseen panostetaan, Häkeäkään ei unohdeta, [Maria Ohisalo: Taisi olla jo viime kaudella! — Välihuutoja vasemmalta] ja lisäksi maahanmuuton lupien käsittelyä tehostetaan ja palautuksiakin tehostetaan. Kansainvälistä suojelua tehdään väliaikaisemmaksi, ja työperäisten lupia jälkivalvotaan. Pakolaiskiintiökin tullaan laskemaan. Kun maassamme ei jatkossa enää ole asiattomia oleskelijoita, niin vähenee myöskin näiden maahanmuuttajien asiaton kohtelu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

13.15 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy todella kyllä tätä hallitusta kiittää siitä, että se jatkaa Sanna Marinin hallituksen linjaa poliisien määrän kasvattamiseksi. Tämä on kuulkaas muuten aikamoinen linjanmuutos siihen nähden, mikä tilanne oli, kun edellisen kerran nämä hallituspuolueet olivat vallassa kaudella 15—19, [Juho Eerola: Silloin olikin keskusta mukana! — Välihuutoja] jolloin poliisien määrä laski alimmalle tasolle miesmuistiin. [Ben Zyskowiec: Se oli kepun vaatimus!] Tästä linjanmuutoksesta täytyy kyllä kiittää ja antaa rehellinen tunnustus. Edustaja Eerola, varmasti teidänkin myötävaikutuksellanne puolueenne on tässä linjaa muuttanut, ja hyvä niin.

Arvoisa puhemies! Kysyisin kuitenkin yhdestä asiasta, koska pelkät miehet tai naiset eivät riitä. [Juho Eerola: Muunsukupuoliset myös!] Suomen poliisihallinnon sisältä tuli muutama päivä sitten huolestuttava viesti siitä, että poliisin atk:sta puuttuu ”a”. Tällä viitattiin siihen, kuinka tehottomia nykyiset tietojärjestelmät ovat. Tiedän, että ministeri ei vastaa valtionhallinnon tietojärjestelmien kehittämisestä, mutta mitä voitaisiin tehdä sille, [Puhemies koputtaa] että myös tietojärjestelmiä voitaisiin hyödyntää rikostutkinnassa entistä paremmin?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltokangas.

13.16 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman mukaisesti kehitysavun antamisen ehtona kolmansille maille on tulevaisuudessa se, että maa ottaa vastaan kansalaisia palautettaessa. Meillä on useita loistavia uudistuksia, esimerkkinä se, että me voidaan lakkauttaa suojeluasema, jos henkilö matkustaa lähtömaahan esimerkiksi lomailemaan. Mehän tiedämme kaikki, että jos perhe matkustaa siihen maahan, mistä on sotaa ja hätää pakoon lähtenyt, niin ei voi olla enää todellisuudessa tilanne se, että siellä mitään hätää on, jos siellä 4—5 viikkoa makoillaan rannalla samassa osoitteessa. Mutta huolena tässä on se, että kaikki maat eivät ota vastaan omia kansalaisiaan. Kysyisin ministeriltä: minkälaisessa tilanteessa ollaan tällä hetkellä etenemässä tämän asian kanssa? Koska erittäin tärkeä ja hyvä uudistus on kyseessä, niin toivon todellakin, että saadaan nopeasti rattaat pyörimään. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ohisalo.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

13.17 **Maria Ohisalo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todellakin hyvä, että poliisien määrän lisäämistä jatketaan tälläkin kaudella. Hallitus on nyt aivan oikein huolissaan katujengitilanteesta ja nuorten pahoinvoinnista, ja kyllä näistä hallituksen esittelemistä keinoista löytyy kannatettavia. Ongelmien syntymisen estäminen uhkaa kuitenkin hallitukselta jäädä lapsipuolen asemaan. Nyt hallitusohjelman ja tämän talousarvioesityksen toimet vievät valitettavasti vastakkaiseen suuntaan. Ihmisten hyvinvointiin ja ongelmien ennaltaehkäisyyn ei panosteta tarpeeksi, rangaistukset ja kovat toimet kun eivät toimi yksin. Jos emme puutu ongelmien juurisyihin, köyhyyteen, näköalattomuuteen, irrallisuuden tunteeseen, pitää meidän aina vain rakentaa lisää niitä vankiloita.

Tämä hallitus leikkaa sosiaaliturvasta, nuorisotyöstä, lastensuojelun jälkihuollosta, kottuuhintaisesta asuntotuotannosta, jäädyttää sosiaaliturvan indeksit. Te puhutte Ruotsin tiestä, mutta oletteko te valmiita ottamaan oppia Ruotsin asunto- ja kotouttamispolitiikan virheistä? Kysynkin nyt ministeriltä: oletteko tehneet minkäänlaista kokonaisarviota [Puhemies koputtaa] teidän politiikkatoimien vaikutuksista rikollisuuden ehkäisemiseen? [Veronika Honkasalo: Hyvä kysymys!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinäluoma.

13.19 **Eveliina Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maan sisäisestä turvallisuudesta on pidettävä huolta kaikkina aikoina ja varsinkin näinä aikoina, kun maan ympärillä ryskyy. Senpä takia viime kaudella jo aloitettiin vahva työ sisäiseen turvallisuuteen panostamiseksi. Me nostimme viime kaudella poliisien määrän ennätystasolle, ja sillä työllä nyt tämä hallitus jatkaa. Sen lisäksi olemme SDP:ssä kannattaneet jo aikaisemmin [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] kovien keinojen käyttöön ottamista tähän jengirikollisuuteen puuttumiseksi sekä siis sitä, että järjestäytyneiden rikollisten saamiseksi vankiloihin heille täytyy antaa kovemmat tuomiot, [Juho Eerola: Anteeksi, ettei huomattu!] ja olemme myös laittomien aseiden kovempien tuomioiden puolesta. Tuntuukin, että edustaja Tynkkynen, joka nyt on jo poistunut salista, on viettänyt enemmän aikaa viime kaudella TikTokissa kuin tässä salissa. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Mutta tämä ennaltaehkäisy jää kyllä nyt tältä hallitukselta puuttumaan. Kysyisin ministeri Rantaselta: oletteko kuunnelleet Poliisijärjestöjen Liiton Jonne Rinteen huolta siitä, että täytyisi panostaa myös ennaltaehkäisypuoleen tässä jengirikollisuuteen puuttumisessa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Päivi.

13.20 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Itse vierailin viikonloppuna Ruotsissa, ja Göteborgissa keskustelin sikäläisen poliisin kanssa, jolle oli tuttu muun muassa tämä Dödspatrullen, väkivaltainen rikollisjengi, joka nyt on valitettavasti rantautunut myös tänne Suomeen. Ja kyllä siellä keskeinen viesti oli maahanmuuttopolitiikan virheet, joista meidän todellakin täytyy ottaa oppia Ruotsista. Siinä mielessä on hyvä, että hallitus on näihinkin tarttumassa.

Mutta tässä yhteydessä haluan kiinnittää huomiota erityisesti siihen, että nämä rikollisjengit värväävät myös alaikäisiä, alle 15-vuotiaita, tekemään rikoksia. Kysynkin: kun nyt poliisien määrää lisätään, mikä on hieno asia, niin minkälaisella panoksella pystytään nyt

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

puuttumaan tähän jengi- ja nuorisorikollisuuden ehkäisyyn ja ennen kaikkea näitten alle 15-vuotiaiden värväämiseen?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinäluoma.

13.21 Eveliina Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun edustaja Räsänen puhui tässä Ruotsista, niin on mainittava, että hallintovaliokunta vieraili viime viikolla Tukholmassa kuulemassa tästä jengirikollisuuden tilanteesta. Ja täytyy kyllä sanoa, että Ruotsin tilanne on erittäin vakava ja meidän täällä täytyy tehdä kaikkemme sen eteen, ettemme ajaudu samaan tolaan kuin mitä Ruotsissa nyt nähdään.

Mutta kyllä siellä hyvin vahva yhteinen viesti oli niin poliiseilta kuin maan asiantuntijaltakin, että panostakaa Suomessa ennaltaehkäisyyn — kotoutumiseen, siihen, että nuorille tarjotaan mahdollisuuksia pärjätä koulussa, kielikoulutukseen ja myös asuntopolitiikkaan — ettemme päästä näitä suomalaisia lähiöitä samaan tolaan kuin nyt Rinkeby ja muut ruotsalaiset lähiöt. [Juho Eerola: Parasta ennaltaehkäisyä on rajaturvallisuus!] Ja tässä kyllä maan hallitus kompuroi kovasti. Kysyisinkin sisäministeriltä: otatteko tämän poliisin oman vahvan viestin myös Ruotsista vakavasti, ja peruutatteko esimerkiksi lähiöohjelman lakkauttamisen?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Zyskowiec.

13.22 Ben Zyskowiec kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Vuonna 2015 Suomesta haki ja sai turvapaikan irakilainen mies, joka oli syyllistynyt yllyttäjänä vaimonsa murhaan ja karannut vankilasta. Tätä ei tietystikään Suomessa tiedetty, mutta miehen tarina oli epäuskottava ja rakoili. Hän oli pilannut sormenpäänsä siten, että häneltä ei voitu ottaa sormenjälkiä. Hänen kielitestinsä herätti epäluuloja, hän ei suostunut uuteen kielitestiin, ja hänen paperinsa olivat väärennetyjä. Ministeri Rantanen, mitä te olette tekemässä, jotta tämänkaltaiset porsaanreiät meidän turvapaikkapolitiikasta tai turvapaikkalainsäädännöstä pystyttäisiin poistamaan?

Toinen asia. Hallitusohjelmassa on erittäin monia hyviä kohtia, joilla vahvistetaan poliisin ja muiden viranomaisten mahdollisuuksia torjua rikollisuutta. Kiirehdin näiden hallitusohjelman kohtien toteuttamista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Huhtasaari.

13.24 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vihdoinkin voin nukkua yöni rauhassa, kun meillä on nyt hyvä sisäministeri. On kamalaa, että Ruotsissa pyydetään jo armeijaa kadulle vahtimaan. Se kuulostaa minun korvaani jo vähän sisällissodalta.

Punavihreät ovat Suomessa matkineet Ruotsin löyhää rajat auki -politiikkaa, vaikka parasta turvallisuutta olisi ollut rajaturvallisuus, ja jos meillä on paljon rikollisuutta, me tarvitsemme tietysti paljon poliiseja. Jos tässä eduskunnassa jonkun pitää pyytää jotakin anteeksi, niin se olisi punavihreiden katastrofaalisia maahanmuuttopoliittisia virheitä. Nyt me niitä sitten korjaamme. Haluaisinkin kysyä ministeriltä: kun olemme nyt tässä tilanteessa ja tämä perintö on aika vakava, niin millaisia toimenpiteitä ja korjausliikkeitä nyt teemme, jotta tämä asia muuttuu, ja onko meillä vielä mahdollisuus torjua tämä Ruotsin

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

kehitys? Koska ainoa syy, miksi me emme vielä ole ihan samassa tilanteessa kuin Ruotsi, on se, että meillä on ollut vähemmän tätä rajat auki -politiikan holtitonta maahanmuuttoa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kilpi.

13.25 Marko Kilpi kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä pitää heti kärsiä näin poliisitaustaisena edustajana kiittää hallitusta näistä vaikuttavista lisäyksistä poliisin resurssien määrään, mitä nyt täällä tehdään. Ja on otettava huomioon se, että tässä nyt ei pelkästään yhtä lenkkiä vahvisteta vaan koko ketjua, sillä oikeus- ja rikosketjua vahvistetaan kokonaisuutena, ja se on sitten sitä oikeaa toimivaa, vaikuttavaa resurssien lisäystä.

Mitä nyt tulee tuohon poliisin ennaltaestävään toimintaan tässä hallitusohjelmassa, niin kun katsotaan pelkästään sisäministeriön osaa tuolla hallitusohjelmassa, niin siellä on kymmeniä merkintöjä erilaisista toimenpiteistä jengi- ja katuväkivaltaan, lasten ja nuorten väkivaltaiseen käyttäytymiseen. Siellä on kovia, siellä on pehmeitä keinoja, nimenomaan niitä ennaltaestäviä toimia. Sitten niitä muitakin toimenpiteitä on muiden hallinnonalojen alle kirjattu, siellä on niitä. Ennaltaestävää toimintaa on tehty paljon tässä maassa jo tätä ennen, ja siellä on paljon semmoisia toimintoja, mistä voisi nimenomaan Ruotsista tulla otamaan mallia tänne.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

13.26 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nuorten näköalattomuus on tietysti se, joka vie rikoksen polulle. Sen takia on äärimmäisen tärkeää, että panostetaan ennalta ehkäisevään työhön, ja on hienoa, että sitä Ankkuri-toimintaa, joka viime kaudella vahvistettiin, edelleen vahvistetaan. Se on tärkeä osa kokonaisuutta.

Mutta varmasti me kaikki, jotka olemme Ruotsissa vierailleet ja Ruotsin poliisin kanssa käyneet keskusteluja, tiedämme, että nimenomaan siellä korostetaan sitä, että toisaalta on tärkeää, että poliisilla on riittävät resurssit — ja olen iloinen, että jatketaan tätä resursointia, mitä viime kaudella vahvasti aloitettiin — mutta myös, että meillä on muuten nuorten elämä kunnossa. Nimenomaan se, että me huolehditään, ettei synny tällaisia asuntoalueita, mihin kasautuvat vain huono-osaisimmat, on yksi tärkeä keino. Koulussa pitää saada riittävästi tukea, ja kyllä myös täytyy perheitä tukea ja auttaa. Se on tärkeää.

Olisin kysynyt siitä, että edellä oikeusministeri kertoi, että työtä on nyt aloitettu — tätä työryhmätyötä — mikä jo viime kaudella laitettiin pystyyn. Se on eri ministeriöiden yhteinen. [Puhemies koputtaa] Onko sieltä jo tulossa minkälaisia konkreettisia toimenpiteitä, joilla voimme estää vielä paremmin sitä, että nuoremme eivät joudu rikoksen polulle?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

13.27 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen kielteinen suhtautuminen erityisesti heikoimmassa asemassa oleviin maahanmuuttajiin ja pakolaisiin näkyy laajasti budjetin leikkauskohteissa. Inhimillisillä mittareilla suuret mutta taloudellisesti pienet säästöt haetaan muun muassa pakolaiskiintiöstä, paperittomien terveydenhuollosta ja aikuistumisen tuesta. Lisäksi on hyvä muistaa, että monet sosiaaliturvaan tehtävät leikkaukset kohdistuvat erityisesti heikoimmassa asemassa oleviin maahanmuuttajiin.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Säilöönoton pidentäminen 12 kuukauteen on ihmisoikeusnäkökulmasta kestämaton ratkaisu. Itsekin säilöönotossa muutaman kerran vierailleena tiedän, että Suomessa ongelma on jo nyt se, että ihmisiä pidetään säilössä pitkiä aikoja vailla tietoa kestosta, vaikka säilöönotto voidaan toteuttaa vain erityisistä syistä. Suomen lainsäädännön ja kansainvälisten velvoitteiden mukaan säilöön ottamisen tulee olla aina viimeinen keino, johon turvaututaan vain, jos muuta vaihtoehtoa ei ole. Ministeri, miten huolehditte siitä, [Puhemies koputtaa] että Suomi sitoutuu säilöönotossa ihmisoikeuksien noudattamiseen? [Ben Zyskowicz: Mitäköhän sille venäläiselle natsille pitäis tehdä joka on säilössä!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kemppi.

13.29 Hilka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ruotsi opettaa meille sen, että kotoutuspolitiikka ei ole rahojen haaskausta. Sen takia kotoutumiseen, erityisesti maahanmuuttajataustaisten ihmisten kotoutumiseen, ja kielenoppimiseen Suomessa tulisi kiinnittää erityistä huomiota. Olen siksi huolissani siitä, että erityisesti pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottoon kohdistetaan 50 miljoonan euron säästöt, ja tietenkin, koska tässä on toivomus ihmisten määrän vähenemisestä. Mutta kun katsomme maailman tilannetta, niin itselläni on ainakin oletamus, että turvaa hakevien määrä ei tule vähenemään, ja sen takia uskon, että tämä säästö ei tule toteutumaan. Loppujen lopuksihan sen näkee siinä, että kotoutumista joudutaan heikentämään.

Näiden jengien ja nuorisorikollisuuden taustalla on toki myös kotimaista jengitoimintaa, ja erityisesti suomalaisten arvojen vinoutumista tai semmoista arvojen heikkenemistä siihen, että me vaalisimme luottamusta oikeusvaltioon — erityisesti poliisiin, rehtoreihin, opettajiin, sosiaalityöntekijöihin ja oikeustoimijoihin. [Puhemies koputtaa] Ajattelen, että tähän tulisi myös puuttua tässä toimenpideohjelmassa. [Puhemies koputtaa] Millä tavalla sisäministeriö ottaa tämän kehityksen huomioon?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

13.30 Joakim Vigelius ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sisäisen turvallisuuden saralla Suomessa tapahtuu suuria, eikä syyttä. Minun, 26-vuotiaan nuoren, elinajanani Ruotsi muuttui turvallisesta lintukodosta Euroopan aseväkivallan pääkaupungiksi.

Rikoksesta seuraa onneksi Suomessa tämän hallitusohjelman myötä entistä varmemmin rangaistus, ja tulijoilta uskaltaen vaatia jatkossa myös enemmän — siis työtä, toimeentuloa ja nuhteettomuutta. Ruotsi ajautui tähän ongelmaan juuri siksi, että se ei uskaltanut. Sen seurauksia me luemme nyt lehdestä: 391 ammuskelua viime vuonna, 62 kuollutta. Rikollisjärjestöissä toimijoita on maassa enemmän kuin poliiseja tai armeijassa aktiivisotilaita. Tämä on ollut rumaa kehitystä, mutta se ei ole syntynyt tyhjiössä. Samaan aikaan, kun väkivaltaisuuDET ovat lisääntyneet ja jengiytyminen lisääntynyt, ajoittuu myös Ruotsissa hyvin laajamittainen hallitsematon maahanmuutto, erityisesti humanitäärisin syin: yli 160 000 turvapaikkaperusteista tulijaa. [Puhemies koputtaa] Siksi meidän pitää uskaltaa puhua Suomessa maahanmuutosta, sen ongelmista [Puhemies koputtaa] ja sen liitännäissyistä tähän nousevaan rikollisuuteen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kauma.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

13.31 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun kuuntelen tätä opposition näkökulmaa siitä, mitkä ovat ne keinot, joilla esimerkiksi nämä jengirikollisuuteen liittyvät ongelmat saadaan poistettua Suomesta, niin te puhutte usein, että pitää lisätä kotoutumiseen määrärahoja. Itse kyllä olen sitä mieltä, että kotoutumiseen ei ole olemassakaan sellaisia määrärahasuuruuksia, joilla nämä ongelmat voitaisiin poistaa. Ainoa läake siihen on se, että kansainvälisen suojelun tarpeessa tulevien henkilöiden määrä pysyy kohtuullisena verrattuna meidän omaan väestöpohjaamme, ja toisaalta se, että meidän painopisteemme maahanmuutossa on työperäisessä maahanmuutossa — niissä, jotka tulevat tänne töihin. [Veronika Honkasalo: Sitäkin kiristätte! — Perussuomalaisten ryhmästä: Tietysti! Järkevöitämme!] Toistan vielä. Sellaisia rahoja ei ole olemassakaan, että pelkästään kotoutumisen kautta ihmiset, joilla on rikollisia tarkoituksia, saataisiin pysymään täällä kaidalla tiellä. Se on aivan varma asia.

Arvoisa puhemies! Olen erittäin tyytyväinen hallitusohjelman kirjauksiin erityisesti vapaaehtoisen paluun määrärahan lisäämisestä, kansainvälisen suojelun muuttamisesta väliaikaiseksi [Puhemies koputtaa] ja muutamista muista kirjauksista, jotka nimenomaan kiristykseksi on tehty.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lehtinen. — Anteeksi nyt, hän oli täällä itse asiassa valiokuntalistalla, ei puhujalistalla. Sotkin kaksi ihmistä. — Mutta otetaan sitten vaikka edustaja Ronkainen.

13.33 **Jari Ronkainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minä haluan kiittää sisäministeriä tästä budjetista, ja kuten edustaja Huhtasaari sanoi, niin minäkin nukkun yöni paljon paremmin. Kaiken kaikkiaan arvioni on, että tällä esityksellä lisätään vahvasti Suomen sisäistä turvallisuutta.

Rikollisuuden torjuntaan panostaminen on äärimmäisen hyvä asia, ja etenkin tämä jengi- ja nuorisorikollisuus pitää kitkeä Suomesta pois heti kättelyssä, ennen kuin se saa tämän enempää jalansijaa. Siihen tarvitaan toki sitten poliiseja, ja poliisien määrän lisäys on tässä esityksessä myös mukana. Tosin täytyy toivoa, että sitten valvotaan, että se ei mene Poliisihallituksen rattaisiin vaan valuu nimenomaan sinne kenttätöihin. Myös rajaturvallisuuteen panostaminen on äärimmäisen tärkeää tässä maailmantilanteessa.

Maahanmuuttopolitiikassa on paljon järjeistämiskeinoja. Niitä en käy toistamaan, tässä on jo monta sellaista puhuttu. Mutta Senaatti-kiinteistöt on yksi sellainen, mikä on aina aiheuttanut päänvaivaa poliisille. [Puhemies koputtaa] Mikä tilanne siellä on tällä hetkellä? Aikaisemmin ovat vuokrat syöneet aika paljon sieltä toiminnasta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Werning.

13.34 **Paula Werning sd:** Arvoisa puhemies! Toimiva palo- ja pelastustoimi on arjen turvallisuuden kannalta yksi tärkeimmistä seikoista. Hyvänä ja tärkeänä asiana pidän pelastajakoulutuksen rahoituksen lisäämistä. Tämä 3,5 miljoonan euron lisäys pelastajakoulutuksen määrärahoihin jaettaviksi Helsingin ja Kuopion kesken on askel oikeaan suuntaan mutta edelleen riittämätön eikä riitä pelastajakoulutuksen kaksinkertaistamiseen. [Juho Eerola: Eli onko väärin sammutettu?]

Hallitusohjelmassa mainitaan erikseen sopimuspalokuntien asema ja niiden toimintakyvyn turvaaminen. Ilman sopimuspalokuntia palo- ja pelastustoimi on kuin rampa ankka.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Budjetissa sopimuspalokunnat mainitaan kaksi kertaa: hallitusohjelman kertauksessa ja Palosuojelurahasto-kohdassa. Kuulisin mielelläni sisäministerin kertomana, kuinka turvaatte sopimushenkilöstön aseman, koulutuksen ja toimintakyvyn tässä palo- ja pelastustoimen kokonaisuudessa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Tiedoksi, että täällä on yli 30 puheenvuoroa pyynnissä ja sen lisäksi vielä teidän lisäpuheenvuorot, mutta tässä vaiheessa ajattelin, että olisi kohtuullista antaa ministerille kolme minuuttia vastauksiin, ja sen jälkeen jatketaan tätä nopeatahtista debattia.

13.36 Sisäministeri Mari Rantanen: Arvoisa puhemies! Kolme minuuttia ei varmaankaan riitä näihin kaikkiin kysymyksiin vastaamiseen, mutta otan sieltä muutaman asian.

Ensinnäkin tämä pelastajakysymys. Aikaisemmin tänne pelastajapulaa paikkaamiseen ei ole saatu rahaa. Lisäykset ovat käytännössä katsoen olleet aika lailla nolla. Lisäysten kehittämiseen on saatu viime kaudelle Pelastusopistoon rahaa, mutta nyt on tarkoitus kouluttaa pelastajia. Tämä ei ole aluepoliittinen kysymys, tämä on koko Suomen kysymys. Ja kun samalla hallitusohjelmassa lukee, että meidän täytyy huolehtia veto- ja pitovoimasta myöskin pelastajien osalta, niin on vain järkevää, että sitä tapahtuu kahdessa paikassa: Kuopiossa, jossa on maanmainio Kuopion Pelastusopisto, ja Helsingissä, jossa on valmis infra Pelastuskoulussa. Ei ole mitään järkeä keskittää yhteen paikkaan tilanteessa, jossa tarvitsee vuoteen 32 mennessä kouluttaa tuhat uutta pelastajaa. Silloin kannattaa ottaa kaikki käyttöön. Toivon, että me emme täältä itse ainakaan vie sellaista kovin jakavaa ja repivää viestiä ulos. Me tarvitaan kaikki — me tarvitaan ne, jotka valmistuvat Kuopiosta, mutta tarvitsemme myös ne, jotka valmistuvat Helsingistä. Liekö nämäkään riittää paikkaamaan sitä vajetta, mikä on, mutta toivon, että tästä ei tule tällainen aluepoliittinen kysymys. Tämä on koko Suomen asia, ja molemmista oppilaitoksista valmistuu aivan yhtä tärkeitä ammattilaisia tänne puolelle.

No, sitten mitä tulee tähän jengi- ja nuorisoväkivaltaan ja sen torjuntaan, niin täällä on kovasti moitittu sitä, että nyt kun hallitus joutuu tekemään leikkauksia budjetissa myös sosiaaliturvan puolelle, niin tämä räjäyttäisi tämän tilanteen pahemmaksi, mutta valitettavasti neljän viime vuoden aikana sieltä ei ole leikattu mitään ja tämä tilanne on räjähtänyt käsiin. Eli se ei ole kyllä nyt valitettavasti kiinni sosiaaliturvasta. Sen sijaan salissa on kyllä varsin osuvasti kuvattu sitä, mikä tässä on taustalla, ja se tulee tuolta meidän verrokkimaastamme Ruotsista, josta sanotaan tällä hetkellä kaksi asiaa suoraan: ensinnä se, että älkää hyssytelkö, puhukaa tästä asiasta, puuttukaa siihen, [Veronika Honkasalon välihuuto] ja toinen asia, jonka he sieltä sanovat aivan suoraan, on se, että maahanmuutto, huono kotoutuminen ja rikollisuus liittyvät yhteen. Ja nyt jos me käytännössä katsomme Ruotsia, niin he ovat ottaneet aivan valtavan määrän maahanmuuttajia — minkä he itsekin sanovat, että he ovat ottaneet liikaa, he ovat olleet sinisilmäisiä ja liian löperösti, avosylin, ottaneet vastaan, ja tässä on nyt se tilanne käsissä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Tämä on viesti suoraan Ruotsista!]

Sitten jos määrät alkavat olemaan semmoisia, että mikään yhteiskunta ei pysty vastaanottamaan, niin valitettavasti ne kotoutumistoimetkin valuvat hukkaan. Siinä mielessä meidän kannattaa täällä nyt tehdä monenlaisia asioita. Ne liittyvät poliisin ja muiden viranomaisten resursseihin, ne liittyvät toimivaltuuksiin, ne liittyvät siihen, että rikosvastuu toteutuu, [Puhemies koputtaa] mutta sitten samalla hallitusohjelmammekin puuttuu myös tä-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

hän juurisyyhyn eli siihen maahanmuuttoon, jota me myöskin korjaamme siltä osin, että pyrkisimme pääsemään sellaiseen lainsäädäntöön, jossa ehkä tämä tällainen Ruotsin kaltainen tie vältetään. — Jatkan seuraavassa puheenvuorossa sitten. [Laura Huhtasaari: Paras ministeri!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Myönnän vielä ministerille lopuksi puheenvuoron näihin kysymyksiin. — Seuraavaksi edustaja Ovaska.

13.40 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hienoa huomata, että hallitus on ottanut ohjelmaansa niitä keinoja, mitä keskustan eduskuntaryhmäkin on esittänyt, niin kovia kuin pehmeitä keinoja. Ja kiitos ministeri Rantanen, me olemme neljä vuotta tehneet yhteistyötä lakivaliokunnassa, niin hienoa nähdä ne.

Mutta kyllä tässä tulee kysymys sitten siitä, että kyllähän tämä jengirikollisuuden torjuntaohjelmakin, mistä on paljon puhuttu, kaipaasi resursseja. On hienoa, kun te olette sanelleet tästä kotoutumisesta — minkä edustaja Kauma kyseenalaisti, mutta minä arvostan ministeriä siinä — että kotoutumiseen pitää panostaa ja siitä pitää tehdä velvoittavampaa. Sieltä on tullut erittäin hyviä kannanottoja. Mutta miten sitten juuri nämä toimet, mitä nyt tehdään, saadaan yhtenäiseen torjuntaohjelmapakettiin, joka todella tarvitsee nyt niitä resursseja. Olisi hyvä, että hallituksen sisällä ehkä käytäisiin jonkinlainen pelisääntökeskustelu vielä siitä, että tähän pystyttäisiin osoittamaan resursseja.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Andersson, Otto.

13.41 Otto Andersson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Minusta ministeri Rantanen vastasi hyvin rakentavasti tähän pelastuskoulutusasiaan. Kuopio ja Helsinki eivät ole toisiaan poissulkevia. Suomen kokoisessa maassa on varmasti tilaa kahdelle koulutuspaikkakunnalle. — Kiitos siitä.

Muutenkaan ei ole fiksua keskittää asioita. Hallitus nostaa poliisien määrän 8 000:een tällä vaalikaudella, ja samalla hallitusohjelmassa todetaan, että poliisin läsnäolo turvataan koko maassa. Mielellään kuuntelisin vähän ministerin ajatuksia, miten tämä tehdään ja miten me myös voimme turvata poliisiammatin houkuttelevuuden jatkossa.

Vielä tähän Ruotsin tilanteeseen. Tosiaan oltiin hallintovaliokunnan kanssa siellä, ja just tähän poliisiin liittyen viesti oli juuri myös se, että ei pidä keskittää — ei isojen kaupunkien sisällä mutta ei myöskään niin, että poliisin läsnäolo on pelkästään keskuskaupungeissa. Sen pitää olla koko maassa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nikkanen.

13.42 Saku Nikkanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minäkin haluan kiittää hallitusta siitä, että se jatkaa Marinin hallituksen linjalla eli lisää poliisin resursseja ja turvallisuuden resursseja kaiken kaikkiaan. Se on hieno asia.

Sisäministeri mainitsi siitä, että nämä resurssit tulevat kohdentumaan kentälle, ja olisin siitä ehkä semmoista tarkentavaa kysymystä vielä esittänyt. Sillä jos kaikki nämä 500 poliisia, joita nyt tämän hallituskauden aikaan tulee lisää, tulevat kentälle, niin se tarkoittaa esimerkiksi meillä Lounais-Suomen poliisin alueella neljää partiota lisää. [Välihuuto perussuomalaisen ryhmästä] Eli tavallaan se on hyvä lisäys, mutta eihän sekään hirveän pal-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

jon ole. Mikäli nämä kaikki lisäresurssit menevät kentälle, niin se on tämä neljä, mutta tässä on kuitenkin tullut ilmi, että muitakin tarpeita on ja varmasti on. [Puhemies koputtaa] Siksi kysynkin: osaatteko tarkemmin jaotella sitä vielä, mikä se määrä tarkalleen ottaen on sinne kentälle ja muuhun työhön? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elomaa.

13.43 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille. Ministeri Rantanen, olette tehnyt erittäin hyvää työtä: poliisien määrä lisääntyy, ja yleiseen turvallisuuteen panostetaan voimakkaasti — olette laittanut tuulemaan.

Kävin tutustumassa viime maanantaina edustaja Hurun kanssa Tullissa — Turun tullissa, ja siellä oli myös Helsingin tulli edustettuna. Neljä huumekoiraa tekee Turussa työtä, yli 50 huumekoiraa tekee Helsingissä työtä. Muuntohuumeet ovat suuri vaara. Netin kautta niitä tilataan, se on oikein vitsaus. Niitten käyttö on lisääntynyt valtavasti, ne ovat hyvin vaarallisia, ja jos ne ovat siellä kiellettyjen listalla, niin heti on jo seuraava muuntohuume keksitty, ja jos ei ole listalla, niin poliisi, viranomainen, joutuu antamaan takaisin käyttäjälle tämän huumeen. Eli tämä on tämmöistä kissa—hiiri-juoksua ja hyvin vaarallista. Lisäksi huumeet tulevat nykyään [Puhemies koputtaa] muitten tavaroitten seassa tai jossain konttien seassa, ja se asettaa viranomaiselle tosi suuria vaateita. Kysynkin ministeri Rantaselta: [Puhemies: Aika!] miten näihin voitaisiin paremmin vaikuttaa, että saataisiin kiinni enemmän näitä huumeitten diilareita?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Marttila.

13.44 Helena Marttila sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös sosiaalihuollolla ja nuorisotyöllä on tärkeä rooli syrjäytymisen ja rikollisen toiminnan ehkäisyssä ja sisäisessä turvallisuudessa. Yhtenä hyvänä toimenä onkin tämä Ankkuri-toiminta, mutta siinä on ollut paikallisia haasteita, koska sosiaalihuollolla ei ole ollut poliisia vastaavia resursseja. Toisaalta myös lastensuojelulta odotetaan paljon tilanteessa, jossa asiakasmitoitutus kiristää asiakasmäärää jälleen vuodenvaihteessa.

Hallitus on leikkaamassa etsivästä nuorisotyöstä ja nuorten syrjäytymisen ehkäisystä, ja kysynkin: siirtyvätkö nämä tehtävät nyt jollain tavalla poliisille, vai miten ministerinä näette sosiaalihuollon ja nuorisotyön resurssit, kun on kyse sisäisen turvallisuuden turvaamisesta?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vestman.

13.45 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun kuuntelin ministeri Rantasen puheenvuoroja tässä, niin oli hyvä todeta, että suunta muuttuu Suomessa todella. Sisäisen turvallisuuden viranomaisille, ennen muuta poliisille tulee paitsi lisää resursseja myös uusia toimivaltuuksia puuttua rikollisuuteen. Humanitaarisen maahanmuuton linjaa tiukennetaan yleispohjoismaiselle tasolle. Kotoutumisessa otetaan käyttöön se asia, joka tähän asti on Suomesta puuttunut, eli velvoittavuus.

Mitä jengirikollisuuteen tulee, niin kyllähän tätä ilmiötä on Suomessa hyssytelty viime kaudella. Se on jopa kielletty. [Vasemmalta: Eikä ole!] Vaadimme toistuvasti viime kaudella hallitukselta toimenpiteitä. Kovia keinoja ei tainnut tulla tänne eduskuntaan hallituk-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

selta ainuttakaan. No, nyt tulee. Onneksi nyt tulee sekä kovia että pehmeitä keinoja. Hallitusohjelman mukaan hallitus selvittää Tanskan-mallin käytäntöjä jengirikollisuuden torjumiseksi. Ministeri, olette nostanut esille julkisuudessa tämän alueellisen tehostetun valvonnan mallin. [Puhemies koputtaa] Missä vaiheessa tästä selvitystyöstä saamme kuulla lisää? [Miko Bergbom: Loistava puheenvuoro!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitanen.

13.46 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä minusta on hyvin tärkeää, että me puutumme jengi- ja katurikollisuuteen. Se on täysin välttämätöntä, ja on mielestäni itsestäänselvää ja tärkeätä, että siinä tarvitaan sekä kovia että pehmeitä keinoja, ja siinä tarvitaan myös sitä ennaltaehkäisyä. Siksi minun on nyt pakko kysyä, miksi ihmeessä sitten, kun näin on, lakkautetaan nyt lähiöohjelma. Nimittäin kyllä minä ajattelen niin, että eräs asia, miksi emme ole ihan vielä Ruotsin tiellä, on se, että meillä on ollut viisasta asuntopolitiikkaa. Asuntopolitiikalla ollaan ennaltaehkäisty asuinalueiden eriytymistä, ja meillä on ollut käytössä lähiöohjelmia aina, jotta lähiöitä voitaisiin kehittää. Juuri tämän vuoksi minusta tähän tilanteeseen ja tähän tärkeään keskusteluun nähden, mitä täällä on käyty, ei ole oikein lakkauttaa lähiöohjelmaa.

Se ei, ministeri, kuulu teidän sarallenne, mutta kun nyt jälleen ollaan hyvin lisäämässä poliisien resursseja, mikä on tärkeä ja hyvä asia, niin kysyn teiltä: voitteko vahvistaa ja kehittää tätä lähipoliisitoimintaa? Nimittäin itse olen paljon puhunut siitä, [Puhemies koputtaa] että tämä aika vaatii tämän päivän lähiöreinikaisia, tuttuja ja turvallisia hahmoja siellä omassa asuinympäristössä, jossa sitten myös nämä hahmot [Puhemies: Aika!] voivat tuoda sinne järjestystä ja turvallisuutta asukkaille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strand.

13.48 **Joakim Strand r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Det är bra att vi pratar om polisens resurser och att man har tillräckligt många poliser. Samtidigt är det också viktigt att polisen kan koncentrera sig på det arbete som ger mest mervärde.

Aika paljon tulee kyllä viestejä myös kentältä, miten poliisien aika menee kaikkeen muuhun paitsi siihen, mitä tulisi tehdä. Monissa maissa on sellaisia toimintamalleja, että joku muu porukka hoitaa ehkä pienemmät liikennerikkomukset, päihdeasiakkaat, tämän tyylistä, sen sijaan, että selvitellään 40 sentin petoksia ja tällaisia koululaisten välisiä kiusanteikoja. Välillä miettii, että onko jopa liian helppoa nykyään tehdä netin kautta se ilmoitus. On aivan valtavia ruuhkia, ja paljonhan tämä palvelee tietenkin vakuutusyhtiöitä ja luottoyhtiöitä ja muita.

Miten isossa kuvassa ministeri näkee, että pidemmän päälle tulisi kehittää poliisin toimintaa, jotta saataisiin enemmän irti niistä resursseista? Pelkästään määrän lisääminen ei auta, ellei sitä toimintaa samalla kehitetä, ja siihen totta kai liittyy teknologia ja moni muu, mutta olisi kiva kuulla vähän ajatuksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Meriluoto.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

13.49 **Laura Meriluoto vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tämä pelastajakoulutus siinä mielessä on aluepoliittinen kysymys, että pelastajia tarvitaan muuallakin kuin täällä pääkaupunkiseudulla [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] ja nyt ne rahat eivät sitä riitä turvaamaan.

Mutta vielä palaisin tähän pakolaiskysymykseen. Maailman pakolaistilanne on tällä hetkellä historiallisen vakava, ja samaan aikaan hallitus laskee pakolaiskiintiön historiallisen alas. Tämä pakolaiskiintiöhän on YK:n pakolaisjärjestön suosittama kestävä ratkaisu pakolaisten vastaanottamiseksi, koska kiintiö tarjoaa valtioille hallitun keinon pakolaisten vastaanottamiseen ja pakolaiskiintiössä tulijat valitaan huolellisesti ja ihmiset siirretään järjestelmällisesti pakolaisleireiltä turvallisiin maihin. Kysyisin: eikö tämä järjestelmä ole hallituksen mielestä toimiva, vai miksi nyt romahdutatte tämän kiintiöpakolaisten määrän? [Perussuomalaisten ryhmästä: Se maksaa!] Taloudellinen säästöhan tässä ei ole kovin suuri, vaan vaikuttaa siltä, että tämä on enemmänkin ideologinen valinta. [Perussuomalaisten ryhmästä: Pienistä puroista!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tanus.

13.50 **Sari Tanus kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin kiitokset ministeri Rantaselle. Te olette ripeästi tarttunut työhön. Kiitos tästä esittelystä. Tietysti myös hallitusta haluan kiittää — tälle poliisisektorille todellakin tarvitaan lisää resursseja, lisää poliiseja. Nyt niitä lisätään, mutta toivottavasti jatkossa tämä suunta myös jatkuu, 8 000 ei ole riittävä. Tuossa edustaja Strand edellä myös esitti hyvän kysymyksen ministerille siitä, kuinka näette kokonaisuudessaan näiden työtehtävien jakamisen.

Mutta kun sanoitte, että lisää poliiseja tulee ja se menee operatiiviselle sektorille, niin olisin halunnut tarkemmin kysyä sen jakautumisesta. Tietysti sinne kaduille tarvitaan ilman muuta näkymään — myös kouluille, toivoisin niin — mutta kuinka on sitten tämä tärkeä tutkinnan puoli? Kun sieltä tulee jatkuvasti viestiä siitä, että juttupinot ovat aivan valtavat ja poliisit väsyvät ja siellä on tavaton vaje, niin tuleehan tästä määrästä myös siihen tärkeään tutkintatyöhön lisää resursseja? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lundén.

13.51 **Mikko Lundén ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ja terveisiä tulee, kun on kiitosten ja terveisten aika. Kiitos, ministeri Rantanen ja koko hallitus.

Tuon nyt terveiset Suomen Salosta henkilöltä, jonka kanssa olen tekemisissä päivittäin, eli rakkaalta isältäni. Olen meinaan poliisin poika ja erittäin ylpeä siitä. Isäni viettää nyt ansaittuja eläkepäiviä, mutta hän — ja koko Suomen kansa — on todella tyytyväinen poliisimäärän nousuun. Lisäksi kiitämme kaikki loistavista kirjauksista yhteisen turvallisuutemme eteen. Näihin lyhyihin mutta tärkeisiin terveisii päätän lähetyksen tähän. — Kiitos. [Naurua]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hiltunen.

13.52 **Pia Hiltunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitokset ensiksi ministeri Rantaselle hyvistä vastauksista. Kannatan mielelläni itsekin toimia sisäisen tur-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

vallisuuden vahvistamiseksi, onhan se koko Suomen ja suomalaisten etu. [Ben Zyskowicz: Oikein!] Jengi- ja nuorisorikollisuuden kitkemiseen tosiaan tarvitaan keinoja, ja kaikki keinot täytyy ottaa käyttöön, jotta myöskään jengit eivät voi täällä jatkaa toimintaansa.

Se, mitä puhuit kotouttamisesta ja maahanmuutosta: Tämä ongelmahan ei koske pelkästään maahanmuuttajia. On totta, että kotouttamisesta täytyy huolehtia kunnolla, ja muun muassa kielen oppiminen on yksi tärkeimmistä tekijöistä yhteiskuntaan sitoutumisessa. Mutta tämä ongelma lähtee jo yläkouluista: 12—13-vuotiaat kaupittelevat sähkötupakkaa, ja siellä on samanlaisia piirteitä kuin jengirikollisuudessa huumeiden osalta. Nyt kun puhutaan niistä ennaltaehkäisevistä toimista, niin ei riitä, että sammutellaan tulipaloja ja mietitään vain niitä pieniä joukkoja, miten heidät saadaan lopettamaan toiminta, [Puhemies koputtaa] vaan pitäisi lähteä vielä aikaisemmasta vaiheesta. Mitkä ovat ne keinot, [Puhemies koputtaa] joilla puututaan tähän tarpeeksi varhain? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

13.53 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maahanmuuttoluvut tosiaan Suomessa ja Ruotsissa ovat hyvin eri tasoilla, mutta on ilo kuulla, että ministeri on Ruotsista kuullut, että kotoutumiseen kannattaa panostaa. Haluaisinkin kuulla, mitkä ovat ne keinot, joilla sitä vahvistamista nyt Suomessa tehdään. Ja se ei tosiaan koske ainoastaan turvapaikanhakijoina tänne tulleita, vaan myös työperäinen maahanmuuttaja tarvitsee kotoutumista ja kielen oppimista, ja se auttaa sitä, että tänne jäädään ja meillä työntekijöitä riittää.

Ja toinen asia liittyen tähän kansainvälisen suojelun väliaikaiseen tarkasteluun. En näe sitä kovin järkevänä, koska se rakentaa lisää byrokratiaa juuri ihmisille, jotka ovat täällä jo valmiiksi, osaavat kieltä, ovat työllistyneet. Tähän tulisi tällainen tarkastelu vuoden välein — ennemmin tämä resurssi kotoutumiseen kuin sinne byrokratian rakentamiseen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koponen.

13.54 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä puhutaan paljon kotoutumisesta, ja onkin hyvä muistaa, että siinä ei voi olla pelkkiä oikeuksia vaan tarvitaan myös velvollisuuksia, ja tämä kielten oppiminen on yksi hyvä esimerkki siinä. Kun edustaja Hopsu kyseli, mitä voidaan tehdä kotoutumiselle lisää, niin yksi asia, mihin hallitus satsaa, on liikunta ja urheilu, ja tähän on yksi hyvä vaihtoehto kotouttaa ihmisiä.

Turvallisuuden, niin sisäisen kuin ulkoisen, varmistaminen on yksi tärkeimmistä asioista, mistä me täällä Arkadianmäellä päätämme. Nyt onkin hieno huomata, että sisäiseen turvallisuuteen on tulossa panostuksia merkittävästi. Maahamme on kantautunut aivan uudenlaista rikollisuutta viime vuosina. Jengi- ja nuorisorikollisuus on kasvanut ja on jo nyt ongelma myös Suomessa. Tärkeää on huomata tiukan maahanmuuttopolitiikan merkitys tästä puhuttaessa. Yli 90 prosenttia jengiläisistä on maahanmuuttajataustaisia, ja tämän huomioiminen on välttämätöntä, kun etsimme ratkaisuja.

Täällä on tullut hyviä kysymyksiä ministerille. En pitkitä sitä listaa, [Puhemies koputtaa] vaan kiitan oikein hyvistä työstä, mitä olette jo tähän mennessä tehnyt.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Keto-Huovinen.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

13.55 Pihla Keto-Huovinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaasuputken sabotaasi Itämerellä on noussut useammassa puheenvuorossa täällä salissa esille, eikä syyttä. Suomen merellinen turvallisuusympäristö on hyvin haastava, ja Itämeri on tärkeä Suomelle niin meidän viennin kuin tuonnin kannalta. Päivittäin Itämerellä kulkee noin 2 000 alusta, ja valtiollisten alusten määrä tuolla on ollut kasvussa. Kysyisinkin ministeriltä: mikä on Rajavartiolaitoksen toimintakyky vaikeutuneessa turvallisuusympäristössä, ja miten vahvistamme sitä tulevaisuudessa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ja sitten vielä edustaja Siponen ja sen jälkeen ministerin vastaus.

13.56 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ja kiitos ministerille esittelystä.

Vielä haluan sen verran tähän pelastaja-asiaan palata, että todellakin taustasta sen verran, että Kuopio oli valmistautunut tuplaamaan tämän pelastajakoulutusmäärän. Siihen olisi tarvittu 4,5 miljoonaa euroa, ja nyt sitä tuli noin puolet, ja sitten osa ohjataan Helsinkiin. Ministeri tässä oli huolissaan, että tehdäänkö aluepolitiikkaa. Itse haluan aivan samalla tavalla kysyä, kuka tai ketkä tekevät aluepolitiikkaa. Meillä on valtakunnallinen pelastaja-opisto Kuopiossa, ja olen ymmärtänyt, että poliisikoulutus on keskitetty Tampereelle, siellä on valtakunnallinen opisto. Ei kai täällä kukaan ole siirtämässä poliisikoulutusta pois Tampereelta, niin sama homma: eikö voida hyväksyä, että valtakunnallinen pelastusopisto on Kuopiossa? Kun täällä salissa kuitenkin nämä eurot myöskin kiinnostavat, niin tämä koulutus Kuopiossahan on myöskin kaikkien dokumenttien mukaan kaikista kustannustehokkain niihin olosuhteisiin. [Petri Huru: Kustannustehokkainta on käyttää valmiita resursseja!] Haluan vielä kysyä: eikö olisi kuitenkin järkevää järjestää tämä koulutus Kuopiossa, [Puhemies koputtaa] koska se on myöskin kustannustehokkainta? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Sitten ministeri, viisi minuuttia.

13.57 Sisäministeri Mari Rantanen: Arvoisa puhemies! Kuopiota, Kuopion Pelastusopistoa, ei olla siirtämässä yhtään mihinkään. Kuopio kouluttaa Kuopion Pelastusopistossa pelastajia ja Helsinki kouluttaa Helsingissä pelastajia, jotka ovat kaikki, molemmista opilaitoksista, koko Suomen käytössä. Tämä on nyt sellainen talkoo, johon tarvitaan kaikki mukaan. Me tarvitsemme valtavan määrän uusia pelastajia paikkaamaan sitä vajetta, joka siellä on ja sinne tulee, ja siltä osin näen kyllä järkevänä veto- ja pitovoiman mukaisesti, että tätä koulutusta on mahdollista saada molemmissa paikoissa. Olennaista on se, että näistä tulee ihmisiä istumaan niihin paloautoihin, jotka menevät sinne keikkapaikalle autamaan ihmisiä.

Sitten täällä tiedusteltiin poliisien määrästä. Edustajat Nikkanen sekä Tanus kysyivät, miten poliisit sijoittautuvat operatiiviseen toimintaan, onko pelkkä kenttäpoliisi, onko meillä myöskin rikospuolelle ihmisiä. Ajattelen niin, että parhaiten sen poliisien paikan tietävät poliisit itse. Poliisihallitus, joka ohjaa poliisilaitoksia, osaa sanoa, missä on se kovin tarve. Mutta selvää on se, että operatiivinen toiminta ei ole pelkkää partioautossa olemista, vaan siihen liittyy myöskin aivan samalla tavalla rikostutkinta, ja kun me tiedetään, miten kuormittuneita siellä ollaan, niin aivan ilman muuta poliisien määrää tullaan varmasti lisäämään sinnekin. Tästä tullaankin siihen veto- ja pitovoimaan, sillä rikostutkintaan on hy-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

vin vaikea saada ihmisiä tällä hetkellä niin, että he pysyisivät siellä työssä. Se on niin kuormittavaa, ja ne juttupinot ovat aivan valtavia, eli tavallaan se poliisien lisääminen myöskin sinne — jolloinka saadaan työn kuormittavuutta, työtä jaettua useammalle — on myös yksi veto- ja pitovoiman tekijä, ja siihen on tietysti syytä kiinnittää erityistä huomiota.

Mitä tulee siihen — kun täällä kysyttiin poliisikoulutuksesta silloin aivan alussa — niin mikäli me pystymme lisäämään sitä poliisien määrää, jotta se työkuorma on kohtuullinen, se työ on vielä tehtävissä järkevällä tavalla ja siten kuin poliisi on koulutettu se tekemään, niin aivan ilman muuta silloin myöskin tämmöinen ala vetää. Poliisin työhän on ihan valtavasti arvokasta. Se on yksi mielenkiintoisimpia ammatteja, mitä Suomesta voi löytyä, jotenka kaikki oikeastaan liittyy kaikkeen. Ja mitä tulee tähän Poliisiammattikorkeakouluun hakeutuvien määrään, niin vierailin taannoin, muutamia viikkoja sitten, Poliisiammattikorkeakoululla, ja nyt tilanne näyttäisi olevan helpompi, että ollaan saamassa myös niitä uusia hakijoita riittävällä tavalla. Toki siihen täytyy koko ajan panostaa, ja hallitus on kyllä linnannut, että poliisikoulutuksen kriteerejä ei lasketa sinne pääsemiseksi, vaan kyllä me haluamme jatkossakin sinne henkilöitä, jotka ovat soveltuvia ja kykeneviä tekemään sitä työtä.

No, täällä on ollut ihan valtava määrä näitä kysymyksiä, mutta otetaanpa tämä palautusasia, josta täällä kysyttiin, missä palautusten kanssa mennään. Ministeriössä on ryhmä — kutsun sitä mapo-ryhmäksi, maasta poistamisen ryhmäksi — jossa siis keskitytään vapaaehtoisen paluun mutta myös maasta poistamisen tehostamiseen. Tämä ryhmä on aloittanut työnsä, ja pyritään kaikin tavoin tekemään sitä tehostamista. Sitä tapahtuu tietysti viranomaispuolella niin, että Maahanmuuttovirasto ja poliisi tekevät hyvää yhteistyötä tässä, ja luonnollisesti katsomme myöskin, mitä voimme poliittiselta puolelta tässä tehdä. Sitten on hyvä huomata, että näiden palautusten osalta tällä hetkellä, kun Pohjoismaat menevät maahanmuuttopolitiikassa hyvin pitkälti samaan suuntaan, niin voimme Pohjoismaiden yhteistyöllä varmastikin tehostaa tätä. Sitten on myös EU-taso, jossa palautukset tuntuvat nyt olevan vähän kaikkien huulilla ja keskiössä.

Edustaja Zyskiewicz tiedusteli, mitä aiotaan tehdä, jotta ei kävisi tämänäntyppisiä tilanteita, mikä tämän irakilaisen kohdalla oli. No, tiedättekinkin, mitä siinä on tapahtumassa. Mutta totean sen, että ulkomaalaislain useat uudistukset ovat jo meneillään eri ministeriöissä — muun muassa sellainen ulkomaalaislain muutos, jossa nimenomaan tämä henkilöllisyyden varmistaminen selvennetään lakiin, ja pyritään tekemään se niin, että henkilö ei ole varmistetulla henkilöllisyydellä, jos ei sitä tosiasiallisesti ole varmistettu.

Sen lisäksi tiedustelite, saadaanko nopeutettua näitä viranomaisten toimivaltuuksia. Totean tähän, että meillä on meneillään siellä muun muassa rikostiedusteluhanke, hanke tietojenvaihdosta viranomaisten välillä sekä hanke, jossa pyritään biometriikkaa lisäämään, eli pass-, henkilökortti- ja ulkomaalaisrekisterin tietoja voitaisiin kenties käyttää tällaisten niin kutsuttujen ylitörkeiden rikosten selvittämiseen. Eli meneillään on.

Aivan lyhyesti, arvoisa puhemies, totean vielä kotoutumisesta. Kyllä, näin on, että sen lisäksi, että monia ongelmia — jos kysytään Ruotsista — voidaan välttää järkevällä, tiukalla maahanmuuttopolitiikalla ja maahanmuuton määriä vähentämällä, niin kotoutuminen on yksi asia, ja sinne ollaan nyt tuomassa velvoittavuutta. Olemme myöskin uudistamassa sitä kotoutumiskoulutusta, ja voisi ajatella, että ehkäpä nimenomaan kielikoulutus on yksi avain. Sen pitää olla velvoittavaa, jotta henkilö pystyy oppimaan kielen, sillä se on myöskin nuorisoriikollisuudessa yksi suojaava asia. Jos vanhemmat eivät osaa suomen

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

kieltä, millä ihmeellä he pystyvät lastansa tukemaan tai ylipäänsä seuraamaan hänen menemisiänsä, jos he eivät osaa suomen kieltä, jotenka se on hyvin tärkeää tässäkin.

Sitten on yhteiskuntaoppi, millä tavoin suomalaisessa yhteiskunnassa eletään, ollaan, mitkä ovat meidän arvojamme, mitkä ovat meidän ihan peruseriaatteita. Nämä ovat ne kaksi asiaa, joita meidän tulisi tarjota maahanmuuttajalle kotoutuessa ja velvoittavana sen sijaan, että saamme lukea uutisista, että tässä käytetään jonkunnäköisiä tulitikkurasioita, joihin keräillään erilaisia kappaleita. Nyt pitäisi keskittyä nimenomaan perusasioihin. Erityisesti silloin, kun rahat ovat vähissä, pitää ne pienet resurssit käyttää tehokkaasti, järkevästi ja siten, että siinä on jotakin järkeä. Siinä mielessä, arvoisa puhemies, kotoutumisen ja koulutuksenkin uudistamiset ovat kyllä mitä suurimmissa määrin nyt äärimmäisen oikeaan aikaan tulevia.

Minulla jäi nyt valitettavasti aika moneen kysymykseen vastaamatta, mutta aika on niin lyhyt, että kaikkiin ei ehdi. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Seuraavaksi ministeri Adlercreutz, olkaa hyvä.

14.06 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Anders Adlercreutz (esittelypuheen-vuoro): Ärade talman, arvoisa puhemies! Valtion omistajapolitiikan lähtökohtana on valtion yhtiöomistusten hallinnointi vastuullisesti, ammattimaisesti, omistusintressin kannalta tarkoituksenmukaisesti ja omistaja-arvoa pitkäjänteisesti kasvattavasti. Näin linjaamme hallitusohjelmassa omistajapolitiikkamme kulmakivistä. Hallitusohjelma luo hyvät toimintaedellytykset sekä valtio-omistajalle että valtio-omisteisille yhtiöille.

Valtion omistajaohjauksen peruseriaatteisiin kuuluu myös yhtiön toiminnan sääätelyvastuun ja yhtiön omistajaohjauksen eriyttäminen. Tämä tarkoittaa sitä, että se, joka vastaa yhtiön sektorisääntelystä, ei vastaa saman yhtiön omistajaohjauksesta. Tällä voidaan varmistaa, että kilpailuneutraliteetti ei vaarannu.

Valtion salkun arvo on tällä hetkellä noin 34 miljardia euroa, ja tästä pörssiomistuksia on reilu 23 miljardia. Kaikkien näiden yhtiöiden verojalanjälki oli viime vuonna noin 9 miljardia euroa. Kyse on siis arvokkaasta yhteisestä omaisuudesta, jota meidän on hallinnoitava vakaasti ja vastuullisesti.

Hallitusohjelman mukaan tämän syksyn aikana valmistellaan valtion omistajapoliittinen periaatepäätös. Siinä tullaan määrittelemään omistajapolitiikan pitkän aikavälin tavoitte valtion omaisuuden hoitamisesta.

Ärade talman! Utgångspunkten för statens ägarpolitik är att statens bolagsinnehav förvaltas ansvarsfullt, professionellt, på ett ändamålsenligt sätt med tanke på ägarintresset och så att ägarvärdet ökar på lång sikt. Så har regeringen kommit överens om att statens ägande ska styras de kommande fyra åren.

Arvoisa puhemies! On keskeistä, että valtio-omisteiset yhtiöt toimivat vastuullisesti ja että valtio on vastuullinen toimija kilpailluilla markkinoilla. Markkinaehtoisten toimijoiden edellytyksistä on tärkeää pitää huolta.

Maaailma ympärillämme on muuttunut viime vuosien aikana perustavanlaatuisella tavalla. Pandemia, Venäjän bruttaali hyökkäyssota Ukrainaan, energiakriisi — näillä kaikilla on ollut mittavia vaikutuksia niin yhteiskuntaan kuin yrityksiin. Etenkin Ukrainan sota on

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

osoittanut meille, kuinka tärkeää huoltovarmuuden turvaaminen epävarmoina aikoina on. Siksi olemme hallitusohjelmassa linjanneet, että valtio huomioi geopolitiittisen ulottuvuuden ja huoltovarmuusnäkökohdat, kun määrittelemme yhtiöiden omistajastrategioita ja yhteiskunnallista intressiä.

Tämän vaalikauden aikana hallituksen on määrä toteuttaa neljän miljardin euron investointiohjelma, jonka myötä tehdään panostuksia infrastruktuuriin, sosiaali- ja terveyspalveluihin, puolustukseen ja ilmastotyöhön Suomen kestävä kasvun vauhdittamiseksi. Hallitusohjelman mukaan investointiohjelma on tarkoitettu rahoittamaan osinkotuloilla, myymällä valtion omaisuutta, purkamalla valtio-omisteisten listaamattomien yhtiöiden ylipääomitetut sekä tekemällä tuloutuksia Valtion asuntorahastosta.

Valtio toimii tässäkin vakaasti ja pitkäjänteisesti. Mahdollisten myyntien sekä muiden toimien optimaalista ajankohtaa seurataan tarkasti, jotta veronmaksajien omaisuuden arvo voidaan maksimoida. Vastuullisena omistajana valtio ei spekuloi mahdollisilla myynneillä etukäteen.

Ärade talman! Europeiska unionen är Finlands viktigaste referensram och värdegemenskap inom såväl politik som ekonomi. Den inre marknaden hör till EU:s största styrkor och erbjuder Finlands företag en exportmarknad för våra produkter. Finland vill att EU ska vara globalt starkt och handlingskraftigt. Genom att samarbeta kan vi tillsammans med de övriga medlemsländerna ha ett större avtryck globalt. Det här gäller såväl inom utrikespolitik, klimatpolitik som ekonomisk politik.

Euroopan unioni on Suomen tärkein poliittinen ja taloudellinen viitekehys ja arvoyhteisö. Tämä on hallitusohjelman EU:ta käsittelevän kappaleen ensimmäinen lause. Vahvan ja toimintakykyisen EU:n edistäminen on tärkeää, sillä näin Suomi vahvistaa omaa asemaansa ja mahdollisuuksiaan vaikuttaa kansainvälisesti.

Sisämarkkinoiden toimivuuden varmistaminen on keskeistä, ja pandemian aikana käyttöön otetuista valtion tuista on luovuttava mahdollisimman nopeasti, sillä ne vääristävät kilpailua. Suurten EU-maiden into tukea teollisuutta miljardeilla euroilla on huolestuttavaa etenkin Suomen näkökulmasta, sillä meillä ei ole mahdollisuutta kilpailla investoinneista valtion tuilla heitä vastaan.

Suomen prioriteetteihin EU:ssa kuuluu oikeusvaltioperiaatteen vahvistaminen. Sen tulee jatkossakin toimia ohjenuorana EU:n kehittämisessä. Se luo luottamusta, oikeudenmukaisuutta ja edistää demokratiaa ja yhtäläisten oikeuksien toteutumista. Vallitsevasta turvallisuuspoliittisesta tilanteesta johtuen keskustelu EU:n laajentumisesta on jälleen ajankohtainen. Tässä keskustelussa Suomi pitää oikeusvaltioperiaatteen toteutumista keskeisenä edellytyksenä.

On tärkeää, että Suomi on edustettuna niissä pöydissä, joissa päätöksiä tehdään. Siksi Suomen EU-vaikuttamista tulee tehostaa. Tulevan komission työohjelmaan vaikuttaminen on keskeistä, ja vaikuttamistyötä tehdään koko hallituksen voimin. Samalla on tärkeää varmistaa, että meillä on tarpeeksi suomalaisia EU-instituutioissa. Kiinnostusta EU:ta ja EU:ssa työskentelyä kohtaan tulee edistää, sillä se vahvistaa Suomen ääntä unionissa. Tämänkin edistämiseksi valmistelemme toimia.

Ärade talman! Ännu till slut: Sekä omistajaohjaus- että EU-politiikassa on tärkeää, että toimimme pitkäjänteisesti sekä Suomen että Suomen kansalaisten edun mukaisesti. Niin myös tämä hallitus tekee.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta. — Edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

14.12 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelypuheenvuorosta. Tähän teidän salkkuunne todella näiden Eurooppa-asioiden lisäksi liittyy tämä omistajaohjaus. Omistajapolitiikkahan on meidän julkisesta hallintotehtävästämme valtavan tärkeä kokonaisuus, millä tavalla hallinnoimme sitä mittavaa valtion omaisuutta, joka meillä on, eli toisin sanoen veronmaksajien omaisuutta. Hallitusohjelmassa totesitte, että tämä omistajapolitiittinen periaatepäätös, joka on kuitenkin se keskeinen dokumentti, jolla hallitus sitten yhtiöitä ohjaa, valmistellaan vielä tämän vuoden aikana. Olisin kysynyt, missä vaiheessa tämä valmistelu menee ja missä vaiheessa periaatepäätös tältä hallitukselta on tulossa. Tämä on siinäkin mielessä merkittävää, koska niin kuin edellisetkin hallitukset tämäkin hallitus aikoo kertaluontoisilla erillä elikkä toisin sanoen omaisuuden myynnillä rahoittaa näitä tiettyjä hankkeita. Siksi on totta kai tärkeä tietää myös, miten ylipäättänsä valtioneuvosto ajattelee omistajapolitiikan kehittämistä. Siinä tämä periaatepäätös on keskeinen, ja senpä takia toivoisin, että ministeri tätä hieman komentoisi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaunisto, olkaa hyvä.

14.13 Ville Kaunisto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos herra ministerille tärkeästä avauspuheenvuorosta.

Oikeastaan se, mikä itselläni on noussut vahvasti silmään ja mikä tässä maailman myllerryksessä ehkä helposti jää huomioimatta, on juuri valtion tukipolitiikan muutos ja se, mihin suuntaan ollaan menossa. Mitkään merkit eivät oikeastaan tällä hetkellä maailmalla viittaa siihen, että me oltaisiin palaamassa vanhaan hyvään, siihen, mihin Suomikin EU:ta yrittää ajaa. Yhdysvallat omalla IRA-rahoituksellaan kiihdyttää tätä valtiontukien kasvua, ja eurooppalaiset suuret valtiot siihen sitten kontraavat, minkä pystyvät.

Oikeastaan tähän liittyen haluaisinkin kiittää, että hallitus on ottanut aktiivisen otteen EU-politiikkaan ja siihen vaikuttamiseen nimenomaan kulisseyksissä, mihin tämäkin kysymys valtiontuista keskittyy. Haluaisinkin ehkä tietää lisää, mitkä ovat ne askeleet, millä me nimenomaan näitä EU-virkoja pystytään nostamaan yhä houkuttelevammiksi suomalaisille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

14.14 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu herra puhemies! Kiitoksia ministerille pääluokan esittelystä.

Nyt kun puhutaan vastuullisuudesta, niin kun hallitus on rahoittamassa neljän miljardin investointiohjelman osin myymällä valtion omaisuutta, niin valtion omistajaohjauksesta vastaavalta ministeriltä haluaisin kysyä: Kuinka viisaana te pidätte sitä, että valtion tuottavaa omaisuutta myydään, jotta sitä voidaan käyttää valtiovarainministeriön ja liikenne- ja viestintäministeriön selvityksessä yhteiskuntataloudellisesti kannattamattomaksi osoittautuneen Turun tunnin junan pääomittamiseen? Onko tämä vastuullista?

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Puisto, olkaa hyvä.

14.15 Sakari Puisto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä.

Kysyisin omistajaohjauksesta. Täällä hallitusohjelmassa on kirjaus liittyen sen hyvään hallintotapaan. Tässä sanotaan, että osana periaatepäätöksen päivitystä tarkistetaan valtion edustajien osallistumisen periaatteet yhtiöiden hallituksiin sekä omistajaohjauksen käytänteet. Kysyisin tästä sisällöstä ja toisaalta tilanteesta ja aikataulusta, missä tässä mennään. Tietysti omistajaohjauksen tehtävä ja yhtiön hoitamisen tehtävä täytyy pitää erillään — niissä on oltava palomuri — mutta yhtäältä on myös katsottava, ettei tämä asetelma sinänsä aiheuta mahdollisia eturistiriitoja ja erikoisia jääviys- ja esimies—alainen-asetelmia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ohisalo, olkaa hyvä.

14.16 Maria Ohisalo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä Eurooppapolitiikan puolesta kiinnostaisi kuulla ministeriltä lisää, kuinka hallitus nyt ennakkovaikuttaa tähän tulevaan komission työohjelmaan ja ennen kaikkea tämän Green Deal 2.0:n syntymiseen. Aiotteko osallistaa myös oppositiota tähän prosessiin mukaan?

Toinen huomioni omistajaohjauspuolelta: Osana nyt toteutettavaa investointipakettia hallitus on aikeissa purkaa Ilmastorahaston pääomituksen. Hallitusohjelmassa teknologian kehitykseen luotetaan vahvasti, ja sillä on jopa perusteltu muiden riittävien ilmastotoimien puuttumista. Ilmastorahasto taas nimenomaan ohjaa ilmastomuutoksen torjumisen kannalta tärkeiden ratkaisujen ja investointien rahoittamista ja auttaa vauhdittamaan myös yksityisiä investointeja näihin hankkeisiin. Hallituksen päätös keskittyä ainoastaan nopeasti kaupallistettaviin ja talouskasvua hakeviin innovaatioihin voi siis hidastaa uusien teknologioiden kehittymistä. Siksi Ilmastorahaston pääomittamisen purkaminen on lyhytnäköinen päätös. Ilmastokriisin torjuminen vaatii pitkäjänteisiä investointeja uuden teknologian kehittämiseen, ja siinä myös valtiolla on erittäin tärkeä rooli. Miksi olette päätyneet tällaiseen ratkaisuun, ministeri Adlercreutz?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Andersson.

14.17 Otto Andersson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Kuten ministeri totesi, Euroopan unioni on Suomen tärkein poliittinen ja taloudellinen viitekehys ja arvoyhteisö. Suuri osa kansalaisia ja yrityksiä koskettavasta lainsäädännöstä valmistellaan tällä hetkellä EU-tasolla. Ministeri nosti erittäin tärkeän asian, että Suomen on oltava aktiivinen toimija EU:ssa. Emme toisin sanoen saa nukkua, kun kansalaisten ja Suomen kannalta tärkeitä asioita valmistellaan.

Hallitusohjelmassa on sovittu, että hallitus sitoutuu Suomen EU-vaikuttamisen ja ennakkovaikuttamisen tehostamiseen sekä kannanmuodostuksen nopeuttamiseen. Mielelläni kuulisin ministeriltä, millaisia ajatuksia hänellä on siitä, miten voisimme tätä parantaa.

Toinen tärkeä pointti on se, että meillä olisi myös tarpeeksi suomalaisia töissä EU:n eri elimissä.

Jag skulle gärna höra, minister Adlercreutz: Hur kunde vi främja det att fler finländare skulle söka sig till viktiga EU-positioner?

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

14.18 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtion omaisuuden myynti Kela-korvausten tai tiehankkeiden rahoittamiseksi ei välttämättä ole kestävää valtiontalouden näkökulmasta. Jos omaisuutta myydään, rahat pitäisi käyttää johonkin, jonka tuotto on korkeampi kuin myytävän omaisuuden tuotto. Muuten syödään tulevaisuuden eväitä. Omistajuuden menettämisen myötä menetetään myös mahdollisuuksia vaikuttaa talouden suuntaan ja näiden yritysten kehittymiseen. Toki on sanottava, että omistajan valtaa ei ole tähänkään asti aina kovin aktiivisesti käytetty.

Arvoisa puhemies! Haluaisin kysyä omistajaohjausministeriltä: Kuinka paljon hallituksen investointiohjelmalla aiotaan rahoittaa myymällä yhtiöomaisuutta, ja koska omaisuutta ei kannata myydä, jos omaisuuden tuotto on korkeampi kuin sitten sen uuden sijoituskohteen tuotto, niin miten varmistatte, ettei näiden myyntien kautta päädytä heikentämään valtiontaloutta pidemmällä aikajänteellä tarkasteltuna?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

14.20 **Jouni Ovaska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Euroopan unionissa keskustellaan tällä hetkellä paljon laajentumisesta, ja olisi mielenkiintoista kuulla, mitä ministeri on omissa kokouspöydissään tästä kuullut ja miten toisaalta hallitus on valmistellut omia kantojaan EU:n laajenemiseen.

Toinen kysymys koskee sitten monivuotista rahoituskehystä: Jo nyt siinä on kovia tarpeita, mitä liittyy Ukrainan tukemiseen, mikä tietysti on tärkeää, siellä on maahanmuuttopaketti ja uusia rahoitusvälineitä ja monen monta myös sellaista kohtaa, jotka komissio yrittää ujuttaa meille, että me menisimme mukaan maksajaksi. Pelkona tietysti on, että Suomen hallitus suostuu näihin. Miten te, ministeri, tulette varmistamaan, että nämä uudet rahoitusvälineet eivät toteudu, ja miten myöskin valvotte Suomen kansallisia etuja siellä Euroopan unionissa, koska tiedämme, että komissio yrittää lähettää kuitenkin laskun aina viime kädessä jäsenmaille?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Salla, olkaa hyvä.

14.21 **Aura Salla kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, arvoisa ministeri! EU:n budjetti uhkaa kasvaa lisääntyvien tuki-instrumenttien, kasvaneiden korkomenojen ja hallinnollisten kustannusten vuoksi. Ukrainan tukeminen tulee varmistaa pitävällä sopimuksella, ja on hyvä, että EU:n rauhanrahastoa voidaan käyttää ohi budjetin, myös tappavan aseistuksen toimittamiseen.

Olennaista unionin kilpailukyvyille ja vakaalle talouskehitykselle on, että EU:n sisämarkkina saadaan vihdoinkin toimimaan. Yli- ja päällekkäistä sääntelyä tulee hillitä ja markkinaesteitä purkaa systemaattisesti. Investointiympäristön on oltava vakaa ja ennustettava.

Digitaalinen ja vihreä siirtymä vaativat niin rahoitusta, osaamista kuin dataa. Investoinnit tulee saada virtaamaan ensisijaisesti yksityiseltä sektorilta. Erilaisten tukien ja tuki-instrumenttien lisäämisessä ei ole järkeä.

Unionia jakaa edelleen vaikea kysymys nettomaksajista ja nettosaajista. Tästä jaottelusta on päästävä eroon. EU:n omien varojen osuuden kasvattamisella tähdätään myös tähän.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Siksi erilaiset päästökauppa- ja haittaverot, joiden tuottoja ohjataan suoraan unionille, ovat erinomaisia välineitä myös yhtenäisemmän unionin rakentamiseksi.

Kysyisin ministeriltä: nyt kun Suomi on muodostanut [Puhemies koputtaa] aiheesta oman kantansa, niin mitkä ovat seuraavat askeleet, joilla edistetään aktiivisesti EU:n omien varojen järjestelmän laajentamista? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen.

14.22 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten ministeri totesi, on tärkeää, että valtio on vastuullinen omistaja, ja sen takia valtion omistajapolitiikalla on merkittävä rooli. Jos me mietitään tämän aikamme kaikkein suurimpia uhkia ja kriisejä, niin ne ovat ilmastokriisi ja luontokato. Ja se, miten valtio omissa yhtiöissään tai miten valtio omissa omistamissaan yhtiöissä tekee politiikkaa, jolla vastataan myös ilmastokriisiin ja vähennetään luontokatoa, on äärimmäisen tärkeää. Tiedämme, että hallituksessa on hienoja kirjauksia kaiken kaikkiaan liittyen luontoposiitivisuuteen ja ilmastomuutoksen hillintään, mutta käytännössä resurssit ovat hyvin vähäiset. Siksi on tärkeää, että kaikkia keinoja, mitä valtiolla on olemassa, käytetään, ja omistajaohjaus on tietysti yksi, se, miten valtion omistamissa yhtiöissä toimitaan.

Kysyisinkin ministeriltä: miten nämä tavoitteet tulevat näkymään omistajaohjauksen linjauksissa, ja miten pystytte kirittämään niin, että valtion omistamat yhtiöt ovat aktiivisia luontokadon torjunnassa ja ilmastokriisiin vastaamisessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

14.23 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia ministerille esittelystä. Kysymykseni liittyy suomalaisten veronmaksajien omaisuuteen, jonka Venäjän valtio on väkivaltaisesti takavarikoinut aseistettujen miesten tukemana Venäjällä, eli kyseessä on siis Fortumin tytäryhtiö, jonka Venäjä kaappasi itselleen. No, nyt valtio-omisteinen Fortum on käynnistänyt näiden rahojen takaisin saamiseksi oikeudelliset prosessit, mutta kuten me kaikki varmaan uskalletaan arvata, niin Venäjällä ei tule olemaan minkään näköistä intressiä antaa näitä rahoja.

Eli kysymys liittyy siihen, että kun Venäjältä on takavarikoitu lännessä omaisuutta, niin voitaisiinko näistä takavarikoiduista varoista ottaa takaisin ne, mitä suomalaisilta veronmaksajilta on väkivalloin Venäjällä viety?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

14.24 Mai Kivelä vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ekologinen kriisi tosiaan asettaa rajat kaikelle yritystoiminnalle, ja sen huomioiminen on myös edellytys sille, että yritystoiminta menestyy tulevaisuudessakin. Tällaisena monikriisin aikana me tarvitaan myös vahvaa valtioita ja me tarvitaan aktiivista valtionpolitiikkaa elinkeinopolitiikan saralla. Onkin siihen peilaten ehkä hieman erikoista tosiaan, että nyt hallitus aikoo pääosin näitä infrahankkeita rahoittaa myymällä valtion omaisuutta. Ja tähän monikriisiin peilaten on hyvin erikoista myös se, että valtionyhtiö Gasum tuo edelleen Venäjältä fossiilista kaasua Suomeen. Kysyisin ministeriltä, aiotteko puuttua tähän.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Ylipäättään omistajaohjauspolitiikkaa ei pitäisi nähdä erillisenä osana meidän ilmasto- ja ympäristötyötä. Kysyisinkin, että olisiko ministeri suhtautumassa positiivisesti siihen, että omistajaohjaus otettaisiin vahvemmin osaksi meidän ilmastotyötä, esimerkiksi osaksi meidän ilmastoraportointia, [Puhemies koputtaa] jota me ilmastovuosikertomuksen yhteydessä käsitellään. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Strand.

14.25 Joakim Strand r (vastauspuheenvuoro): Tack, värderade talman, och tack, ministern, för en god föredragning och för ett utmärkt arbete också i övrigt.

Tässä oikeastaan edustaja Kaunisto otti jo esille sen asian, mistä itsekin olisin puhunut, eli kilpailun näistä investoinneista. Tämä jenkkien Inflation Reduction Act on tietyllä tapaa jopa vähemmän vaarallinen kuin nämä eurooppalaiset Saksan ja Ranskan toimet, koska yleensä ne vaikkapa akkuarvoketjuun liittyvät investoinnit, jotka menevät Jenkkeihin, palvelevat Jenkkien — Amerikan — markkinoita, kun taas Euroopassa kilpaillaan vaikka Saksan ja Ranskan tai Itä-Euroopan maiden kanssa.

Du sade att vi måste komma bort från de här skadliga statsstöden. Vilka är våra reella chanser att på riktigt påverka det? Jag håller ganska långt med Kaunisto som sade att han inte ser att vi väldigt snabbt är på väg till en värld som på något sätt utgår från ett öppet investerarklimat.

Ei myöskään riitä, että vain todetaan, että me ei voida ikinä kilpailla näitä vastaan. Kyllä meidän on vain pakko pitää huolta siitä, että meidän ympäristö laajemmin on sellaisessa kunnossa — tki-politiikka, luvitus, tavallaan koko se ympäröivän ekosysteemin tuki, ja myös pieniä valtiontukia, [Puhemies koputtaa] muutamia kymmeniä miljoonia, on pystytävä... Tämä menee elinkeinopolitiikan puolelle, mutta liittyy tähän eurooppalaiseen kilpailuun.

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack. — Edustaja Räsänen, Joona.

14.27 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa valtion omaisuuden myynnistä tässä salissa välillä tulee hieman sellainen olo, että vähän pata kattilaa soimaa. Kun katsotaan hallituksia tästä taaksepäin, niin on ehkä rehellistä myöntää, että jokainen hallitushan on käyttänyt valtion omaisuutta oman politiikkansa edistämiseen. Näinhän se on ollut, ja senpä takia on tärkeää vain muistaa, että kun tätä omaisuutta sitten realisoidaan ja käytetään johonkin muuhun, niin sen käyttötarkoituksen on sitten yhteiskunnalle tuotettava enemmän kuin se realisoitava omaisuus olisi tuottanut, ja toivon, että tästä huolehditaan ihan riippumatta siitä, minkälainen hallitus on vallassa. Ja sitten on tärkeää se, että päästäisiin eroon siitä, että käypää omaisuutta, tuottavaa omaisuutta realisoidaan sen takia, että voidaan perinteisiä käyttömenoja, vuosittain tapahtuvia käyttömenoja, rahoittaa, koska siinä ei pidemmän päälle ole kyllä mitään järkeä, ja se vain aiheuttaa meille itsellemme ongelman.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jukkola, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

14.28 **Janne Jukkola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maailma ympärilämme on muuttunut, kuten, ministeri, puheessa mainitsit. Venäjän hyökkäyssota on tästä yhtenä valitettavana esimerkkinä. Tässä muuttuvassa maailmassa voittajia ovat ne, jotka tunnistavat ja hyväksyvät muutoksen ja reagoivat siihen — ja ehkä tärkeimpänä: uskalta-
vat päästää irti vanhoista menestyskonsepteista. Kysyisin, arvon ministeri: onko valtion omistamissa yhtiöissä reagoitu tähän muutokseen, ja onko yhtiöissä tehty strategista uudelleenarviointia?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen.

14.29 **Tuomas Kettunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu herra puhemies! Vielä vastuullisuudesta ja kestävydestä:

Mitä mieltä omistajaohjausministeri Adlercreutz on siitä, että valtion normaaleja menoja leikataan, kuten tehdään uusien väylähankkeitten osalta, ja vastaavasti valtion omaisuudesta rahoitettavaan investointipakettiin lisätään menoja — ja siellä paketissa on Turun tunnin juna? Kysyn: onko valtion tavanomaisten menojen rahoittaminen omaisuutta myymällä ylipäättäänsä kovinkaan kestävää toimintaa, ja onko hallituksen ajatus nyt niin, että tällaista myyntituloilla katettavaa toimintaa jatkettaisiin myös tulevilla vaalikausilla, koska perusrahoituksen määrää nyt leikataan väylähankkeilta pysyvästi? Ja kysyisin vielä tähän loppuun, että joko voitte kertoa, mitä omaisuutta hallitus aikoo nyt myydä investointien rahoittamiseksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

14.30 **Jenni Pitko vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Emme voi katsoa sivusta, jos valtionyhtiö toimii räikeästi meidän yhteisiä tavoitteitamme vastaan. Kemijoki Oy Kemijoella, Fortum Iijoella vastustavat valtion tavoitteita vaelluskalojen palauttamisesta. Meillä on aika lyhyt aika enää pysäyttää luontokato. Jos katsoo meidän kansainvälisiä tavoitteitamme, me olemme sitoutuneet luontokadon pysäyttämiseen vuoteen 2030 mennessä, ja samaan aikaan näitä vaelluskalaratkaisuja vastustetaan kiivaasti valtion omistajaohjauksessa olevien yhtiöitten puolesta. Kaiken lisäksi Kemijoki Oy haluaa rakentaa Kemijoelle vielä uuden vesivoimalan, joka tuhoaisi lähes luonnontilassa olevan keskisen Kemijoen alueen, joka on yhteydessä myös Natura-suojeltuun Ounasjokeen.

Mitä te aiotte, omistajaohjausministeri, tehdä? Eihän varmastikaan valtio ole ainakaan myöntämässä rahoitusta tälle hankkeelle, mitä Kemijoki Oy siis hakee tällä hetkellä valtiolta? Ja voitteko te varmistaa, että valtion omistajaohjauksessa olevat yhtiöt rakentavat luonnonmukaiset kalatiet ja kantavat vastuunsa biodiversiteetistä myös näiden jokien ja vaelluskalojen osalta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, Sebastian, olkaa hyvä.

14.31 **Sebastian Tynkkynen ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Pakko vastata hyökkäykseen, joka täällä aikaisemmin tuli edustaja Eveliina Heinäluomalta. Suuri osa edustajista täällä on jo oppinut, että jos menee puhumaan löysiä, niin Tynkkyseltä kyllä saa, mitä tilaa. Jouduin äsken poistumaan täältä vain tunniksi ministeriryh-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

män kokoukseen, se oli se syy. Ja totta kai menen sinne, koska edistämme siellä perussuomalaisten tavoitteita hallituksen kautta. Se teitä varmasti ärsyttää, en ihmettele.

Te olitte huolissanne siitä, olenko minä täällä salissa vai olenko ollut TikTokissa. Katsotaanpa teidän tilastot. Te olette, edustaja Eveliina Heinäluoma, tehnyt aloitteita yhden, minä tein 27, te olette tehnyt kirjallisia kysymyksiä 13, tein 29, puheenvuoroja te olette täällä salissa käyttänyt 97, minä olen käyttänyt 410. Miten te, edustaja Heinäluoma, kehataatte väittää, että en olisi ollut salissa, kun olen ollut paljon enemmän kuin te? [Piritta Rantanen: Hän ei ole paikalla!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Nyt ministerille on tullut siinä määrin paljon kysymyksiä, että myönnän hänelle tässä kohdassa mahdollisuuden vastata, ja sen jälkeen jatkamme edustajien vastauspuheenvuorojen kanssa. — Olkaa hyvä, ministeri Adlercreutz.

14.32 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Anders Adlercreutz: Kiitos, arvoisa puhemies, ärade talman! Edustaja Räsänen aloitti kyselykierrokseen ja kysyi, missä vaiheessa periaatepäätös on. Hallitusohjelman mukaisesti se on tarkoitus antaa tämän vuoden aikana. Sitä valmistellaan parhaillaan ja toivon mukaan päästään asiasta päätökseen vielä tämän vuoden puolella. Viime kaudellahan se keskusteltiin aika paljon hallitusta ja päätös tuli sitten vasta keväällä, mutta uskoisin, että tässä päästään ehkä nopeasti maaliin. Miten se muuttuu? No, on ehkä ennen aikaista vielä katsoa sitä puolta, mutta kyllähän omistajaohjauksessa yleensä voidaan pitää hyvänä sitä, että se on johdonmukaista ja pitkäjänteistä ja muutokset eivät ole kovinkaan isoja. Ehkä se uusi huomio tässä varmaan lienee se, että sodan seurauksena katsotaan tiettyjä asioita vähän uudella silmällä, mutta suuria liikkeitä tuskin tapahtuu.

Edustaja Kaunisto kysyi valtion tuista, sisämarkkinoiden toiminnasta käytännössä, ja tämä on relevantti huoli. IRA avasi rahahanat USA:ssa. Euroopan on varmaan hyvä tämä huomioida, mutta se tapa, millä se tehdään, on tietenkin vakavan keskustelun paikka. Jos katsoo vaikka vihreän siirtymän investointeja Suomessa, niitä on putkessa reilu 100 miljardia, jos oikein muistan. Meidän kilpailuetu on tässä suhteessa edullinen sähkö, hyvät siirtoyhteydet, osaavat työntekijät. Jos näitä kilpailukykytekijöitä vahvempi muuttuja ovat vaikka Saksan tai Ranskan valtiontuet, niin silloin häviää Suomi mutta pidemmällä tähtäimellä myöskin Eurooppa. Silloin Eurooppa kokonaisuutena ei ole niin kilpailukykyinen kuin mitä voisi olla, ja siksi tämä asia on kyllä nostettu esille pääministerin toimesta, minun toimestani, monen muun ministerin toimesta näissä alkukauden EU-kokouksissa. Pidän sitä äärimmäisen tärkeänä kysymyksenä.

Edustaja Kettunen puhui siitä, onko järkeä myydä yhtä omaisuutta ja rahoittaa infraa. Kyllä me ajattelemme, että se on järkevää. Halutaan parantaa yhteyksiä koko Suomessa. Tässähän yksi omaisuus vaihtuu toiseen. Kun omaisuutta myydään, niin ei suinkaan rahoiteta sillä juoksevia menoja niin kuin ehkä joskus on tehty, vaan pyritään varmistamaan, että yhteiskuntahyöty, yhteiskunnallinen hyöty, on tämän operaation jälkeen isompi.

Sakari Puisto kysyi hallitusjäsenyyksistä. Tämä on asia, joka on keskusteluttanut ja hyvällä syyllä. Valtiohan omistaa sataprosenttisesti tiettyjä erityistehtävayhtiöitä, sitten meillä on listaamattomia yhtiöitä, jotka toimivat kilpailuilla markkinoilla, ja sitten meillä on enemmistö- tai vähemmistöosuuksia pörssilistatuissa yhtiöissä, ja erityisesti jälkimmäisissä on tietenkin syytä olla hyvinkin tarkka. Tietenkin kaikissa tilanteissa toki pitää toimia lain ja määräysten mukaisesti, mutta pörssilistattua yhtiötä koskevat vielä erityiset velvoit-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

teet, ja siinä hallituksen jäsen on, ei ainoastaan valtion edustaja, vaan kaikkien osakkeenomistajien edustaja silloin. Sitä on ehkä syytä tarkastella hieman erilaisten silmälasien läpi. Mutta tähän ehkä vielä palataan.

Edustaja Ohisalo kysyi ennakkovaikuttamisesta. Se on äärimmäisen tärkeä asia, ja siihen tullaan tässä panostamaan, tullaan tekemään linjaukset tästä ennakkovaikuttamisesta tämän vuoden puolella toisaalta komission jäljellä olevaan aikaan, toisaalta sitten uuden komission ohjelmaan, joka varmaan esimerkiksi vihreän siirtymän näkökulmasta tulee olemaan äärimmäisen tärkeä. Seuraava komissio tuskin näyttää samalta kuin nykyinen, mutta Suomen kannalta taas vihreän siirtymän on siinäkin hyvä olla ohjelman keskiössä. Johdonmukaisuudesta puhuin tuossa aikaisemmin. Jos ajattelee nyt vaikka Vaasan energiaklusteria, niin sen tapaisille yrityskeskittymille, teollisille keskittymille, olisi suorastaan myrkyä, jos laiva yhtäkkiä kääntyisi toiseen suuntaan.

Urapoluista edustaja Andersson kysyi.

I dagens läge har vi gott om representation på chefsposter inom EU, men lite lägre ner ser situationen helt annorlunda ut. Vi har inte fått speciellt stora tillskott i de senaste konkurrensutsatta processerna när man har fått ansöka om att komma in i EU-systemet, och det kommer att ha negativa följder om några år.

För Finlands del ser situationen hygglig ut i dag, men om fem år lever vi i en helt annan verklighet, så därför tar vi det här på allvar. Vi fick en rapport förra veckan som illustrerar nuläget. På basen av den tar vi fram åtgärder. Vad kan det betyda? Det handlar om att berätta om EU-karriärer, om att besöka universitet och högskolor, berätta om dem. Det handlar om att ministerierna också ska skicka sin personal på EU-uppdrag, att man förhåller sig positiv till det här överlag. Det handlar om att utbilda dem som söker för processerna, för det är inte bara så att få söker sig till processerna, utan också de som kommer igenom processerna är mycket färre för Finlands del än för övriga länder.

Eli on kyse aika isosta kokonaisuudesta, jossa yksi elementti toki on se, että politiikkoina meidän on hyvä puhua EU:sta positiivisena asiana, siitä, mitä kaikkea hyvää se tuo Suomelle, ja senkin kautta uskon, että voimme kasvattaa kiinnostusta EU-uralle hakeutumisesta. Mutta tämä on iso kokonaisuus, jonka hallitus ottaa ja minä henkilökohtaisesti otan hyvinkin vakavasti. Toivottavasti saadaan pitkäjänteisellä työllä tässäkin parannusta.

Edustaja Sarkkinen kysyi myynnistä, tuotoista, onko järkeä myydä yhtä omaisuutta ja sijoittaa sitä toiseen. Nyt tämä neljän miljardin kokonaisuushan ei koostu pelkästään myyntituloista. Osa sitä on asuntorahastoa, osa on osinkotuloja, osa on ylipääomistusten purkuja ja sitten osa on myyntiä, joka voi tarkoittaa yhtiöiden myyntiä tai pörssiosakkeiden myyntiä. Mikä tämä kokonaisuus on, miten nämä ovat suhteessa toisiinsa, se on vielä avoin kysymys. Tietenkään tulevilla myynneillä ei tässä lähdetä spekuloidaan, mutta kyllähän me arvioidaan toki tuottoa ja arvioidaan sitä, mihin näitä sijoitetaan, ja varmistetaan se, että se on myöskin veronmaksajan näkökulmasta järkevä transaktio. Edustaja Räsänen nosti esille sen, että toki myyntiä on tapahtunut aikaisemmin, ja viime kaudella mukana olleet muistavat, että tämä ei suinkaan ole poikkeuksellista. Mutta nyt toivottavasti voidaan kiinnittää erityisesti paljon huomiota siihen, mihin nämä varat sijoitetaan.

Edustaja Ovaska kysyi laajentumisesta. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan muutti monta asiaa, mutta se muutti myöskin keskustelua EU:n laajentumisesta. Olemme huomanneet, että EU:n ja Venäjän välillä olevat valtiot, harmaalla vyöhykkeellä olevat valtiot, ovat tu-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

kalassa tilanteessa. On ollut huomattavaa painostusta Georgian, Moldovan ja nyt etenkin Ukrainan suuntaan. Nämä on syytä saada EU:n jäseniksi, kuten Länsi-Balkanin maatkin. Se ei tietenkään tapahdu ehdoilla. On oleellista, että ne täyttävät kaikki heille asetetut vaatimukset. Oikeusvaltioperiaate on tässä aivan keskeinen, niin kuin se on toki nykyisillekin jäsenille, ja sen takia on oleellista, että EU:n sisällä olevat jäsenet noudattavat niitä periaatteita, joita sitten edellytetään tulevilta jäseniltä. Tämä ei ole ehkä muutaman vuoden prosessi, vaan kyllä tässä on syytä varautua siihen, että tämä kestää useamman vuoden, mutta jokaisessa EU-kokouksessa, jossa minä olen ollut, tämä laajentuminen on ollut mukana agendalla tavalla tai toisella.

Edustaja Salla kysyi sisämarkkinoista. Tässä ehkä saadaan lisää lihaa luiden päälle kevätpuolella, kun valmistuu sekä Mario Draghin kilpailukykyraportti että Enrico Lettan sisämarkkinaraportti. Näiden pohjalta voidaan varmaan sitten lähteä myöskin ihan konkreettisin eväin kehittämään sisämarkkinoita, joka on kiistatta EU:n suurin kilpailuvahvuus ja se perimmäinen syy, miksi Suomen kaltaisen pienen maan kannattaa olla siinä mukana.

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Adlercreutz, nyt pyytäisin tiivistämään tässä vaiheessa, jotta ehdimme vielä ottaa seuraavan kysymyskierron.

Kyllä, tiivistän. — Edustaja Mikkonen kysyi vastuullisuudesta. Vastuullisuus on luonnollisesti meille tärkeitä, se koskee myöskin meidän voimalayhtiöitä. Vastuullisuus tulee olemaan keskeinen kysymys tässä periaatepäätöksessä.

Mitä tulee kalateihin, vaelluskaloihin, niin esimerkiksi Palokin purku, sikäli kuin sitä saadaan edistettyä, tulee olemaan aivan keskeinen toimi, ja kun itse vierailin Kemijoella tässä reilu kuukausi sitten, nostimme myöskin esille nämä kalatiekysymykset. Siellä on tiettyjä projekteja jo putkessa, ja toivon, että niitä edistetään tehokkaasti.

Edustaja Bergbom, takavarikoidut varat. Tämä ei ole ihan yksinkertainen kysymys myöskään juridisessa mielessä. On esitetty erilaisia malleja, joista jotkut perustuvat siihen, että tuotot voitaisiin ikään kuin ottaa talteen. Se on tietenkin hyvin pieni osuus niistä varoista, ja olen samaa mieltä kuin arvelen, että te olette, että vähintäänkin moraalisisella tasolla ei ole mitään epäilystäkään siitä, miten näitä varoja tulisi käyttää.

Riksdagsledamot Strand frågade om påverkning av statsstöd och det lär jag redan ha svarat på.

Ja muuten tuntuu, että kun tässä on aika lailla samoja kysymyksiä tässä loppupuolella, niin palatkaamme sitten uusiin kysymyksiin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

14.44 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Omistajaohjausministerin salkku on ollut historian valossa aika tuulinen, joten voimia ministerille siihen työhön. Täällä itse asiassa sivulla 111 määritellään omistajaohjaukselle tämmöiset yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet, ja täällä valtion aktiivinen, selkeä omistajapolitiikka on asetettu tasolle ”hyvä” vuonna 24. Minulla olisi ehdotus, miten siitä voisi tehdä jopa hiukan parempaa kuin vain hyvää. Nimittäin esimerkiksi Veikkauksen hallintoneuvosto on tällä hetkellä olemassa, ja siellä on noin tusinan verran edunsaajia. Mutta nyt kun vuonna

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

24 Veikkauksen varat menevät yleiskatteelliseen budjettiin, niin itse en ainakaan näe enkä koe näitä edunsaajia enää siellä tarpeellisiksi, joten ehdottaisinkin, että läpinäkyvyyden nimissä ja hyvien käytänteiden valossa tällainen muodollinen muutos tehtäisiin, jossa nämä edunsaajat poistettaisiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

14.45 Jani Kokko sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri nosti esille Euroopan laajentumisen, ehkä nimeltä mainiten erityisesti Moldovan ja Georgian tilanteen. Tietysti Euroopan unionin laajentuminen on selkeästi myös turvallisuuspoliittinen kysymys, ja mitä vahvemmin saamme eurooppalaisia maita sidottua EU:n arvoyhteisöön, niin se vahvistaa myös koko maanosan turvallisuutta ja takaa myös demokratian ja oikeusvaltion kehityksen. Tietysti tässä on hyvä huomioida se, että toivon mukaan myös integraatiosta pidetään EU:n sisällä kiinni. Me olemme nähneet nyt viimeisten laajentumisten aikana, kun laajentumista on toteutettu laajentumisen perään ilman integraation syventämistä, että mekanismeja muun muassa Unkarin ja Puolan toiminnassa on hankala sitten osoittaa.

Mutta oikeastaan kysyisin liittyen esimerkiksi tähän Moldovan ja Georgian tilanteeseen: kun mailla on heidän suvereenissa hallinnassaan olevia alueita ja kun on kuitenkin toisen valtion hallinnassa muun muassa Transnistria, Abhasia ja Etelä-Ossetia, niin miten toimittaisiin, jos maat täyttäisivät nämä jäsenyyskriteerit samalla kun [Puhemies koputtaa] heillä kumminkin maantieteellisiä alueita tällä hetkellä suoranaisesti miehitetään? [Puhemies koputtaa] Voitaisiinko heitä silloin hyväksyä jäseneksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

14.46 Jaana Strandman ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä ja jo olleista vastauksista.

Valtiontalouden tarkastusvirasto on kesäkuussa 2023 tarkastanut valtion strategisen intressin yhtiöiden omistajaohjausta. Vastuullisuuden ja omistajastrategisten riskien arvioimisen on oltava koko ajan tarkastelussa ja arvioitava suhteessa yhtiön taloudelliseen kantokykyyn. Äärimmäisen tärkeää on kiinnittää omistajaohjauksessa huomiota huoltovarmuuteemme tässä maailmantilanteessa. Kysynkin ministeriltä: kuinka omistajaohjausta toteutetaan huoltovarmuus huomioiden? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ohisalo, olkaa hyvä.

14.47 Maria Ohisalo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset ministerille hyvistä vastauksista aiemmin, mutta olisin vielä uudestaan kysynyt, kun en mielestäni saanut vastausta tähän Ilmastorahasto-kysymykseen, että voitteko kertoa hieman tämän muutoksen syistä ja siitä, miksi olette päätyneet tällaiseen ratkaisuun, kun ilmastokriisi on polttavimpia kriisejä luontokadon ohella tässä käsillämme.

Toinen huomioni liittyy tähän omistajapolitiikan strategiaan, tuleviin linjauksiin. Käyttekö siitä keskustelua etukäteen myös opposition ja laajemmin eduskunnan kanssa? On hienoa kuulla, että kestävyyskriteerit siellä huomioidaan, mutta tämä monimuotoisuuden puuttuminen, jos sellaiseen suuntaan mennään, on huolestuttavaa.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Sitten vielä lyhyesti tästä EU:n laajenemisesta. Kuinka pidätte huolen näissä keskusteluissa siitä, että laajeneminen ei ole vain fyysistä, mikä toki turvallisuuden kannalta on tärkeää, vaan se on myös sisällöllistä, että maat aidosti sitoutuvat eurooppalaisiin arvoihin ja luovat sitä EU:n yhtenäisyyttä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

14.48 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä Euroopan unionin laajeneminen itseänikin askarruttaa. Kun geopoliittisen tilanteen jännittyminen on muuttunut, on se avannut tämän unionin laajentumisen ajankohtaiseksi asiaksi. On tärkeää, että Ukrainalla ja muilla jäsenyydestä kiinnostuneilla mailla on aitoa toivoa ja näkymää EU-integraatiosta.

Me emme kuitenkaan voi tinkiä periaatteista tässä jäsenprosessissa esimerkiksi siinä, mitä tulee oikeusvaltioon, korruption torjuntaan ja ihmisoikeuksiin liittyen. Toki myös jäsenenä jo olevien maiden osalta on voitava odottaa, että jäsenyysvaiheessa edellytettäviä kriteereitä noudatetaan.

Haluaisin kysyä eurooppaministeriltä: Miten tasapainoillaan jäsenperspektiivin säilyttämisen ja edistämisen ja jäsenkriteerien kunnioituksen välillä? Tarvitaanko tähän joitain uusia työkaluja, tai onko sellaisia EU-tasolla jo työn alla?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä

14.49 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! On hienoa, että eilen ministeri nosti koheesiopolitiikan puheenvuorossaan esille. On hyvä, että hallitusohjelmaan on nyt kirjoitettu EU-vaikuttamisen oikea-aikaisuus ja ennalta toimiminen.

Tuleva rakennerahastokausi on tietysti hirmu tärkeä, ja siinä on koheesiopolitiikalla iso, iso rooli Suomen saannossa.

Tietysti nytten on paljon myös puhuttu EU:n ulkorajamaiden osalta turvallisuuskriteerin nostamisesta eteenpäin. Muistaakseni siitäkin ministeri sanoi. Hienoa, että näin.

Mutta yksi asia, mikä meillä on vähän huonossa hoidossa, on liikenne- ja rakennusministerin hakeminen EU:sta. Esimerkiksi CEF-hankkeita taitaa olla tällä hallituskaudella tälle vuodelle 60 miljoonaa saatu. Saanto on murto-osa siitä, mitä sieltä olisi mahdollisuuksia.

Toinen elementti, mistä ovat maakunnat lähestyneet Väylävirastoa ja TEMiä, on tämä JTF:n pilari 3:n rahoitus, jossa alemman tieverkon osalta olisi mahdollisuus saada rahaa. [Puhemies koputtaa] Siinä ovat Väylävirasto ja TEM toimijoina, mutta toivoisin, että siinä omistajaohjausta käytettäisiin. Tässä turvallisuustilanteessa olisi äärimmäisen tärkeää, [Puhemies koputtaa] että saataisiin näitä EU-rahoja sinne alempaan tieverkkoon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

14.51 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyisin ministeriltä vielä teidän arviotanne, miten tämä iso neljän miljardin investointipaketti infraan tullaan rahoittamaan, jos sieltä asuntorahastosta on jo otettu 800 miljoonaa ja ehkä yksi miljardi on nyt kasassa ja kolme puuttuu. Jos tulee maailmanpoliittisista ja turvallisuuspoliittisista syistä johtuen tilanne, että pörssinousu Suomessa ei ala, kuten on ehkä ounasteltu, niin mitkä ovat ne työkalut, millä valtio voi sitten ikään kuin rahoittaa nämä investoinnit,

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

jotka nyt on jo sovittu eri maakuntiin ja jotka ovat sinänsä hyviä? Ei ole suurta mieltä myydä omaisuutta, esimerkiksi Solidiumin omistamia osakkeita, joita tällä hetkellä taitaa olla yli seitsemän miljardia, silloin kun pörssi on alhaalla. Kuulisin mielellään ministerin arviota, mitä eri vaihtoehtoja meillä on olemassa, koska poliittisesti on vaikea nähdä sellaista ratkaisua, että näitä investointeja aletaan perumaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

14.52 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on Suomessa sekä Euroopassa hullunkurinen tilanne: puolustusteollisuus pitäisi saada nostettua ylös, jotta me voidaan vastata Venäjän uhkaan ja myöskin siihen todellisuuteen, että Venäjä on onnistunut nostamaan oman puolustusteollisuutensa ylös. No nyt kun keskusteleme puolustusteollisuuden edustajien kanssa, niin sieltä tulee viestiä, että he eivät välttämättä saa edes näihin investointeihinsa lainaa, mitä tulee Euroopan investointipankkiin ja näihin muihin rahoitusinstrumentteihin, mitä Euroopassa on, eli heitä kohdellaan kuin he olisivat osa jotain mafiaa, ja näinhän se ei voi olla. Meillä Euroopassa sekä Suomessa keskustellaan siitä, että on saatava tykistön ammutatarvikkeiden tuotanto ylös, puolustusteollisuus kokonaisuudessaan skaalattua ylös, ja nyt tässä asiassa tarvitaan ei pelkästään yritysten osalta vaan myös poliittisen johdon osalta vaikuttamista Euroopan komission suuntaan ja Euroopan unionin suuntaan kokonaisuudessaan, että puolustusteollisuus pystyisi saamaan investointeihinsa lainaa esimerkiksi Euroopan investointipankista. Tämä on siis toivomus ministerille, että voisitte tätä viestiä yhdessä puolustusministerin kanssa ja koko valtioneuvoston kanssa eteenpäin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Skinnari, olkaa hyvä.

14.53 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puolustusteollisuus on yksi esimerkki siitä, missä Euroopan pitää ryhdistäytyä ja tehdä enemmän, ja oikeastaan minun kysymykseni vastuuministerille liittyy siihen, että kun me puhumme strategisesta autonomiasta, me puhumme nyt myös taloudellisesta turvallisuudesta, mutta kuten puolustusteollisuuden asianmukainen puheenvuoro osoitti, niin me puhumme asiasta, mutta kansainvälisesti verrattuna Yhdysvaltoihin ja Aasiaan me emme luo sellaista autonomiaa, mistä me puhumme. [Oikealta: Juuri näin!] Tämä on erittäin suuri haaste Euroopalle, jossa on nollakasvu, korkeat korot, eikä se ole vain yrityscenttä, vaan tavallinen kansalainenkin miettii, miten me tästä suoriudumme. Ja tietysti pitää itsekkin katsoa peiliin edellisen valtioneuvoston jäsenenä, mutta fakta on se, että näiden avainklustereiden, siis strategisten painopisteiden, määrittelyt... Puolijohteet, puolustus, energia, ruoka, esimerkiksi antibiootteja Euroopassa ei valmisteta enää ollenkaan. Siinä mielessä kysymys/toive on, että me nyt määrittäisimme nämä aihealueet ja lähtisimme yhdessä tekemään näitä asioita.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaunisto, olkaa hyvä.

14.54 Ville Kaunisto kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, herra puhemies! Ja kiitos ministerille erittäin fiksuista ja hyvistä vastauksista.

Oikeastaan haluaisin palata tähän huoleen, mikä täällä on noussut esiin valtion omaisuuden myynnistä tätä infrapakettia vastaan. Jos me ajatellaan, että infrapakettilla, kuten on nyt

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

kirjoitettu, pystytään myös luomaan parempaa työvoiman liikkuvuutta, vientivetoisen teollisuuden ja elinkeinoelämän kannalta tärkeiden väylien parantamista ja peruskorjausta, niin kyllä voisi aika nopeasti ajatella, että se on myös kannattavaa, vaikka sitä ei ihan samalla tavalla pystytä laskemaan kuin ehkä valtion omaisuuden tai osakkeiden tuottoa. Tähän oikeastaan vielä toteaisin sen, että nämä infrapaketin kohteet, toisin kuin täällä ehkä on haluttu tahallaan nostaa, leviävät kyllä ympäri Suomen, vaikka näin kaakkoissuomalaisena ja kymenlaaksoilaisena vientiteollisuuden keskustasta koen, että hallitus myös toista kautta muistaa meidän maakuntaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Annan nyt vielä yhden vastauspuheenvuoron, ja sen jälkeen meidän pitää siirtyä ministerin vastauksiin. — Edustaja Peltonen, olkaa hyvä.

14.55 Eemeli Peltonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeusvaltioperiaatte murenee Euroopassa. Meillä on näitä oikeusvaltioperiaatteen vastaisesti toimivia maita Euroopassa huolestuttava määrä: Puola, Unkari, lisää joukkoon on valtioita liittymässä. On ollut huolta muun muassa tuomioistuinten riippumattomuudesta, sananvapauden toteutumisesta, lehdistönvapauden rajoittamisesta ja niin edespäin. On suuri huoli näidenkin yhteiskuntien kehityksestä, ja Euroopan unionin pitäisi pystyä tällaiseen oikeusvaltioperiaatteen rikkomiseen jämäkästi puuttumaan. Nythän työtään päättävä komissio, myöskin jäsenvaltiot yhdessä ovat näitä erilaisia instrumentteja pyrkineet luomaan, mutta niiden kanssa työskentely näiden ongelmamaiden suuntaan on ollut valitettavan hidasta. Nyt kysyisinkin vastuuministeriltä: onko nyt odotettavissa tulevana vuosina tai mahdollisesti uuden komission aloittaessa, että tulimme saamaan tähänkin työhön jonkinlaista ryhti liikettä ja parempaa vauhtia, että näistä oikeusvaltiorikkomuksista päästäisiin Euroopassa eroon ja paremmalle tielle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Adlercreutz, noin viisi minuuttia.

14.57 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Anders Adlercreutz: Kiitos! Edustaja Wallinheimo kysyi Veikkauksesta, ja on tosiaankin näin, että kytköstä ei enää ole. Ja kyllä minä ajattelen, että looginen seuraus siitä on myöskin se, että edunsaajien paikka ei sitten välttämättä ole hallintoneuvostossa. Etujen jakamisesta, rahan jakamisesta, päätetään muissa instansseissa, ja ehkä siellä sitten tällaista asiantuntijuutta tarvitaan. Sehän on valtion sataprosenttisesti omistama yhtiö, ja sillä tavalla se on myöskin meillä päätettävä asia.

Edustaja Kokko kyseli laajentumisesta, integraatiosta, jäätyneistä konflikteista. Kun puhutaan integraatiosta, on tietenkin... No, ensin oleellista on se, että meidän oma talo on kunnossa, ja se liittyy tähän oikeusvaltioprosessiin, josta moni tässä — viimeksi edustaja Peltonen — kysyi. Meillä on muutama maa, jotka eivät ihan pysty näitä periaatteita noudattamaan, ja se on pohjimmiltaan tietenkin EU:n toimintakyky- ja uskottavuuskysymys. Me ei voida väittää edustavamme jotain, jos kaikki jäsenet eivät sitä tee, ja siksi on oleellista viedä sitäkin työtä eteenpäin. Sitten on puhuttu asteittaisista integraatioista, voitaisiinko näitä maita ottaa vähitellen sisään. Se voi olla hyvä ajatus, mutta pitää myöskin varoa, ettei luoda kahden tai kolmen tason jäseniä. Jos on asteittaista integraatiota, sen pitää olla tapa ikään kuin nopeuttaa jäsenyyttä eikä tapa luoda niin kuin iänikuinen odotushuone, odotustila. Eli näitten kanssa on syytä olla tarkka.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Strandman kysyi riskeistä ja huoltovarmuudesta. Toki huoltovarmuus on ihan uudessa syynissä nytten Venäjän hyökkäyssodan jälkeen, ja on selvä, että kun pohditaan strategisia intressejä myöskin omistusten suhteen, niin näitä asioita otetaan huomioon.

Edustaja Ohisalo puhui Ilmastorahastosta. Tässä on ministeri Rydman, jonka tontille se pikemminkin kuuluu — hänelle kannattaa niitä kysymyksiä esittää. Vastuullisuudesta yleensä voi todeta, että osana periaatepäätöstä on nytten ensimmäistä kertaa ihan vastuullisuusohjelma, ja toivottavasti se antaa sitten työkaluja viedä näitä asioita eteenpäin. Ja toki luonnon monimuotoisuuskin on asia, joka valtio-omisteisten yhtiöiden tulee ottaa huomioon. Kysytte myöskin EU:n laajentamisesta. Ajattelen, että ne kysymykset ehkä jo tulivat tuossa, mutta onhan se selvä, että kun EU laajenee ja otetaan mukaan joltain osin hyvinkin eri tilanteissa olevia maita, niin kyllähän se näkyy varmaan monella tasolla. On syytä olettaa, että koheesiopolitiikka muuttuu hyvinkin isosti, maatalouspolitiikasta puhumattakaan. Ja jos puhutaan päätöksenteosta EU:ssa, niin Suomen kantahan on pitkään ollut se, että vaikkapa ulko- ja turvallisuuspolitiikassa, ainakin tietyltä osin, olisi syytä siirtyä vaikka määräenemmistöpäätöksiin, ja se on varmaan asia, joka myöskin sitten materialisoituu tämän myötä.

Myöskin edustaja Sarkkinen kysyi oikeusvaltioperiaatteesta, ja tähän olen nyt muuttaman kerran vastannut, mutta kyllä, siis se oli edellisen hallituksen agendalla isosti. Edustaja Tuppurainen tunnetaan siellä Brysselin käytävillä Mrs Rule of Law’na ja on pyrkinyt näitä asioita yhtä lailla pitämään esillä. Se on Suomen EU-politiikassa aivan keskeinen kysymys.

Edustaja Eskelinen kysyi koheesiopolitiikasta ja liikenne-rahoista. Se ei ehkä ole ihan minun pöydälläni, mutta ehkä yleisenä havaintona voi todeta, että olemme olleet ehkä hie-man huonoja moniin maihin verrattuna näiden tällaisten hankerahojen Suomeen imuroimisessa.

Edustaja Eestilä kysyi taas tästä neljästä miljardista. Tietenkin tällä hetkellä pörssikursit ovat alhaalla. On ihan selvä, että kursseja tulee seurata, ei meidän kannata alihintaan myydä yhtään mitään. Mutta onneksi tässä on muitakin pelimerkkejä aika lailla olemassa — puhuttiin asuntorahastosta, osinkotuloista, pääomistusten purusta ja niin edelleen — niin että mahdolliset pörssiosakkeiden myynnit ovat vain osa tätä kokonaisuutta.

Edustaja Bergbom: puolustusteollisuus. Kyllä, jos puhutaan EU:n puolustusulottuvuudesta, niin nythän meillä on Nato tällaisena sotilaallisena ratkaisuna, mutta EU:n tehtävä voisi olla ja tuleekin olla se, että koordinoidaan puolustusteollisuutta, katsotaan, että meidän hankinnat EU:n sisällä ovat sellaiset, että saamme mahdollisimman hyvää mahdollisimman edullisesti. Tämä liittyy myöskin sisämarkkinoiden toimintaan, että kilpailu on oikeasti avointa ja meillä on oikeasti kyvykkyyksiä. Mehän havaittiin nyt sodan alettua, että esimerkiksi ammuksia Euroopassa ei tuoteta likimainkaan niin paljon kuin on tarvetta. Onneksi Suomessa ollaan tässä tahtia parannettu, ja toivon, että muuallakin näin tehtäisiin. Ja olen ymmärtänyt, että ministeri Häkkinenkin on tätä asiaa toistuvasti pitänyt esillä.

Edustaja Skinnari: strateginen autonomia. Se on sana, joka on ilmestynyt myöskin EU:n agendalle tämän sodan myötä. Ja pitää tietenkin olla tarkka sen suhteen, mikä on strategisen autonomian ja protektionismin rajapinta, että pidämme huolta siitä, että olemme mahdollisimman riippumattomia vääristä riippuvuuksista ja samaan aikaan ylläpidetään vapaata kauppaa ja hyviä kauppasuhteita ja sillä tavalla myöskin taloudellista kasvua EU:n sisällä.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Ja Kaunisto kysyi tosiaankin tästä neljästä miljardista. Siihen taisi tulla vastaus, kuten myöskin Peltosen kysymykseen oikeusvaltioperiaatteesta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia ministerille, kiitoksia edustajille tästä keskustelusta. — Sitten siirrymme eteenpäin. Ministeri Satonen, ja sen jälkeen ministeri Rydman, ja sitä seuraa sitten debatti.

15.03 Työministeri Arto Satonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Esitelen tässä puheenvuorossa vastuulleni kuuluvia työ- ja elinkeinoministeriön ja myös sosiaali- ja terveysministeriön asioita.

Uusimman työllisyyskatsauksen mukaan työllisyydessä ei ole tapahtunut isoja muutoksia, vaikka tilanne eräillä toimialoilla onkin vaikea. Uusia avoimia työpaikkoja oli elokuun lopussa 30 700 vähemmän kuin edellisvuonna, mikä on toistaiseksi merkittävin muutos. Työttömiä työnhakijoita oli elokuun lopussa 249 500 henkilöä, missä nousua vastaavaan ajankohtaan on noin 10 000. Nuorten työttömyys ei ole merkittävästi lisääntynyt.

Työllisyysasteen trendi osoittaa, että työllisyys on historiallisesti tarkastellen vielä korkealla tasolla. Olemme kuitenkin jääneet pahasti jälkeen muista Pohjoismaista, eikä nykyinen työllisyysaste riitä hyvinvointiyhteiskunnan rahoituspohjaksi. Hallituksen tavoitteena onkin työllisyysasteen nostaminen pitkäjänteisesti niin, että se vuoteen 2031 mennessä nousisi 80 prosenttiin. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää rakenteellisia työn kysyntää, tarjontaa ja kilpailukykyä parantavia uudistuksia, joiden toimeenpanoon hallitus on ryhtynyt. Heikko talouskehitys heijastuu työmarkkinoihin tyypillisesti puolen vuoden viiveellä. Pidempiaikainen kehitys riippuu siitä, miten nopeasti Suomen talous palaa kasvu-uralle.

Vuoden 2024 talousarvioesityksessä julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin esitetään noin 184 miljoonaa euroa, mikä on noin 36,9 miljoonaa euroa vähemmän vuoden 2023 talousarvioon verrattuna. Merkittävä muutos on se, että syksyllä 2024 työttömyyskassat tulevat mukaan työnvälitykseen, ja samassa yhteydessä POMA-palveluprosessia uudestaan siten, että resursseja voidaan paremmin kohdistaa niiden työttömien palveluihin, joilla on pidempi polku työmarkkinoille.

Nykyiseltä työllisyysmomentilta rahoitettavat työllisyyspalvelut siirtyvät vuoden 2025 alussa kuntien järjestämisvastuulle TE-palvelujen uudistuksen myötä. Momentille budjetoidut määrärahat on siirretty kehyksessä vuodesta 2025 alkaen osaksi kuntien valtionosuuksia. Siirtyviä tehtäviä hoitava henkilöstö, yhteensä noin 4 300 henkilötyövuotta, siirtyy liikkeenluovutuksella valtiolta kuntiin tai kuntayhtymiin.

Seuraavaksi menen sitten sosiaali- ja terveysministeriön pääluokan puolelle.

Työttömyysturvaa uudistetaan hallitusohjelman mukaisesti. Uudistusten tavoitteena on lisätä työnteon kannattavuutta suhteessa sosiaaliturvaan ja kokoaikatyön kannattavuutta suhteessa osa-aikatyöhön. Uudistukset toteutetaan kahdessa vaiheessa siten, että ne ovat kaikki voimassa viimeistään syyskuussa 2024, jolloin myös TE-palvelu-uudistus tapahtuu. VM on laskenut uudistusten työllisyysvaikutuksiksi yhteensä 41 000 henkilötyövuotta, joten kyseessä on hallituksen työllisyystavoitteen kannalta keskeinen uudistus.

Sosiaali- ja terveysministeriön pääluokassa esitetään työttömyysturvaan 2,2 miljardia euroa, joka on 187 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 2023 varsinaisessa talousarviossa. Vähennys aiheutuu hallitusohjelman mukaisesti niiden uudistusten vaikutuksista, joilla työttömyysturvaa muutetaan työhön kannustavaksi.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Työttömyysturvan uudistaminen sisältää seuraavat uudistukset: Vuoden 24 alusta työttömyysturvan omavastuupäivät palautetaan viidestä seitsemään ja lomakorvausten jaksoitus palautetaan. Huhtikuun alusta lukien luovutaan työttömyysturvan suojaosista ja lakautetaan työttömyysturvan lapsikorotukset, jotka on muualla budjetissa sitten kompensoitu lasten hyväksi. Työssäoloehdon pidentäminen 12 kuukauteen ja tuloperusteinen työssäoloehto, euroistaminen, astuvat voimaan 1.1.2024, mutta niiden soveltaminen alkaa 1.9.2024.

Näiden edellä mainittujen muutosten on laskettu lisäävän työllisyyttä yli 20 000 henkilöllä, mikä vahvistaisi julkista taloutta noin 550 miljoonalla eurolla. Muutoksilla vaikutetaan siis myös suoraan työttömyysetuusmenoon, mikä niin ikään vahvistaa julkista taloutta noin 250 miljoonalla eurolla. Yhteensä muutoksille on laskettu 800 miljoonan euron julkista taloutta vahvistava vaikutus. Lisäksi toteutetaan työttömyysetuuksien indeksijäädystys. Kehyskaudella valtionosuudet työttömyysturvaan laskevat 1,5 miljardiin euroon.

Työttömyysturvan toinen vaihe, joka tulee siis eduskuntaan keväällä, sisältää ansioturvan porrastuksen, ikäsidonmaisesta poikkeussäännöstä luopumisen ja sen, että palkkatuettu työ ei enää kerrytä työssäoloehdot. Lisäksi vuorotteluvapaajärjestelmä ja aikuiskoulutustuki lakautetaan hallitusohjelman mukaisesti. Aikuiskoulutustuen osalta on kuitenkin perustettu STM:n ja OKM:n yhteinen työryhmä, joka selvittää, miten työuran aikaista ja työn ohessa opiskelua jatkossa järjestetään siten, että se mahdollistaa erityisesti pätevöitymisen julkisen sektorin työvoimapula-aloille. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, niin ikään viisi minuuttia.

15.09 Elinkeinoministeri Wille Rydman (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kansainvälisen talouden šokit ovat seuranneet toisiaan nopealla tahdilla. Suomeen ja koko Eurooppaan viime talvena iskeneet energiamarkkinoiden epävakaudet ovat myös jatkuneet. Maailmankaupan hidastuminen ja sen moninaiset riskit yhdessä talouden vakaushaasteiden eli inflaation kiihtymisen ja korkojen nousun kanssa ovat rajoittaneet mahdollisuuksia uuteen talouskasvuun lähiaikoina. Kuviteltavissa olevista näkymistä epämieluisin olisi pitkäkestoinen talouden ja markkinoiden dynamiikkaan ja yritysten toimintaedellytyksiin vaikuttava hallitsematon polykriisi. Tilannetta vaikeuttaa merkittävästi myös edelleen jatkuva Venäjän laiton ja täysin tuomittava hyökkäyssota Ukrainassa. Globaalilla tasolla Kiinan kiinteistöalan hyittyminen ja laajeneva työttömyys, Yhdysvaltain ja Kiinan välisten suhteiden heikkeneminen, terroristijärjestö Hamasin Israeliin kohdistama raakalaismainen hyökkäys, pankkijärjestelmän epävakaus osissa euroaluetta sekä velkaantuminen laajemminkin niin kehittyneillä kuin kehittyvillä markkinoilla lisäävät talouteen liittyviä riskejä.

Keskuspankit ovat, aivan oikein, lähteneet taistelemaan tosissaan inflaatiota vastaan. On selvä, että korkojen noustessa uusiin mittaviin investointeihin ei mielellään lähdetä. Toisaalta keskuspankkien tehtävä onkin juuri hillitä inflaatiota riippumatta siitä, hidastuvatko investoinnit tai lisääntykö taantuman mahdollisuus. Myönteisiäkin merkkejä silti on. Inflaatiokehityksen arvioidaan laskevan verrattain nopeasti vuoden 22 huipusta — joka oli 7,2 prosenttia — tänä vuonna 4,3 prosenttiin. Jatkosta on kuitenkin näkemyseroja. Suomen Pankki näkee inflaation laskevan vuonna 24 jo yhteen prosenttiin, kun moni muu kotimainen ennustaja arvioi sen asettuvan 2–3 prosentin tasolle.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Kriiseistä johtuen talouden herkkyys on myös lisääntynyt. Se voi reagoida voimakkaastikin pienempiin, huolestuttaviin signaaleihin tai odotusten vastaisiin uutisiin markkinoilla. Globaalit keskinäisriippuvuudet ja geopolittiset jännitteet korostavat tätä herkkyyttä.

Muutokset taloudessa ovat myös yllättäneet nopeudellaan. Tuoreena esimerkkinä on rakennusala, jossa vielä vuoden alussa oltiin kovasti huolissaan osaavan työvoiman saatavuudesta, mutta nyt alalla nähdäänkin jo rakentamisen hiipumista ja konkurssimäärien kasvua. Tämä korostaa kylmäpäisyyttä talouspolitiikan linjojen vetämisessä, koska tilanteet voivat muuttua varsin nopeastikin.

Talousskasvun ennakoidaan kuluvan vuoden osalta parhaimmillaankin olevan vain kituliasta. Ensi vuodelle ennustelaitokset arvioivat talouden ponnistavan niukkaan 0,5–1 prosentin kasvuun ja vuonna 25 kasvun odotetaan edelleen kiihtyvän olleen 1,2 prosentin tai 2 prosentin haarukassa. Tästä johtuen Etna arvioikin Suomen julkisen talouden sopeuttamisen osuvan oikeaan aikaan. Hallituksen sopeutusohjelma ja työnteon kannustimien parantaminen ovat välttämättömiä Suomen velkaantumisen hillitsemiseksi.

Hallitus on sitoutunut tavoitteeseen nostaa Suomen t&k-menot 4 prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä. Vuoden 23 alussa voimaan tulleen t&k-rahoituslain mukaisesti t&k-rahoitus nousee 1,2 prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä, edellyttäen että yksityinen sektori kattaa kaksi kolmasosaa näistä t&k-menoista. Hallituksen vision mukaan historiallisen suuret julkiset panostukset tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan vievät Suomen maailman huipulle ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla. Suomi on teknologinen edelläkävijä, joka hyödyntää digitalisaation ja tekoälyn mahdollisuudet täysimääräisesti, ihmisten näkökulman myös mukana pitäen. Kasvavilla t&k-panostuksilla tuotetaan uutta tietoa ja osaamista elinkeinoelämän uudistumisen, tuottavuuden kasvun ja yhteiskunnan hyvinvoinnin pohjaksi.

Tässä lyhyessä puheenvuorossa ei ole mahdollisuuksia mennä kovin syvälle yksityiskohtiin siitä, mitä kaikkia t&k-panostuksia lopulta teemme. Totean tässä vain, että esimerkiksi Business Finlandin kautta avustusvaltuuksia tullaan laajentamaan monelta osin varsin merkittävästikin — voidaan mennä yksityiskohtiin vielä debatin puitteissa. Sitten on todettava tietystikin se, että pyrimme muutoinkin oman teollisuuspolitiikkamme tehostamiseen, esimerkiksi sen kautta, että hallitus tulee hallitusohjelman mukaisesti saattamaan Ilmatorahasto Oy:n, Business Finland Venture Capital Oy:n ja Oppiva Investin Teollisuussijoituksen alle, jota kautta pystymme sitten myöskin rakentamaan aiempaa tehokkaan teollisuuspolitiikan välineen toimimaan siinä haastavassa ympäristössä, jossa valitettavasti joudumme kansakuntana ja maana tällä hetkellä toimimaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

15.15 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus haluaa nostaa työllisyysastetta 80 prosenttiin. Se on hyvä tavoite, siitä me olemme yhtä mieltä, mutta keinoista emme, siitä, että kurittamalla yritetään saada näitä ratkaisuja aikaiseksi, kun todelliset työllistämisen esteet ovat osaamisen puute, se, että työntekopaikka ja työntekijä ovat eri paikkakunnilla, ja työttömän terveydentila — ja sitten ehkä pitäisi lisätä tämä, että ei ole kohtuuhintaista asumista tarjolla siinä työntekopaikkakunnalla. Nämä ovat niitä todellisia työntekesteitä ja työllistymisen esteitä.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Mitä hallitus aikoo tehdä näitten esteitten poistamiseksi? Tämä on ydinkysymys. Kurittamalla ja leikkaamalla ei työpaikkoja synny. Sillä syntyy vain epävarmuutta työmarkkinoille, ja taloudellista kasvua ei synny, koska kotimarkkina ei toimi näillä menetelmillä, mitä te olette tuomassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Laiho, olkaa hyvä.

15.16 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lähtökohtana tulee olla, että aina käydään töissä — ne kaikki, jotka ovat työkykyisiä eivätkä opiskele tai ole perhevapaalla. Työ on kuitenkin parasta sosiaaliturvaa, ja vain työllä saamme nämä meidän hyvinvointipalvelumme rahoitettua.

Meillä ovat huolestuttavasti nuorten työkyvyttömyyseläkkeet viime vuosina nousseet. Hyvä tulos oli kuitenkin se, että nyt niissä on nähty kääntyminen toiseen suuntaan, mikä on erityisen hyvä asia.

Orpon hallitusohjelmassa mielenterveyspalveluihin ja päihdepalveluihin tullaan satsaamaan. Uskon, että nuorten työttömyyttä ja osattomuutta voidaan ehkäistä silläkin.

Toimeentulotuen osaltahan meillä on Kelalla sellainen käytäntö, että he ilmoittavat kuntiin, mikäli nuoret jäävät roikkumaan sinne toimeentulotuen saajiksi. Kysyisinkin ministeriltä: millä tavalla kuntien pitäisi [Puhemies koputtaa] paremmin tarttua näihin nuoriin, joista Kelalta tulee ilmoitus, kun he jäävät helposti sinne vaan, ettei heille tehdä mitään?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kulmuni, olkaa hyvä.

15.17 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olisin kysynyt elinkeinoministeriltä liittyen luoviin aloihin. Eräs suurin ja keskeisin ero meidän ja muiden Pohjoismaiden välillä on elinkeinorakenteiden monipuolisuus. Jo vuosia voimassa ollut audiovisuaalisen alan tuotantokannustin on nyt menossa leikkuriin ja ilmeisesti leikataan kokonaan, 10 miljoonaa euroa. Mehän olemme nähneet julkisuudesta kuitenkin, kuinka hyviä tuloksia se on saanut kansainvälisten produktioiden aikaansaamiseksi ja sitä kautta luonut talouskasvua Suomeen ja myös uusia vientituloja luovien alojen puolesta, joten: miten hallitus aikoo sitten toteuttaa tätä luovien alojen kasvua, joka kuitenkin ohjelmaannekin on ainakin osittain kirjattu?

Ja toisaalta vielä salkkuunne kuuluu myös matkailu. Hallitusohjelmassa on matkailua tukevia kirjauksia, mutta talouspuolellahan matkailuun kohdistuu neljän prosenttiyksikön veronkiristys. Kuinka ajattelette, että tämä matkailupalveluiden veronkiristys auttaa matkailualan kilpailukykyä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

15.18 Jorma Piisinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ihan aluksi haluan kiittää ministereitä hyvistä esittelyistä. Hallitusohjelmassa todetaan, että työelämän vastaanottokyvykkyyttä vahvistetaan niin, että esimerkiksi osatyökykyisten, maahanmuuttajien, ikääntyneiden sekä matalan koulutustason tehtävissä toimivien henkilöiden työllistyminen paranee, tarvittavat toimet selvitetään ja laaditaan kehitysohjelma. Hallitus torjuu myös ikäsyRJintää ja poistaa iäkkäämpien henkilöiden työllistymisen ja työllistämisen esteitä. Talousarviossa on esitetty runsaasti rahaa työurien pidentämiseksi myös työllistämis-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

tukeen ja kuntien velvoitetyöllistämiseen on panostettu taloudellisesti. Kysyisin ministeri Satoselta: onko tietoa, kuinka paljon hallitusohjelman sadantuhannen työllisen tavoitteen arvioidaan saavutettavan 55 vuotta täyttäneiden keskuudessa, ja onko tätä varten suunniteltu kehitysohjelma jo käynnistetty?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, Oras, olkaa hyvä.

15.20 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Hallitusohjelmassa on monia erittäin lupaavia kirjauksia muun muassa tki:n edistämisestä, viennin edistämisestä ja hiilikädenjäljen kasvattamisesta. Samalla kuitenkin, niin kuin elinkeinoministeri Rydman puheenvuoronsa lopetti, hallitus on ajamassa Ilmastorahaston kiville. Budjettikirjassa se todetaan hyvin lakonisesti: ”Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta”, ja siinä kaikki. Tämä siitä huolimatta, että rahasto on melko tuore, siitä on saatu alkuun lupaavia kokemuksia ja elinkeinoelämä on sitä aika laajalti pitänyt hyödyllisenä. Jos teitä, ministeri Rydman, hiertää tämä ilmasto-sana tässä rahastossa, voisiko hallitus harkita rahaston säilyttämistä vaikka kutsumalla sitä puhtaaksi rahastoksi tai sinivalkoiseksi vähähiilisyysrahastoksi tai isänmaalliseksi hiilikädenjälkirahastoksi, kunhan vain se arvokas työ saisi jatkua?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Norrback, varsågod.

15.21 Anders Norrback r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! När vi ska balansera statsekonomin har vi, vilket ofta glömts bort, tre möjligheter: Vi har skatter, vi har sysselsättningsgraden och vi har sparåtgärder. För mig har det alltid varit självklart att det för medborgarna och också för oss politiker går betydligt smidigare och lättare om vi satsar vårt krut på sysselsättningsgraden, det vill säga att vi har folk i arbete. Därför är jag väldigt glad att regeringen har de nödvändiga reformer som behöver göras för att vi ska få en smidigare och mera funktionell arbetsmarknad.

Arvoisa puhemies! Paras osaaminen siitä, mikä auttaisi yrityksiä menestymään, löytyy yritysten ja työntekijöiden keskuudesta. Paikallinen sopiminen on väline yritysten toiminnan kehittämiseksi ja kilpailukyvyn parantamiseksi. Kysyisinkin ministeri Satoselta: mikä on tämän valmistelun tilanne? En kuullut, milloin tämä lakiesitys on tulossa meille tänne eduskuntaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack, kiitos. — Edustaja Koskela, Minja, olkaa hyvä.

15.22 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun puhutaan työllisyydestä, niin ei voida sivuuttaa kulttuurialaa, johon edustaja Kulmunikin tässä aiemmin viittasi.

Nyt hallitus on tosiaan poistamassa kokonaan audiovisuaalisen alan tuotantokannustimen, joka on vauhdittanut elokuva- ja tv-alan kasvua ja työllisyyttä, eli tuonut lisää veroeroja. Tällä kannustimella on houkuteltu Suomeen myös ulkomaisia yhtiöitä ja täten ulkomaista rahoitusta. Hallitus on poistamassa kannustinta samaan aikaan, kun suoratoistopalvelut vähentävät tilauksiaan, elokuvateattereiden katsojamäärät palautuivat koronasta, ja Suomen elokuvasäätiöltä leikataan. Tämä tulee johtamaan kulttuurialalla jälleen uuteen

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

ahdinkoon. Tämä kannustin on luonut taloudellista elinvoimaa audiovisuaaliselle alalle, ja etenkin koronan epäonnistumisten jälkeen pitäisi kuvitella, että alan kasvun edellytyksistä ja alan toimijoiden hyvinvoinnista olisi parempi ymmärrys.

Olen käsityksessä, että työ- ja elinkeinoministeriö esitti vuoden 24 budjettiin 20 miljoonaa euroa nimenomaan tälle kannustimelle, mutta budjetista tämä on pyyhitty kokonaan pois, joten kysyisin elinkeinoministeri Rydmanilta: miksi näin on tapahtunut, ja millä aikataululla kannustin aiotaan palauttaa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Malm, olkaa hyvä.

15.23 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kyllä tässä on pitkä lista, mistä hallitus haluaa leikata, mutta tulopuolella onkin sitten aukkoja, joissa on ihan kraattereita.

Me tiedämme, että harmaan talouden kitkentä on sekä moraalisesti oikein, mutta se on myös Suomen talouden kannalta oikein ja erittäin tärkeää. Hallitus ei tunnu jakavan samaa ajatusta harmaasta taloudesta ja sen kitkemisestä. Nimittäin siitä ei sanota sanaakaan julkisen talouden suunnitelmassa. Mitä siis hallitus aikoo tehdä harmaan talouden kitkemiseksi?

Työmarkkinapuolella on myös monia muita uudistuksia, joita tulisi viedä eteenpäin: alipalkkauksen kriminalisointi, järjestökanne, muutamia vain tässä esimerkiksi sanottuna. Mutta, työministeri Satonen, miksi te ette puutu harmaaseen talouteen, ja mitä te aiotte vastata tehtyihin lakialoitteisiin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sammallahti, olkaa hyvä.

15.24 Tere Sammallahti kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvon puhemies! Nämä tulevat työmarkkinauudistukset todellakin antavat kymmenilletuhansille, jo ensimmäisessä budjetissa yli 60 000:lle, suomalaisille mahdollisuuden nousta ryysyistä rikkauksiin eli työn kautta köyhyydestä oman elämänsä herraksi. Ja näin ollen ihmettelenkin välillä salin vasemmasta laidasta kuuluvaa ihmettelyä, kun näinkin historiallista uudistusta ollaan tekemässä jo ensimmäisen budjetin kylkiäisenä, puhumattakaan siitä, mitä on tulossa vielä tulevinä vuosina. En voi tarpeeksi kiittää hallitusta näin historiallisesta ja, sanotaan, jopa progressiivisesta työmarkkinauudistuksesta. Kysynkin ministeri Satoselta: jos tulevinä vuosina ei päästä hallituksen asettamaan tavoitteeseen, niin ollaanko valmiita esimerkiksi luopumaan kokonaan työehtosopimusten yleissitovuudesta? [Vasemmalta: No niin, sieltä se tuli!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

15.25 Hilkka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia ministereille esittelyistä.

Erityisesti kohdistan kysymykseni työministeri Satoselle. Te olette kuvannut, että hallituksen valinta on tukea erityisesti kokopäivätyön tekemisessä. Ymmärrän tämän valinnan tuottavuusnäkökulmasta, mutta eikö meidän kuitenkin kannattaisi ajatella niin, että kaikki työ on merkityksellistä suomalaisessa yhteiskunnassa? Sen takia otin erittäin vakavasti vastaan erään yrittäjän huolen, siivousalan yrittäjän huolen, että hän erityisesti pystyy työ-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

listämään ihmisiä, jotka ovat työttömyysturvan suojaosalla töissä. Hän ehdotti suojaosien korottamista 500 euroon, niin kuin edellinen hallitus teki, mutta nytten tämä hallitus on leikkaamassa suojaosat pois kokonaan. Eikö teidän tulisi hakea ratkaisuja myös osa-aikaisen työn tekemisestä, kun ajattelemmme omaishoitajia, perhevapailta palaavia? Suomessa on paljon ihmisiä, jotka tarvitsevat osa-aikaista työtä. Mitä tarjoatte heille?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Puisto, olkaa hyvä.

15.26 Sakari Puisto ps (vastauspuheenvuoro): Hyvä puhemies! Hallitus panostaa vahvasti tulevaisuuden kilpailukykyyn eli tutkimukseen ja kehitykseen ja osaamiseen, ja myös tässä budjettiriihessä oli hyviä panostuksia siihen. Hyvin esimerkinomaista oli se, että eilen aamulla oli Otaniemessä VTT:llä ja yhteistyökumppaneilla uudenlaisen tietokoneen, Suomessa järjestyksessään toisen kvanttietokoneen, julkistamistilaisuus ja tähän oli laitettu paljon panostuksia. Tämä on myös hyvin pitkäkestoinen projekti.

Nyt kysyn: kun nämä tki-panostukset ovat merkittäviä, neljä prosenttia vuoteen 2030 saakka, se on hyvin kunnianhimoinen tavoite rahallisesti, niin oletteko te miettinyt sitä ohjaamista ja koordinaatiota tarkemmin esimerkiksi tutkimus- ja innovaationeuvostossa, jolloin me saataisiin myös se laatu siinä mielessä kuntoon, ettei ainakaan heikkoon koordinaatioon sorru mikään asia?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, olkaa hyvä.

15.27 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me kansanedustajat kierrämme maata paljon erityyppisissä yrityksissä, ja viesti, menee oikeastaan ihan mihin yritykseen tahansa, on se, että työvoimasta on pulaa. Sen takia on äärimmäisen tärkeää, että työperäistä maahanmuuttoa pystyttäisiin nyt kirittämään. Mutta valitettavasti vaikuttaa siltä, että hallituksen ehdotukset pikemminkin heikentävät työperäistä maahanmuuttoa, esimerkiksi se, että vaikeutetaan täällä työskentelevien ihmisten perheen yhdistämistä niin, että he saisivat tänne läheisensä, tai sitten tämä potkulaki, että kolmen kuukauden päästä täytyy lentää ulos maasta. Tämä on varsin harmillista ja myös herättänyt hyvin paljon huolta ulkomaalaisissa työntekijöissä, jotka Suomessa ovat ja tänne ovat sitoutuneet. Sen takia toivoisin, että näitä harkittaisiin lisää.

En voi muuta kuin yhtyä tähän edustaja Kempin erinomaiseen puheenvuoroon siitä, että kun meillä on aina ollut lähtökohtana, että kaikki työ on arvokasta ja vaikka ei pystyisi antamaan kuin pienen panoksen työelämäänsä, se pitäisi sinne saada, [Puhemies koputtaa] sen takia tämä suojaosien poisto on aivan väärään suuntaan menevä toimi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Andersson, Otto, varsågod.

15.29 Otto Andersson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Suomen hyvinvointia luodaan työn ja yrittäjyyden kautta. Työpaikat syntyvät ennen kaikkea yrityksissä. Samalla tiedämme, että työnantajayritysten määrä on ollut huolestuttavassa laskussa. Siksi on erittäin tärkeää, että hallitus parantaa yritysten työllistämismahdollisuuksia uudistamalla työmarkkinoita ja tekemällä pitkäjänteistä teollisuusstrategiaa ja vahvistaa kilpailukykyä. Erityisesti paikallisen sopimisen mahdollisuuksien laajentaminen on

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

tässä esimerkiksi tuottavuuden kannalta äärimmäisen tärkeää. Ministeri Satonen, kertoisitko aikataulusta ja myös siitä, miksi tämä uudistus on niin tärkeä?

Sedan, minister Rydman, skulle jag fråga er om den här industripolitiska viktiga strategin som görs. Vad är tidtabellen? Kan ni lite berätta om dess målsättningar och beredningen? Och till sist: Regeringen har beslutat om att vi ska främja skärgårdsturismen. Kan ni berätta era tankar om hur vi kunde åstadkomma tillväxt inom skärgårdsturismen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack, kiitos. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

15.30 **Mai Kivelä vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on nyt päättänyt kohdistaa nämä mittavat sosiaaliturvan leikkaukset asumistuen lisäksi työttömyysturvaan, ja huomenna tänne eduskunnan eteen onkin tulossa ihmiset osoittamaan mieltä työttömien aseman kurjistamista vastaan.

Minä haluan kysyä ministeriltä: mitä te haluatte sanoa niille ihmisille, joista me tiedetään jo nyt, että he eivät tule näistä leikkauksista huolimatta työllistymään mutta joiden toimeentulosta te viette ja joiden ongelmat tulevat syvenemään teidän päätöstenne johdosta? Yksi hyvin konkreettinen peruste näitä rajuja leikkauksia vastaan on se, että viime kaudella tuli 117 000 uutta työllistä, vaikka sosiaaliturvaa ei leikattu vaan päinvastoin parannettiin. Mikä tässä on teille niin vastenmielistä?

Ja samalla tavalla minä haluan nostaa tämän työttömyysturvan suojaosan poistamisen, joka on aivan käsittämätön päätös. Nimenomaan nythän siis heikennätte osa-aikaisen työn kannustavuutta.

Eli voitteko kertoa, miksi näiden esimerkkien valossa vaikuttaa siltä, että teille leikkaaminen on tärkeämpää kuin työllisyyden parantaminen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkynen, olkaa hyvä.

15.31 **Matias Mäkynen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan ensimmäisenä kysyä ministeri Rydmanilta kysymyksen, jonka vuosi sitten esitin edeltäjällemme. Se on viime päivien tapahtumien myötä entistä ajankohtaisempi jälleen. Gasum tuo edelleen venäläistä kaasua sekä Suomeen että Ruotsiin. Onko aikeissa kieltää kaasuntuonti Suomeen ja sillä tavalla päästää Gasum näistä velvoitteistaan irti?

Sitten ministeri Satoselle: Näissä teidän työelämäuudistuksissanne ja työttömyysturvauudistuksessanne näkyy ensinnäkin hyvin kyyninen ja negatiivinen ihmiskuva: se, että työttömät ovat työtä vältteleviä, ovat siellä kannustinongelmien takia, vaikka kysymys on oikeasti siitä, mihin edustaja Lauri Lyly jo aiemmin viittasi, sairaudesta, koulutuksesta, asumisesta ja niin edelleen. Toisaalta ymmärtämättömyys tai haluttomuus tehdä yhteistyötä työmarkkinoilla näkyy, oli muun muassa edustajan aikaisemmassa puheenvuorossa, työehtosopimusten poistamisessa. Oletteko huomioineet, että nämä työttömyysturvaleikkaukset ajavat ihmisiä toimeentulotuella ja sen kautta heikentävät jopa niitä taloudellisia kannustimia, [Puhemies koputtaa] joilla nyt perustelette näitä uudistuksia?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

15.33 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hyvin ikävää, että tämä hallitus on valinnut linjakseen työntekijöiden kurittamisen. Työttömyysturvaa leikataan ja tehdään lukuisia muutoksia, jotka heikentävät palkansaajan asemaa, tulee potkukakia, tulee sairaussakkoa, lakko-oikeuden rajoittamista, kaikkea tätä. Meidän mieles-tämme päinvastoin pitäisi vahvistaa palkansaajan, työntekijöiden, asemaa.

Ja viime pääloukassa ministeri Meri lupasi tutustua aloitteeseemme tästä järjestökan-teesta. Eli, ministeri Satonen, te varmasti myös samalla lailla lupaatte tähän tutustua, tä-män lukea, ja viedä asiaa sitten toivottavasti myös eteenpäin, koska tämä olisi hyvin tärkeä asia.

Varsinaisesti, puhemies, halusin esittää kysymyksen ministeri Rydmanille, koska myös minä olen erittäin huolissani tästä av-alan tuotantokannustimen puuttumisesta budjetista. Nimittäin tämä on sellainen, että yksi euro tähän kannustimeen tuo 1,4 euroa tuloja Suo-melle. Tämä tuo paljon työtä, kasvua, ja nimenomaan juuri sitä tähän aikaan tarvitaan. Eli aiotteko nyt palauttaa tämän tuotantokannustimen budjettiin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sirén, olkaa hyvä.

15.34 Saara-Sofia Sirén kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen lin-ja on työn linja. Hallitus on sitoutunut tavoitteisiin 100 000:sta työllisestä ja 6 miljardilla talouden tasapainottamisesta, ja hallitus esittää myös keinoja, joilla näihin tavoitteisiin päästään.

Tästä 6 miljardin tasapainottamistavoitteesta kolmasosa tulee näitten työllisyysvaiku-tusten kautta, ja siksi hallitus on tuomassa historiallisia työmarkkinauudistuksia, jotka tuo-vat meidän järjestelmämme samalle tasolle muiden Pohjoismaiden kanssa. Jos katsotaan pohjoismaista vertailua, niin me olemme huippua velkaantumisasteessa, mutta sitten taas muiden Pohjoismaiden perässä, mitä tulee työllisyyslukuihin. On selvää, että tämän tilan-teen täytyy muuttua. Se edellyttää meiltä reformeja. Kysyisin ministereiltä: miltä meidän näkymä näyttäisi, jos näitä uudistuksia ei saataisi tehtyä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

15.35 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on todella perustellut näitä työelämän heikennyksiä pohjoismaisella mallilla. Käydäänäs nyt muuta-ma asia tästä pohjoismaisesta mallista läpi.

Ministeri Satonen, työttömyysturvan korvausaste: Tanskassa 82 prosenttia, Ruotsissa 73—75, ja teidän työttömyysturvan heikennyksenne jälkeen Suomessa 46—50 prosenttia, [Vasemmalta: Ohhoh!] hiukan yli 50 prosenttia.

Omavastuupäivät: Ruotsiin verrattuna ne ovat Suomessa teidän heikennyksenne jäl-keen yli kolminkertaiset. [Vasemmalta: Ohhoh!]

Hallintoedustus: Työntekijämäärä, joka vaaditaan Suomessa, on kuusinkertainen Ruot-siin verrattuna, Tanskaan verrattuna nelinkertainen. [Vasemmalta: Ohhoh!]

Työriitojen sovittelu: Yhdessäkään muussa Pohjoismaassa ei rajata lailla lopputulosta, jota te olette nyt tuomassa.

Arvoisa työministeri, kun puhutaan pohjoismaisesta mallista, niin voisitteko te nyt tun-nustaa, että te olette poimimassa sieltä vain teille sopivia heikennyksiä ja vaikenette näistä kaikista muista? [Puhemies koputtaa] Se olisi reilua.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

15.36 Olga Oinas-Panuma kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pitkin Suomea on tällä hetkellä osaajapula. Työpaikkoja on auki, mutta pätevää työvoimaa on tosi vaikea saada. Työelämää pitää uudistaa, mutta järkevästi, ja minun nähdäkseni tämä aikuiskoulutustuen poisto ei ole järkevä uudistus. [Antti Lindtmanin välihuuto] Sen turvin on jo nyt moni lähihoitaja kouluttanut itsensä sairaanhoitajaksi, moni lastenhoitaja tai sosionomi on kouluttautunut lastentarhanopettajaksi, ja jo tässä vaiheessa yksi kolmasosa näistä aikuiskoulutustukirahoista on mennyt sosiaali- ja terveystieteiden työntekijöille ja sitten on saatu osaavaa työvoimaa. Ilman tätä mallia siihen ei olisi ollut varaa.

Minä kävin justin Tanskassa oppimassa työelämästä valiokunnan kanssa. Siellä painotettiin, että yksi tärkeimmistä asioista heidän työelämämallissaan on se, että ihmiset oppivat jatkuvasti uutta ja kykenevät täydennyskouluttautumaan.

Minun mielestäni on kummallinen marssimajärjestys, että lähdetään poistamaan aikuiskoulutustuki ja sitten katsellaan, että jos siihen tilalle saataisiin jotakin. Eikö olisi ollut järkevämpää ja alun perin uudistaa aikuiskoulutustukea niin, että se olisi kohdistunut semmoisille aloille, joille me tarvitaan osaavaa työvoimaa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Marttinen, olkaa hyvä.

15.37 Matias Marttinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä edustaja Lindtman kysyi hallituksen työllisyyspäätösten perään. Nyt tässä oikeastaan sanoisin edustaja Lindtmanille niin, että tämä hallitus on käynyt laajasti läpi niitä toimenpiteitä, millä muissa Pohjoismaissa on saatu aikaiseksi kestäväällä tavalla korkea pohjoismainen työllisyysaste. Totta kai on niin, että me rakennamme nyt omaa kokonaisuutta tänne Suomeen. Me rakennamme meille toimivia työmarkkinoita ja semmoista ympäristöä, missä suomalaiset yritykset pystyvät työllistämään jatkossa vielä enemmän suomalaisia kuin tällä hetkellä.

Herra puhemies! Nyt viime päivinä olen kuullut teiltä pelkästään pitkiä listoja kaikista niistä toimenpiteistä, mitkä teille eivät käy. Voi sanoa, edustaja Lindtman, että tuolla reseptillä Suomi ei nouse eivätkä työttömänä olevat suomalaiset saa töitä, joten kertokaa todella nyt vaikka ensimmäiset viisi toimenpidettä, miten siihen 100 000:een tai sitä kohti päästäisiin, jos kerran nämä meidän toimenpiteet eivät käy. [Vasemmalta: Ennätystyöllisyys!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

15.38 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen budjettiesitys on ollut täällä nyt luettavissa kansanedustajilla, jos nyt oikein laskin, onko niin, että viisi [Pia Viitanen: Viisi päivää] päivää, totta, ja nyt jo hallituksella on ikävä opposition vaihtoehtoa. Mutta kun luen tuota budjettiesitystä, niin ymmärrän.

Te olitte yli kaksi kuukautta Säätytalolla, ennätyspitkät hallitusneuvottelut, kolme kuukautta rakensitte tätä budjettia. En muista koko urani aikana, että se on koskaan näin myöhään eduskuntaan tuotu. Nyt se on ollut viisi päivää luettavana täällä, ja te kyselette jo, voisiko oppositio tuoda vaihtoehtoa. Kyllä me tuomme vaihtoehdon, olkaa huoleti. Saatte odottaa sitä ja voitte olla varmoja, että se on taatusti parempi ja oikeudenmukaisempi.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Mutta käydään läpi edelleen tätä pohjoismaista mallia, sitä kokonaisuutta. Työllisyyspalveluihin, työttömien palveluihin käytettävät rahat: Tanskassa 1,6 prosenttia bkt:stä, meillä puolet siitä. Tulkintaetuoikeus: Ruotsissa työntekijöillä, Tanskassa työnantajilla mutta neuvotteluveto. Ja aikuiskoulutustuki — arvoisa työministeri, [Puhemies koputtaa] osaatteko kertoa, onko teidän esityksen jälkeen Suomi ainoa maa, jossa ei ole aikuiskoulutustukea, [Puhemies koputtaa] jos tämä teidän esityksenne menee läpi ennen kuin olette muuta kehittäneet?

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Sammallahti, olkaa hyvä.

15.40 Tere Sammallahti kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Vastatakseni edustaja Lindtmanin näkemyksiin: Tämä pohjoismainen mallihan tyypillisesti koostuu kolmesta eri tekijästä — on työvoimapalvelut, ansiosidonnainen ja joustavuus — ja Suomessahan on nämä kaksi ensimmäistä, eli ne menoja lisäävät kohdat, mutta meillä ei ole sitä joustavuutta. Se, mitä Tanskassa tehtiin 90-luvulla, oli poistaa irtisanomissuoja ja työehtosopimusten yleissitovuus. No, se ei ole tässä meidän mallissamme, mutta yhdestä päästä kevennetään, koska ne palvelut, ne menoja lisäävät palvelut, meillä jo ovat. Me voidaan tietenkin aina puhua siitä, mikä taso Tanskassa on ja mikä taso Ruotsissa on näillä menoja lisäävillä elementeillä, mutta täytyy huomioda, että meidän budjettimme on 11,5 miljardia alijäämäinen, samalla kun esimerkiksi Tanskan velkasuhde alenee ja he ovat maksaneet kovaa vauhtia omia velkojaan pois. Meillä ei ole yksinkertaisesti varaa siihen, mitä te vaaditte.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

15.41 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä olisi moneenkin asiaan sanottavaa.

Voin ensinnäkin sanoa, että aina kun politiikka puuttuu työmarkkinoihin, niin tulee sutta ja sekunda, ja niin käy nytkin. Tässä on tilanne semmoinen, että nyt puututaan neuvottelutoimintaan, sellaiseen asiaan, jonka työmarkkinat hoitaisivat itse. Niitten pitäisi saada itse hoitaa ne pelisäännöt ja muut. Siihen ei pitäisi politiikan puuttua ja rakentaa niitä. Siellä pitää saada sopia palkoista ja työehdoista vapaasti, niin kuin muissakin Pohjoismaissa tehdään. Tämä on pohjoismaista mallia. Sitten siellä on myös rakennettu paljon luottamusta, jota meillä ei ole. Siellä on paljon satsattu osaamiseen ja kouluttamiseen. Niitä me kaipaamme täällä, ja täällä ollaan poistamassa niitä välineitä.

Täällä on Tanskan-mallista puhuttu. Siellä on 12 000 ihmistä työnvälitystoiminnassa, ja meillä on 4 000, se on kolmasosa siitä. Ruotsissa on vähän vastaavat luvut.

Kyllä me ollaan aika kaukana siitä oikeasta pohjoismaisesta mallista. Meillä on tämä kurituksen malli, ja työnantajille on otettu vain nämä rusinat pullasta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

15.42 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä täytyy todeta, että tämä hallitus on itse asiassa duunarin paras ystävä. [Vasemmalta: Ohhoh! — Naurua] Veronalennuksia on tulossa ensi vuodelle, ja niitä jatketaan läpi tämän hallituskauden. Jos luette hallitusohjelman, niin löydätte sen sieltä. Tämän lisäksi vaikutusarvioissa todetaan,

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

että hallituksen työelämäuudistuksilla ja sosiaaliturvauudistuksilla ensi vuodelle tulee jo 65 000 työpaikkaa, pitkällä aikavälillä, [Välihuutoja vasemmalta] eli siitähän se duunari kiittää, kun hänellä on töitä. Se on kaikista keskeisin asia.

Mitä tulee tähän luottamukseen, niin huomauttaisin sosiaalidemokraatteja sekä vasemmistoliittoa ja teidän jatkettanne ay-liikettä siitä, että te puhutte väärää totuutta tästä hallitusohjelmasta. Te käytätte ensinnäkin termejä ”sairaussakko” ja ”potkulaki”. [Pia Viitanen: Kyllä!] Ensinnäkin, ei ole tulossa mitään ”sairaussakkoa”. Tämä ensimmäisen päivän sairausloma ja sen palkattomuus on työehtosopimuksessa neuvoteltava kysymys. Eli jos se on palkallinen, niin se on työehtosopimuksessa jatkossakin palkallinen. [Välihuutoja vasemmalta] Toisekseen tähän ”potkulakiin”: Eivät työnantajat ole työntekijöitä potkimassa. Jokainen työnantaja haluaa pitää hyvistä työntekijästä kiinni. Eikö tämän voi ministeri varmistaa, että asia on näin, että jatkossakin edellytetään [Puhemies koputtaa] asiallista syytä irtisanomiselle? [Pia Viitanen: Jos näin on, miksi tarvitaan potkulakia?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Rantanen, Piritta, olkaa hyvä.

15.43 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Tutkitusti ne maat, jotka pystyvät yhdistämään työmarkkinoiden joustavuuden sekä työntekijöiden oikeuksien suojelun ja osavat varautua yllättäviin tilanteisiin, pärjäävät. Niillä mailla, joilla on koulutettua väkeä, on erityisen suuri merkitys siinä, että siihen koulutettuun väkeen panostetaan heikossa taloustilanteessa, jotta kun talous lähtee nousemaan, niin meillä on se työväki siellä valmiina.

Isona ongelmana meillä Suomessa on aidosti työntekijöitten liikkuvuus. Tällä hallitusohjelmalla halutaan koulutukseen panostaa lakkauttamalla aikuiskoulutustuki ja vähentämällä työmatkatukea.

Puhutaan paljon työntekijöitten kannustamista. Onko niin, että lopettamalla sosiaaliturva työttömiltä, meillä olisi vain ryysyistä ruusuihin siirtyneitä suomalaisia, vai onko kuitenkin niin, että tämä uudistus voi olla osalle ihmisiä erittäin kivulias?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja lohi, olkaa hyvä.

15.44 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin muistuttaa, että ei hallitus luo yhtään työpaikkaa. Ne työpaikat luovat suomalaiset yritykset ja työnantajat. Siksi on aivan olennaista, että politiikalla luodaan luottamuksen ilmapiiri työpaikoille, mutta laajemminkin yhteiskuntaan, että luotetaan tulevaisuuteen, uskalletaan investoida ja työllistää. Se luottamuksen ilmapiiri syntyy myös siitä, että tehdään semmoisia työmarkkinauudistuksia, että yrittäjät uskaltavat työllistää nykyistä paremmin.

Nämä työllistymisen esteet eivät ole ihan niin mustavalkoisia. Minusta täällä edustaja Lyly kuvasi ihan hyvin sitä toista puolta, että on paljon varmasti semmoisia, joissa on terveyteen liittyviä kysymyksiä ja niin edelleen, mutta sitten tulee paljon viestejä yrittäjiltä, että sosiaaliturva koetaan niin anteliaaksi, ettei se kannusta lähteä töihin, ja sen takia meidän täytyy uudistaa tätä yhteiskuntaa. Mutta toivoisin, arvoisa työministeri, että tämä edustaja Oinas-Panuman erinomainen puheenvuoro siitä, että katsottaisiin vähän uudelleen nyt tätä aikuiskoulutustukea, joka jatkaa työuria, että olisiko järkevää ehkä vähän säätää [Puhemies koputtaa] niitä ehtoja, mutta säilyttää se?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Strand.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

15.46 Joakim Strand r (vastauspuheenvuoro): Tack, ärade talman! Vi pratade här tidigare med bland annat minister Adlercreutz om kampen om investeringar i Europa och vi konstaterade att USA:s Inflation Reduction Act på sätt och vis till och med är mindre farlig än de europeiska stora statsstöden från Tyskland och Frankrike, eftersom man ofta betjänar den amerikanska marknaden i USA medan vi tävlar mot andra européer.

Hallitusohjelmassa on hyviä kirjauksia teollisuuspolitiikkaan liittyen, muun muassa tämä niin sanottu investointinyrkki, jossa siis tarkoituksena on, että ministeriörajat ylittäen voidaan antaa investoinnista signaali, että hei, Suomeen nyt vaan. Yleensä, jos vaikka joku tietty tehdasinvestointi vaatii jonkun pienen teollisuusraidepätjän, niin tämän päivän Suomessa valitettavasti ensin mennään vaikka LVM:ään, joka lähettää sinut Traficomiin, sieltä mennään Väylävirastoon ja sitten mennään vähän TEMin kautta. Sitten kysytään VM:ltä, että onko rahaa, ja sitten vasta alkavat yvat ja muut, kun se investoija on nyt mennyt elyihin ja aveihin ja kuntiin saakka ja nekin ovat mukana. Tärkeää investoijan näkökulmasta on se signaali, ja se vaatii sellaisen korkeamman tason investointinyrkkiiä, ja sen voi kytkeä myös tki-politiikkaan, miten investointi tuo myös uutta yksityistä tki-rahaa. Miten tämä on lähtenyt käyntiin nyt?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

15.47 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Rinteen—Marinin hallituksen aikana työllisyys kasvoi. Edellisen hallituksen politiikka kannusti ihmisiä työntekoon muun muassa korottamalla työttömyysturvan suojaosaa. Ja se koettiin hyväksi, ja se myöskin todettiin hyväksi, aivan niin kuin täällä edustajat Kemppi ja Mikkonen totesivat.

Nyt nämä työllisyysnäköymät ovat heikot, ja teillä näyttää olevan nyt täysin toisenlaiset keinot työllisyyden hoidossa: keppiä ja vielä vähän lisää keppiä. Kaikki nämä niin sanotut työllisyystoimet ovat jonkinlaisia sosiaaliturvan heikennyksiä. Ja yleisen asumistuen romuttaminen ei edes hallituksen oman esityksen mukaan lisää työllisyyttä, vaan monien kohdalla se jopa heikentää työnteon taloudellisia kannusteita. Uskotteko te, arvoisa ministeri Satonen, että tämä keppi toimii? Tämä hallitus tulee tekemään mittavia heikennyksiä työelämään, ja ensi töiksenne te tulette rajoittamaan lakko-oikeutta. Sen jälkeen te voitte kaikessa rauhassa heikentää työntekijöiden oikeuksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Marttila, olkaa hyvä.

15.48 Helena Marttila sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä kun nyt keskustellaan siitä, kuinka hallitus ideologisesti kannustaa erityisesti osa-aikatyöntekijöitä työhön, niin kuten työministeri täällä totesi, työttömiä taitaa tällä hetkellä olla yli 200 000, osa-aikatyössä 400 000, ja viimeksi, kun katsoin avoimia työpaikkoja, kokoaikaisia työpaikkoja oli molin sivuilla 17 000. Haluaisinkin kysynyt ministeriltä: mikä on viestinne erityisesti näille matalapalkka-alalla työskenteleville? Lapsiperheköyhyyden ominaispiirre on se, että aikuinen perheessä on jo työssä mutta tulot eivät riitä asumiseen. Asumistuen saajista joka viides saa pääasiallisesti tulonsa palkasta, ja kaupungeissa ongelma on oletettavasti vielä tätäkin mittavampi. Kysyn: Mikä on viestinne näille ihmisille? Onko se se,

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

että hankkikaa toinen työ, kuten maailmalla tiedetään? Ja miten silloin työtä riittää kaikille?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lundén, olkaa hyvä.

15.49 Mikko Lundén ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Työ ja yrittäminen ovat tämän maan kulmakiviä, ja ne luovat Suomeen hyvinvointia. Viimeiset vuodet ovat olleet haastavia yrittäjille. Olemme saaneet lukea liian monista yrityksistä, jotka ovat joutuneet laittamaan lapun luukulle.

Tämä hallitus tekee politiikkaa, jolla luodaan työtä Suomeen ja helpotetaan työntekijöiden palkkaamista. Hallituksen tavoitteena on nostaa työllisten määrä sadallatuhannella työllisellä vaalikauden loppuun mennessä. Tämä on mahdollista saavuttaa, kunhan teemme toimia sen eteen. Hallituksen tavoitteena on muun muassa helpottaa ihmisten työllistymistä, lisätä paikallista sopimista ja purkaa erilaisia kannustinloukkuja, jotta työn tekeminen olisi aina kannattavampaa kuin kotiin jääminen. Lisäksi kansainvälistä rekrytointia kehitetään, ja työperusteisessa maahanmuutossa painopisteenä on korkeakoulutetut työntekijät.

Työllisyyden ja yrittäjyyden määrärahoiksi ehdotetaan 994 miljoonaa euroa, mikä on 9 000 000 euroa enemmän kuin vuoden 23 varsinaisessa talousarviossa. Hallituksen sopeutusohjelma ja työnteon kannustimien parantaminen ovat välttämättömiä Suomen suunnan kääntämiseksi. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Werning, olkaa hyvä.

15.50 Paula Werning sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme hyvin perillä siitä, että meillä Suomessa vallitsee monilla aloilla työvoimapula. Väestömme ikääntyy, eikä työvoimapulasta selvitä ilman työperäistä maahanmuuttoa. Tämän ovat todenneet myös yrittäjät ja esimerkiksi hyvinvointialueet. Tarvitsemme kiireesti työntekijöitä, niin korkeasti koulutettuja erikoisasiantuntijoita kuin ammattiosajia eri sektoreille. Ikävä kyllä hallitus horjuttaa toimillaan kansainvälisten osaajien mielenkiintoa Suomea kohtaan, eikä mielenkiintoa lisää se, että hallitus kaavailee kolmen kuukauden jälkeen työttömäksi jääneen maahanmuuttajan maasta potkimista, ellei hän löydä uutta työpaikkaa. Tämä on mielestäni epäinhimillistä ja kohtuutonta.

Kysyisin ministeri Satoselta: oletteko kanssani samaa mieltä siitä, että maahanmuutolla voidaan pitää työllisyys kasvussa ja maahanmuutto voi lisätä hallituksen työllistymistavoitteita?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

15.51 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Marinin hallituksen aikana työllisyys vahvistui lähihistorian korkeimmalle tasolle ja työttömyysturvamenot kääntyivät laskuun ilman sosiaaliturvaleikkauksia. Tämä osoittaa sen, että tosielämässä työllisyyskehitys ei määrity sosiaaliturvaleikkausten kautta. Haluaisin kysyä, mikä työn linja se sellainen linja on, jossa toimeentulotuen tarve kasvaa rajusti. Se on todettu pahimmaksi kannustinloukuksi sosiaaliturvajärjestelmässämme.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Arvoisa puhemies! Hallitus ei ainoastaan leikkaa työttömiltä vaan myös pienipalkkaisilta työssäkäyviltä suojaosien poiston ja asumistukileikkausten kautta. Kuitenkin yhä useampi työnantaja tarjoaa osa-aikatyötä. Esimerkiksi palvelualoilla osa-aikatyö on normi.

Arvoisa puhemies! Kysyisin elinkeinoministeri Rydmanilta: miten te ajattelette leikkausten vaikuttavan palvelusektorin osa-aikatyövoiman saantiin, ja aiotteko symmetrisesti lainsäädännöllä velvoittaa työnantajat tarjoamaan kokoaikatyötä osa-aikatyön sijaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

15.53 Jorma Piisinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Usein kun puhutaan huipputyöllisyydestä viime hallituksen kaudelta, unohdetaan kertoa se, että suuri osa noista työpaikoista luotiin julkiselle sektorille. [Antti Lindtman: Höpö höpö!] Tämä sektori panostaa siihen, että saadaan aikaan avoimen sektorin työpaikkoja, ja se on se, millä saadaan kerrytettyä verorahaa. Myöskin se on unohtunut kertoa, että työlliseksi laskettiin se, jos ihminen teki vaikka tunnin töitä viikossa. [Seppo Eskelinen: Jos ei ole enempää tarjolla!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

15.53 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos nyt joku palkansaaja tätä keskustelua ja näitä hallituksen puheenvuoroja kuuntelee, niin kyllä hän saattaa hieman ihmeissään olla, että vaikka kuinka me teitä kuritamme, niin me kyllä teistä välitämme. [Naurua] En usko, että tämä viesti ainakaan tuolla tämän salin ulkopuolella läpi menee, mutta totta kai hallitus saa näin yrittää.

Arvoisa puhemies! Todella kun katsoo tämän pääluokan budjettiesitystä, niin kyllähän täältä kaksi asiaa nousee ylitse muiden. Ensimmäinen on se, että todella nostokurjesta on tämän hallituskauden aikana tulossa uhanalainen laji. Niitä panostuksia, joita tässä ja nyt tarvittaisiin alan vaikean tilanteen ratkaisemiseksi, ei ole näköpiirissä. Ja toisekseen sitten heille, jotka mahdollisesti alalta joutuvat kokemaan työttömyyden, hallitus toteaa, että sen me ainakin teemme, että me vielä teidän ansioturvaammekin heikennämme.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Pauli, olkaa hyvä.

15.54 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Muutamassa puheenvuorossa aivan aiheellisesti on otettu harmaa talous esille. Harmaa talous aiheuttaa yhteiskunnalle verotulojen menetyksiä, ja se vaikeuttaa monella tapaa rehellisten yrittäjien toimintaa. Nyt haluan kysyä elinkeinoministeri Rydmanilta, onko tulkintani oikea: Kun harmaasta taloudesta ja sen torjunnasta puhutaan, niin onko kysymys viranomaisten tekemästä yhteistyöstä? Ja onko tulkintani oikea, että kun poliisin määrärahoja lisätään 10 prosentilla ja poliisien määrää lisätään 500:lla, niin sillä on merkitystä myös harmaan talouden torjuntaan niin, että itse asiassa harmaan talouden torjunnan keinot ja mahdollisuudet paranevat tällä vaalikaudella?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Razmyar, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

15.55 Nasima Razmyar sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on pärjännyt koulutuksella ja osaamisella. Se, mitä hallitus on nyt tekemässä: Te olette tosiaankin lakkauttamassa aikuiskoulutustuen, joka on ollut valtavan merkittävä erityisesti niillä aloilla, joilla meillä tällä hetkellä on myös valtava työvoimapula. Sen lisäksi olette vaikeuttamassa työperäistä maahanmuuttoa, mikä on täysin käsittämätöntä tilanteessa, jossa me erityisesti tulemme tarvitsemaan tulevana vuosina entistä enemmän ja näistä osajista olemme kilpailemassa monen, monen muun eurooppalaisen maan kanssa.

Miksi näin olette tekemässä, kun sen sijaan nimenomaan tähän työperäiseen maahanmuuttoon pitäisi erityisesti panostaa juuri työvoimapulan takia? Tämä kolmen kuukauden sääntöhän on täysin käsittämätön, ministeri Satonen. On selvää, että ette ole sitä nyt näköjään perumassa. Mutta toivon todella, että tässä lainvalmistelussa kuulette niitä ihmisiä, jotka ovat työn perässä muuttaneet Suomeen, ja niitä yrityksiä, jotka pitävät tätä täysin mahdottomana. [Puhemies koputtaa] Oletteko valmiita sitä kautta muuttamaan tätä käsittämätöntä lakia?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.57 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämän päivän kuuma uutinen on tietenkin Balticconnectorin vauriot, joiden syntyperää selvitetään parhaillaan. Energiateollisuuden toimitusjohtaja Jukka Leskelä on juuri kommentoinut, että olemme yhtä häiriötä lähempänä isoja häiriöitä.

Nyt olemme tilanteessa, kun olemme tätä turvetta vihanneet koko elämämme ajan täällä ja se tunne on mennyt melkein teologiselle tasolle. [Naurua] Arvoisa energia-asioista vastaava, huoltovarmuusasioista vastaava ministeri, tällä hetkellä olemme tilanteessa, että meillä ei ole kerta kaikkiaan enää huoltovarmuutta ollenkaan. Se, että me poltamme 7—8 miljoonaa mottia puuta, tarkoittaa, arvoisa ministeri... Tämä koskee kaikkia edustajia ja varsinkin ministeriä: kuka teistä kestää sen tilanteen, kun metsäteollisuus lähiaikoina, pahoin pelkään, tulee ilmoittamaan, että tehtaita pannaan kiinni? Meillä on varaa polttaa noin puolentoista miljardin arvosta puuta heti taivaan tuuliin, pienentää vientituloja, saattaa samalla energiantuotanto alas. Turpeella tuotetun energian, sähkön arvo, teho kovalla pakkasella voi olla yli 3 000 megaa. Miten te tähän reagoitte?

Olemme täysin tuuliajolla, [Puhemies koputtaa] ja venäläinen tietää tämän, jos se on aiheuttanut tämän Balticconnectorin. Se iskee silloin, kun me olemme kipeimmillämme. [Tuomas Kettunen: Miksi hallitus ajaa turvetuotantoa alas? — Perussuomalaisen ryhmästä: Noh noh, keskusta!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, Oras, olkaa hyvä.

15.58 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Tämä edustaja Hoskonen virittelemä keskustelu on varmaan sopiva käydä sitten, kun ministeri Mykkänen on täällä seuranamme.

On ollut aika ilmeistä ensimmäisestä päivästä alkaen, että hallitus käyttää tätä pohjoismaista mallia hyvin valikoivasti ja tarkoitushakuisesti, niin kuin muun muassa edustaja Lindtmanin puheenvuorosta kävi ilmi. Yksi tapa, jolla tämä valikoivuus ja tarkoitushakuisuus näkyy, on se, että hallitus vaikeuttaa osa-aikaisen työn vastaanottamista poistamalla sosiaaliturvasta suojaosat, niin kuin täällä on todettu, vaikka Suomessa on ollut pitkään

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Pohjoismaiden alhaisin osa-aikaisen työn osuus. Eli jos tavoittelisimme todella pohjoismaista mallia, silloinhan meidän pitäisi lisätä osa-aikaisen työn osuutta ja helpottaa ihmisten mahdollisuutta ottaa vastaan myös osa-aikaista työtä. Te puhutte työn linjasta. Eikö ole kuitenkin aina parempi, että ihminen ottaa vastaan vaikka edes sitä osa-aikaista työtä, jos ei pysty muuta tekemään tai muuta ei ole tarjolla, kuin että hän jää kokonaan työttömäksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

15.59 Sara Seppänen ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Onhan meillä erikoinen ongelma, kun kuuntelee tätä salin vasenta laitaa. Työttömiä ei saa kannustaa töihin, koska työpaikkoja ei ole, mutta samaan aikaan tarvitaan työperäistä maahanmuuttoa ja on työvoimapula. Tämä on hämmästyttävää. Miten tällaiseen ongelmaan voidaan saada ratkaisu?

Mutta itse asiaan. Tämä hallitus on valinnut työn linjan, ja 100 000 uutta työpaikkaa on varmasti yhteinen tavoite meille kaikille. Vierailin tuossa viikko sitten naisyrittäjien liittokokouksessa, ja siellä erityisesti kiiteltiin tämän hallituksen työelämäuudistuksia ja paikallisen sopimisen mahdollisuuksien lisäämistä myös pienille yrittäjille. Ja lisäksi tämä kirjaus tästä takaisinottovelvoitteesta, mikä poistetaan, on juuri sellainen keino, millä lisätään näitä työpaikkoja. Eikö niin, arvoisa ministeri Rydman, että meillä on pohjoismaisittain verrattuna hyvin jäykät työmarkkinat ja näillä [Puhemies koputtaa] työelämäuudistuksilla nimenomaan pyritään nyt lisäämään työpaikkojen [Puhemies koputtaa] määrää sinne yksityiselle sektorille?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Minuutti on aikaraja tässä keskustelussa.

Itse asiassa me olemme nyt puolessa välissä tätä keskustelua, joten voisi olla kohtuullista ottaa ministereiden vastaukset, ja sen jälkeen jatkamme debattia. Toivon, että olette tiiviitä ja suunnilleen kolmeen minuuttiin tiivistäisitte. Otetaan sitten vielä loppuun viiden minuutin loppupuheenvuorot, niin niissä voi vastata niihin, mitä jää vastaamatta, ja varmaan siitä huolimatta osa jää vastaamatta, koska meillä on niin paljon kysyjä. — Ministeri Satonen.

16.01 Työministeri Arto Satonen: Arvoisa puhemies! Kysymyksiä oli kiitettävästi, ja tosiaan ei varmaan tässä ajassa onnistu, mutta vastaan kaikkiin niihin, mihin ehdin.

Ensimmäisenä se, että onko tämä pohjoismainen malli. Ei ole kaikilta osiltaan. Tässä ei esimerkiksi ole yleissitovuudesta luopumista, [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] mikä on Pohjoismaissa aivan tavanomaista, eikä tässä ole sitä, että ensimmäinen sairauslomapäivä olisi väistämättä omavastuulla, vaan siitä voidaan TESillä sopia, toisin kuin Ruotsissa ja niin poispäin. Mutta eniten ihmettelen tässä sitä, että vasemmisto-oppositio ei selvästikään usko valtiovarainministeriön virkamiesten arvioon siitä, että tämä työllisyysuudistus tulee tuottamaan 41 000 työpaikkaa. Sitä aidosti ihmettelen, jos näin on, ja näin olen kuullut olevan.

No sitten tämä aikuiskoulutustuki: Tästä on tutkimusdataa vaikka kuinka paljon. Suurin osa sen käyttäjistä on jo valmiiksi korkeakoulututkinnon suorittaneita, [Antti Lindtman: Hoitajat!] ja heidän työmarkkina-asemansa ja toimeentulonsa ei parane merkittävästi tämän aikuiskoulutustuen ansiosta. [Antti Lindtman: Opettajat!] Mutta on totta, että siellä on tärkeitä osia, ja sen takia on perustettu työryhmä, joka tuo aikanaan ne ratkaisut, joilla var-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

mistetaan esimerkiksi tällaisia lähihoitajasta sairaanhoitajaksi- tai opettajasta erityisopettajaksi -tyyppisiä koulutuksia. [Antti Lindtman: Ensiksi lakkautatte!] Eli niitä viedään eteenpäin.

Paikallinen sopiminen: Se työryhmä valmistuu tammikuun lopussa. Se on erittäin tärkeä asia myös työllistymisen näkökulmasta, kuten nämä kyselytutkimukset, mitä esimerkiksi Keskuskauppakamari ja Suomen Yrittäjät ovat tehneet, osoittavat.

Harmaa talous, josta täällä kysyttiin: Siitä on jo työryhmä käynnissä, ja hallitusohjelmassa on erittäin hyvät kirjaukset siitä, miten esimerkiksi työperäisen maahanmuuton väärinkäytöksiin puututaan harmaassa taloudessa. Siellä puhutaan muun muassa törkeästä kiskonnasta, ja siellä puututaan näihin kynnysrahoihin, puututaan siihen, että perinteistä palkkatyypistä työtä ei voi muuttaa kevytyrittäjän työksi ja tällaiseksi. Sitten tietysti tämä TE-palveluiden kehittäminen, minkä jo mainitsin, on iso osa tätä asiaa.

No sitten suojaosaan tulen vielä lopuksi, jos aika antaa myöden, mutta ensin tästä Marinin hallituksen työllisyysasteen nostosta.

Se on totta, että työllisyysaste nousi Rinteen—Marinin hallituksen aikana, niin kuin se nousi Sipilän hallituksenkin aikana, mutta jos katsotaan viimeisen kahden vuoden tilastoja, niin tehtyjen työtuntien määrä ei ole noussut lainkaan. [Oikealta: Päinvastoin!] Sitä työtä, jonka sata suomalaista teki ennen koronaa, tekee tänä päivänä 107 suomalaista, ja voitte kuvitella, mikä on se vaikutus julkiseen talouteen, kun osa-aikatyön määrä on näin paljon kasvanut ja työaika on lyhentynyt näin paljon. Eli sen takia meidän on kannustettava siihen kokoaikaiseen työhön. — Jatkan siitä seuraavassa puheenvuorossa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Rydman, kolme minuuttia.

16.04 Elinkeinoministeri Wille Rydman: Arvoisa rouva puhemies! Useammassakin puheenvuorossa nousi esille tämä av-tuki. Se valitettavasti ei nyt sisälly tähän budjettiesitykseen, mutta teemme työ- ja elinkeinoministeriössä parhaamme sen suhteen, että löytäisimme vielä jonkin sellaisen tavan, jolla tälle tuelle saataisiin jatkoa. Sitä siis selvitetään tällä hetkellä. Toivottavasti, kun budjetista eduskunnassa keskustelua käydään, täälläkin pohditaan, millä tavoin mahdollisesti asiassa vielä voitaisiin alaa vastaan tulla, koska se on kuitenkin osoittautunut varsin tehokkaaksi ja hyväksi tukimuodoksi.

Edustaja Oras Tynkkynen nosti esille ilmastorahastoasian. Tässähän on kyse siitä, että meillä on lukuisia valtion erityistehtäväyhtiöitä ja millä tavoin saamme parasta mahdollista vaikuttavuutta aikaan niillä resursseilla, mitä meillä on. Ilmastorahastolla on ollut oma erityinen tehtävänsä nimenomaisesti pyrkiessään tällaisiin tiettyihin puhtaan siirtymän investointeihin, mutta loppujen lopuksi on hirvittävän vaikeaa enää erottaa tätä puhtaan siirtymän investointien maailmaa erilleen siitä muusta maailmasta, jossa eletään. Itse asiassa tämäntyyppisiä investointipäätöksiä ja niihin liittyviä tukia tarvitaan monelta muultakin taholta. Nyt on kysymys siitä, että rakennetaan semmoinen teollisuuspolitiikan väline, jolla pyritään saamaan mahdollisimman hyvin vaikuttavuutta yhtä hyvin näissä vihreän siirtymän — jos sitä termiä halutaan käyttää — asioissa kuin sitten kaikessa muussakin teollisuuspolitiikassa, jota joudutaan tekemään.

Den här frågeställningen har också en ganska stark anknytning med den fråga som ledamot Andersson lyfte fram, nämligen den industripolitiska strategin som regeringen kommer att skissa under kommande månader. Ledamot Andersson frågade alltså om tidtabellen. Själv-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

va arbetsgruppen kommer att utnämnas inom kort och strategin kommer att skrivas under nästa år. I arbetsgruppen kommer flera olika industribranscher att vara närvarande och delaktiga så att vi får den rätta lägesbilden av den omgivning som vi agerar i.

Det har förstås mycket att göra med den situationen att nu betalar man i Europeiska unionen ganska stora statliga stöd till olika företag, och enligt vår bild eller uppfattning är det ju viktigt att vi också förbereder oss även för den möjligheten att den här omgivningen kommer att fortsätta. Vi måste vara en så lockande omgivning som bara möjligt så att vi får investeringar hit till Finland i stället för att de går någon annanstans.

Muutamia muita kysymyksiä, jotka nousivat tässä keskustelussa esille. Tutkimus- ja innovaationeuvosto tulee, kuten edustaja Puisto totesi, näyttämään merkittävää roolia tässä kentässä. Siinä meidän on löydettävä hyvä balanssi sen välillä, millä tavoin yhtäältä ohjaamme strategisesti mutta jätämme kuitenkin myöskin tilaa sille, että poliitikot eivät määritä sitä, mitä tulevaisuudessa on syytä tehdä.

Energia-asioista sen verran, että niistä vastaa ministeri Mykkänen, mutta totta kai huoltovarmuusasiat ovat itselläni. Tällä hetkellä hallitushan itse asiassa nimenomaisesti on turvannut turpeen asemaa eri tavoin kuin mitä edellinen hallitus teki. Tällä hetkellä energijärjestelmän tila sinänsä on vakaa huolimatta tästä hyvin hälyttävästä Balticconnector-putken tilanteesta.

Enempiin kysymyksiin ei nyt sitten varmaan ollut aikaa, kun nytkin meni ajan ylitse, mutta jatketaan keskustelua sitten seuraavassa puheenvuorossa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministereille. — Sitten jatketaan debattia. — Edustaja Skinnari.

16.08 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministereille vastauksista. Jäin miettimään tätä pohjoismaista mallia, kun kuuntelin tässä kollegoita salin eri laidoilta. Kyllä tämä aika itäeurooppalaiselta mallilta kuulostaa näin pohjoismaisena sosiaalidemokraattina. [Naurua]

Ministeri Rydman, te puhutte hienosti teollisuudesta ja teollisuusstrategiasta, mutta me elämme nyt nollakasvun Euroopassa. Minne te ajattelitte näitä teollisuuden tuotteita myydä tai markkinoida, kun te vasta nyt suunnittelette ensi vuodelle strategiaa? Meillä on teollisuuden hätätila tällä hetkellä. Meidän satamissa volyymit, määrät, putoavat kymmeniä prosentteja, ja meillä on kohta massatyöttömyys, ei vain rakennusallalla. Nyt ei tehdä strategioita. Katsokaa nyt Ruotsista tässä mallia. Siellä implementoidaan. Det är bara implementering i Sverige.

Sitten, ministeri Satonen, hienoa, että puolustatte yrittäjyyttä, mutta kysymys yrittäjiltä teille: miksi te leikkaatte ely-keskusten hankintaneuvontatuen? Sitä yrittäjät kysyvät teiltä ja minulta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkonen.

16.09 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin tästä huoltovarmuudesta aidosti olen huolissani. Ihan oikeasti meillä on tilanne, hyvät edustajakollegat ja varsinkin arvoisat ministerit, kunnioittamani ministerit, että meillä ollaan ajamassa metsäteollisuutta alas. Kyllä ihmettelen hieman tuota salin vasenta laitaa, kun on

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

vain Ilmastorahasto ja ilmastonmuutos. Jos me haluamme ilmastoa hoitaa, niin meidän pitää hoitaa metsiä.

Tämä teidän mallinne... Meillä maaseutukunnissa ei ole kohta mitään vaihtoehtoa lämmittää mitään. Meillä ei ole, arvoisat edustajakollegat, sitä vaihtoehtoa, että toisimme Italiasta vaikka jätettä jonnekin Ilomantsiin. Ei käy. Ja te varmaan estäisitte sen sillä perusteella, kun se pilaa ilmaa. Eikö se sitä sitten Helsingissä tee? Onhan tämä ihan käsittämätöntä itsepetosta, millä te ihmisiä johdatte täältä.

Ja mitä tulee markkinoihin, arvoisat ministerit, myös kunnioittamani edustaja Skinnari, niin ei eduskunnan tarvitse markkinoille mennä tavaroita myymään, kyllä Suomen firmat osaavat sen. Siellä ei tarvita meikäläisiä yhtään. Minä tiedän, sillä velipoikani oli pitkään vientiteollisuuden palveluksessa ja osasi sen homman, tosin nyt on jo eläkkeellä. Parempi on, kun poliitikot eivät sinne mene, siitä ei tule kuin sutta ja sekundaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strand.

16.10 Joakim Strand r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Läntisen Suomen kauppakamarit tekivät tuossa yhdessä selvityksen, jossa päätyivät lukuun 140 miljardia — silloin tiedossa olevat potentiaaliset investoinnit — ja niitä tulee muuallekin Suomeen. Ja jotenkin tiedämme myös, että on näitten lisäksi useita isoja investointihankkeita. Kaikki eivät mene maaliin, mutta näistä on pakko pyrkiä saamaan edes kolmasosa maaliin, ja sekin on ennätysluku. Jos ja kun se saadaan, niin onhan hallituksella valmiutta hyvin ripeästi myös tavallaan antaa se signaali. Ja se on tässä hyvin kartalla, joko investointinyrkkimuodossa ja -moodissa tai muutoin. Vaikka emme pysty kilpailemaan isoilla valtion tuilla, niin kyllä meidän on pakko kuitenkin pystyä kilpailemaan sellaisella paletilla, nopealla luvituksella, koko sillä ekosysteemillä, tki-politiikalla ylipäätään, myös pienillä tuilla — välillä silläkin on merkitystä näille investoijille — niin että onhan meillä sitä valmiutta. Kun itse pelkään, että tämä ikkuna on nyt kahdesta kolmeen vuoteen auki, ja silloin nämä investoinnit ovat muutoin jossain muualla, niin voitteko tätä, elinkeinoministeri, hieman kommentoida?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pekonen.

16.11 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä nousi keskustelun alkupuolella esiin myöskin osatyökykyiset, mutta täytyy todeta, että ei tältä hallitukselta kyllä löydy ymmärrystä heitäkään kohtaan, saati vammaisia henkilöitä. Te olette nyt leikkaamassa vammaisia ja osatyökykyisiä työllistävän Työkanava Oy:n valtionavustuksesta puolet pois. Se ei ole merkittävä summa, mutta se heikentää kyllä nyt erittäin rajusti Ruotsin-mallin mukaista tapaa tarjota oikeaa työsuhteista työtä myöskin vammaisille henkilöille. Ja tässä on taas yksi heikennys Pohjoismaihin verraten, kuten tässä on jo useampia esitetty.

Arvoisa puhemies! En malta olla kysymättä, kun tämä hallitus on ensi töikseen myös lykännyt vammaispalvelulakia ja linjannut siihen kohdistuvia heikennyksiä, että eikö löydy muita ryhmiä, jotka voisivat ottaa nyt näitä sopeutuksen iskuja vastaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Marttinen.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

16.13 Matias Marttinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Palaan vielä siihen aikaisempaan keskusteluun, mitä kävimme SDP:n kollegoiden kanssa.

Edustaja Lindtman on poistunut, mutta totean hänelle vielä sen, että taitaa olla kuitenkin niin, että jos keskeinen, siis voi sanoa pääoppositiipuolue ampuu tässä salissa yksitellen käytännössä jokaisen hallituksen esittämän työllisyysuudistuksen alas, niin on varsin kohtuullista myös olettaa, että puolueella on myös joitain omia näkemyksiä siitä, miten tämä korkea pohjoismainen työllisyysaste voidaan saada aikaiseksi, [Pia Viitasen välihuuto — Piritta Rantasen välihuuto] joten tätä odotamme edelleen.

Rouva puhemies! Paikallisesta sopimisesta: Nythän hallitus on purkamassa paikallisen sopimisen kiellot, millä tuodaan siis myös nämä pienemmät työnantajarytykset samalle viivalle, jotta myös ne voivat sopia yhtä lailla järjestäytyneiden työnantajien perusteella paikallisesti. Eikö tämä nyt ole kuitenkin semmoinen uudistus, edustaja Mäkynen, mistä me voisimme lyödä, oikeisto ja vasemmisto, kättä päälle? Tällä nimenomaan tuetaan näiden pienempien yritysten mahdollisuuksia työllistää lisää suomalaisia. Mitä sanotte tästä?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäkynen.

16.14 Matias Mäkynen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Marttisen puheenvuorossa ja aikaisemmissa kokoomusedustajien puheenvuoroissa näkyy se, että tämä keskeinen elementti koko pohjoismaisessa mallissa, luottamus, on päässyt teiltä täysin unohtumaan tai sitten ette ymmärrä sen merkitystä. [Jani Mäkelän välihuuto]

Mitä tulee paikalliseen sopimiseen, niin sehän on erittäin kannatettava asia. Paikallista sopimista kannatetaan Suomessa, ja sitä kannattaa myös ammattiyhdistysliike. Kysymys on siitä, että tasapuoliset kumppanit työpaikalla sopivat asioista tasapuolisesti, ei niin, että toinen osapuoli pääsee sanelemaan vahvemman asemasta. Siitä on kysymys, ja sitä te nyt olette tekemässä, mahdollistamassa tätä sanelua, kun kierretään luottamusjärjestelmä näillä teidän uusilla lakimuutoksillanne.

Kun teette tätä työmarkkinapolitiikkaa ja poimitte ainoastaan näitä heikennyksiä muista Pohjoismaista, jätätte kokonaan huomioimatta sen, että kun sosiaalidemokraatit Suomessa tai muissa Pohjoismaissa ovat näitä uudistuksia tehneet, aina on samaan aikaan vahvistettu työntekijän suojaa muilta osin, joko nostamalla ansiosidonnaisen korvaustasoa, niin kuin edustaja Lindtman tässä aikaisemmin toi esiin, tai vahvistamalla työsuhdeturvaa muilta osin. [Puhemies koputtaa] Suomessa on hyvin joustava työmarkkinamalli sen osalta, että meillä on hyvä lomautusjärjestelmä, [Puhemies koputtaa] meillä on kollektiivinen irtisanominen erittäin helppoa ja halpaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäkelä.

16.15 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuo edustaja Mäkynen viimeinen puheenvuoro tiivistää tilanteen, eli Suomessa ainut jousto työmarkkinoilla taitaa olla sinne kilometritehtaan puolelle, ja se on mielestäni vähän ikävää.

Tämä vasemmiston todellisuus on hieman vaihtoehtoinen. Tuossa eräänä päivänä sosiaalisessa mediassa aktiivinen SAK:n puheenjohtaja Jarkko Eloranta ripotteli tuhkaa hiuksiinsa tuolla Twitterissä syyttäen piinkovasta oikeistopolitiikasta ilman ainuttakaan parannusta palkansaaajille. Esitin hänelle kysymyksen, eikö kelpaa työtulovähennys pienitulo-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

sille ja polttoaineveron kevennys. Hän ei ole vielä tähän päivään mennessä vastannut tähän kysymykseen. En tiedä, kelpaavatko nämä SAK:lle.

Nyt kuitenkin tosiasia on se, että lähes puolet ihmisistä tulee saamaan lisätuloja käyttöönsä tästä talousarvioesityksestä. Tämän esityksen sukupuolivaikutukset ovat aika neutraalit, ei juurikaan vaikutusta miesten ja naisten väliseen tasa-arvoon, tuloerot kasvavat paljon vähemmän kuin esimerkiksi vuonna 21. Nämä ovat ihan mitattavissa olevia faktoja tästä talousarvioesityksestä. Miten te kehtaatte esittää tällaista vaihtoehtoista todellisuutta, kun todellisuudessa asiat ovat näin [Puhemies koputtaa] kuin tilastoissa lukee?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

16.16 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! On pakko vähän oikaista aikuiskoulutustuen käyttöä. Siitä noin puolet on korkea-asteen lähtötasolta ja toinen puoli on sitten toiselta asteelta, peruskoulusta ei käytännössä lainkaan. Tämä on se lähtötaso, ja siitä yhden kolmasosan käyttää sosiaali- ja terveysala ja sitten kaksi kolmasosaa muut aika laveasti.

Minä kysyisin, mikä on tämä ajattelu. Me pärjäämme osaamisella ja meidän suurin puute työllistymiselle on osaaminen, mutta lopetetaan juuri niitä välineitä, joita me tässä nyt ollaan tarjoamassa, joille on rahoitus olemassa, jotka palkansaajat ja työnantajat rahoittavat yhteisellä vakuutusmaksulla, 0,1 prosenttiyksikköä suurin piirtein per parti. Siellä on rahoitus olemassa, siellä on järjestelmä olemassa, ja nyt tällainen järjestelmä ollaan lopettamassa. Eikö sitä olisi voinut säätää, jotta kohdentumista vielä saadaan paremmaksi sitä kautta, jos on siinä ongelmia? Minusta 30 000 [Puhemies koputtaa] ihmistä vuodessa kertoo sen, että se on tarpeellinen?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Wallinheimo.

16.18 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Lylylle pitää heti sanoa, että meillä on kyllä tulossa historialliset tki-panokset, että eiköhän sillä myös osaamista pystytään nostamaan. [Vasemmalla: Ei! — Naurua]

Arvoisa puhemies! Täällä puhuttiin paljon siitä erosta, että viime kaudella käytettiin porkkanaa ja nyt käytettäisiin keppiä. Aktiivimalli kakkonen, eläkeputken poisto — siinäpä on aikamoisia porkkanoita. Jatketaan sitten tällä hallituskaudella samoilla porkkanoilla.

Mutta oikeastaan hypoteettinen kysymys ministeri Satoselle. Jos nämä uudistukset, mitä nyt viedään läpi, olisi tehty 20 vuotta sitten Suomessa, olisiko meillä työllisyysaste parempi tällä hetkellä? Olisiko meillä julkinen talous parempi, olisiko meillä varaa työnvälityspalveluihin, joita täällä on pyydetty, olisiko meillä varaa aikuiskoulutustukeen ja niin edelleen, jos nämä olisi tehty 20 vuotta sitten niin kuin muualla Pohjoismaissa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kosonen.

16.18 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella hienoa kuulla ministeri Rydmanilta, että av-tuotantokannustimeen etsitään ratkaisuja, koska se todella on ollut hyvä ja tuottoisa malli ja nostanut audiovisuaalisen alan tuotantoja Suomessa ja tekemistä ihan uudelle tasolle. 172 miljoonaa euroa, sisään 43 miljoonalla eurolla, jonka

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

valtio on panostanut, ja siitä vielä yli 80 miljoonaa oli kansainvälistä rahoitusta. Toivon todella, että löytyy sitten ratkaisu sen suhteen.

Mutta ministeri Satoselle vielä tästä aikuiskoulutustuesta. Olen samaa mieltä edustaja Lylyn kanssa kysymyksestä, miksi ei voitu tätä mallia lähteä parantamaan, jos se hallituksesta tuntui vääränlaiselta mallilta, kun todella me tarvitaan tässä työn vahvassa muutoksessa osaajia ja kouluttautuminen — ihan sama minkä ikäisten kouluttautuminen — on väylä siihen. Meillä on valtava työvoimapula, osaajapula sote-alalla, epäpäteviä opettajia meillä on paljon, ja juuri erityisopettajien kouluttautumiseen tämä aikuiskoulutustuki on toiminut. Eikö tätä voisi vielä muuttaa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Keskisarja.

16.20 Teemu Keskisarja ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni puhe työttömän kurittamisesta, kurjistamisesta ja jopa kuristamisesta on liian väkivaltaista tähän saliin ja epähistoriallista. Mikä keppi tässä muka heiluu tai edes kirurgin puukko? Menepä uikuttamaan ekan sairaspäivän palkan poistoa esivanhemmille, työn raskaan raatajille, tai ensimmäisille ammattiyhdistysmiehille, niin he ihmettelevät, että mitä hittoa — onko joku työttömyyspäivä tai joku sairauspäivä palkallinen. [Välihuutoja vasemmalta]

Melkeinpä kysyn ministereiltä retorisesti, että eihän teillä suinkaan kaivertele omaatuntoa se, että näin hellästi kuritatte työttömiä. [Pia Viitanen: Uskomatonta! Ministeri Juuso se kyllä hieman harmitti!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sarkkinen.

16.21 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Sato-nen, minä en usko, että tosielämässä työllisyysaste määrittäisi sosiaaliturvaleikkausten kautta. Todellisuus ei ole näin yksioikoinen, sillä harva työtön on valinnut työttömyyden, vaan taustalla on paljon monimutkaisempia syitä.

Edustaja Piisinen, Tilastokeskuksen tilastoista näemme, että suurin osa lisätyöllisistä viime hallituskaudella syntyi yksityiselle sektorille, eli pysytään todellisuudessa.

Mutta, arvoisa puhemies, aikuiskoulutustuen lakkauttaminen on lyhytnäköistä aikana, jona jatkuva oppiminen on erittäin tärkeä talouden kannalta. On osaamisdynamiikkaa ymmärtämätöntä ja lyhytnäköistä ajatella, että aikuiskoulutustuen lakkautus aidosti vahvistaisi työllisyyttä.

Arvoisa puhemies! Ministeri on sanonut, että jotain korvaavaa etuutta mahdollisesti kehitetään myöhemmin tilalle. Mutta eihän ole mitään järkeä lakkauttaa toimivaa etuutta ja miettiä sen jälkeen uutta tilalle, ja uusikin etuus maksaa jotain. Miksei mieluummin kehitetä [Puhemies koputtaa] aikuiskoulutustukea palvelemaan paremmin matalasti koulutettuja ja työvoimapula-aloja?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Razmyar.

16.22 Nasima Razmyar sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tosiaan-kin hyvä kuulla, ministeri Rydman, että audiovisuaalisen tuen leikkauksen peruminen ja toisaalta tämän alan ymmärtäminen... Ehkä ennen kaikkea on se näkökulma, että euro sin-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

ne tuo meille valtavasti sekä lisää työtä että palveluita. Toivon todella, että tämä leikkaus perutaan.

Mutta sitten tähän kysymykseen erityisesti nyt aikuiskoulutustuen osalta. Se on juuri näin, kuten täällä on todettu. Se tukee niitä aloja, joissa tällä hetkellä on todellinen työvoimapula. Ja toisaalta, ministeri Satonen, toivon todella, että ymmärrätte myös läpi elämän työelämän kehittämistä ja oman osaamisen kehittämistä. Silläkin tässä yhteiskunnassa toivoisi olevan jonkinlaista arvoa.

Täällä kehitetään tki-panostuksia, jotka ovat todella tärkeitä, myös ennen kaikkea tärkeä perintö viime hallituskaudelta, mutta, edustaja Wallinheimo, me emme saa niitä tki-panostuksia ilman osajia. Se, mitä te olette tekemässä esimerkiksi työperäisen maahanmuuton osalta, [Puhemies koputtaa] on täysin käsittämätöntä. Toivon todella, että, ministeri Satonen, vastaatte tähän kolmen kuukauden maastapoistolakiin sen osalta, onko sille tehtävissä vielä jotain.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Laiho.

16.23 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän myös puolestani ministeri Rydmania siitä, että yritetään etsiä ratkaisua audiovisuaalisen kannustetuen säilyttämiseksi.

Samalla tähän työhön liittyvään keskusteluun haluan tuoda näkökulman perheiden osalta, ja ylipäättänsä tämän hallituksen esittämiin ratkaisuihin. Tämä hallitushan on lapsimyönteisin hallitus moniin vuosiin. [Vasemmalta: Oho! — Pia Viitanen: Voi, voi!] Kyllä minä kauhulla seurasin viime kaudella, kuinka otettiin velkaa miljarditolkulla ja sysättiin kaikki meidän lastemme niskaan. [Vasemmistoliiton ryhmästä: Te otatte enemmän velkaa!] Tämä hallitus nimenomaan kannustaa ihmisiä työntekoon. Työnteko on paras tekijä lapsiperheköyhyyden ehkäisemisessä, ja se antaa myös lapsille hyvän mallin, että työllä tätä hyvinvointia pidetään yllä ja se mahdollistetaan. [Pia Viitanen: Miten voitte ottaa 11,5 miljardia velkaa ensi vuonna?]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen.

16.24 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Laiho, oletteko kysynyt niiltä lapsiperheiltä tai lapsia suunnittelevilta perheiltä, onko niin, että tämä hallitusohjelma on heistä kaikista paras? Epäilen.

Mutta tässä salissa tulee sellainen henki, että arvostetaan toisia työpaikkoja enemmän kuin toisia. Meillä sote-puolella huolehditaan esimerkiksi niistä kaikista, työntekijöitten terveydestä ja hyvinvoinnista. Siellä huolehditaan siitä meidän väestöstä, niin vanhuksista, lapsista, nuorista kuin työssäkävivistä. Meidän varhaiskasvatus huolehtii siitä, että se insinöörikin voi käydä siellä työssä ja voi luottaa siihen, että lapsenhoito onnistuu.

Oli erinomaisen törkeää tämä työllisten ja työnantajasektorin harhaan johtaminen siinä, että yksityisellä sektorilla ei olisi työpaikkoja syntynyt, vaan nimenomaan julkisella puolella, kun Tilastokeskuksesta voimme todeta, että julkisella puolella työpaikkoja on vähentynyt kokonaisuudessaan valtiolta ja kunnilta 2 000:lla ja yksityiselle on tullut 72 000 työpaikkaa. [Puhemies koputtaa] Eli tämä vientivetoinen palkkamalli betonoi pienipalkkaisten, naisvaltaisten alojen mahdollisuudet koskaan saavuttaa tasa-arvoista palkkamallia. Mitä ministeri vastaa tähän?

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Oinas-Panuma.

16.26 **Olga Oinas-Panuma kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! ”Ammattidiesel tulee”, kaikui tuolla vaalikentillä, ja minua ainakin monipaikkaisena ihmisenä se miellytti oikein kovasti. Lupa oli mukava, mutta valitettavasti, vaikka minä kuinka etsin, sitä ei täältä kirjasta löydy. Ammattidiesel on viime hallituskaudella tuolla ministeriössä valmisteltu, ja nyt se on pölyntymässä jossain siellä laatikossa. Minä näkisin, että olisi hyvin järkevää lähteä edistämään tätä ammattidieseliä, ja uskon, että se saisi meidän tavaran kulkemaan edullisemmin ja yrittämisen kannattamaan paremmin. Hyvät ministerit, eikö ammattidiesel hyödyttäisi erityisesti meidän yritysten kannattavuutta ja vaikuttaisi positiivisesti myös elinkeinoihin ja työllisyyteen?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kivelä.

16.27 **Mai Kivelä vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos me nyt katsotaan, mikä estää ihmisiä työllistymästä tutkimusten mukaan, niin siellä ennen kaikkea ihmisillä on terveysongelmia, voi olla osaamisvajetta, voi olla esimerkiksi ihan ikäsyRJintää, ja siellä on sitä, että sopivia työpaikkoja henkilölle puuttuu sieltä omalta alueelta. No se, että työttömältä leikataan, ei lisää osaamista, ei vaikuta terveyteen positiivisesti, eikä se myöskään nuorena ihmistä, ja sen takia on selvää, että työllisyyttä voidaan hoitaa myös kestävämmällä tavalla, niin kuin viime kaudella tehtiin.

Tähän samaan asiaan liittyen aikuiskoulutustuen poisto on kyllä käsittämätön päätös, ja kun katsoin, niin viime kaudella vielä, kokoomus, kun julkistitte teidän oman työllisyyspakettinne, te ette tätä esittäneet vaan te nimenomaan kommentoitte silloisen ryhmyrinne toimesta, että tätä tukea tarvitaan, koska se lisää osaamista ja sillä voidaan päivittää ihmisen taitoja ja tämä poistaminen sotisi täysin työelämän tämänhetkistä henkeä vastaan. Tämä oli mielestäni aika hyvin sanottu silloin. [Puhemies: Aika!] Onko tämä täydellisesti nyt muuttunut muutamassa vuodessa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kauma.

16.28 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan toistaa sen, mitä usea muukin hallituspuolueiden edustaja täällä on todennut, että kukaan työnantaja ei halua potkia pois hyvää työntekijää. [Sebastian Tynkkynen: Juuri näin!] Se on se lähtökohhta, että nimenomaan halutaan tarjota joustavasti työtä. Tämä työn linja on se sininen lanka, mikä tässä hallitusohjelmassa todellakin on.

Haluaisin nostaa yhden asian, mistä ei ole kovin paljon puhuttu vielä, ja se on työperäinen maahanmuutto tai kansainvälinen rekrytointi, mitä sanaa nyt halutaankaan käyttää. Nimittäin hallitusohjelmassa lukee, että sitä tullaan lisäämään tietyistä maista, ja sinne on otettu kohdemaiksi Vietnam, Brasilia, Intia ja Filippiinit. Tällä hetkellä meillä tulee työperäistä maahanmuuttoa noin 20 000 henkeä vuodessa, joskus hiukan enemmän ja joskus vähemmän. Se pitäisi asiantuntijoiden mukaan pystyä vähintään kaksinkertaistamaan, jotta pystymme työvoimavajeen kattamaan. Kysyisin nyt ministereiltä: millä tavalla nämä asiat etenevät tuolla ulkomaanlähetystöissä?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

16.29 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen toimintaympäristö muuttui valtavasti, kun Venäjä hyökkäsi Ukrainaan, ja se näkyy erityisesti Itä-Suomessa. Sen takia tietysti viime hallitus tarttui tähän muuttuneeseen toimintaympäristöön heti, ja laadittiin tällainen laaja Itä-Suomen kehittämisohjelma hyvin laajassa yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa. Meillä oli myös laittaa rahaa silloin viimeisenä vuonna näiden toimintojen eteenpäinlaittamiseen. No nyt valitettavasti uudessa hallitusohjelmassa on kyllä kirjaus, että visiotyötä jatketaan, mutta resursseja ei ole osoitettu. Kysyisin: Miten voisitte TEMin suunnalta miettiä, kun teillä ei ole nyt erillistä rahaa Itä-Suomen kehittämiseen, että olemassa olevia instrumentteja säätäisitte niin, että siellä olisi tietty kiintiö Itä-Suomeen, tai että jollain muulla kertomella, kun arvioidaan erilaisia hankkeita — liittyvät ne sitten investointeihin tai liittyvät ne sitten aluekehitysrahastoihin tai muuhun — pystyisimme painottamaan nyt näitä Itä-Suomen maakuntia? Se tarve on siellä aivan valtava. [Puhemies koputtaa] Jo aiemmin Itä-Suomi on ollut kehityksessä jäljessä suhteessa muuhun maahan, [Puhemies: Aika!] ja nyt tämä railo uhkaa vain syventyä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tynkkynen, Sebastian.

16.31 Sebastian Tynkkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! 100 000 uutta työllistä — hallituksen tavoite on yli kaksi kertaa enemmän ihmisiä kuin synnyinkaupungissani Kokkolassa on asukkaita. Onko opposition mielestä tässä liikaa uusia työpaikkoja? Nimittäin siltä on kuulostanut. Meillä on kyllä korvat auki, mutta ei kuulu todellisia ehdotuksia, joilla vastaava määrä työpaikkoja saadaan luotua. Meillä on valtiontaloudessa 6 miljardin urakka kurottavana umpeen. 2 miljardia tullaan kuromaan sillä, että työpaikkojen määrä kasvaa. Hallitus haluaa nostaa Suomea työnteon kautta. Toinen vaihtoehto olisi leikata miljarditolkulla lisää tai korottaa suomalaisten verotaakkaa miljardeilla. Nämäkö olisivat teidän ratkaisujanne, vai mikä se on? Tätä 6:ta miljardia kun ei voi velanotolla ratkaista. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Berg.

16.32 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! 100 000 uutta työpaikkaa on hyvä tavoite. Uskon, että olemme kaikki sen takana. Viime hallituskaudella saatiin historiallisen korkea työaste, ja itse asiassa silloinkin jo kävimme keskustelua siitä, että jotta siitä 80 prosentista ylöspäin vielä tulevaisuudessa päästään, mikä on se pitkän ajan tavoite, niin siellä työttömien piirissä on entistä enemmän osatyökykyisiä. Tästä on käyty keskustelua, miten näitä osatyökykyisiä saadaan paremmin työelämään, ja uskon, että se on meidän yhteinen tavoitteemme tässä kokonaisuudessa. Sen takia tuntui vähän erikoiselta, että kun nytten juuri osatyökykyisten työllistämiseen on perustettu Työkanava Oy, niin siitä olette nyt leikkaamassa käsittääkseni puolet rahoituksesta pois. Elikkä mitä toimia olette tämän sijaan [Puhemies koputtaa] osatyökykyisten työllistämisen eteen tekemässä tällä kaudella?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sirén.

16.33 Saara-Sofia Sirén kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin on oikein hienoa ja näkyy olevan laaja tuki ministerillä ja ministeriöllä siinä, että etsi-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

tään ratkaisua tähän AV-kannustimeen, joka on erinomaiseksi todettu väline. Se oli hyvä kuulla. Hienoa oli kuulla myös, että parikin kollegaa nosti esille osatyökykyisten työllistämisen edistämisen. Tästä on hallitusohjelmassa selkeät kirjaukset, joita edistetään, ja halutaan muun muassa luoda kannustimia työnantajille tarjota työtä esimerkiksi vammaisille ihmisille, ja näitä keinoja pohditaan myös yhdessä vammaisjärjestöjen kanssa. Ehkä ministereillä voi olla mahdollisuus kertoa niistäkin tarkemmin.

Näitä työmarkkinauudistuksia ei tehdä ketään vastaan vaan siksi, että me saisimme turvattua tämän hyvinvointiyhteiskunnan myös tuleville sukupolville. Ja tälläkin hetkellä meidän tämänhetkinen hyvinvointi, tämänhetkiset palvelut, perustuvat isolta osin velkarakhalle. Tämä ei ole kestävä, [Puhemies koputtaa] ja siksi hallitus toteuttaa nyt meillä ne uudistukset, jotka olisi pitänyt jo aikaisemmin toteuttaa ja jotka on verrokkimaissa jo toteutettu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela.

16.34 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Laiho sanoi täällä, että tämä hallitus on erityisen lapsimyönteinen, niin katsotaan nyt sitten. Ensinnäkin yksinhuoltaja menettää teidän valintojenne seurauksena jopa 300 euroa kuukaudessa, te vaikeutatte perheen yhdistämistä, te poistatte työttömyysturvasta lapsikorotuksen ja jopa 12 700 lasta putoaa kategoriaan pienituloiset teidän valintojenne seurauksena. Te ette voi samaan aikaan leikata pienituloisilta lapsilta ja väittää, että te pelastatte pienituloiset lapset. Kyllä, edellinen hallitus otti velkaa — suuren osan siitä kriisien hoitoon — joka täällä yhdessä on kuitattu, mutta te otatte enemmän velkaa ja annatte rikkaille ihmisille veronalennuksia. Lapsia tämä teidän talouspolitiikkanne ei palvele. Minä annoin siitä äsken esimerkkejä, ja väitän, että muun väittäminen ei yksinkertaisesti pidä paikkaansa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kemppi.

16.35 Hilikka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kaiken elinkeinoelämän ahdingon keskellä olen iloinnut siitä, että on myös aloja, joilla menee hyvin. Ja yksi... No, tietenkin nämä alat liittyvät pitkälti esimerkiksi ruokaan ja energiaan. Hallitusohjelmassa on linjattu, että te kaksinkertaistatte ruokaviennin, mitä pidän erittäin merkittävänä ponnisteluna. Sen takia haluan kysyä elinkeinoministeri Rydmanilta, kun olette täällä paikalla ja kun teillä on alaisuudessa tämä Business Finland, jonka alla on tällainen Food from Finland -ohjelma, jolla pyritään edistämään ruokavientiä ja sitä kautta lisäämään markkinoita myös tiloille, ja nyt tämä tuki on loppumassa tämän vuoden loppuun: miten te edistätte ruokavientiä tämän jälkeen?

Edustaja Marttinen puolestaan läksytti meitä pohjoismaisesta työllisyysasteesta. Siihen totean, että osa-aikatyöllä ja jatkuvalla oppimisella on iso merkitys — 7 500 uutta ammatillaista joka vuosi sote-alalle tämän aikuiskoulutustuen kautta. Toivon, että harkitsette sitä vielä tosissanne.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

16.37 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Onhan tämä mielenkiintoista keskustelua. Täällä työministeri totesi huolestuneena, että tehtyjen työ-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

tuntien määrää pitää lisätä, ja samalla hän selkeästi on irtisanomista helpottamassa työntekijöiden osalta. Aika mielenkiintoista. No sitten salin oikealta puolelta edustaja Sammallahhti totesi täällä mahtipontisesti, että tämä kepittäminen tuo työntekijöille mahdollisuuden ryyssistä rikkauksiin, mikä kuulosti erikoiselta. Edustaja Bergbom totesi, että tämä on duunarille paras hallitus koskaan.

Hallitus siis tekee seuraavia: ensimmäiseltä sairauspoissaolopäivältä ei saa palkkaa, työntekijän irtisanomisen riittää asiallinen syy, työainsäädännöstä halutaan poiketa sopimalla työpaikalla heikommin ilman luottamusmiestä, vuoden määräaikainen työsopimus ei vaadi erityistä perustetta, työriitojen ratkomista hankaloitetaan rajoittamalla valtakunnansovittelijan mahdollisuuksia ja lomautuksen varoaikaa lyhennetään, takaisinottovelvoite ei enää koske alle 50 henkilön työpaikassa, ansiosidonnaista päivärahaa leikataan, ynnä muuta, ynnä muuta ja niin edelleen.

Oletteko valmiita, edustaja Bergbom ja Sammallahhti, lähtemään kanssani työpaikalle haalariduunareita tapaamaan? Kysytään heiltä, oletteko te paras hallitus koskaan heille. Oletteko valmiita?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

16.38 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt kun tässä halutaan vertailla eri hallituksia, niin totean vain sen, että vuonna 2021 tässä maassa oli noin 98 000 työnantajayrittäjää ja vuonna 2022 niistä oli poistunut 10 000 — siis 10 000 alaspäin työnantajayrittäjien määrässä. Eli tämä vastakkainasettelu työntekijöiden ja työnantajien välillä on täysin käsittämätöntä, [Välihuutoja vasemmalta] kun meidän pitää nyt panostaa kaikki keinot, että me saadaan työnantajille uskomus ja luottamus siihen, että he voivat palkata, ja tästä hyötyvät myös duunarit. Tämä hallitus tuottaa vastapainona näille työelämän uudistuksille, myös työntekijöille, veronalennuksia työtulovähennyksen kautta. Nämä hyödyttävät niitä työntekijöitä. Keskimäärin noin 49 prosentilla suomalaisista kasvaa ostovoima ensi vuonna, ja 35 prosentilla ei tule heikennyksiä eikä sitten toisaalta myöskään nousuja, eli yli 85 prosenttia suomalaisista hyötyy ensi vuonna tai heillä ei muutu mihinkään tilanne. Te leimaatte tätä hallituksen ohjelmaa ja uudistuksia kuin se olisi jotain työntekijöitä vihaavaa politiikkaa. [Puhemies koputtaa] Tästä ei ole kyse vaan siitä, että Suomi saadaan kasvuun. Siitä hyötyvät duunarit, työnantajat ja koko tämä maa. [Eduskunnasta: Nyt pitäisi mennä jo jakeluun! — Naurua]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eskelinen.

16.39 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse en usko tähän työllisyyden keppistrategiaan. Tässä erityisesti ne työmarkkinoilla huonommassa asemassa olevat tulevat tosi vaikeaan tilanteeseen, erityisesti kaupan alalla ja mara-alalla, jossa on puoli miljoonaa työntekijää, joista puolet tekevät osa-aikatyötä, ja se tulee sosiaaliturvan ja työttömyysturvan leikkauksessa sen varaan — ala, joka huutaa työvoimaa tällä hetkellä ja on kasvava ala. Tässä joku ei toimi.

Sitten yksi asia, mistä ei ole puhuttu koko aikana. Kysyn ministeriltä vuorotteluvapaan poistosta. Työnantajat ovat kiristäneet ruuvia ja eivät myönnä tällä hetkellä vuorotteluvapaata, perusteluna pitkälti hallituksen esitys, jota käytetään keppinä. Monet nuoret työttömät eivät pääse nyt tilalle, ja moni yli kuusikymppinen on tehnyt ratkaisunsa ja irtisanou-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

tunut tämän takia, työssäjaksamisen takia. Se on se työkalu, miksi vuorotteluvapaata käytetään. TEM uutisoi kaksi vuotta sitten, että vuorotteluvapaan sijaisuus ja työllistymisen starttiraha ovat työllistävimpiä aktiivitoimenpiteitä, [Puhemies: Aika!] ja hallitus toimii aivan toiseen suuntaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Päivärinta.

16.40 Susanne Päivärinta kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan muistuttaa nyt tässä salissa kaikkia ihan perusasiasta. Suomen julkinen talous on kestäättömällä uralla, ja meidän hyvinvointivaltiomme suurin uhka on tekemättömyys. Jollemme me nyt toimi, edessä on vielä rajumpi menojen leikkaaminen. Te sanotte sieltä salin vasemmalta laidalta, että hallituksen säästöt eivät käy, että velanotto ei käy, etteivät työllisyystoimet käy, että mikään ei käy. Mutta käykö teille, käykö teille siellä vasemmalla, arvon vasemmalla, se, että tekin sitoudutte sopeuttamaan kuudella miljardilla? Kertokaa edes se.

Haluan muistuttaa myös siitä, että Suomen julkisen velan suhde bruttokansantuotteen on runsaat 70 prosenttia, kun se Ruotsissa ja Tanskassa on noin 30 prosenttia. Mistä te luulette sen johtuvan? Jos teille eivät hallituksen selitykset käy, niin kertokaa, mistä tuo ero johtuu. Tiedättekö te? Olen todella huolestunut, jos tiedätte. Miksi ette silloin hyödyntäneet tuota tietoa viime hallituskaudella? [Puhemies koputtaa] Käytitte kymmenen miljardia lainarahaa [Puhemies: Aika!] sodan ja pandemian ulkopuolisiin kuluihin. — Kiitos. [Pia Viitasen välihuuto]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ovaska.

16.42 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On turvallista olla tässä keskellä, kun oikeisto ja vasemmisto roimivat toisiaan, minkä kerkeävät, ja ne ovat nyt niin kaukana toisistaan, nämä ääripäät, kuin voi olla. [Välihuutoja oikealta] Kyllä tarvitaan keskustalaista maltillista sillanrakentajaa tähän politiikan tilanteeseen. [Naurua]

Kiitän hallitusta ennen kaikkea siitä, että se korjaa omia virheitään. Harva hallitus olisi näin nopeasti siihen pystynyt. Mutta tämä audiovisuaalisen alan tuotantokannuste -asian hoitaminen — kiitos hallitukselle, että otatte opiksenne virheistänne.

Mutta, ministeri Satonen, miksi te ette ota opiksenne tämän aikuiskoulutustuen suhteen? Kauppalehti on kirjoittanut tästä — te varmasti luette Kauppalehteä —, ja siellä on todettu hyvin tarkkaan, että tämä on järjetöntä. Vuonna 20: ”Orpon ja eduskuntaryhmän puheenjohtajan Kai Mykkäsen mielestä virkamiesesityksen leikkuriin menevä aikuiskoulutustuki tarvitaan. Aikuiskoulutustuen poistaminen sotii täysin työelämän tämänhetkistä henkeä vastaan.” Mitä tässä muutamassa vuodessa on tapahtunut kokoomuksen työllisyyspolitiikalle?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Oras Tynkkynen.

16.43 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Keski-sarja oli aiemmassa puheenvuorossaan aivan oikeassa, kun hän totesi, että nykyään työntekijöillä ovat asiat paremmin kuin ennen. Itse olen kuitenkin ymmärtänyt niin, että jokaisen sukupolven tehtävä on tehdä töitä sen eteen, jotta tulevilla sukupolvilla olisi asiat paremmin. [Jenna Simula: No niin me teemmekin!]

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

On sinänsä aivan totta, että työntekijöillä on ollut huonommat olosuhteet tässä maassa 20 tai 50 tai 100 vuotta sitten tai nuijasodan aikaan, mutta sen takiahan tässä salissa ihmiset ovat vuosikymmeniä tehneet töitä, jotta olemme saaneet parannettua työntekijöiden asemaa. Ja kysyisinkin, voitaisiinko olla edes siitä yhtä mieltä, että pyrimme parantamaan ihmisten asemaa emmekä haikailemaan sitä, mitä joskus on saattanut olla.

Tähän edustaja Bergbomin ajatukseen siitä, että hallitus olisi duunarin paras ystävä, voi ehkä siteerata vanhaa toteamusta: ”With friends like these, who needs enemies?” [Naurua]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltonen.

16.44 Eemeli Peltonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus puhuu paljon tästä Ruotsin-mallista. Mutta kun katsoo tilannetta Ruotsin työmarkkinoilla, olette te tuomassa Ruotsista kepit työntekijöille, mutta jätätte ne porkkanat kokonaan tuomatta omassa politiikassanne. Esimerkiksi järjestökannetta, työntekijöiden tulkintaetuoikeutta, vahvemmin resursoituja työllisyyspalveluita tai työntekijöiden laajempaa edustusta yritysten hallinnossa, näitä asioita te ette ole Suomeen Ruotsista tuomassa. Miksi painotatte, arvoisa hallitus, tässä työmarkkina- ja työelämäpolitiikassanne vain työnantajalle edullisia keinoja? Eikö työntekijänkin näkökulmaa olisi syytä kuunnella ja huomioida? Kyllä nyt kaivattaisiin suomalaisille työmarkkinoille tasapainoisempaa otetta ja sitä luottamusta, joka on ollut meidän menestyksen perusta kaikki nämä vuosikymmenet.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kosonen.

16.45 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Mikkonen otti Itä-Suomen kysymyksen esiin, ja en malta olla ottamatta minäkin.

Länsi-Suomeen on tulossa 170 miljoonan euron tukipaketti kasvunäkymiin, ja Itä-Suomelle ei ollut tällaista hallitusohjelmassa, mutta kun Itä-Suomella on esimerkiksi ollut käytössä Venäjän rajarahoitusta, EU-perusteista, jotka ovat vähän liukuneet muualle Suomeen, niin olisiko mahdollista saada nämä omat takaisin? Varmaan kuitenkin tässä salissa ymmärrämme ja tajuaamme sen, millä tavalla konkreettisesti itärajalla tilanne on muuttunut. Siellä on venäläisten matkailijoiden virta ehtynyt ja vapaa-ajanasukkaat eivät käy enää mökillään, ja lisäksi yrityskauppaa on ollut siellä Itä-Suomessa paljon enemmän kuin muualla. Kyllä me itäsuomalaiset ymmärrämme todellakin, että raja pitää pitää kiinni, se on aivan selvä asia, mutta se, että jätetään tyhjilleen se alue ja näytetään, että tulevaisuudennäkymiä ei ole, [Puhemies koputtaa] niin sitä me emme ymmärrä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Razmyar.

16.46 Nasima Razmyar sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tosiaankin tämän av-tuen osalta itse en ihan tulkinnut ministerin puheenvuoroa sen kaltaiseksi, että sitä leikkausta nyt oltaisiin todella perumassa, mutta toivottavasti tulkitsin väärin ja todella toimitaan oikein tämän osalta.

Sitten viesti sinne salin oikealle puolelle. Kun te siellä kovasti kritisoitte salin vasenta puolta, niin kysyn nyt teiltä erityisesti, arvon kokoomus: minkä ihmeen takia te vaikeutatte tässä maassa työperäistä maahanmuuttoa? Täällä todettiin, että sitä tulemme tarvitsemaan. [Oikealta: Ei pidä paikkaansa!] — Älkää nyt tässä väittäkö muuta. — Te tulette vaikeutta-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

maan, sehän on osa liimaa myöskin tämän hallituksen koossa pitämiselle. Tosiaankin viime vuonna Suomeen tuli 20 000 työn perässä olevaa maahanmuuttajaa. Se on ennätysmäärä. Meidän pitää jatkaa tätä kehityskulkua. On mietittävä, millä tavalla voidaan helpottaa prosesseja ja millä tavalla voidaan kotouttaa paremmin, työllistää puolisoita. Sen sijaan, valitettavasti, hallituksen linja on nuiva maahanmuuttopoliittinen linja, joten jälleen kerran [Puhemies koputtaa] kysyn vielä ministeri Satoselta: toivon mukaan tähän kolmen kuukauden sääntöön on tulossa muutos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vestman.

16.47 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työperusteinen maahanmuutto on Suomen talouskasvun ja palvelujen turvaamisen kannalta erittäin tärkeää. Näin on todettu hallitusohjelmassa. Hallitusohjelma sisältää useita toimenpiteitä, joilla hallitus sujuvoittaa työperusteista maahanmuuttoa.

Mitä toimenpiteitä? Hallitus laajentaa täällä olevien ulkomaalaisten työnteko-oikeutta siten, että jatkossa työperusteisella työluvalla oleva, Suomessa oleskeleva saa työskennellä kaikilla niillä aloilla, joilla on työvoimapula. Marinin hallitus ei tällaista parannusta ollut valmis tekemään. Käsittelyaikoja lyhennetään merkittävästi, kolmasosaan nykyisestä. Tätä varten Migriä resursoidaan yli 20 miljoonalla eurolla. [Nasima Razmyarin välihuuto] Kaikki ylemmän korkeakoulututkinnon Suomessa suorittaneet, joilla on riittävä kielitaito, saavat jatkossa pysyvän oleskeluluvan. Tätäkään uudistusta Marinin hallitus ei kyennyt tekemään. [Puhemies koputtaa] Hallitus toteuttaa kohdemaan mallin, [Puhemies koputtaa] jolla kansainvälistä rekrytointia haetaan tietyistä kohdemaista. [Puhemies: Aika on jo nyt!] Ja mitä tulee tähän kolmen kuukauden sääntöön, se on jo nykyllaissa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vestman, minuutti on kaikille minuutti. Ikävä kyllä, se on lyhyt aika, mutta näin se on. Ja nyt meidän keskusteluaikamme alkaa olla aika lailla lopullansa, joten nyt tulevat ministereiden puheenvuorot. — Ministeri Satonen, viisi minuuttia.

16.49 Työministeri Arto Satonen: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Vastaan ensin muutamaa spesifimpään kysymykseen ja sen jälkeen näihin isompiin asioihin.

Työkanava. Voin lohduttaa edustaja Bergiä, että tämä viisi miljoonaa, joka sinne on rahaa taattu, on enemmän kuin riittävä siihen asiakasmäärään, joka siellä tällä hetkellä on. Se ei ole lähtenyt käyntiin ollenkaan sillä tavalla kuin toivottiin. Siellä on hyvin niukasti ollut asiakkaita, eli tämä rahamäärä kyllä tulee riittämään.

Vuorotteluvapaa, edustaja Eskelinen. Sen käyttö: vuonna 2010 sitä käytti noin 20 000, nyt sitä on käyttänyt noin 5 000. Se on mennyt aika pieneksi se käyttö, ja lisäksi, kun katsoo esimerkiksi, vaikka Junkan, Roope Uusitalon tekemiä tutkimuksia siitä, mikä on sen kansantaloudellinen vaikutus, ei tarvitse ihmetellä, miksi sitä esitetään lopetettavaksi.

Aikuiskoulutustuki. Vielä kerran tämä työryhmä katsoo niitä asioita, joissa selvästi se koulutus johtaa seuraavan tason ammattiin, joka on työvoimapula-alaa, ja niitä on erityisesti julkisella sektorilla sosiaali- ja terveysalalla, myös opetuslalla. Mutta silloin, kun ihminen hakeutuu omasta tahdostaan uuteen, samantasoiseen koulutukseen, niin voisiko ajatella, että opintotuki voisi olla siinä suhteessa riittävä tai jokin lainamalli? Jos tästä on kyse, koska tämän negatiivinen työllisyysvaikutus on 8 000 henkilötyövuotta, suosittelen,

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

että kannattaa lukea Niku Määttäsen tekemät tutkimukset aiheesta. Se kertoo, mistä on kyse.

No sitten vientivetoinen palkkamalli. Siinä olemme tekemässä juuri sillä tavalla kuin Göran Persson teki Ruotsissa. Sielläkin ajatus — Göran Persson oli muuten sosiaalidemokraattinen pääministeri — oli nimenomaan se, ettei oltu tyytyväisiä työmarkkinoiden tilanteeseen, ja ajateltiin, että asiaa lähdetään hoitamaan poliittiselta puolelta, jos ei synny sopua. Tehtiin neuvottelut, löydettiin sopu ja 25 vuotta tämä malli on toiminut. Juuri tätä samaa me aloitamme nyt. Meillä on marraskuun 8. päivä tästä seminaari. Toivon, että se johtaa aitoon neuvotteluprosessiin. Sinne tulee Ruotsin valtakunnansovittelija kertomaan heidän järjestelmästänsä. Uskon ja toivon, että tässä tosiaan sopimalla päästään eteenpäin. Totta kai meillä on hallitusohjelman kirjaus pohjana, mutta olisi kaikkien kannalta parempi ja nimenomaan sitä luottamusta herättävää, mistä täällä moni on puhunut, että me löytäisimme siihen yhdessä ratkaisun.

Sitten suojaosa, siihen lupasin vastata, kun se on täällä ollut moneen kertaan myös esillä. Tästäkin on tutkimusnäyttöä. Kun se nostettiin 300 eurosta 500 euroon, niin yllättäen meillä olikin aika paljon niitä, jotka tekivät 500 eurolla, kun aikaisemmin oli tehnyt 300 eurolla. Tässä on sellainen tilanne, että se on totta, että tämä 300 euron suojaosa kannustaa tekemään hieman töitä, mutta se ei kannusta siirtymään siltä suojaosalta esimerkiksi koko-aikatyöhön tai osa-aikatyöhön. Siihen tulee kannustinloukku, se siirtyy toiseen paikkaan, ja sen takia tätä on nyt muutettava. Se, mikä kuitenkin tulee jäämään, on soviteltu päiväraha, eli jatkossakin on niin, että voi saada samaan aikaan palkkaa ja työttömyysturvaa, mutta ehkä joutuu sitten tekemään hieman enemmän töitä, että pääsee siihen samaan tulotasoon.

No, sitten kun puhutaan, että on vain näitä osa-aikatoivia. Se on totta, että toimijat ovat erilaisia, mutta esimerkiksi sosiaali- ja terveysalalla, jossa on huutava työvoimapula, meillä on todella paljon osa-aikatyötä tekeviä. Eli kyllä näiden kannustinjärjestelmien muuttamisella on ihan keskeinen osa siihen, miten näitä asioita viedään eteenpäin.

Arvoisa rouva puhemies! Vielä viimeisenä tämä työperäinen maahanmuutto. Hallitusohjelmassa ei ole mitään kirjausta siitä, minkälaista lukua me tavoittelemme, ja se on ihan viisasta, että ei ole, koska nyt esimerkiksi rakennusalalla on se tilanne, että meillä on huomattavasti pienempi tarve työperäiselle maahanmuutolle kuin meillä oli aikaisemmin. Mutta totta kai meillä on, kun väestö ikääntyy, ilman muuta tarvetta työperäiselle maahanmuutolle. Tässä on ihan järkeviä kirjauksia hallitusohjelmassa, esimerkiksi tämä 1 600 euron tulovaatimus. Se on minusta täysin kohtuullinen, ja jos Suomessa koko-aikatyötä tekee, sen 1 600 euroa saavuttaa.

No sitten se kolmen kuukauden sääntö. Nykysäännöllä pitäisi maasta poistua heti, kun työ on loppunut, sitä vain ei ole käytännössä Migri pistänyt toimeen. No, jatkossa pistetään, eli kolme kuukautta on aikaa, mutta sen kolmen kuukauden aikana voi samalla luvala ottaa töitä vastaan samalta toimialalta toiselta työnantajalta tai mistä tahansa työvoimapula-alalta. Eli se tosiasia tulee luomaan paljon lisää mahdollisuuksia näille ulkomalaisille työntekijöille ottaa Suomesta uutta työtä vastaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitoksia. — Ja sitten ministeri Rydman.

16.54 Elinkeinoministeri Wille Rydman: Arvoisa rouva puhemies! Tässä nousi edustajien Mikkonen ja Kosonen kysymyksissä esille nimenomaisesti Itä-Suomen tilanne. Tämä on hyvin relevantti kysymyksenasettelu, koska siis Suomihan kärsii geopolitiikan muutok-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

sista ja itärajan käytännöllisestä sulkeutumisesta paljon enemmän kuin moni muu maa Euroopassa, mutta sitten on vielä niinkin, että Suomen sisällä tämä tilanne vaikuttaa aika eri tavoin eri alueisiin. Tähän liittyen täytyy tietysti todeta, että jo tällä hetkelläkin Itä-Suomen monesta eri lähteestä saamat tuet sinänsä ovat suhteellisen korkealla tasolla, mutta toki tietysti tässä tilanteessa, jossa me tällä hetkellä ollaan, Itä-Suomeen ja pohjoiseenkin Suomeen tulee kiinnittää aivan erityistä huomiota, koska akuutti tilanne myöskin tässä muuttuneessa geopoliittisessa ympäristössä erityisesti näitä alueita vahingoittaa.

No, nyt meillä ovat työn alla esimerkiksi nämä aluetukikartat ja muutamat muutkin aluepoliittiset tukivälineet. Sen lisäksi toki hallitusohjelmassa on laajemminkin kirjattu, että pyrimme mahdollisimman tehokkaaseen EU-vaikuttamiseen. Minulla oli mahdollisuus tuossa muutama viikko sitten käydä parin tunnin lounaskeskustelu Euroopan unionin koheesioasioista vastaavan komissaarin Elisa Ferreiran kanssa, ja viime viikolla esimerkiksi Viron suurlähettilään kanssa keskustelin siitä, että kun nämä itärajaan liittyvät kysymykset ovat aluepolitiikan kannalta relevantteja myöskin Baltian maille, voisimme myöskin omaa EU-vaikuttamistamme tehostaa sitä kautta, että meillä olisi useampikin maa, joka korostaisi ja toisi esille tämän alueen haasteellisuutta, ja sitten tätä kautta ehkä myöskin EU:n kautta saataviin tukiin pystyttäisiin paremmin vaikuttamaan. Tämä on siis vahvasti meillä fokuksessa.

No, edustaja Oinas-Panuma otti esille tämän ammattidieselkysymyksen. Siihen ehkä paremmin pystyy ministeri Ranne vastaamaan oman puheenvuoronsa aikana, kun se kuuluu enemmän sinne.

Edustaja Kemppi nosti esille ruokaviennin. Tämä on merkittävä kysymys myöskin, ja pyrimme löytämään sopivat välineet sen vientiteollisuuden tukemiseksi omalta osaltaan.

Sitten tässä oli puheenvuoroissa esimerkiksi edustaja Skinnarilla ja edustaja Strandilla laajemminkin kysymyksenä tämä investointiympäristö, jossa tällä hetkellä elämme, ja se, miksi tätä teollisuuspoliittista strategiaa tehdään. Tässä on syytä hahmottaa se, että toimimme tällä hetkellä Suomelle aika lailla epäkiitollisessa asemassa, koska tilannehan on se, että meillä erilaiset globaalit toimijat ovat lisänneet erilaisia valtiontukia, toisaalta nostaneet sitten tullimuureja, ja tämä on johtanut sellaiseen tilanteeseen, jossa itse asiassa, kun kansainväliset yritykset päättävät, minne sijoitutaan, he yhä useammin alkavat kilpailuttaa maita keskenään sen perusteella, missä sitten maksetaan kovimpia investointitukia tai yritystukia. Tämä on tietysti Suomen kannalta aika haastava asetelma, koska meillä ei erityisen suuria mahdollisuuksia tällaisia tukia ole maksaa, vaan olemme perinteisesti kilpailleet sitten muilla ominaisuuksilla, ja näin sen pitäisikin olla.

Aivan keskeisenä eurooppapoliittisena edunvalvonnallisena kohteenamme on nimenomaisesti se, että pyrimme pääsemään eroon näistä korona-ajan poikkeuksista valtiontukisäännöissä. Tämä on meillä sellainen asia, jossa kerätään samanmielisten koalitioita EU-poliittisessa vaikuttamisessa, ja tuomme tätä kantaa esille kaikissa yhteyksissä, missä olemme. Mutta samanaikaisesti meidän on syytä varautua siihenkin skenaarioon, että valtiontukia tullaan EU:n puitteissa maksamaan löyhäätisemmin kuin aiemmin on ollut tapana, ja silloin meidän tietysti täytyy ottaa esille myöskin se kysymys, kuinka me sitten siinä tilanteessa pelaamme pelimerkkimme niin sanotusti oikein.

Vaikka edustaja Skinnari tässä nyt irvaili sille, että vai oikein strategia laaditaan, niin kyllä me reagoimme tilanteisiin tietysti akuutistikin, mutta yleisesti ottaen johtaminen on kyllä määrätietoisempaa silloin, jos siinä on joku strategisempi ote ja vallan määrittelykin ne strategiset prioriteetit. [Petri Huru: Juuri näin!] Tämmöisessä tilanteessa, jossa joudum-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

me joka tapauksessa arvioimaan, miten me tehokkaimmalla ja vaikuttavimmalla mahdollisella tavalla ne rajalliset resurssimme käytämme, kyllä on erittäin perusteltua, että siihen on ihan määritelty strategiakin, kuinka näitä asioita sitten lähestytään. [Petri Huru: Nimenomaan!]

Haluan käyttää muutaman sanan myöskin tästä työperäisestä maahanmuutosta, joka täällä nousi myöskin esille. On tietysti ilman muuta selvää, että silloin kun maahanmuuttaja todellakin työllistyy ja hän tulee osaksi tätä yhteiskuntaa, sellaisen maahanmuuttajanhan varmasti kaikki eduskuntapuolueet ilomielin toivottavat tervetulleeksi tähän maahan. Mutta on olennaista, että se työperäinen maahanmuutto todella on työperäistä myöskin käytännössä eikä vain näennäisesti, jotta ne tulijat, jotka Suomeen tulevat, todella myöskin työllistyvät. Tähän kysymykseen hallitusohjelma antaa paljon realistisempia vastauksia kuin mitä mikään aiempi hallitus täällä aiemmin on toteuttanut.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia. — Ja nyt sitten vaihtuu meillä ministeri. Meillä on täällä ministeri Ranne, ja hän esittelee oman sektorinsa budjetin, ja sitten lähdetään debatoimaan siitä. — Olkaa hyvä, ministeri Ranne.

17.00 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Kuten totesin viime viikolla linjapuheessani, liikenne- ja viestintäministeriö on verkkojen ja väylien vaalija. Me varmistamme, että tieto, tavarat ja ihmiset liikkuvat joka päivä sujuvasti, turvallisesti ja kohtuullisin kustannuksin myös ääritilanteissa. Jos nettiyhteydet tai sillat romahtavat, romahtaa koko yhteiskunta, talous, turvallisuus ja huoltovarmuus.

Ensi vuoden budjetissa todetaankin muun muassa, että liikenne- ja viestintäjärjestelmän toimivuus edellyttää kaikissa olosuhteissa kriittisen infran turvaamista. Tiivis yhteistyö, lainsäädännön ajantasaisuus, selkeä vastuunjako ja johtaminen sekä sujuvat prosessit ovat tässä ratkaisevia.

Viime päivien tapahtumat osoittavat ministeriömme ja virastojemme keskeisen roolin kriittisen infran turvaamisessa. Traficom sai viime sunnuntaina tiedon Suomen ja Viron välisestä tiedonsiirtokaapelin vauriosta. Järjestelmä toimi välittömästi. Kriittiset yhteydet on varmistettu, merenalaisen infran huoltovarmuustoimiin on varauduttu. Vaurio ei vaikuta Suomen kriittisiin tietoliikenneyhteyksiin, vaan ne toimivat normaalisti. Korjaaminen aloitetaan heti, kun sää sallii. Viranomaiset jatkavat jatkotoimenpiteillä. Olen ollut koko ajan ministerinä hyvin informoituna, ja hallinnonalamme on varautunut tällaiseen.

Hallitus kiinnittää erityistä huomiota liikenneverkon toimintavarmuuteen ja kriisinkestävyyteen. Kriittisen infran resurssit turvataan myös erittäin vaikeassa taloustilanteessa. Julkisen talouden tasapainottamisen välttämättömyys huomioidaan toki meilläkin tilanteessa, jossa Suomi on vaarallisesti velkaantunut ja talous sakkaa.

Tarkempi rahojen käyttö vakiinnutetaan kautta linjan, ja edellytämme sitä koko hallinnonalaltamme. Tämä näkyy jo ensi vuoden budjetissa. Vaikka meille on tullut ja tulee edelleen lisää lakisääteisiä velvoitteita, pidämme kiinni raameista. Emme kasvata hallinnonalan henkilöstömäärää, parannamme tuottavuutta prosesseja sujuvoittamalla ja toimintatapoja kehittämällä sekä hyödyntämällä entistä paremmin digitalisaatiomahdollisuuksia. Säästämme väylähankkeiden rahoituksessa 100 miljoonaa vuoteen 23 verrattuna. Toteutamme kilpailutukset ja hankinnat tehokkaammin ja vaikuttavammin riskienhallintaa parantaen.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Arvoisa puhemies! Investoimme kuitenkin kolmella miljardilla liikenneinfraan. Vahvistamme näin kotimaatamme, huoltovarmuutta, turvallisuutta ja kansalaisten sujuvaa arkea elinkeinoelämän tarpeet edellä ja vientiä vahvistaen. LVM:n hallinnonalan menot ovat ensi vuonna yhteensä 3,58 miljardia. Tästä noin kaksi miljardia kohdistetaan liikenne- ja viestintäverkkoihin ja puolitoista miljardia perusväylänpitoon.

Tiestön korjausvelka on paisunut jo noin kahteen ja puoleen miljardiin. Esitämme ensi vuonna 250 miljoonaa euroa lisää rahaa korjausvelan hallintaan. Huomioimme myös alempiasteisen tieverkon. Tällä lisärahalla on mahdollista kasvattaa vuoden 24 päällystysohjelmaa koko maassa yli 2 000 kilometrillä. Korjausvelan kasvu taitetaan ja jopa puolitetaan hallituskauden aikana, kun onnistumme hyvin. Pyrimme lähelle nollakasvua korjausvelassa.

Hallitus esittää myös kahdeksaa uutta väylähanketta ja saattaa keskeneräiset loppuun. Olemme myös aloittaneet Liikenne 12 -liikennejärjestelmäsuunnitelman päivityksen. Edistämme datatalouden uusia rakenteita, jatkamme digitalisaation ja datatalouden koordinoimisen johtamista pitkäjänteisesti. Teemme työtä Suomen digitavoitteiden saavuttamiseksi. Vahvistamme myös Kyberturvallisuuskeskusta ja uudistamme valtion kyberturvallisuusjohtajan yksikköä.

Hallitusohjelman mukaisesti olemme myös käynnistäneet liikenteen rahoituksen ja verotuksen kokonaisuudistuksen liikenne- ja viestintäministeriövetoisesti yhteistyössä valtiovarainministeriön kanssa. Uudistuksessa painotetaan elinkeinoelämän kilpailukykyä ja viennin vahvistamista, ostovoiman kohentamista, arjen kustannusten kohtuullistamista sekä turvallisuutta. Rahoituksen ja verotuksen on vahvistettava Suomea. Hallitus vaalii ja vahvistaa verkkoja ja väyliä monin tavoin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia ministeri Ranne. — Nyt sitten ne henkilöt, jotka haluavat pyytää vastauspuheenvuoron nousemalla seisomaan ja V-painikkeella, nyt on sen aika. Meillä on tässä tunti aikaa, eli kello 18:aan asti on debatti, ja sitten tunniksi siirrymme puhelistalle. Sitten kello 19 meillä on... [Pia Viitasen välihuuto] — Ai Mykkänen onkin siellä välissä, niinpäs onkin, enpä huomannutkaan, joten me emme pääsekään vielä siinä listalle, vaan mennään myöhemmin sitten. Mutta nyt siis käynnistetään tämä debattikeskustelu. — Siellä on ensiksi Ojala-Niemelä, olkaa hyvä.

17.05 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin nostaa yhden Suomen kansallisen häpeätahran esille: valtatie 21:n, joka kulkee Kolarista aina Kilpisjärvelle saakka. Se on hyvin heikkokuntoinen tie. Siinä menee kymmeniä, jopa satoja lohta kuljettavia rekkoja Norjasta tänne Helsinkiin ja tästä sitten aina ulkomaille saakka. Tässä täytyisi huomioida tämän rahoitus. Kysynkin: mitä kuuluu vinjettimaksulle, tai onko saatavissa joitakin tietulleja, joissa voitaisiin periä maksuja myös ulkomaalaiselta rekkaliikenteeltä, joka käyttää tätä tietä? Pääosin nämä ovat ulkomaalaisia rekkoja, jotka näin tekevät, ja siitä olisi saatavissa välyksiä myös valtionalouteen.

Tuosta päällystetierahasta. On hyvä asia, että se tulee. Usea alan toimija on tuonut huolensa esille siitä, voiko sitä jaksottaa, koska nyt on vaarana, että jos koko potti laitetaan kerralla liikkeelle, niin se valuu hintoihin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Vielä teille tiedoksi, että otetaan nyt puolen tunnin kysymykset ja sitten ministeri saa puolen tienoilla viisi minuuttia vastata ja sit-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

ten jatketaan debattia ja sitten lopussa vielä viisi minuuttia. — Nyt sitten liikenne- ja viestintävaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Ovaska.

17.07 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lähdetään liikkeelle kriittisestä infrasta. Minulla on kysymys siitä, että meillähän on nyt tämä kaikki data avoimesti saatavilla tuolla verkossa, missä meidän kaapelit kulkevat: Voisiko tälle tehdä jotain? Tarvitseeko kaiken olla tuolla avoimesti? Kyse on kuitenkin kokonaisturvallisuudesta ja meidän kansallisesta turvallisuudesta.

Toinen kysymys, arvoisa ministeri, on meidän korjausvelka. Meidän tiestö on erittäin heikossa kunnossa. Vaikka ensi vuodelle te lupaatte lisää rahaa perusväylänpitoon, niin tällä koko hallituskaudella summat näyttävät pienemmiltä kuin aikaisemmin. Kun sanotte, että korjausvelan kasvu taitetaan — tai sanoitte ”kun”, jos onnistutaan hyvin — mutta meillä ovat inflaatio ja kustannustason nousu, niin miten on mahdollista, että jatkossa asvaltoitaisiin entistä enemmän teitä, kun hinnat ovat nousseet ja te annatte vähemmän rahaa? Tämäkö on teidän viestinne tuonne maakuntiin?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten edustaja Furuholm, joka on valiokunnan varapuheenjohtaja.

17.08 Timo Furuholm vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Liikenne-sektori on merkittävä tekijä, mitä tulee ilmastolle haitallisiin päästöihin. Sektorin päästöjen vähentäminen on osoittautunut haastavaksi. Nyt hallitus tekee toimia, joilla polttoaineen hinta laskee sentin tai kaksi, mutta samalla liikennepäästöt kasvavat. Tämä on toki ymmärrettävää, kun muistaa kaikki autoiluun liittyneet lupaukset. Myös lentoliikennettä tuetaan jatkossa.

Samaan aikaan kestävän liikenteen tukeminen on jäänyt vähälle. Kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen investointiohjelmaan laitetaan kokonaiset kolme miljoonaa euroa. Tämä on outo linjaus myös liikkumattomuusongelman näkökulmasta. Myös ilmastoperusteinen raha vähenee.

Arvoisa ministeri Ranne, pystyykö tämä hallitus edistämään liikennepäästöjen vähentämistä, ja jos pystyy, niin miten?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Laakso.

17.09 Sheikki Laakso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa oppositio! Niin kuin äsken kuultiin, ministeri kertoi, että rahaa on tulossa lisää 250 miljoonaa euroa asvaltointiin, eli todellisuudessa ensi kesänä bitumi haisee tuolla.

Mutta haluan tuoda yhden asian esiin, mistä olen kuullut aika pitkän aikaa. Se on tämä Turun tunnin juna, mikä tahallisesti varmaan halutaan ymmärtää niin, että siellä tehtäisiin koko Turun tunnin juna. Mehän tehdään siellä oikeasti pätkät, jotka tarvitsee tehdä joka tapauksessa, jos aiotaan saada ihmisiä juna-asemien varrelle. Tilannehan on se, niin kuin kaikki tietävät, että siinä puhutaan pääkaupunkiseudun ja Lohjan välisestä liikenteestä. Tällaiset hankkeethan, missä oikeasti kustannusvaikutukset ovat äärettömän korkealla, ovat kaikkein järkevimpiä tehdä. En ymmärrä sitä keskustelua, mikä viime kaudella käytiin, kun puhuttiin, kuinka tärkeää on saada ihmiset siirtymään autoista juniin, ja nyt te siten koko ajan kritisoitte sitä, kun tämä hallitus tällaisen toimenpiteen tekee. Ymmärtäisin

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

hyvin, että kritisoidaisiin, jos puhuttaisiin Lohja—Salo-välistä, [Puhemies koputtaa] mutta ei siihen kosketa millään tavalla.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Asell.

17.10 Marko Asell sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Korjausvelka jatkaa kasvuaan tällä hallituskaudella huolimatta 250 miljoonan kannatettavasta lisäyksestä ensi vuodelle. Kustannustason nousu on johtanut korjausvelan yli miljardin kasvuun. Budjettiesitys viittaa korjausvelan olleen lähes kolme miljardia loppuvuodesta 22, mutta Väyläviraston pääjohtaja Kari Wihlman arvioi kesällä korjausvelan nousseen laskennallisesti noin neljään miljardiin. Hallituksen kertalisäys ei pysäytä korjausvelan kasvua, puhumatakaan sen kääntämisestä. Se lieventää hieman kasvukäyrän jyrkkyyttä, ellei kustannustasossa tule muutoksia. Haasteena tulee olemaan, miten saadaa korjausvelan kasvu pysäytettyä, kuinka monta kilometriä teitä olisi saanut korjattua esimerkiksi sillä 170 miljoonalla, joka meni siihen, että polttoainetta saadaan alennettua neljä senttiä litralta pumpulla.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu.

17.11 Pekka Aittakumpu kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Koko Suomea on kehitettävä, tämä on huoltovarmuus- ja turvallisuuskysymys. Hallituksen leikkaukset iskevät nyt rajusti maaseudulle. Yksityisteiden valtionavustuksista leikataan, valtionavustukset laajakaistaan poistetaan kokonaan. Onko tämä sitä parempaa maaseutupolitiikkaa, jota perussuomalaiset ennen vaaleja lupasivat? Suurin käynnistettävä liikennehanke on kannattamattomaksi todettu Turun tunnin juna. Hallitus käyttää siihen noin 500 miljoonaa euroa. Eikö nuo rahat kannattaisi käyttää huonokuntoisten maanteiden korjaamiseen?

Arvoisa rouva puhemies! Budjettikirja, sivu 561, väyläpolitiikan vaikuttavuustavoitteet: korjausvelka kasvaa ensi vuonna. Hallitus näyttää käyttävän perusväylänpitoon 110 miljoonaa euroa vähemmän kuin edellisellä vaalikaudella kaikkiaan. Kysyn: miten ihmisessä liikenne- ja viestintäministeri voi väittää eduskunnalle, että korjausvelka taittuu, kun siihen käytetään vähemmän rahaa ja tosiaan inflaatio on myöskin nostanut töiden hintaa tuntuvasti?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Laiho.

17.12 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnä on todettava, että on erinomaista, miten tämä hallitus panostaa tie- ja rataverkkoon. Ne ovat tulevaisuuden investointeja ja mahdollistavat myös Suomen elinvoimaisuuden ja uusien yritysten investoinnit Suomeen.

Täällä on ollut puhetta tästä Turun tunnin junasta. Hallitus haluaa edistää Turun tunnin junaa, mutta sen edellytyksenä on kaupunkiradan rakentaminen. Haluaisinkin kysyä ministeriltä, missä vaiheessa on nyt sen kaupunkiradan rakentamisen tilanne ja ehditäänkö se saada maaliin tällä hallituskaudella.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Savola.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

17.13 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä tuo Turun tunnin juna on hanke, mikä syö meiltä varoja tulevina vuosina huomattavasti. Puoli miljardia tällä vaalikaudella tunnin junaan, länsiyhteyteen Turkuun, kun meidän pitäisi keskittyä huoltovarmuusreitteihin, pohjoiseen ja Merenkurkun yli kulkeviin reitteihin. Poikkittaisliikenneyhteydet on unohdettu tässä budjetissa, valtatie 18:aa ei näy vielä. Onneksi Vaasan vaalipiirin edustajat tätä esillä pitävät. Kysyn ministeriltä: Miksi Turun tunnin juna on niin tärkeä? Miksi ei panosteta pohjoisiin reitteihin? Tällaisina aikoina, mitä voimme seurata esimerkiksi Suomenlahdella tapahtuvissa kriittisen infran sabotaaseissa ja vastaavissa, meille on entistä tärkeämpää se, että jos Suomi saarretaan — Suomi on saari — meillä pystytään kulkemaan myös Merenkurkun yli, pystytään kulkemaan pohjoisia reittejä ja turvaamaan Suomen huoltovarmuus.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Eskelinen.

17.15 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen puheet oli massiivisesta liikennepaketista, mutta totuus on aivan toinen. Hallituskaudella leikataan 720 miljoonaa perusväylänpidosta sekä kehittämishankkeista, hallituskauden lopulla on 30 miljoonaa euroa vähemmän rahaa käytössä kuin tämän hallituskauden alussa. Ei se hyvin bitumina tuolla maantiellä näy, koska nyt tämä 500 miljoonaa, mitä on paljon mainostettu, kahdessa erässä, on käytännössä sulanut kustannustason nousuun.

Toinen huolenaihe on, että käytännössä investoinnit tällä kaudella on tämän hallituksen toimesta sidottu. Elinvoimapakettissa on kolme miljardia hankkeita, kehittämishankkeet on pitkälti sidottu. Onpa mukava lähteä Liikennejärjestelmä 12 -työtä tekemään. Kaiken lisäksi Pohjois-Karjalalla ja Etelä-Savolla ei ole yhtään tienpätkeä hallituksen esityksessä. [Jouni Ovaska: Eikä Pirkanmaalla!] Aika turhaa on varmaan maakuntien lähteä salkku kädessä ministeriöön kysymään, että täällä olisi vielä muutama hanke. Ei täällä ole liikkumavaraa [Puhemies koputtaa] tällä hallituskaudella.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Pitko.

17.16 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme viime päivinä huomanneet, kuinka häiriöherkkä Itämeri lopulta on näinä aikoina. Meillä ei tietenkään ole syytä pelkoon eikä syytä muuttua liikaa, mutta on selvää, että me tarvitaan myös huoltovarma reitti. Ja kun me katsomme päärataa, joka on meidän reittimme länteen jo tällä hetkellä, niin se on edelleenkin pitkälti yksiraiteinen. On aika älytöntä, että kun hallitus panostaa nyt raiteisiin, niin sinne ei löydy hanketta.

Toinen asia. Haluaisin harmitella sitä, että ministerin johdolla nyt otetaan melkoinen liike taaksepäin liikenteen puhdistamisessa. Sen lisäksi, että me panostamme nyt tässä budjetissa ennätysmäisesti fossiiliseen liikenteeseen, sieltä myös vähennetään rahoja joukko- ja kävelystä ja pyöräilyä. [Eduskunnasta: Kyllä kävellä saa!] Me siis lisäämme riippuvuutta fossiilienergiasta, lisäämme riippuvuutta öljystä, laitamme kapuloita ratkaisiin kotimaisten uusiutuvien polttoaineiden kehittämiseksi.

Haluaisin kysyä ministeriltä: oletteko te vielä sitoutuneet ilmastotavoitteisiin eli liikenteen päästöjen puolittamiseen, ja millä tavoin siihen päästään?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Löfström.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

17.17 **Mats Löfström r** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Suomi on käytännössä saari. 90 prosenttia ulkomaankuljetuksista liikkuu meriteitse. Siksi on tärkeää, että väylämaksut puolitetaan pysyvästi, samoin se, että järjestelmä sellaisenaan on edelleen olemassa. Sen avulla varmistetaan, että meillä on jäävähvisteisiä aluksia, jotka liikennöivät Suomeen ja Suomesta muualle vuoden ympäri. Nämä alukset saavat alennusta järjestelmän kautta ja varmistavat omalta osaltaan kotimaisen merenkulun. Kiitos ministerille, että viette väylämaksujen puolittamista koskevan esityksen eteenpäin.

Merenkulun miehistötuella on ratkaiseva asema Suomen lipun alla seilaavilla aluksilla. Suomen lipun alla purjehtivat alukset ovat keskeisiä Suomen huoltovarmuudelle, sillä nämä alukset kuuluvat huoltovarmuuskeskuksen kuljetuspuoleen. Sen vuoksi miehistötki on tärkeä sekä laivoille että lastialuksille ja kriittinen Suomen huoltovarmuudelle. Talousarvioesitys on tältä osin hyvä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Huru.

17.18 **Petri Huru ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Aluksi haluan kiittää ministeriä näistä panostuksista, joita hallitus tekee liikenneinfran ja muun muassa päällysteiden tai väylähankkeiden toteuttamiseksi. Ymmärrän opposition kritiikin bensan hinnanalennuksen mukamas mitättömyyteen, mutta ellei hallitus olisi tehnyt toimia polttoaineen hinnan laskemiseksi tai suitsimiseksi, olisi se edellisen hallituksen toimin kohonnut jakeluvuorituksen lisäämisen myötä jopa useita kymmeniä senttejä. Eli tähän on mennyt nykyiseltä hallitukselta rahaa, jotta saadaan arjen kustannuksia laskettua, ja muun muassa on tehty 160 miljoonan euron polttoaineen veronalennus, joka on historiallinen.

Eikö olekin ministeri Ranne niin, että arjen kustannukset eivät tule nousemaan hallituksen toimin? [Välihuutoja]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Kymäläinen.

17.19 **Suna Kymäläinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihan ensimmäiseksi hyvä uutinen ja kiitos siitä, että hallitusohjelmaan on kirjattu tämä Karjalan radan Luumäki—Imatra-välin korjaus. Tämä pitää toteuttaa kyllä mahdollisimman pikaisesti, kun hanke on valmis siihen nopeutettavaksi. [Sheikki Laakso: Olisi pitänyt edellisen hallituksen tehdä jo!] Tämä on linjaa, joka johtaa jo edelliseltä hallituskaudelta kyllä.

Toivon myös tarkkuutta erityisesti näiden itäisten liikennehankkeiden osalta, joista on eduskunnassa jo yksimielisesti tehty päätös, eli kun Saimaan kanavan investoinnit peruttiin, niin silloin päätimme yli 31 miljoonan euron edestä itäisiä liikennehankkeita, jotka odottavat nyt vielä alkamistaan. Toivon, että ministeri katsoo, että myös nuo loput 60 miljoonaa tulee eduskunnan tahtotilan mukaisesti muihin korvaaviin itäisen Suomen liikenneinvestointeihin osoitetuksi, kuten eduskunnassa on päätetty.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten edustaja Rintamäki.

17.21 **Anne Rintamäki ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Liikenne- ja viestintäverkkojen määrärahoista valtaosa, eli noin puolitoista miljardia, kohden-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

netaan ratojen, teiden ja vesiväylien perusväylänpitoon. Perusväylänpitoon esitetään myös 250 miljoonan euron lisäystä teiden ja ratojen korjausvelan hallintaan.

Hallitus esittää kahdeksan uuden väylähankkeen aloittamista, ja väyläverkon kehittämishankkeille osoitetaan 332 miljoonaa euroa. Huonokuntoista tiestöä korjataan isolla rahalla, joka tulee todella tarpeeseen. On paljon ajettu kärrypolkuja, semmoisia ovat kaikki pienikulkuiset. [Jouni Ovaska: Ja ajetaan jatkossakin!] — Ja ehkä ajetaan jatkossakin, mutta näille pitää tehdä jotakin. Työvoiman liikkuvuuden kannalta on oleellista, että myös pienemmät tiet valtaväylien ulkopuolella ovat asianmukaisessa kunnossa. Tämä on erityisesti syrjäseudulla asuvalle todella tärkeää. Panostukset tiestöön ja liikenteeseen laajemminkin ovat tärkeitä, sillä toimiva liikennejärjestelmä on merkittävä osa maailmalta katsottuna syrjäisen Suomen saavutettavuutta. Toimiva ja turvallinen liikenne ovat edellytys Suomen kansainväliselle kilpailukyvyille mutta myös maaseudun elinvoimalle. [Puhemies koputtaa]

On aivan pakko antaa kiitosta ministerille hyvästä ja ennen kaikkea koko Suomen huomioon ottavasta ohjelmasta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Peltonen.

17.22 Eemeli Peltonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä liikenteen korjausvelka, se on iso ongelma. Korjausvelka jatkaa kasvuaan tällä hallituskaudella huolimatta niistä sinänsä kannatettavista lisäyksistä, joita hallitus tekee tieverkkoon tulevana vuosina. Kuten edustaja Asell toi hyvin esiin, nämä lisäykset eivät pysäytä korjausvelan kasvua eivätkä ne myöskään käännä sitä laskuun, ja tämäkin kehitys on tietysti optimistista ja hyvin riippuvaista siitä, mikä on tämä yleinen kustannustason kehitys tulevina vuosina. Korjausvelkahan on kohoamassa jopa neljään miljardiin euroon — se on jo sitä, jos on Väyläviraston johtoa uskomisen, ja miksei olisi.

Kun tämä korjausvelan kasvu vaikuttaa tieverkossa olevan tällainen ikuisuusongelma, niin kysyisinkin vastuuministeriltä, miten näette, ministeri Ranne, että Suomessa yli vaalikausien saataisiin tämä liikenteen korjausvelka käännettyä laskuun tai edes pysäytettyä? Nämä huonokuntoiset tiethän ovat jo iso ongelma [Puhemies koputtaa] meidän elinkeinoelämän kuljetuksille ja myös tavallisten ihmisten arjen turvallisuudelle liikenteessä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Hoskonen.

17.23 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lyhyesti Itä-Suomen tilanteesta. Olen hyvin pahoillani siitä, arvoisa ministeri, että muun muassa te omilla lausunnoilla olette antaneet ymmärtää, että Itä-Suomen liikenteellä nyt ei ole niin suurta väliä, mutta toivoisin kyllä nyt ihan hartaasti... Me oikeasti alamme olla motissa, tiestö on siinä kunnossa. Syrjäsalmen silta tulee kuntoon ehkä vuonna 25, Varkauden Karvion silta on rikki, Lieksan silta samoin. Sitten tämä Ylämyllyn eritasoliittymä, ei mitään. Alemman tieverkon kunto on sellainen, että tämän päivän olen ollut melkein tiemestarin virassa, kun kaikki valittavat, miksi ei alemman tieverkon kunto... Sorateiden kunto on aivan ala-arvoinen. Nyt pitäisi saada tiehöylät takaisin hoitamaan sitä alempaa soratiestöä. Näillä traktorin lanoilla ei ole tehty mitään muuta kuin vahinkoa.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Sellainen on tilanne, että tällä menolla meillä loppuvat puukuljetukset kokonaan ja muu-kin hyötykuljetus. Ja ihmisten liikkuminen tietenkin on kaikista tärkeintä, autot särkyvät ja niin edelleen. Toivonkin, että tämä Pohjois-Karjalan paketti saataisiin nyt vihdoin ja viimein kasaan, koska me saimme silloin Venäjän sodan alettua paljon sympatiaa, mutta sympatialla ei teitä hoideta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Strand.

17.25 Joakim Strand r (vastauspuheenvuoro): Tack, ärade talman, arvoisa puhemies! Siiteeraan tässä muutaman pätkän kenraaliluutnantti Mikko Heiskasen artikkelista ”Huoltovarmuuden varmistaminen” viikolta 36. Tässä todetaan: ”Sotilaalliselta kannalta katsoen kaikki liittyy kaikkeen. Nykyinen ja näköpiirissä oleva tulevaisuus edellyttää varautumista myös poikkeusoloihin. Sodan uhkaakaan ei voida sulkea pois. Tämän vuoksi Natossa ja kaikissa Pohjoismaissa varaudutaan ja valmistaudutaan pahimman varalle. Suunnittelu tehdään siten, että siirtyminen normaalioloista kriiseihin tai poikkeusoloihin tapahtuu mahdollisimman joustavasti ja se huomioi myös energian ja tietoliikenteen. Normaaliolojen infrastruktuurin, satamien ja väylien tulee mahdollistaa suurtenkin joukkojen ryhmittäminen, materiaalin ennakkovarastointi, logistiikka ja lääkintähuolto.” Pohjoismaiden karttaa katsoessa voi todeta, että ”Merenkurkku on sijainniltaan erittäin keskeinen ja kiinteällä yhteydellä olisi huomattava merkitys huoltovarmuuden näkökulmasta”, joten kiitän hallitusta siitä, että tämä Merenkurkun kiinteän yhteyden selvittäminen on nyt hallitusohjelmassa. On tullut paljon palautetta myös Ruotsin puolelta ja Norjasta, että odottavat innolla ministerin tapaamista tässä myöhemmin syksyllä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Jäntti.

17.26 Aleksi Jäntti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Väliin tämmöistä rakenteiden ravistelua: Olisin kysynyt saman kysymyksen jo edellisiltä ministereiltä, mutta suunnitelma toteutui nyt puolittain. Työvoiman saatavuus ja monipuoliset sekä toimivat liikenneyhteydet ovat todennäköisesti keskeisimmät edellytykset vireälle elinkeinotoiminnalle. Yritykset taas ovat tärkein työllistäjä. Kuinka paljon on tehty yhteistyötä a) ministerien ja b) ministeriöiden kesken, kun on laadittu LVM:n alaisuuteen kuuluvan liikenneinfran investointiohjelman? Toisin sanoen, kuinka suurta roolia on näytelty tietoon ja tutkimukseen perustuva arvio siitä, mitkä liikennehankkeet ovat tukemassa kasvua ja työllisyyttä ja mitkä ovat lähempänä niin sanottua kehityspolitiikkaa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen.

17.27 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä salissa on, toden totta, keskusteltu hyvin paljon monessa yhteydessä autoilijoiden kustannuksista. En voi sille mitään, mutta minua edelleen vaivaa kovasti se, että heti ensi vuonna työmatkoja ajavien kustannukset tulevat nousemaan [Sheikki Laakso: Ei pidä paikkaansa!] tämän työmatkavähennyksen heikennyksen myötä. [Sheikki Laakso: Höpö höpö!]

Kuitenkin ennen vaaleja te, ministeri, lupasitte, että autoilijoiden asemaa helpotetaan. [Mikko Savola: Aika paljon muutakin luvattiin! — Sheikki Laakso: Kaikki lupaukset on pidetty!] Niinpä minä kysyn teiltä, ministeri: Mikä nyt tänään teidän vastauksenne on tälle

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

epäkohdalle, että työmatkoja ajavien kustannukset nousevat ensi vuonna? Aiotteko tehdä jotakin tämän asiantilan helpottamiseksi? Tähän eivät auta mitkään tulevat isot työryhmät, koska ensi vuoden alussa nämä kustannukset nousevat, eli tarvitaan toimia tässä ja nyt. Ette kai te, ministeri, halua sentään jäädä historiaan ministerinä, jonka aikana pitkiä ajomatkoja ajavien matkakustannukset nousivat, päinvastoin kuin lupasitte ennen vaaleja? Voisitte tehdä asialle jotain. Mitä aiotte tehdä? [Sheikki Laakso: Polttoaineen hinta laskee, autovero laskee!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten vielä kaksi vastauspuheenvuoroa, sen jälkeen ministerille viisi minuuttia. Nämä kaksi ovat edustajat Tynkkynen, Oras ja Huttunen. — Tynkkynen, Oras, olkaa hyvä.

17.28 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Liikenne- ja viestintäministeriön oman arvion mukaan hallituksen päätökset heikentää jakeluvelvoitetta tulevat kasvattamaan Suomen päästöjä yhteensä 4,5 miljoonaa tonnia, mikä vastaa yli puolen miljoonan suomalaisen vuotuisia päästöjä. Sen päälle hallitus askartelea myös monen muun toimenpiteen kanssa, joka johtaa samaan suuntaan. Hallitus keventää fossiilisten tuontipolttoaineiden verotusta, keventää erityisesti vanhojen ja runsaspäästöisten autojen ajoneuvoveroa, nostaa joukkoliikenteen arvonlisäveroa, leikkaa sähköautojen latauspisteiden rakentamisesta, leikkaa kävelyn ja pyöräilyn edistämisestä ja niin edelleen ja niin edelleen. Tämä kaikki lisää ilmastovelkaa entisestään.

Miten hallitus aikoo oikein saavuttaa päästötavoitteet taakanjakosektorilla, johon liikenne myös kuuluu? Ja jos vastaus on, että ostamalla päästöoikeuksia ulkomailta, niin miksi hallitus haluaa käyttää niukkoja veronmaksajien euroja lähettämällä ne ulkomaille päästöoikeuksien ostamiseen sen sijaan, että niillä euroilla vähennettäisiin päästöjä täällä kotimaassa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten vielä edustaja Huttunen ja sen jälkeen ministeri.

17.29 Hanna Huttunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Näinä aikoina vahvaa aluepolitiikkaa todellakin tarvitaan. Sitä tarvitaan aivan meidän maamme turvallisuudenkin vuoksi. Itäistä Suomea ei ole varaa jättää yksin. Arvaamaton Venäjä on, ja se myös pysyy itärajan takana.

On täysin totta, että kotimaakuntani Pohjois-Karjala on jäämässä täysin ilman tiehankkeita. Karvion kanavan silta valtatie 23:lla, Ylämyllyn eritasoliittymä valtatie 9:llä ja Lieksanjoen silta kantatie 73:lla ovat kaikki hyviä esimerkkejä hankkeista, mitkä ovat toteutusvalmiita. Kaiken lisäksi kaikilla näillä hankkeilla on tosi suuri merkitys alueelle, ja ne ovat aivan kriittisiä alueen toimintojen kannalta.

Sen lisäksi tämän hallituksen ansiosta ratahankkeet päättyvät Imatran kohdalle, hyvä että ylettävät edes Imatralla, mutta ne eivät ylety Pohjois-Karjalaan. Ja siirtymäkauden jälkeen myös maakuntalennot on kaavailtu kuntien maksettavaksi ainakin osin. Ja meidän kunnat ovat jo nyt kärsineet palkkaharmonisaatiosta ja maksavat sitä valtionosuusleikkauksilla. Kysynkin ministeriltä: Arvoisa ministeri Ranne, mitä vastaatte Pohjois-Karjalan ihmiselle? Onko tämä teistä alueellista tasa-arvoa?

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin. — Ja sitten ministeri, viisi minuuttia, olkaapa hyvä.

17.30 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne: Kiitoksia, rouva puhemies! Ensin muutama sana korjausvelan tilanteesta. Eli tiestön korjausvelka on se kaksi ja puoli miljardia, ja meillä on varsin hyvät mahdollisuudet nykytietojen, tietoon pohjautuvan johtamisen, pohjalta saada tämä kasvu taittumaan. Eli tällä hetkellä kasvu on 800 kilometriä vuodessa. Meillä on mahdollisuus saada se puolitettua jopa pienemmäksi kuin se. [Timo Hrakka: Kaikki väylät 4 miljardia!] Ja kaikki me tiedämme hyvin myöskin sen, että korjausvelan tilanne on aivan sama kuin valtionvelan. Sitä ei yhdessä kaudessa saada pysäytettyä eikä katkaistua. Meillä on hyvin selkeät laskelmat ja käsitys tästä tilanteesta.

Olemme aloittaneet kilpailutuksen valmistelun näiden 250 miljoonan korjausvelkainvestoinnin osalta. Ja siellä tietysti huomioidaan se, että kustannustaso on nousemassa, mutta kuten kaikki tiedämme, julkisten hankintojen osalta on valtavasti parantamisen varaa. Pienemmällä rahalla voi saada enemmän aikaiseksi kuin mitä tällä hetkellä on saatu. Tulemme myöskin jakamaan näitä korjausvelkaroja ympäri Suomea hyvin tasapuolisesti myöskin alempi tieverkko huomioiden. Ja tässä korostan jälleen siis sitä, että meidän ei ole mahdollista ratkaista kaikkia ongelmia. Me emme lupaa kaikkea. Me teemme nyt tällä rahalla sen parhaan mahdollisen, [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] ja ammattilaiset, jotka tässä maassa tekevät meillä maarakennustöitä, ovat hyviä. Meillä on Väylältä erittäin hyviä esimerkkejä siitä, kuinka pysytään kustannuksissa, kuinka pysytään aikatauluissa, ja näitä tarvitaan lisää.

Täällä on nostettu esiin turvallisuuteen ja huoltovarmuuteen liittyviä hankkeita. Kyllä, vt 21, vt 9, hyvin monet hankkeet ovat meillä tärkeitä. Ja teemme tietenkin parhaamme, että joko lähдемme niitä edistämään suunnittelulla tai jopa pieniltä osin myöskin ihan rakentamisella. Kun näitä rakentamishankkeita lähdetään nollasta edistämään, niin kestää 8—15 vuotta ennen kuin ne ovat totta ja valmiina tuolla tienposkessa tai muualla.

Turun tunnin junan osalta hallitusohjelmassa on suunnitteluvaihe. Siellä ei ole päätetty kummasta päästä aloitetaan. Tässä nykyisessä yhtiössä osakassopimuksissa ei ole sovittu muusta kuin suunnittelusta, ja siinä on kyse siis pääomittamisesta. Tämän hallituskauden aikana olemme sitoutuneet siihen. Teemme parhaamme, että hintoja saadaan alas, riskejä saadaan hallittua, ja tämä on tilanne tällä hetkellä.

Päästöjen vähentämisestä on hallitusohjelmassa selkeät kirjaukset, että olemme sitoutuneet niihin kansainvälisiin päästövähennystavoitteisiin, jotka ovat siis meitä sitovia. Me emme ole niistä irtautumassa, mutta meillä on perälauta. Me emme tee sellaista energia- ja ilmastopolitiikkaa, joka nostaa arjen kustannuksia tai heikentää elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä. Tämä luo tietenkin erittäin haastavan tilanteen meille, ja liikenne- ja viestintäministeriössä olemme toki useammalla asialla vähentämässä päästöjä. Tulemme muun muassa liikenteen sujuvuutta parantamalla myöskin laskemaan niitä päästöjä. Tämä on aivan selvä ja mitattavissa oleva asia. Tulemme hyödyntämään digitalisaatiota. Tiedämme myöskin, että suuret rekat, jotka tuolla liikkuvat, ovat hyvin ympäristöystävällisiä verrattuna niihin pieniin, jotka ovat paljon huonompi vaihtoehto. Jos mietitään näitä tukemisia, millään tukemisella ei tämän maan päästöjä vähennetä. Hallitus tulee vahvistamaan ostovoimaa ja varmistamaan sen, että Suomessa tulee jossain vaiheessa se tilanne, että kaikilla on varaa ostaa vähäpäästöinen auto. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] Se ei ole vielä tänä päivänä mahdollista. Ja me myöskin tulemme varmistamaan sen, että kun me

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

annamme kaikille erilaisille vaihtoehdoille tietä, on sitten kyse lämmityksestä, energiamuodoista, on sitten kyse autoilusta, liikkumisesta, liikenteestä, niin teknologianeutraalius on se, mitä tämä hallitus ajaa.

Huoltovarmuusturvallisuus, vielä tästä muutama sana lisää. Sotilaallinen liikkuvuus on ihan meidän ykkösasiamme. Ensi keväänä tulette näkemään myöskin, kuinka liikenne- ja viestintäministeriö ja monet sidosryhmät yli ministerirajojen tulevat tekemään tämän osalta yhteistyötä. Arktiset alueet, Pohjoismaiden välinen liikkuvuus, liikenne, niitä tulemme vahvistamaan.

Vielä näistä kaapelitiedoista. Tämä on tietenkin hyvin vakava asia, niiden julkisuuteen tullaan varmasti palaamaan.

Ja vielä muutama sana laajakaistatukiohjelmasta. Hallitusohjelmassa on kirjaus, että jatkoa arvioidaan. — Kiitoksia. [Eduskunnasta: Mites se Pohjois-Karjala?]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, ja otetaan sitten tuolta valiokunnasta valiokunnan puheenjohtaja Ovaska. — Olkaa hyvä.

17.36 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa ministeri! Arvostan rehellisyyttä ja sitä, kun sanotaan, että ei voida toteuttaa tai ei ole rahaa, ja kun sitten näin tehdään ja toimitaan, mutta en sellaista, että annetaan tyhjiä lupauksia ja annetaan ymmärtää, että nyt kaikki muuttuu. Me tiedämme, kun olemme lukeneet tämän talousarviokirjan ja nähneet julkisen talouden suunnitelman, että valitettavasti ei muutu. Se korjausvelka ei tällä pienene. [Mikko Savola: Sehän lukee täällä!] Se on täällä todettu, ja se kannattaisi myös tässä salissa vielä ääneen sanoa.

Meillä on näitä hankkeita, mihin ministerikin viittasi: esimerkiksi valtatie 9, äärettömän tärkeä Pirkkanmaalla, valtatie 15, ei sinnekään tainnut vielä tulla rahaa. Ja sitten tehdään näitä Turun tunnin junia. Ja kyllä se on niin, jos hallitusohjelmassa on jo kirjattu, että tähän sitoudutaan, että se tarkoittaa, että tulevienkin hallitusten kädet ovat sidottuina.

Edustaja Rintamäki totesi, että nyt pienempiin teihin ja maaseutuun panostetaan. Valitettavasti esimerkiksi yksityistieavustuksesta leikataan. [Eduskunnasta: Se on surullista!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten varapuheenjohtaja Furuholm.

17.37 Timo Furuholm vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Muutama sana mediakentästä, mediapolitiikasta. Mediakentän kohdalla käydään paljon keskustelua Yleisradion ympärillä. Yleisradion luotettavuus, kattavuus ja riippumattomuus ovat tärkeitä elementtejä tiedonvälityksen kannalta, ja totta kai Ylen toiminnan turvaaminen on ensisijaisen tärkeää. Monipuolinen mediakenttä vaatii kuitenkin valtavasti myös muiden toimijoiden panosta, ja usein kuuleekin, että Suomesta puuttuu eri hallinnonalat yhteen sitova ja siten toimiva mediapolitiikka, joka helpottaisi tämän yhteiskunnallisesti tärkeän alan toimintaedellytysten laajaa turvaamista. On selvää, että luotettavan ja moniäänisen median arvo on korvaamaton näinä aikoina. Kysynkin ministeriltä: näettekö te mahdolliseksi jonkinlaisen laajemman mediatuen esimerkiksi lehtiin ja kirjoihin kohdennetun arvonalisäveroalennuksen kautta? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Mika Kari.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

17.38 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minulla on kädessä Ylen uutinen heinäkuun 1. päivästä, jossa otsikko on: ”Itärata sai täystyrmäyksen uudelta liikenneministeriltä, mutta silti kunnat haluavat syyttää siihen miljoonia euroja”. Kun kuuntelin äsken, arvoisa ministeri Ranne, teidän puheenvuoroanne tunnin junasta, niin tuntui, että te hieman välttelitte senkin puolustamista. Totesitte ainoastaan sen, että hallitus on päättänyt selvittää ja tehdä pohjatyötä tämän eteen. Nyt tässä ministerin tehtävässänne teitä tietenkin sitovat laki ja faktoissa pysyminen vielä enemmän kuin ne teitä sitoivat oppositiopoliittikkona viime kaudella kansanedustajan tehtävässä. Kysyn teiltä: aiotteko edistää tunnin junaa ja aiotteko edistää itärataa ministerinä ja hallitusohjelman yhtenä kirjoittajana?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Harakka.

17.39 **Timo Harakka sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi yllättävä puute täällä budjettikirjassa ja ylipäätään hallituksen ohjelmassa on ottaen huomioon sen, että tämä hallitus haluaa profiloitua tällaisena lain ja poliisitoimen hallituksena. Jo pitkällä oli tässä keväällä tuomamme esitys siitä, että kyberrikollisuuden puututtaisiin lisäämällä poliisin, Puolustusvoimien ja Kyberturvallisuuskeskuksen yhteisiä resursseja, samaan tapaan kuin muuta rikollisuutta pystytään torjumaan aivan ainutlaatuisella poliisin, Tullin ja Rajavartioston yhteisillä johtojärjestelmillä ja yhteisillä resursseilla. Nyt ihmettelen, kun tämä lakiesitys on itse asiassa jo valmis, se on jo tänne taloon tuotu, miksi ihmeessä te nyt sitten suhtauduite kyberrikollisuuteen ja kyberhäiriöihin näin perin lepsusti ettekä ole halukkaita tuomaan tätä äärimmäisen tärkeää, kansainvälisestikin ennennäkemättömän olennaista lakiuudistusta takaisin tänne eduskuntaan välittömästi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Mäkelä, Jani.

17.40 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Melkein suorastaan liikutuinkin kuunnellessani edustaja Oras Tynkkysen puheenvuoroa äsken, jossa hän listasi todella pätevästi hallitusohjelmassa tuotavia positiivisia muutoksia suomalaisen autoilijan asemaan ja siihen, miten hallitus puoltaa niitäkin, joilla ei ole varaa ostaa uusia vähäpäästöisiä autoja. Näilläkin ihmisillä on oikeus asemansa puolustamiseen.

Mutta semmoinen pieni väärinkäsitys tuossa puheenvuorossa kuitenkin oli, että kyllä sitä jakeluvulvoitetta olisi periaatteessa varaa pitää alempanakin. Eli ne päästöt, mitä mainittiin — viiden megatonnin luokkaa — voisivat tuplaantua ennen kuin edes teoriassa voitaisiin joutua maksamaan niistä hyvityksiä. Tällä hetkellä päästökaupassa hinta olisi huomattavasti alempi kuin mitä vastaavaa hyötyä saataisiin tämän jakeluvulvoitteen kautta, eli se on varsin tehoton keino.

Näistä radoista itään päin, niin tämä Luumäki—Imatra-yhteysväli on hyvä saada nyt kuntoon. Se on myös Pohjois-Karjalan etu. Lappeenrannassa on tällä hetkellä siinä rannassa pullonkaula. Kun Saimaan kanava on toistaiseksi suljettu, niin Karjalan radan parantaminen on aivan ensisijainen prioriteetti. Tämä on ensimmäinen askel siihen. Sitä voidaan jatkaa, kun rahaa on enemmän. [Timo Harakka: Rahaa on!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Väyrynen.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

17.42 **Ville Väyrynen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos arvoisa puhemies! Tässä on pari kertaa tullut esille kävelyn ja pyöräilyn edistämisen määrärahat. Viime aikoina ja keväästä lähtien on niin paljon puhuttu meidän liikkumattomuuden kustannuksista, kuinka se tuo vuotuisesti sen 3,2 miljardia tässä maassa tappiota. Haluaisin uskoa, että ei ole pelkästään kolmen miljoonan valtionavustusten varassa kävelyn ja pyöräilyn edistäminen meidän maassa. Tässä kuitenkin on puhuttu korjausvelasta ja muusta. Meillä on hyvin paljon, mitä kunnat, koulut, perheet ja hyvinvointialueet pystyvät tekemään ilman erillisiä määrärahoja. Meille tulee tietenkin MAL-hankkeitten kautta alueellista infraa, mikä varmasti vaikuttaa väyläverkkoon, myös kävelyyn ja pyöräilyyn ja myös joukkoliikenteen kautta. Toivotaan, että perheissä ja paikallisesti osataan edelleenkin edistää kävelyä ja pyöräilyä, mitkä ovat erittäin tärkeitä riippumatta täältä määrättävistä määrärahoista. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma.

17.43 **Olga Oinas-Panuma kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me ollaan kuultu hirveitä uutisia Itämereltä ja kaasuputkesta. Nyt pitäisi meillä viimeistään silmien aueta sille, että tavara pitää saada tulemaan Suomeen myös muuta kautta. Me ollaan tällä hetkellä tuonnin ja viennin suhteen käytännössä Itämeren varassa. Me ei voida enää luottaa siihen, että Suomenlahti on rauhan tyyssija. Me tarvitaan toimivat liikenneyhteydet, raideyhteydet Pohjois-Suomen kautta Ruotsiin, Norjaan ja sieltä myös merelle. Se hyödyttää yrityksiä ympäri Suomen ja takaa sen, että tavara tulee meille ja meiltä pois.

Valitettavasti tämä hallitus kokee kuitenkin tätä tärkeämpänä syytää lähes puoli miljardia euroa Turun tunnin junaan sen sijaan, että laitettaisiin rahaa tuonne pohjoisiin liikenneyhteyksiin koko Suomen hyväksi. Miten Turun tunnin junaan satsaaminen ilahduttaa siinä vaiheessa, jos merellä on kriisi ja meidän tuonti ja vienti eivät toimi?

Minä toivon, että pohjoisen ohjelmassa osataan ottaa huomioon meidän muuttunut turvallisuustilanne siinä vaiheessa, kun sitä aletaan tehdä, koska on ihan täysin meidän oma valinta, [Puhemies koputtaa] halutaanko me olla periaatteessa saari vai kenties mennä päämäärätietoisesti kohti Eurooppaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elo.

17.44 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus tunnistaa arkiliikunnan merkityksen ja sitoutuu ohjelmassaan etsimään ratkaisuja arjessa tapahtuvan liikumisen lisäämiseksi. Tämä ei kuitenkaan näy budjettikirjassa, kun hallitus on leikkaamassa kävelyn ja pyöräilyn edistämisestä.

Kunnilla on paljon valmiita pyöräliikennesuunnitelmia, jotka odottavat valtiontukea käynnistyäkseen. Nämä ovat myös valtiolle edullisia investointeja, kun kunnat rahoittavat hankkeista ison osan. Pyöräliikenteen investoinnit ovat hyöty—kustannus-suhteeltaan kannattavia muihin liikennehankkeisiin verrattuna. Ne parantavat sekä liikenneyhteyksiä että kansanterveyttä.

Kouluikäisistä lapsista enää kolmasosa liikkuu suositusten mukaan. Ja tärkeimpiä syitä, miksi lapset eivät pyöräile tai kävele, on se, että se koetaan vaaralliseksi. Kysyisinkin ministeriltä: eikö liikenneinfran kokonaisrahoituksesta kannattaisi irrottaa lisää rahaa kävelyn ja pyöräilyn investointiohjelman kansanterveyden ja lasten liikenneturvallisuuden parantamiseksi?

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Siponen.

17.45 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kyllä todellakin tämän hallituksen liikenne- ja viestintälinjaukset iskevät koko voimalla maaseudulle. Aivan kuten täällä aiemmin todettiin, huoltovarmuudelle tärkeiden yksityisten valtionavustuksia leikataan. Lienevätkö nämäkin niitä kepulaisia siltarumpuja?

Laajakaistaverkkojen rakentamisesta ei selviä leikkauksella, vaan ne nollataan kokonaan ja ilmeisesti varmuuden vakuudeksi jopa kyseinen momentti poistetaan. Sitä taustaa vasten kuulostaa ehkä hieman erikoiselta, että kuitenkin jatkoa arvioidaan. Mutta toivotaan, että näillekin saadaan jatkoa, koska kuitenkin hallituksen on tarkoitus tätä digitalisatiota viedä eteenpäin, ja on tietysti tärkeätä, että saadaan verkot toimimaan myöskin maaseudulla.

Tosiaan myöskin sanomalehtien jakelutuki puolitetaan tässä vielä vaalikauden aikana.

Ja kyllä täytyy hämmästellä ennakohehkutukseen liittyen, että kyllä, teiden korjausvelka edelleen vain kasvaa.

Ja haluan vielä kysyä liikenne- ja viestintäministeriltä, minkälaisia terveisiä haluatte lähettää maaseudun ihmisille.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen.

17.46 Jorma Piisinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen liikenteestä on kerätty vuosittain noin kahdeksan miljardia, joskus vähän yli, toisinaan hieman alle sen. Kuitenkin liikenneverkon hyväksi sitä on palautettu usein vain miljardin verran — tänä vuonna muistaakseni vain noin 1,27 miljardia — samalla kun tieverkostomme kärsii kroonisesta korjausvelasta.

Haluan kuitenkin kiittää arvon ministeriä siitä positiivisesta asenteesta, jolla tämä hallitus suhtautuu kilpailutuksen tehostamiseen ja tieverkon korjausvelan lyhentämisen pyrkimykseen. Uskon, että nyt taloustilanteen hieman jäähtyessä, kuten on ennustettu, saatetaan sillä samalla rahalla saada olennaisesti enemmän niitä lisäasfalttikilometrejä. Eli näin ollen lisäpanostuksen ajankohta ensi vuodelle on erittäin hyvin ajoitettu. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Kokko.

17.47 Jani Kokko sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tulin hieman myöhässä tämän pääluokan käsittelyn aikana, ja olin huolissani, että onko tunnin junasta keskusteltu, mutta onneksi se on jo täällä mainittu, joten ei tarvitse syvällisesti siihen mennä. Mutta muutama ehkä tällainen numerollinen fakta liittyen nyt tähän satojen miljoonien eurojen hankkeeseen: Turku—Karjaa-välillä 1,3 miljoonaa henkilöliikennematkaa verrattuna esimerkiksi Oulu—Ylivieska 1,4 miljoonaa, Kokkola—Seinäjoki 1,8 miljoonaa, Tampere—Orivesi 1,2 miljoonaa ja Orivesi—Jyväskylä-välillä 1,1 miljoonaa matkaa. Mutta sitten kun siirrytään ehkä siihen kansantaloudellisesti tärkeämpään näkökulmaan eli tavara-liikenteeseen, niin muun muassa omassa vaalipiirissäni tärkeä Jyväskylä—Jämsä-väli nettotonneissa mitattuna 2,3 miljoonaa, Jämsä—Tampere-välillä peräti 2,8 miljoonaa nettotonnia.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Neljä kertaa enemmän tavaraliikennettä kuin mitä on Turun ja pääkaupunkiseudun välisessä liikenteessä, joten kysyn lyhyesti: Turun tunnin juna, miksi? Ja nyt ei vastaukseksi riitä se, että pääministeri on Turusta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten edustaja Kalli.

17.48 **Eeva Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Itsekin kyllä olin erittäin hämmentynyt avatessani tämän keltaisen budjettikirjan. Odotukset olivat korkealla jo vaalien aikaan ja hallitusneuvotteluiden yhteydessä, ja nyt kun huomaamme, että korjausvelka todellakaan ei ole taittumassa, niin ihmettelen kyllä, miten olette nyt päätyneet tähän arvioon kohdistaa näitä varoja. Siellä todellakin budjettikirjan sivulla 561, jossa kerrotaan väyläpolitiikan yhteiskunnallisista vaikutuksista, todetaan, että korjausvelka ensi vuonna kasvaa. Tämä on erittäin valitettavaa.

Niin ikään on valitettavaa, että myös yksityistieavustuksia leikataan. Valtaosa Suomen tiekilometreistä on nimenomaan yksityisteitä, niiden korjauksia tehdään yksityisin varoin, ja sitä kautta myös vivutetaan rahaa ja saadaan työtä ja toimeentuloa, joka palvelee myös teollisuutta erittäin tärkeällä tavalla. Toivoisin, että nämä olisivat asioita, joita hallitus vielä voisi harkita.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen.

17.50 **Sara Seppänen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallitusohjelma panostaa liikenneväyliin. Suomen tieverkko on huonossa kunnossa, ja me kaikki tiedämme, että mikäli yhteydet ja tieverkko eivät ole kunnossa, ei myöskään mikään tavara, ihmiset, siellä liiku eikä talous kasva.

Tämä hallitus panostaa 1,6 miljardia euroa väyläverkkoon ja korjausvelan kasvun torjumiseen. Talouden kilpailukyky ja ihmisten liikkuvuus ovat nimenomaan keskiössä. Tiedän, että ministerin Ranteella on tiedossa Suomen elämänlangan, huoltovarmuuden kannalta elintärkeän vt 21 -tien huono kunto ja sen merkitys koko Suomen huoltovarmuudelle.

Tarvitsemme reitin Jäämerelle, kuten olemme nyt Itämerellä tapahtuvien selkkausten johdosta viimeistään nähneet. On hienoa, että hallitus kiinnittää entistä suurempaa huomiota liikenneverkon toimintavarmuuteen ja kriisinkestävyyteen.

Haluan kiittää arvoisaa liikenneministeriä hyvästä otteesta ministeriön johtamisessa ja siitä, että koko maa on teille tärkeä. Kiitos, että asfaltti tuoksuu ensi kesänä koko Suomessa.

Eikö niin, arvoisa ministeri Ranne, että ennätysmäärä rahaa on haettu military mobility -rahastosta juuri näiden sotilaallisen liikkuvuuden hankkeisiin ja Suomen turvallisuuden ja huoltovarmuuden kannalta tärkeisiin reitteihin?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Wickström.

17.51 **Henrik Wickström r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Tässä salissa puhutaan paljon tästä uudesta Helsinki—Turku-ratalinjauksesta, mutta ajattelin puhua nykyisestä Helsinki—Turku-radasta eli rantaradasta, jolle myöskin on tässä hallituksen investointiohjelmassa hallitusohjelman puitteissa luokiteltu 80 miljoonan euron panostus. Tässä valtioneuvoston tiedotteessa, mikä tuli budjettiriihen jälkeen, kirjat-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

tiin, että valtioneuvosto aikoo kiirehtiä Karjaan ja Kaukalahden välisen rataosuuden kehittämissuunnitelmaa. Siitä nyt tässä budjettikirjassa ei ole mainintaa, ja siksi kysynkin ministeri Ranteelta: Miten tätä aiotaan edistää? Voidaanko kehittämissuunnitelman puitteissa huomioida myöskin Länsi-Uudenmaan ja Uudenmaan seudun vahva toive siitä, että rantaradalle saataisiin kohtaamispaikkoja junille, jolla tavalla voidaan lähteä kasvattamaan kapasiteettia mutta myöskin nopeuttamaan Helsingin ja Turun välistä junaliikennettä nykyisen rantaradan varrella?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Eskelinen.

17.52 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Budjettikirjan sivulla 581 on Karjalan radan peruskorjaaminen, ja aika murheellistahan tätä on lukea. Edellinen hallitus, valtiosihteerityöryhmä, esitti sinne 31 miljoonaa, ja nyt ne rahat on leikattu sieltä. Ne on leikattu ensi vuoden budjetista, ja käytännössä Imatra—Joensuu-välin peruskorjauksia Etelä-Karjalan puolella... Taso- ja ylikäytävien poisto pysähtyy. En ymmärrä aikaisempia päätöksiä tälle, ja kun puhutaan Itä-Suomesta ja tästä tilanteesta koko ajan, niin tämä on kyllä tosi järkyttävää meille itäsuomalaisille — päätös, johon oli jo rahat tavallaan varattu Saimaan kanava -rahoista.

Yksityistieavustusten leikkaaminen on tietysti meille maakunnissa... Ne ovat ne suonet, joilla suomalaiset raaka-aineet liikkuvat ja huoltovarmuus rakentuu. On tosi harmillista, että niitä nyt tässä tilanteessa vielä leikataan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Aittakumpu.

17.54 Pekka Aittakumpu kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuntuu, että perussuomalaiset puhuvat nyt kahdella eri suulla. Toisella suulla he sanovat, että kaikkea ei tule kaikille, ja toisella suulla he sanovat, että nyt tulee kaikkea kaikille. Autoilijan elämäkin on yhtä juhlaa tästedes heidän mukaansa, mutta kun katsotaan faktoja ja tosiasioida, niin kyllähän se näin on, että perussuomalaisten kaikki lupaukset autoilijoille ovat menneet myttyyn. Polttoaineveroa ei lasketa EU-minimiin, käyttövoimavero ja autovero eivät poistu, ja sekoitevelvoite nousee, vaikka se piti poistaa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei, se laskee!] Sen sijaan työmatkavähennystä leikataan. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] — Kuunnelkaa, niin voitte oppia jotakin. — Työmatkavähennysoikeutta leikataan, mikä iskee kipeimmin autoa työssäkäyntiin tarvitseviin pitkämatkalaisiin. Eli autoilu kallistuu, eikä sitä korvaa polttoaineverotuksen yhden sentin litra-alennus nettona, josta perussuomalaiset tuntevat olevan haltioissaan. Se on valovuoden päässä heidän viime vaalikaudella rummuttamastaan jopa 30 sentin litra-alennuksesta. [Välihuutoja]

Arvoisa puhemies! Kysyn ministeriltä: onko työmatkavähennysoikeus myös liikenneministerin mielestä kepulaista siltarumpupolitiikkaa eikä sen kummempaa, kuten ryhmäjohtajanne Jani Mäkelä on todennut? [Jenna Simula: Eipäs oiota mutkia! — Perussuomalaisten ryhmästä: Eipäs väitellä väärä asioita!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Asell.

17.55 Marko Asell sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on lykäämässä väyläinvestoinnit tulevaisuuteen ja leikkaa tulevilta hallituksilta menokehystä

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

supistamalla julkisen talouden suunnitelmassa. Ensi vuonna leikkaus on 100 miljoonaa, ja vuodesta 2027 eteenpäin pysyvä 250 miljoonan leikkaus puolittaa aiemman rahoituksen. Samalla hallitus toteuttaa myös omaa hankelistaustaan investointipaketin muodossa, ja kiittän siitä, että tässä investointipaketissa on kuitenkin Tampereen ratapiha, tärkeä liikenteen solmukohta. [Petri Huru: Joku sentään kiittääkin oppositiosta!] — Jotain pitää kehua. Mutta olen pettynyt siitä, että vt 9 ei ole siihen mahtunut, Tampere—Orivesi-väli on erittäin vilkas ja osin vaarallinen tieosuus. Tämä hankelista menee osittain ohi parlamentaarisen liikennejärjestelmäsuunnitelman kriteerein valmistellun väylän investointiohjelman, ja nämä hankkeet rahoitetaan kertaluontoisella rahoituksella valtion omaisuuden myynnillä. Onko tämä kertarahoitus mielestänne kestävä malli koko Suomen kehittämiseksi ja valtiontalouden tasapainottamiseksi?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Vielä valiokunnan puheenjohtaja Ovaska saa viimeisen puheenvuoron. Sen jälkeen sitten ministerille viisi minuuttia, ja sen jälkeen vaihtuu ministeri. Kiitos.

17.56 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ei minulla ole kuin yksi toive: se, että nämä tekstissä olevat kirjaukset ja ne luvut täsmäisivät. Täällä on monella kohtaa kirjauksia, että edistetään, kehitetään ja niin edelleen, mutta toisella sivulla rahat viedään pois. Ja sama se on vähän täällä puheissakin, että luvataan nyt kaikille kaikkea, mutta sitten kun luvut puhuvat, niin lupaukset katoavat. Tämä jos jokin hämää sitä liikennepolitiikan suunnittelua. Nyt kun meillä aloittaa tämä 12-vuotinen liikennejärjestelmäsuunnittelutyöryhmä, niin toivon todella, että niistä kirjauksista, mitä sinne parlamentarisesti yhdessä sovitaan, pidetään kiinni, sillä ne luvut, ne tienpätkät, ne radanpätkät, ne perustuvat asiantuntija-arvioihin ja kustannus- ja hyötylaskelmiin — ettei sieltä lähdetä sitten viemään eteenpäin tällaisia Turun tunnin junia tai muita, joista on todettu, että ne eivät ole valtiontalouden kannalta järkeviä investointeja.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten ministeri, viisi minuuttia, olkaapa hyvä.

17.57 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne: Kiitoksia, rouva puhemies! Ensin luen teille faktaa. Lisärahoituksella 520 miljoonaa taitetaan hallituskaudeksi huonokuntoisten teiden määrän keskimääräistä kasvua. Tämän olen sanonut tässä salissa jo monta kertaa: me taitamme sen kasvun 800 kilometristä jopa siihen 400 kilometriin, ja jos onnistumme oikein hyvin, niin vieläkin pienemmäksi. Ja kuten totesin, aivan kuten valtionvelka, korjausvelan osalta on aivan sama tilanne, sitä ei yhdessä kaudessa saada taitettua.

Faktat, joiden pohjalta näitä päätöksiä, näitä investointeja, näitä kilpailutuksia nyt tehdään, ovat erittäin hyvät, ja meillä on täysi luotto siihen, että erityisesti nyt, kun Väylävirastoa, kaikkia virastoja meidän hallinnonalallamme, kehoitetaan skarppaamaan, parantamaan juoksua, niin minä olen aivan varma siitä, että tässä onnistumme. Valtionhallinnolla, koko meidän hallinnonalallamme, on paljon mahdollisuuksia parantaa juoksua. Ja kustannustason nousuriskit on mahdollista myöskin hallita paljon paremmin kuin tähän asti on hallittu.

Meillä itse asiassa kolme neljäsosaa siitä työstä, jota hallinnonalalla tehdään, on sellaista, joka on näkymätöntä. Tämä liittyy hyvin paljon meidän kansalliseen turvallisuuteem-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

me, meidän Nato-yhteistyöhömmä, myöskin kyberturvallisuuteen, joka täällä nostettiin esiin. Näiden osalta olemme siis tekemässä jatkuvasti työtä, mutta näitä ei täällä salissa voi huudella. Ensi keväänä näemme varmasti hyvin paljon uutta, myöskin pohjoisen ulottuvuuden osalta. Olemme täysin tietoisia siitä, että Suomesta Narvikiin kulkevat tiet ja reitit ja rajan yli kulkeva liikenne täytyy varmistaa.

Liikenneturvallisuus, joissain puheenvuoroissa viitattiin siihen: Me olemme aloittaneet liikenneturvallisuuden parantamisen. Nuorten liikenneturvallisuuden osalta meillä on ollut ensimmäinen pyöreän pöydän keskustelu, meillä on työkalupakki, meillä on jo keinoja olemassa, ja niitä tullaan edistämään. [Suna Kymäläinen: Hienoa!] Tämä liitetään suoraan myöskin kuntien kanssa käytyyn keskusteluun — tätä turvallisuusyhteistyötä tehdään kuntien kanssa — ja myöskin MAL-sopimuksiin.

Kun puhutaan liikkumisesta, me jokainen voimme liikkua, vaikka siellä tiessä ei olisi täydellistä, rypytöntä tilannetta. Siihen kannustan teitä kaikkia. Ja tämän lisäksi itse asiassa hallitus satsaa 20 miljoonaa vuosittain Suomi liikkeelle -ohjelmaan, eli kyllä meillä satsataan siihen liikkumiseenkin. Asenteet ovat kuitenkin niin liikkumisessa kuin liikenneturvallisuudessa varsin tärkeitä.

Täällä peräänkuulutetaan sitä, että liikenne- ja viestintäministeriö ei noudattaisi hallitusohjelmakirjauksia. Kyllä me noudatamme. Hallitusohjelmakirjaukset, jotka koskevat meidän ratayhtiöitämme, ovat hyvin selkeitä. Suomi-rata Oy:n osalta tullaan nipistämään ratayhtiön kokoa niin, että se keskittyy pelkästään 30 kilometrin lentoratatoimintaan ja suunnitteluun. Itäradan osalta meillä on voimassa oleva osakassopimus, jossa keskitytään suunnitteluun, se on noin 40 miljoonaa. Valtio ei ole pistämässä tähän uutta rahaa, mutta tämä on se olemassa oleva tilanne. Eli tässä emme ole pistämässä uutta rahaa, mutta olemme sitoutuneet toki niihin sopimuksiin, jotka meillä on olemassa.

Turun tunnin junan osalta tämä yhtiö on tietenkin suunnittelussa ja jokaisessa muussakin asiassa paljon, paljon pidemmällä kuin muut, jopa kahdeksan vuotta, jopa kymmenen vuotta pidemmällä kuin Itäradan suunnittelu. Siellä on hallitusohjelmakirjausten osalta myöskin aivan selvä asia, että olemme sitoutuneet siihen osakassopimukseen, jossa suunnitellaan jatkoa. Eli siellä meillä ei ole vielä olemassa sitoumuksia, ei kunnilta eikä valtiolta siihen, että sen rakentamiselle olisi rahaa, että se olisi varmistettu. Me keskitymme hallitusohjelmakirjaukseen, eli edistämme, suunnittelemme, teemme aivan niin kuin siellä lukee.

Kaikki tietävät tässä salissa, että julkinen talous on todella surkeassa jamassa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei tiedä kaikki!] Ja koska meillä ei tietenkään ole mahdollisuutta pistää siihen korjausvelan taittamiseen tai sen lopettamisen ollenkaan niin paljon rahaa kuin me haluaisimme, tai siihen, että me voisimme tukea kaikenlaista liikennettä, sitä vähäpäästöistä ja muuta, koska meillä ei tähän ole mahdollisuutta, me teemme parhaan sillä rahalla, mikä meillä on käytössä. Uskon, että liikennepolitiikka kuitenkin yhdistää meitä kaikkia, huoltovarmuus yhdistää meitä kaikkia, Suomen turvallisuus yhdistää meitä kaikkia. [Suna Kymäläinen: Miten se oli sen Itä-Suomen Karjala-radan leikkaus?]

Jos puhemies sallii, niin sanon vielä muutaman sanan. Kun me mietimme sitä, mitä meillä on nyt käytössä, niin ensin ovat hallitusohjelmakirjaukset, sen jälkeen meillä on tämän hallituskauden aikana se tietty raha, jota voidaan kohdistaa vapaasti. Tässä liikenne- ja viestintäministeriö tulee olemaan erityisen tarkka, myös kun korjausvelkarakhoja jaetaan ympäri Suomea. — Kiitos. [Suna Kymäläinen: Niin, sitä bitumiahan piti olla kaikkialla Suomessa!]

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja seuraavaksi me siirrymme sitten toiseen pääluokkaan, ja sen meille tulee esittelemään ministeri Mykkänen. Olkaa hyvä, viisi minuuttia.

18.03 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Hallituksen energia-, ilmasto- ja ympäristöpolitiikka lähtee liikkeelle siitä, että loikkaamme eteenpäin puhtaan energian Suomeen. Sen pilareita ovat puhtaan sähkön tuotannon tuplaaminen noin 15 vuodessa, ja tässä meidän kilpailuetu on sähkön perustuvan teollisuuden irrottautuminen fossiilisista polttoaineista ja investoinnit puhtaaseen teollisuuteen Suomessa. Nämä ovat ne pääkeinot, joilla tämä hallitus tuijottaa aiempaa enemmän suuriin teollisuuden savupiippuihin ja astetta vähemmän yksittäisten ihmisten pakoputkiin.

Suurin osa niistä asioista, joilla me teemme tätä muutosta, itse asiassa eivät näy tässä talousarviokirjassa tai edes budjettilaeissa tänä syksynä. Tärkeitä ovat erityisesti ydinvoimalainsäädännön nopeutettu reformi mukaan lukien maailmanluokassa harvinainen modulaaristen reaktoreiden irrottaminen eduskuntaan tuotavasta periaateluvasta, kapasiteettimekanismin rakentaminen puhtaalle perus- ja säättövoimalle, merituulivoiman mittavat huutokaupat aluevesillä, mitä Metsähallitus parhaillaan valmistelee, ja talousvyöhykkeen energian hyödyntämisessä eteenpäin pääseminen ja ennen kaikkea laaja luvituksen reformi, jossa lupa- ja valvontaviranomaiset kootaan yhteen tulosvastuulliseen organisaatioon alueellisesti toki toimien ja tehdään kymmenkunta lainsäädäntömuutosta, jotka helpottavat puhtaiden investointien nopeampaa luvitusta Suomessa.

Kaiken takana on tietysti vahva tutkimus- ja tuotekehitystoiminta. Tämä tarkan euron hallitus panostaa vaalikauden aikana miljardeja aiempaa enemmän julkista rahaa tutkimukseen ja tuotekehitykseen, josta leijonanosia varmasti ohjautuu puhtaan energiantuotannon, puhtaan siirtymän kehityshankkeisiin.

Toki tässä budjettiehdotuksessa myös näkyvät painopistealueet investoinneissa. Energiahankkeiden investointitukea ensi vuonna uusilla valtuuksilla on käytettävissä noin 70 miljoonaa euroa, ja käytännössä tältä vuodelta käyttämättä jääviä valtuuksia voidaan käyttää arviolta 170 miljoonan euron edestä. Käytännössä siis energiatukimomentin osalta ensi vuonna eletään vielä todella suuren käytön aikaa, suurten käyttöpäätösten aikaa, mikä perustuu tähän viime vuosien myös EU-rahoitteiseen kokonaisuuteen, jossa hankkeiden sitominen tulee kestäväksi aikaa. Samalla aloitamme raskaan liikenteen puhtaiden käyttövoimien infrastruktuurin rakentamisen eli lataus- ja tankkausinfrastruktuurin rakentamisen siis erityisesti raskaan liikenteen tarpeisiin Suomessa. Tässä on merkkejä, että selvä momentum uusille käyttövoimille nimenomaan raskaan liikenteen puolella on käsillä, ja hyvässä yhteistyössä logistiikkayhtiöiden ja käyttövoimajakelijoiden kanssa lähdetään liikkeelle tässä.

Uusiutuvan energian tuotantotukimomentti on edelleen korkealla tasolla, noin 300 miljoonassa eurossa, pääosin perustuen niihin vanhoihin, viime vuosituhannen puolella tukevasti tehtyihin sitoumuksiin, jotka 12 vuoden sitoumuksina syövät nyt itse asiassa kasvavan määrä budjettirahaa johtuen siitä, että sähkön hinnan arvioidaan jäävän selvästi aiempaa alhaisemmaksi, kiitos sen, että meillä on ydinvoimaa selvästi enemmän käytössä kuin aiempina vuosina ja tuulivoimakapasiteetti on tuplaantunut kahdessa vuodessa. Mutta tämä takuuhinta johtaa siihen, että syöttötariffi myös näyttää silloin suuremmalta kuin aiemmin.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistukiin varataan edelleen noin 150 miljoonaa euroa. Jotkut sanovat tätä ympäristöhaitalliseksi yritystueksi, mutta tässä kilpailutilanteessa se on käytännössä kilpailukyyn lisäämistä Suomessa tapahtuvalle jalostavalle teollisuudelle, ja hyvä niin, että siinä on myös ehtoja, jotka ohjaavat sen nimensä mukaisesti teollisuuden sähköistämishankkeiden edistymiseen.

Ympäristöministeriön puolella luonnonsuojelurahoihin kokonaisuus on noin 100 miljoonan euron tasossa, noin 10 prosenttia pienempi kuin kuluvana vuonna. Jokainen voi arvioida, onko se paljon vai vähän. Se on selvästi vähemmän kuin mitä viime vuosina vapaamman rahankäytön vaalikaudella on ollut, mutta enemmän kuin mitä esimerkiksi Sipilän hallituksen tai Kataisen hallituksen aikoina on ollut. Luonnonsuojelua ei siis lopeteta, vaan sitä tehdään hieman maltillisemmalla tasolla.

Metso-ohjelmassa ollaan pääsemässä aiemmin asetettuihin tavoitteisiin. Helmi-ohjelma eli erityisesti suoluonnon ennallistamishankkeet etenevät.

Rakentamisen suhdanteeseen emme vastaa kaatamalla ämpärikaupalla rahaa vaan täsmätoimilla. Korkotukilainavaltuudet yhdistetään, lyhyen korkotuen ehtoja kehitetään siten, että saadaan vapaarahoitteisia rakennuttajahankkeita liikkeelle sitä kautta selvästi enemmän kuin aiemmin, ja investointiavustukseen opiskelijoiden, vammaisten, vanhusten erityisasumiseen tehdään budjettiriihen mukainen täydennys siten, että sitä kautta saadaan myös enemmän hankkeita liikkeelle. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Leikkauksia!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja nyt kaikki, jotka haluavat osallistua debattikeskusteluun, nyt on aika nousta seisomaan ja painaa V-painiketta. Ja tässä on sellainen kutyymi, että tuonne puoleen asti, ja sen jälkeen sitten ministeri käyttää viisi minuuttia, ja sitten vielä edelleen jatkuu. Eli koko tämä tunti käytetään tähän debatointiin. Ja sitten aloitetaan. — Ensimmäisen puheenvuoron käyttää ympäristövaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Pitko.

18.09 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meille niin rakas suomalainen luonto on kovilla. Ilmaston lämpeneminen kiihdyttää luontokatoa. Syyskuu oli koko Suomen mittaushistorian lämpimin syyskuu. Uhanalaistumisen syy on meidän ihmisten toiminta metsissä, metsien ojittamisessa, vesistöjen kuormittamisessa, vesistöjen patoamisessa. Tämä jatkuu edelleen, ja juuri tälläkin hetkellä myös vanhoja metsiä hakataan valtion mailla. Nyt tarvittaisiin nopeita toimia. Niitä me odotamme tältä hallitukselta.

Luonnolle haitallisen toiminnan kääntäminen luontoposiitiviseksi on välttämätöntä. Luontoa on suojeltava ja elinympäristöjä ennallistettava, päästöjä täytyy vähentää, ja kilpailukykyä tarvitaan vihreälle taloudelle. Mutta mitä tämä budjettikirja sisältää — se sisältää ennätyskovat leikkaukset luonnonsuojeluun, se sisältää edelleen ympäristölle haitallisen toiminnan tukemisen, jopa fossiilisen liikenteen tukien kasvattamisen.

Kysynkin, arvoisa ministeri: miten te aiotte pysäyttää luontokadon näiden leikkausten ja toimien jälkeen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi varapuheenjohtaja valiokunnasta, edustaja Heinäluoma.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

18.10 Eveliina Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos hallitus ja ministeri Mykkänen olisivat tällä ohjelmalla koulunpenkillä tenttimässä asuntopolitiikkaa, niin sanoisin kyllä, että opettaja antaa tästä ohjelmasta hylätyn. Niin heikolla tasolla on hallituksen reagointikyky vakavimpaan asuntokriisiin, mitä olemme nähneet pitkään, pitkään aikaan. Nyt on jopa verrattu 1940-luvulle — meidän asuntotuotannon aloitukset painuvat näin kauas ja matalalle tasolle seuraavaksi pariksi vuodeksi, ja hallitus tuo eduskuntaan täysin riittämättömän paketin asuntotoimia. Sen lisäksi tietenkin tämä hallitusohjelma vie meitä kauas, kauas taaksepäin suomalaisessa asuntopolitiikassa. Te olette romuttamassa asumisoikeusasuntotuotannon ja heikentämässä siten meidän tasapainoista kaupunginosien kehittämistä.

Miten te vastaatte esimerkiksi rakennusteollisuudelle, joka on sanonut teidän pakettia riittämättömäksi tähän kriisiin?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Painotan tässä vaiheessa nyt valiokunnan jäseniä. — Ja sieltä edustaja Aalto-Setälä.

18.11 Pauli Aalto-Setälä kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä varmaan oleellista on se, että nyt ei yritetäkään valtion varoilla pelastaa meidän luontoa eikä rakentaa puhdasta siirtymää vaan houkutella yritykset tekemään se meidän puolestamme. Valtiolla ei ole niin paljon rahaa, että se pystyisi koskaan edes minulle rakasta Saaristomerta puhdistamaan, vaan siihen tarvitaan kaikki mukaan. Sen tähden minusta on erittäin hyvä, että kun katsoin... Tämä on kohtuullisen hankalaa näin niin kuin yritysmaailmasta tullee tästä valtion talousarvioesityksestä löytää kaikki luvut ja ymmärtää niitten yhteydet, mutta kun yhteen laskin, niin olin ymmärtäväni, että 2,3 miljardia on tulossa puhtaaseen siirtymään eri hallintoaloilla myöskin sitä alkuvoimaa ja panosta. Sehän on massiivinen startti.

Kysyisin nytten, että jos ajatellaan sitä, että me halutaan yritykset tähän mukaan, ja siinä keskeisenä keinona on ollut ajatuksena, että luvitusta helpotetaan ja siihen myöskin investoidaan, niin missä siinä mennään. Ja kuinka nopeasti meillä on yhden luukun malli, jotta jokainen firma voi lähteä tähän myöskin Suomelle ihan valtavan hienoon mahdollisuuteen rakentaa tänne kokonaan uutta liiketoimintaa, joka vielä pelastaa palloa? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

18.13 Vesa Kallio kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ympäristöministeriön hallinnonalalle kohdistuu merkittävät leikkaukset. Vaikka tuolla meilläpäin Suomea ympäristöministeriö ei aina nouse kansan parissa keskusteltaessa kaikista myönteisimmässä valossa esille, on sillä tehtäviä, joita sen tulee kyetä suorittamaan tasapuolisesti koko maassa sekä maan rajojen yli.

Ensimmäinen kysymys kuuluukin: pystyykö ministeriö suoriutumaan sille kuuluvista tehtävistä ja velvollisuuksista rajusti pienenevillä määrärahoilla?

Toinen kysymys kuuluu: miksi korjausrakentamisen määrärahoista leikataan tilanteessa, jossa uudisrakentaminen hiipuu ja varsinkin Itä- ja Kaakkois-Suomessa asunto-osakeyhtiöiden tarve korjauksiin on kasvava ja taloudelliset resurssit väheneviä? Tähän liittyy myös energia-avustusten loppuminen hallituksen leikkausten myötä.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Kolmas kysymys liittyy vesienhoitoon. Hallitus panostaa merkittävästi Itämeren suoje-
luun, mutta samaan aikaan sisävesien tilasta huolehtimiseen varat vähenevät. Eikö sisäve-
sien hyvästä tilasta huolehtiminen ole yhtä tärkeää kuin Itämeren huonon tilan parantami-
nen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä.

18.14 **Mai Kivelä vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmastotoimilla on kii-
re. Tämä on se keskeisin viesti, jota tiedeyhteisö haluaa meille välittää. Me ei voida viivy-
tellä, mutta meidän ei myöskään kannata viivytellä, koska kaikista kalleinta ja kaikista vai-
keinta on, jos näitä välttämättömiä toimia siirretään tulevaisuuteen.

Olen iloinen siitä, että elinkeinoelämä on vaatinut hallitusta pitämään ilmastotavoitteis-
ta kiinni ja niistä on sen takia pidetty kiinni, mutta totuus on kuitenkin se, että tavoitteeseen
ei voi olla sitoutunut, jos niitä keinoja siihen pääsemiseksi ei ole. Eli nämä lisätoimet nyt
puuttuvat, vaikka ilmastolaki edellyttää, että meillä on uskottava polku siihen hiilineutraa-
liuteen vuoteen 35 mennessä. Ja tämän päälle te olette nyt myös perumassa jo päätettyjä
toimia, kuten esimerkiksi tämä kuntien ilmastosuunnitelmien velvoite. Eli haluan kysyä
ministeriltä: mikä on teidän konkreettinen suunnitelmanne näistä tarvittavista lisätoimista,
jotka ovat ilmastolain edellyttämiä, ja millä aikataululla tämä tapahtuu?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ollikainen.

18.15 **Mikko Ollikainen r** (vastauspuheenvuoro): Ärade fru talman! Då det gäller budge-
ten på miljöministeriet finns det fina skrivningar kring till exempel Metso- och Helmi-pro-
grammen och också satsningar på Skärgårdshavet och förbättrandet av vattenkvaliteten där
— det är väldigt bra — och också förstås då det gäller den gröna omställningen.

Koskien puhdasta ja vihreää siirtymää meillä on paljon investointeja parhaillaan menossa
tuulivoimaan, akku-, vety-, aurinkovoimaan. Todella paljon kilpailua näistä on itse asiassa
ei vain Suomen sisällä vaan myös Euroopan sisällä ja myös kansainvälisesti. Näen sen to-
della tärkeänä, että me saadaan näitä panostuksia ylipäättänsä tänne Eurooppaan. Elikkä ha-
luaisin kysyä ministeriltä, millaiset mahdollisuudet ja millainen se kilpailu on globaalis-
esti katsottuna, ja mikä on Suomen paras ase tässä, niin että saadaan investointeja tänne Suo-
meen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Kosonen.

18.16 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuulivoi-
ma on tosi tärkeä keino saada puhdasta ja halpaa energiaa Suomessa ja muuallakin maail-
massa. Tällä hetkellä tuulivoimainvestoinnit asettuvat Vitostien länsipuolelle, ja tätä kaut-
ta myös oikeastaan kaikki vihreän siirtymän investoinnit asettuvat sinne läntiseen Suo-
meen. Arviolta noin 160 miljardin euron arvosta investointeja on tulossa Suomeen. Kysyn-
kin ministeri Mykkäseltä: Tämä on toki monipuolinen kysymys, turvallisuuskysymys ni-
menomaan — Puolustusvoimien tutkaongelma on tässä taustalla — mutta myös elinkeino-
poliittinen kysymys, koska jos sinne Itä-Suomeen emme saa tuulivoimainvestointia, ei
sinne myöskään muita elinkeinoja sitten kasva eikä rakennu. Onko mietitty Euroopan uni-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

onin tutkimus- ja kehitysrahoitusta ja Naton infrastruktuurirahoitusta? Myös tuulivoimayhtiöt ovat hyvin halukkaita ratkaisemaan tämän ongelman, [Puhemies koputtaa] ja luullen, että tämä olisi koko Suomelle tosi tärkeä asia ratkaista.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Huru.

18.17 Petri Huru ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kuten ministeri kertoi, esimerkiksi sähköistämisen tukeen on varattu 150 miljoonaa euroa, mikä on tärkeää, jotta pystymme tukemaan meidän vientiteollisuutta, joka paljon sähköä käyttää.

Edustaja Aalto-Setälä mainitsi luvitukset, ja se on tärkeää, että sujuvoitamme niitä, jos haluamme kilpailla tulevista investoinneista.

Tämän hallituksen ohjelma luontoon liittyen on hyvä ja kannatettava. Se perustuu ideologian sijaan maalaisjärkeen. Haluaisinkin ministeriltä kysyä: eikö tarkoitus ole nimenomaan ottaa huomioon luontopolitiikassa vaikutukset sosiaaliseen ja taloudelliseen tilanteeseen ja suhteuttaa se niiden mukaan?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Fagerström.

18.19 Noora Fagerström kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan nostaa vihreän siirtymän investointien tuomat mahdollisuudet Suomelle. Seuraavan 12 vuoden aikana meille on tulossa investointeja yli 80 miljardilla eurolla Elinkeinoelämän keskusliiton dataikkunan mukaan. Olen erittäin iloinen siitä, että olemme vihdoinkin saamassa lupaprosessit kuntoon yhden luukun mallin johdosta, ja näin ollen on hyvinkin mahdollista, että me todella olemme saamassa nämä investoinnit Suomeen. Kuten edustaja Aalto-Setälä, kysyisin myös, mikä on aikataulu lupaprosessien sujuvoittamisen suhteen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Asell.

18.19 Marko Asell sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen yksi huomiota herättävä linja on ollut ilmasto- ja ympäristötoimien puute. Ilmasto- ja luontotoimilta poistetaan rahoitusta aikana, jolloin pitäisi voimallisemmin taistella luonnon monimuotoisuuden elvyttämiseksi ja ilmaston lämpenemistä hillitä. Orpon budjetista löytyy vanhojen autojen verojen kevennystä ja 170 miljoonan euron siirto pumpuille, mahdollisesti öljyntuottajamaihin. Voisitteko kertoa, mitä budjetti tarjoilee ilmaston lämpenemisen hillintään ja luonnon monimuotoisuuden elvyttämiseen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Mikkonen.

18.20 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siitähän me ei päästä mihinkään, että tämä ympäristöministeriön hallinnonalan budjetti on kyllä aika karmaisevaa luettavaa, niin rajuja leikkauksia sinne tulee. Toki voidaan sanoa, että rahaa ei ole ja pitää priorisoida, mutta kyllä meidän luonnosta huolehtiminen ja elinympäristön hyvänä pitäminen on ykköspriorisointi. Kysynkin: Nyt kun rahaa ei panosteta esimerkiksi luonnonsuojeluun ja ympäristönsuojeluun niin paljon kuin aiemmin, mitä muita keinoja hallitus nyt aikoo käyttää tässä asiassa? Ilmastopuolella te olette laittaneet teollisuuden teke-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

mään homman puolestanne, ja päästökauppa siinä heitä kirittää, mutta entä sitten luontopuolella? Ekologisen kompensaation käyttö, maankäytön muutosmaksut, miten saamme näkymään luontohaitat hinnoissa, niin että myös tuottaja ottaa siitä vastuuta, miten vesivoimaloiden velvoitteiden päivitystyö etenee? Ja minkä ihmeen takia, kun te sanotte, että haluatte panostaa vesiensuojeluun, sitten kuitenkin fosforiasetuksen muutoksen aiotte betonoida, niin että me emme saa ravinnepäästöjä sitä kautta vähenemään?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Hoskonen.

18.21 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lyhyesti ministeriltä haluan kysyä huoltovarmuudesta: Tämän päivän tapahtumat tuossa Suomenlahdella ovat järkyttäviä, ja pahoin pelkään, että tämä ei ole viimeinen laatuvaan Suomea kohtaan. Olemme huoltovarmuudessa ottaneet valtavan riskin, kun kotimainen todellinen luonnonvara turve on heitetty romukoppaan, ja olemme nyt tilanteessa, arvoisa ministeri, jossa meillä poltetaan suomalaista paperirahaa, kun tukkipuuta ja kuitupuuta menee ensi talvena polttouuniin seitsemän kahdeksan miljoonaa mottia. Kukaan ei tiedä tarkkaan, koska yhtiöt eivät niitä kerro, mutta valtavat ovat ne varastot.

Nyt on tilanne sellainen, että jos meillä tulee joku pienikin ongelma energianjaossa, olemme ensi talvena todella todella valtavan kalliin energian ääressä. Me tarvitsemme välittömästi takaisin turpeen kotimaiseen energiapalettiin, niin että se 15—17 miljoonaa kuutiota — siitä voitte suoraan laskea megawattit, eli 15—17 terawattituntia — on varastossa. Se säilyy pitkään ja on heti käytettävissä, mitä kotimaisella puulla ei koskaan ole. Suomalainen puu pitää jalostaa ja viedä ulkomaille ja tehdä siitä suomalaisen yhteiskuntaan rahaa. Miten aiotte tässä asiassa toimia? Nyt tällä asialla ei voi enää leikkiä. [Puhemies koputtaa] Tässä Energiateollisuuden johtajakin sanoi äsken, että tätä häiriötä ei enää kestä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Ojala-Niemelä.

18.23 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nostan ministerille entuudestaan tutun asian esille. Meillä pohjoisessa on kuohuttanut Fingridin suunnittelema voimajohtolinja, joka kulkisi yksityisen pihapiirin halki ja niemen poikki, jolla harjoitetaan yritystoimintaa. Tämä kyllä tuhoaa näiden ihmisten elämäntyön. Fingridin toiminta asiassa on ollut ylimielistä, eikä asianomistajaa ole asiallisesti kuultu prosessin eri vaiheissa. He vetoavat yleiseen etuun. Kyllä siinä ihminen tuntee itsensä pieneksi taistellessaan Fingridiä vastaan.

Vetoan teihin, ministeri Mykkänen, että selvittäisitte vielä vaihtoehtoisen linjan. Kansallisestihan asia on tärkeä, mutta kun tunnen asian, ei sen voimajohtolinjan pitäisi yksittäisten ihmisten pihan poikki mennä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sammallahti.

18.23 **Tere Sammallahti kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ottaakseeni kantaa tähän rakennusalan tilanteeseen — edustaja Heinäluoma asiasta jo mainitsikin — huoli sinällään on tietysti ihan aiheellinen. Rakennusala reilu 15 vuotta sisältä käsin tarkasteltuna ongelma ei ole julkisen rahan puute alalla vaan heikot prosessit, huono johtaminen, luvituksen pituudet, hallinto-oikeuden jonot ja niin edespäin. Tämä hallitus on ly-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

hentämässä hallinto-oikeuden jonoja tietyillä panostuksilla. Ongelmat eivät tosiaankaan ratkea sillä, että heitetään lisää veronmaksajien rahaa tuleen ja toivotaan, että ihmisten ostovoima siitä paranee, kun rakennetaan lisää tyhjiä kämppiä. Niin kuin edustaja Aalto-Setälä tässä sanoi, tarkoitus on saada yritykset, yksityiset investoimaan. Sieltä se kasvu tulee rakennusallallekin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Honkasalo.

18.24 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmastomuutos on aikakautemme suurin eksistentiaalinen kriisi, siitä ei pääse mihinkään. Tähän nähden on surullista, että valtion budjetissa ensi vuodelle ympäristöministeriön osuus on surullisen pieni. Se kertoo puhtaasta arvovalinnasta, mitä tulee tuleviin sukupolviin [Petri Hurun välihuuto] ja siihen, miten heitä priorisoidaan.

Hallituksen kantava teema ympäristöstä ja ilmastotyöstä on, että se etenee vapaaehtois-pohjalla ja hyvällä tahdolla. Tämä koskee erityisesti metsien suojelua ja luonnontilaisten metsien suojelua. Tuoreena maa- ja metsätalousvaliokunnan jäsenenä olen ollut ehkä aika järkyttynytkin siitä, miten ilmasto- ja ympäristökysymykset siinä valiokunnassa eivät nou-se niin korkealle prioriteettilistalla. Kysyisinkin ministeriltä: kun kartoitus on tehty näiden luonnontilaisten metsien suhteen, missä vaiheessa suojelutyö sitten aloitetaan ihan kunnol-la?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Myönnän tässä vaiheessa kaksi vastauspuheenvuoroa. Sen jälkeen ministerin viiden minuutin vastaus ja sitten vielä jatkuu. Tässä vaiheessa nämä kaksi ovat edustajat Puisto ja Heinäluoma. — Puisto.

18.26 Sakari Puisto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Energiahuoltovarmuus on tärkeä asia. Onneksi Suomella on varsin monipuolinen energiatuotanto. Tässä hallitusohjelmassa on kirjaus ydinenergialaista ja myös näistä pienistä reaktoreista ja niiden luvituksesta puhutaan. Kysyn: viitataanko tässä ydinenergialain uudistamisessa myös muihin asioihin, vai onko se nimenomaan tämä SMR, mikä on tässä se asian pihvi?

Sitten kun puhutaan näistä strategisista kriittisistä raaka-aineista, niin uraania tietysti on maaperässä ihan kohtuupaljonkin, mutta jos ajatellaan niitä kaivoksia, mitkä ovat taloudellisesti kannattavia, niitä on suht koht vähän: Kanadassa on niitä ja Australiassa, Kazakstanissa, tietyissä paikoissa. Jos ajattelee käyttökustannuksia, ydinvoimalan pääomakustannuksia käyttökustannuksiin nähden, niin uraanihan, se polttoainekustannus, on pieni osa. Mutta nyt on esimerkiksi ollut nähtävillä, että uraanin hinta, vaikka sillä ei ole samanlaista maailmanmarkkinahintaa kuin yleensä hyödykkeillä, [Puhemies koputtaa] vaikuttaa nousseen aika paljon. Onko tähän kiinnitetty huomiota?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten valiokunnan varapuheenjohtaja Heinäluoma.

18.27 Eveliina Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihmettelen kyllä edustaja Sammallahden puheenvuoroa — hän ehti näköjään jo poistuaikin salista. Siis viesti rakennusallalle, niille sadoille työntekijöille, useille yrittäjille, yrityksille, jotka tällä hetkellä ovat menneet konkurssiin, ovat menossa konkurssiin, painivat tämän kannatta-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

vuustilanteen kanssa, on se, että siellä on huonoa johtamista ja huonoja prosesseja. Itse kylä näen tämän kriisin hyvin moniulotteisena. Toisaalta meillä on tämä vakava kustannusten nousu ja korkojen nousu, jotka molemmat vaikuttavat kahdella eri tavalla. Asuntokauppa ei käy, ja kustannukset tietenkin painavat näitä rakennusaloituksia alas. Ja tähänhän meillä on ollut aikaisempina vuosikymmeninä hyvä ratkaisu: elvyttävä rakennuspolitiikka, jota voidaan tehdä tämän ARA-rahaston kautta. Senhän takia meillä on tämä ARA-rahasto olemassa budjetin ulkopuolisena rahastona, että sitä voidaan käyttää elvyttävänä toimenä. Nyt ihmettelen, että kun rakennusteollisuuskin on [Puhemies koputtaa] tähän vedonnut, miksi hallitus ei tähän tartu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, ja sitten ministeri vastaa. — Viisi minuuttia, olkaapa hyvä.

18.28 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin edustaja Heinäluoma, kysyitte, mitä vastaan rakennusteollisuudelle. Vastaan, että suomalaisen veronmaksajan ja meidän lastemme, jotka maksavat lainat, tehtävä ei ole pelastaa rakennusteollisuutta kerta toisensa jälkeen siitä, että ala ajaa ylikuumentuneeseen tilanteeseen ja sen jälkeen pyytää valtiota järjestämään urakoita. Tämä ei ole valtion tehtävä, [Eveliina Heinäluoman välihuuto] vaan alan täytyy itse sopeutua suhdanteisiin, ja sitten meidän tehtävämme on tehdä kustannuksista kevyempiä, nopeuttaa luvitusta [Petri Huru: Järkevää puhetta!] ja pyrkiä varmistamaan, että suomalaisilla on ostovoimaa miettiä myös asunnon vaihtamista. Tämän takia hallitus pitää ostovoiman kehitystä yllä keventämällä verotusta muun muassa ensi vuoden aikana. [Kokoomuksen ryhmästä: Loistavaa! — Aamen!] Toki pyrimme hyödyntämään maltillisesti tätä suhdannetta siihen, että nyt kun on alemmat rakennuskustannukset, käytetään sitä siihen, että itse asiassa tulemme todennäköisesti tuplaamaan valtion tukeman asuntotuotannon aloitukset ensi vuonna verrattuna viime vuonna olleeseen tilanteeseen, mutta emme kaada kyllä ämpärillä lainarahaa tämän rakentajien suhdannekuopan takia. [Eveliina Heinäluoman välihuuto]

Luontokadosta täällä kysyivät muun muassa edustajat Pitko, Mikkonen, useat muut. Ekologinen kompensatio, markkinaehtoinen luontohyvitysten markkina, erittäin tärkeä kehityskohde. Uskon, että tämän pohjalta saamme rakennettua vielä lisää rahoitusta vaikuttaviin, luonnon tilaa parantaviin ennallistamishankkeisiin, myös vapaaehtoiisiin suojelelhankkeisiin. Kuukausi sitten annoimme ekologisen kompensaation asetuksen uudistetun luonnonsuojelulain nojalla, joka muuten luo yhden maailman kunnianhimoisimmista kehi-koista siihen, miten voidaan varmistua, erilaiset riskit kompensatiorahankkeissa huomioiden, erilaiset luontotyytit ja niiden vertailtavuus huomioiden, että on luotettava säännöstö, mikä on tapa kompensoida ihmistoiminnan vaikutusta toisaalla. Tähän on varmaan yhteinen panostus.

Myös totean itse asiassa semmoisena uutena tietona, että huomenna tullaan laajemmin kertomaan historian suurimmasta ympäristöministeriön ja EU:n Life-ohjelman yhteisestä, noin 50 miljoonan euron hankkeesta, jossa kehitetään uusia luonnon tilan parantamisen keinoja ja myös kokeillaan niitä. Toivottavasti tämän tyyppisten asioiden kautta — tässä hyödynnämme EU-rahoitusta pääosaltaan — pääsemme eteenpäin. Ja kiitos tietysti pitkäjänteisestä ympäristöhallinnon, Metsähallituksen luontopalvelujen työstä, että meihin uskotaan ja EU:ssa on voitettu tämä hanke.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Mitä tulee sitten investointeihin — mikä liittyy myös siihen, millä elkeillä aiomme kiihdyttää sitä teollisuuden päästöjen vähenemistä, joka mahdollistaa sen hiilineutraalisuustavoitteeseen pääsemisen — luvituksen reformeista ensimmäiset ovat itse asiassa jo voimassa. Pumppuvoimaloiden lisääminen etusijamenettelyyn, vesipuitedirektiivin kansallinen implementointi siten, että se mahdollistaa joustavammin vihreän siirtymän hankkeita, on tarkoitus jo nyt talvella tuoda eduskuntaan, ja niistä suurista, isoista palikoista lupahallinnon uudistamisessa tavoite on, että uusi rakenne on töissä 1.1.2026 alkaen. Niitä muita lainsäädäntöhankkeita lainsäädäntösuunnitelman mukaan tuodaan seuraavan kahden vuoden aikana vino pino tänne eduskuntaan asti.

Edustaja Kivelä erityisesti kysyi sitä, miten ilmastopolitiikalla nyt sitten varmistetaan, että yhtälöt täyttyisivät. Koko ajan tietysti tarvitsee tehdä töitä, ja haasteet ovat isot — niin ne olivat vuosi sitten, niin ne ovat nytkin — mutta se pääsuunta on se, että meidän bruttopäästöjen vähenemisessä olemme nyt jo kolmasosan alemmalla tasolla kuin 2005 ja hyvällä polulla siihen, että ne ovat 60 prosenttia alemmat kuin vuosituhannen alussa vuoteen 2030 mennessä. Kun kiritään vielä tässä puhtaan sähkön murroksessa, päästään fossiileista teollisuudessa ja energiantuotannossa eroon, niin Ilmastopaneelin sihteeristönkin laskelmien perusteella ollaan itse asiassa jossain 16—17 miljoonan tonnin paikkeilla Suomen päästöissä silloin 2035, ei 21:ssä, niin kuin vielä neljä vuotta sitten oletettiin. Ja tähän kun lisätään sitten loikka teknisissä nieluissa, eli savupiippujen tulppaamisessa — hiilidioksidi talteen ja hyötykäyttöön, tehdään synteettistä sementtiä, synteettisiä tuotteita muualle tai varastoidaan hiilidioksidiä — niin meillä on sinänsä mahdollisuus päästä sellaisiin päästöihin, jotka meidän maankäyttösektorimme kohtuullisilla maankäyttösektorin nielun kehittämistoimilla pystyisi täyttämään. Mutta maankäyttösektorin nielun kehitys on ehdottomasti suurin epävarmuustekijä. Siellä tarvitaan toimia, niitä on hallitusohjelmassa ja niitä yhteistyössä ministeriöiden kesken kehitetään eteenpäin.

Asell, Honkasalo ja muut viittasivat jälleen siihen, että luonnonsuojelu jää kovin vähille, budjettiehdotuksessa leikataan. Jokainen voi arvioida, onko se 100 miljoonaa euroa vuodessa luonnonsuojelurahoitukseen paljon vai vähän. Minusta se on kohtuullisen paljon. Sen päälle tulee energiamurroksessa yli 100 miljoonan investointikivaltuudet, yli 300 miljoonaa tätä vuotta enemmän tuotekehitykseen ja tutkimukseen, 10 miljoonaa raskaan liikenteen käyttövoimainfrastruktuuriin, ja kyllä, se Metsähallituksen vanhojen luonnontilaisten metsien kriteerien, asiantuntijoiden laatimien kriteerien, pohjalta tehtävä suojelupäätös, joka hallitusohjelmassa on linjattu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Viitanen.

18.33 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minä kyllä todella ihmettelen ministerin vastausta ja asennetta tähän rakennusalan kriisiin. [Eveliina Heinäluoma: Kyllä!] Teidän kannattaisi ehkä tutustua ministeri Vapaavuoren toimiin vastaavassa tilanteessa, tai itsellänikin on asuntoministerinä kokemusta siitä, että suhdanneluonteisesti lähiökoteja korjattiin 155 miljoonalla. ARA-rahasto on juuri sitä varten tehty, että sen avulla rakennetaan kohtuuhintaisia koteja ja peruskorjataan niitä. Samoin ARA-rahaston tarkoitus on myös, että sen kautta voidaan tehdä suhdanteen vaatimaa politiikkaa. Mutta te toimitte nyt täysin päinvastoin, ja hämmästelen kovasti tätä asennetta, joka on täydellinen suunnanmuutos esimerkiksi aiempaan ministeri Vapaavuoreen. Jos ette minua usko, uskokaa edes edeltäjäänne.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Sen verran, puhemies, haluan vielä sanoa, että tässä asuntopolitiikassa on myös toinen ongelma, nimittäin tällä te nyt lisäätte asuinalueiden eriytymistä. Täällä on paljon puhuttu jengirikollisuuden torjunnasta ja muusta — mikä sen parempaa ennaltaehkäisyä kuin lähiöiden kehittäminen. Mitä tekee hallitus? Te lopetatte lähiöohjelmat, ja muutoinkin asuntopoliittiset valintanne [Puhemies koputtaa] lisäävät asuinalueiden eriytymistä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Sirén.

18.35 **Saara-Sofia Sirén kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Orpon hallituksella on tavoitteena tehdä Suomesta puhtaan energian suurvalta ja kääntää meidän vahvuudeksi myös maailmanmarkkinoilla, kansainvälisesti, niitä ratkaisuja, joita Suomessa kehitetään aikamme suuriin haasteisiin, ilmastonmuutokseen ja luontokatoon. Tähän tavoitteeseen pyritään muun muassa luvitusta sujuvoittamalla ja vauhdittamalla näitä investointeja, joita me tänne Suomeen kipeästi myös haluamme.

Tässä budjetissa hallitus varmistaa jatkon vapaaehtoisen suojelun ohjelmille, joita on pidetty hyvin tärkeinä ja onnistuneina tapoina edistää suojelua tähänkin asti kaikilta salin laidoilta ja myös kaikkien sidosryhmien toimesta. Tämä on hieno asia.

Erityisen ylpeä olen siitä, että hallitus panostaa ja vahvistaa toimia vesistöjen suojeluun. Ensimmäistä kertaa historiassa hallitusohjelmassa on nyt Saaristomerta koskien ohjelma, jolla halutaan vihdoinkin saada Saaristomeren alue pois HELCOMin hotspot-listalta, erityisen kuormittuneiden alueiden listalta, ja tähän on iso joukko toimia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu.

18.36 **Pekka Aittakumpu kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Energiantuotannossa pitää pyrkiä omavaraisuuteen. Turve on kotimainen, hitaasti uusiutuva ja saatavuudeltaan varma energianlähde. Edellinen hallitus ei ajanut turvetuotantoa alas, vaikka jotkut vaalien alla niin väittivät, muutenhan nykyinen hallitus ei olisi voinut kirjata turpeen alasajoa omaan hallitusohjelmaansa. Hallitusohjelman kirjaus on hyvin huolestuttava.

Ministeri Mykkänen, sanoitte syyskuussa Maaseudun Tulevaisuudessa, että hallitus aikoo ajaa polttoturpeen käytön alas vuosikymmenen loppuun mennessä. Hallitusohjelmassa todetaankin, että fossiilisista polttoaineista luovutaan sähkön- ja lämmöntuotannossa viimeistään 2030-luvulla. Kasvu- ja kuiviketurve on kirjattu hallitusohjelmassa strategisesti tärkeiksi raaka-aineiksi, mutta tunnetusti näiden turvejakeiden tuotanto on alisteinen polttoturpeen tuotannolle. Hallitusohjelman kirjaus tarkoittaisikin turvealan loppua.

Kysyn arvoisalta ministeriltä: miten hallitus aikoo varmistaa kasvu- ja kuiviketurpeen saatavuuden jatkossa polttoturpeen siirtymäkauden päätyttyä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Tynkkynen, Oras.

18.37 **Oras Tynkkynen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus leikkaa ilmastotoimien rahoituksesta kaksin käsin. Leikkauslistalla on niin öljylämmityksen korvaaminen kuin sähköautojen latauspisteiden rakentaminen kuin kosteikkoviljelyn edistäminen kuin vaikka energia-avustukset asuinrakentamiselle. No, tässä taloustilanteessa kaikkea rahankäyttöä pitääkin arvioida tarkkaan, ja on aivan oikein, että myös ilmastotoi-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

mia käydään läpi kriittisesti. Ja varmasti on myös tehokkaampia tapoja vähentää ilmasto-päästöjä, niitä on syytä hallituksenkin hakea. On myös aivan oikein pohtia, tarvitseeko kaikkea ratkaista juuri valtion määrärahoilla vai löytyisikö muita tapoja päästä siihen samaan lopputulokseen.

Mutta se, mikä tässä kokonaisuudessa askarruttaa, on, että samaan aikaan, kun niistetään näistä ilmastotoimista, samalla hallituksella kyllä riittää rahaa käyttää fossiilisten tuontipolttoaineiden verotuksen alentamiseen, vanhojen ja saastuttavien autojen ajoneuvo-veron laskemiseen ja moniin muihin toimiin, jotka päinvastoin kasvattavat päästöjä. Voisiko pikkasen vähemmän käyttää rahaa näihin ilmastolle haitallisiin veronkevennyksiin ja pikkasen enemmän näihin valtion ilmastotoimiin?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Jukkola.

18.38 **Janne Jukkola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomella on erinomaiset mahdollisuudet nousta puhtaan energian suurvallaksi. Hallitus käynnistääkin useita hankkeita, jotka tähtäävät energiamurroksen kiihdyttämiseen, kuten ministeri juuri mainitsi.

Puhtaan energian siirtymässä on huomioitava se, että Suomi ei jää Ruotsin jalkoihin merituulivoiman investointien suhteen. Näillä tuulipuistoilla on myös Suomen huoltovarmuuden kannalta myönteistä vaikutusta. Suomessa meillä on eväät tuottaa puhdasta energiaa Suomen teollisuudelle ja kotitalouksille, kunhan saadaan merituulivoiman lainsäädäntö ja verotus ajan tasalle. On myös tärkeää huolehtia, etteivät ympäristö ja meriliikenne vaarantu.

Merituulihankkeiden hyödyntämisoikeuksien myöntäminen viestittää teollisuudelle ja sijoittajille, että Suomessa on lähivuosina uusiutuvaa energiaa riittävästi. Tämä on kytköksissä suoraan isoihin miljardiluokan investointipäätöksiin. Kysyisin ministeri Mykkäseltä: missä vaiheessa prosessi etenee valtioneuvostossa [Puhemies koputtaa] koskien hyödyntämisoikeutta ja näitä hankkeita?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Kemppi.

18.40 **Hilkka Kemppi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tilanne Suomenlahdella on erittäin vakava. Varautumista tulee toden totta tehdä ajoissa. Kiitän entistä ministeri Lintilää siitä, että LNG-terminaali saatiin vuosi sitten Inkooseen ja kaasun saanti pystytään turvaamaan tälläkin hetkellä, vaikka Balticconnector-kaasuputkessa on reikä.

Kaasun siirtoverkkoyhtiö Gasgrid kuitenkin kertoi tänään, että vaurioitunut kaasuputki saadaan kuntoon vasta mahdollisesti huhtikuussa, mikä on varsin pitkä aika. Voisitko ministerinä vastata siihen, tuleeko tämä näkymään energian hinnoissa ensi talvena erityisesti vuoden yli mentäessä, ja miten hallitus aikoo vastata siihen? Toivon, että erityisesti bio-kaasun tuotantoa saataisiin lisättyä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Strand.

18.41 **Joakim Strand r** (vastauspuheenvuoro): Tack, ärade talman! Täällä on tänään paljon puhuttu investointiympäristöstä sekä elinkeinoministerin että ulkomaankauppaminis-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

terin kanssa, ja tietenkin yksi asia, millä voimme kilpailla, on tämä sujuva luvitus, mikä liittyy juuri tähän pääluokkaan, ja siitä onkin tullut jo monta hyvää kysymystä. Tuossa yritin laittaa muistiin — ainakin Jukkola, Kosonen, Ollikainen, Aalto-Setälä, Fagerström ja Sirén, lähes kaikki, ovat puhuneet tästä. Kertokaapa vielä tarkemmin, miten tämä etenee ja saadaanko se osaksi tätä yhden luukun periaatetta, tätä niin sanottua investointinyrkkiä, jossa yhdessä TEM, VM ja LVM pystyvät antamaan näille isoille muun muassa arvoketjun toimijoille ja suurille investoijille sitä signaalia, että tervetuloa tänne. Silloin kun on vain se yksi luukku, niin sen on paras myös toimia, koska jos on vain yksi luukku ja se ei toimi, niin silloin det går inte bra.

Toisena kysymyksenä on kapasiteettimekanismi: Itse en ole hirveästi kirjallisia kysymyksiä tehtaillut, mutta 2016 laitoin silloiselle elinkeinoministerille Olli Rehnille kysymyksen sähkötehon riittävydestä — tuli mieleen tuossa viime talvena. Voitko hieman avata tätä kapasiteettimekanismia, miten se tulee toimimaan ja miten se etenee?

Mainitsit myös pumppuvoimalaitokset. Kuinka paljon niitä on Suomessa vireillä? Hinnat ovat nousseet valtavasti, kun katsoo komponentteja ja muuta. Miltä tämä näyttää?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Kymäläinen.

18.42 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hieman kyllä hätkähdin ministeri Mykkäsen vastausta tästä ARA- ja aso-tuotannon huolesta, josta tuotiin esille, että tässä asuntorakentamisen laskusuhdanteessa ei ole järkevää heikentää hyvin toimivaa järjestelmää alasajolla. Esimerkiksi tässä aso-tuotannossa puhutaan paljon laajemmista asioista kuin vain niistä rakennusyrityksistä ja heidän tukemisestaan.

Kysymys on segregaaation ehkäisemisestä erityisesti kaupunkialueilla, mistä on jo Suomessaakin malleja olemassa. Kaikille ei myöskään ole mahdollista ostaa omaa asuntoa, ja sen vuoksi on tärkeää, että myöskin näitä välimalleja asumisessa on olemassa. Uskon, että aso-järjestelmän alasajolla on paljon vaikutusta yhteiskunnan luokkaistumiseen ja myöskin kansalaisten valintaan asuin- ja työpaikkapäätöksissä. Voisiko näitä heikennyksiä vielä harkita?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi valiokunnan puheenjohtaja Pitko.

18.43 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen kaupungeissa on tehty pitkään hyvää työtä segregaaation ehkäisemiseksi, ja yksi keskeinen työkalu tähän on ollut nimenomaan ARA-tuotanto. Vaikka kyse onkin valtion jonkinlaisesta korkotuesta — voi sanoa myös tueksi toki — niin kyllä sillä ollaan saatu aika merkittäviä yhteiskunnallisia hyötyjä, kun me ollaan pystytty pitämään asuinalueet sillä tavalla, että siellä asuu kaikenlaisia ihmisiä. Jos nyt yhdistetään tämä ARA-tuotannon väheneminen asumistuen leikkauksiin, pitkällä tähtäimellä tämä aiheuttaa sen, että köyhät ihmiset muuttavat pois keskustasta ja uusilta alueilta. He muuttavat kaupunkien laiduille, ja se aiheuttaa segregaatiota. Tästä pitäisi olla huolissaan.

Haluan vielä sanoa vihreästä siirtymästä. Tokihan me kaikki haluamme tänne houkutella vihreän siirtymän hankkeita, [Petri Huru: Puhtaan siirtymän!] mutta on niin, että ilman, että me itse täytämme ne meidän ilmastovelvoitteet, emme voi luottaa siihen, että se meidän maine ilmastodelläkävijänä kiirii. Te olette esittäneet näitä keinoja enemmänkin

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

2030-luvulle, mutta niitä toimia tarvitaan ennen vuoden 2030 alkua eli 2020-luvulla. Emme me voi korvata niitä keinoja kymmenen vuoden päässä vaikuttavilla ilmastotoimilla.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten seuraavaksi edustaja Lohi.

18.45 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri, viittasitte, että hallitusohjelman mukaisesti pohjoisessa Metsähallituksen hallinnassa olevia metsiä tullaan lisää suojelemaan. Haluaisin kiinnittää huomiota siihen, että Lapin metsistä on jo 28 prosenttia suojeltu, ja jos lähdetään hehtaarit edellä suojelemaan, niin saatetaan vahingossa vihreän siirtymän hankkeille luoda kapuloita rattaisiin. Vanhoja metsiä pitää suojella suojeluarvot edellä, ja ne paineet ovat ennen muuta Etelä-Suomessa. Sen takia kannattaa katsoa kokonaisuutta, että luonnonsuojelussa mennään nimenomaan suojeluarvot edellä.

Toinen, johon haluan kiinnittää huomiota, on se, että uudistakaa lunastuslaki. Se jäi viime kaudella tekemättä. Moni maanomistaja on kohtuuttomassa tilanteessa, ja yksi esimerkki siitä on muuten huomenna valtioneuvoston listalla. Vetoan teihin samalla tavalla kuin edustaja Ojala-Niemelä. Yksittäinen ihminen saattaa olla täysin kohtuuttomassa tilanteessa Fingridin ja muiden, jotka lunastusoikeutta ovat käyttämässä, edessä. Ja ei ole kohtuullista, että ei saada kunnon korvauksia silloin, jos joudutaan merkittäviin energiahankkeisiin luovuttamaan maata ja kotitalon vierestä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Elo.

18.46 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen todella huolissani hallituksen sitoutumisesta luontokadon pysäyttämiseen. Ministeri totesi, että luonnonsuojelua tehdään maltillisemmin. Se ei kuitenkaan asiantuntijoiden mukaan riitä. Myös vesiensuojelusta leikataan kymmeniä miljoonia, vaikka vesistömme kaipaavat kipeästi kunnostamista. Haluan myös todeta, että Saaristomeri-ohjelma käynnistettiin jo viime kaudella ministeri Mikkosen johdolla. [Eduskunnasta: Edellisellä!]

Nyt vihreän siirtymän hankkeiden luvituksen osalta haluan korostaa, että se on tehtävä ympäristönsuojelun korkeasta tasosta tinkimättä. Kysynkin: miten hallitus varmistaa, ettei luvituksen reformi johda liian mittaviin luontohaittoihin?

Luontojärjestöt ovat vedonneet hallitukseen siitä, että valtion luonnontilaisten ja vanhojen metsien suojelu tehdään tieteseen perustuen, ne kriteerit ovat jo olemassa ja sitä kartoitustyötäkin tehty paljon. Kysynkin ministeriltä: miten valtion vanhojen metsien suojelupäätökset etenevät, ja tehdäänhän ne tieteseen pohjautuen? [Vasemmalta: Hyvä kysymys!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Mäenpää.

18.47 **Juha Mäenpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa on hyvät kirjaukset strategisesti tärkeästä kasvu- ja kuiviketurpeesta. Kasvuturpeella on hyvät vientinäkyvät, ja kuiviketurpeen ansiosta meillä on ruoantuotannossa vähäisempi

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

antibioottien käyttömäärä ja siten myös huoli antibioottiresistenssistä. Molemmat turvaavat ruoantuotantoamme.

Hallitusohjelmassa mainitaan Huoltovarmuuskeskuksen muistio, jossa todetaan kasvu- ja kuiviketurpeen tuotannon olevan alisteisia energiaturpeen tuotannolle. Arvoisa ministeri, eikö olekin niin, että tämä hallitus ymmärtää energiaturpeen merkityksen myös ruoantuotannolle ja huoltovarmuudelle eikä ole luopumassa energiaturpeen käytöstä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Vestman.

18.48 **Heikki Vestman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos, ministeri Mykkänen, tolkun puheenvuoroista, joista kuuluu kyllä se tosiasia, että tämän hallituksen ilmasto- ja energiapolitiikassa mennään järki eikä ideologia edellä. Hallituksen tärkeä tavoite kaksinkertaistaa puhtaan sähkön tuotanto on tietysti Suomen kilpailukyvyyn kannalta erittäin tärkeä asia, jotta saadaan houkuteltua puhtaan teollisuuden investointeja, mutta myös Suomen kodeille erittäin tärkeää, jotta Suomessa riittää kohtuuhintaista ja varmaa sähköä tulevaisuudessa myös paukkupakkasilla. Hallitushan ei ripustaudu tässä tavoitteessa vain tuulen varaan, vaan hallitusohjelmahan on Suomen historian ydinvoimamyönteisin.

Suomi voi olla tilanteessa, jossa joudutaan kilpailemaan Ruotsin kanssa siitä, mihin ydinvoimainvestoinnit kohdistuvat. Fortum on ilmoittanut tutkivansa uuden ydinvoiman rakentamista Suomeen ja Ruotsiin. Tässä nousi aiemmin esille kapasiteettimekanismi. Se on yksi keino huolehtia siitä, että Suomi on kilpailukykyinen investointiympäristö ydinvoimalle. Mitä muita keinoja hallitus vie eteenpäin, jotta huolehditaan ydinvoiman kannattavuudesta Suomessa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Kosonen.

18.49 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Luonnon-suojelulaissa viime kaudella määriteltiin luonnon monimuotoisuuden kokonaisuutta ja muun muassa vapaaehtoisien kompensaaion markkinoita: kuinka sääntelyn kautta voitaisiin luoda yksityinen markkina? Tässä jo avasittekin sitä, että se tullaan ottamaan käyttöön. Se on tosi oleellinen asia, koska Metso- ja Helmi-ohjelmat ovat aivan täynnä suojelu- ja monimuotoisuustoimenpiteitä, mitä maanomistajat haluaisivat tehdä. Yksinkertaisesti valtiolla eivät rahat riitä niihin määriin, mitä olisi aikomuksia.

Kysyn hiilinielumarkkinasta. Sehän on nyt jäänyt jonkun verran jumiin sääntelyn jalkoihin. EU:sta tulivat omat puumerkkinsä siitä, millä tavalla niitä markkinoita voi olla rakentamassa. Kysyn nyt omaa arviotanne siitä, voivatko nämä hiilinielumarkkinat kasvaa Suomessa tai yleensä maailmalla, koska niillekin olisi tilausta valtavasti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten vielä neljä vastauspuheenvuoroa, minkä jälkeen ministeri saa viisi minuuttia. Sitten siirrymme vielä ulkoministeriön puolelle. Nämä henkilöt ovat edustajat Strandman, Kivelä ja sitten valiokunnan puheenjohtajisto Heinäluoma ja Pitko. — Strandman.

18.51 **Jaana Strandman ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sähkö on arkemme peruspilari. Se on meille jokaiselle välttämätön jokapäiväisessä elämässämme.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Kohtuuhintainen sähkö on yksi avaintekijä siihen, miten yhteiskuntamme kehittyy elinkeinojen, investointien ja teollisuuden suhteen. Hallitus on hallitusohjelmassaan luvannut, että Suomessa huolehditaan sähkön riittävydestä ja hintojen kohtuullisuudesta oikeudenmukaisesti. Näimme ja koimme viime talvena kotitalouksia kurittavan sähkön hinnoittelun. Tätä emme halua arkeemme jatkossa. Tämän vuoksi puhtaan sähköntuotannon lisäys ja energiajärjestelmän kehittäminen parantavat Suomen energiaomavaraisuutta ja laskevat sähkön kuluttajahintaa.

Huoltovarmuus pitää turvata puupolttoaineiden ja turpeen riittävällä varastonnilla sekä kehittämällä energian varastointia. Oma tuotanto tulee kasvattaa sataan prosenttiin tarpeesta. Se takaa hintojen vakauden. Haluankin kysyä ministeriltä: takaatteko, että tulevana talvena sähköä on riittävästi kaikille suomalaisille kohtuuhinnalla tarjolla? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Kivelä.

18.52 **Mai Kivelä vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Raha kertoo prioriteetit. Nyt siis ympäristöministeriön budjetista hallitus haluaa leikata kolmanneksen pois. Onko tämä siis hallituksen viesti, että ympäristöministeriön työtä ei tulisi priorisoida, vaan juuri sinne, jo valmiiksi alibudjetoituun budjettiin, voidaan kohdistaa prosentuaalisesti suurimmat leikkaukset? Kun tätä peilaa sitten niihin valtaviin tarpeisiin, joita meillä on ilmasto- ja luontotyön osalta, meidän kestävyystavoitteisiin liittyen, niin tätä on vaikea nähdä edes järkevänä valintana. Esimerkiksi nämä metsien suojelurahoituksen korvamerkityt rahat: Eikö edes näille olisi voinut olla tarvetta ensi vuodellekin? Mitä näette, että tämä päätös tarkoittaa suojelupinta-alan suhteen metsien osalta? Ja myös, kuten täällä nostettiin esille, vesien suojelusta leikataan, eli sikäli tässä nyt teot, eli tämä budjettiesitys, ja sanat eivät täällä kohtaa — valitettavasti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten valiokunnan puheenjohtajisto. — Ensiksi varapuheenjohtaja Heinäluoma ja sitten Pitko.

18.53 **Eveliina Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, mistä emme halua ottaa esimerkkiä, on Ruotsin tapauksessa asuinalueiden eriytyminen. Ja kun tästä tilanteesta puhuimme edellä sisäministeriön hallinnonalan kohdalla, niin toivon, että ministeri Mykkänen myöskin avaa tätä eriytymiskehityksen ehkäisyä nimenomaan asuntopolitiikan näkökulmasta: mitä hallitus aikoo tehdä? Koska kun hallintovaliokunta oli vierailulla Tukholmassa viime viikolla, kuulimme, että ruotsalaisten asiantuntijoiden sekä turvallisuusviranomaisten ja päättäjien yksi keskeinen oppi on se, että asuinalueita ei pidä päästää eriytymään. Ja nyt tässä hallitusohjelmassa on lukuisia toimia, joilla viedään työkaluja kaupungeilta estää tämä eriytymiskehitys. Yksi on tämä aso-tuotannon lakkautus. Toivon, että perustelisitte vielä eduskunnalle, miksi olette päätyneet tähän aso-tuotannon lakkauttamiseen, kun se on kaupungeissa koettu erittäin tärkeäksi ja hyväksi keinoksi ehkäistä segregatiokehitystä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten vielä valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Pitko.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

18.54 **Jenni Pitko vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan kiittää ministeriä siitä, että hallitus laittaa vauhtia uusiutuvan energian tuotantoon. Siinä on Suomessa tehty monien edellisten hallitusten aikaan järkeviä päätöksiä, mitkä tällä hetkellä nyt sekä hyödyttävät meidän teollisuutta että auttavat meitä tässä ilmastohaasteiden ratkaisemisessa. Haluaisin toivoa myös, että hallitus osoittaisi samanlaista intoa myös liikenteen polttoaineiden puhdistamisessa ja muussa ilmastotyössä. Kyse on tahdosta. Jos me haluamme tehdä päätöksiä, niin kyllä niitä löytyy.

Haluan nostaa huolen ympäristöhallinnon henkilöstösäästöistä, mitä tämä budjetti pitää merkittävässä määrin sisällään. Me haluamme kaikki sujuvoittaa luvitusta, mutta kyllä nämä henkilöstösäästöt voivat olla myös yksi luvituksen pitkittäjä, mikäli meillä ei ole ympäristöhallinnossa käsittelijöitä päättämään näistä luvista. Toivon, että ministeri voisi vielä eduskunnalle luvata sen, että kun ympäristöhallintoa sujuvoitetaan, sitä ei sujuvoiteta ympäristön kustannuksella.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia. — Ja sitten ministeri, viisi minuuttia.

18.56 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen:** Arvoisa puhemies! Kiitos ensinnäkin erittäin hyvistä kysymyksistä ja hyvistä haastoista myöskin. Valitettavasti kaikkiin ei millään ehdi tässä vastata, mutta muissa keskusteluissa mielellään.

Ensinnäkin täällä lukuisat edustajat — Kemppi, Strandman, Aittakumpu, Hoskonen, Vestman, Mäenpää — eri tavoin ottivat esiin aivan tärkeän kysymyksen energian huoltovarmuudesta, toimitusvarmuudesta. Ensinnäkin lyhyellä tähtäimellä tähän Balticconnectorin tilanteeseen liittyen: siitä kunnia edelliselle hallitukselle, että meillä onneksi on nyt Inkoossa LNG-terminaali ja siihen liittyvä kelluva varasto, jonka höyrystyskapasiteetti riittää siihen, että Suomen tarpeet kyllä kaasun saannissa turvataan, kunhan toimijat myös tilaavat ne kaasuslotit, jotka tarvitaan. Tätä työtä tehdään. Nyt viimeksi itse asiassa ennen tätä keskustelua juuri palaveerasimme työ- ja elinkeinoministeriössä tämän tilanteen kordinoinnista, mutta uskon, että tämä Suomessa hoidetaan hyvin.

Yleisemmin myös täytyy kiittää monia tässäkin salissa, mutta ennen kaikkea huoltovarmuustoimialoilla olevia, että Suomessa venäläisen energian, joka oli vielä kaksi vuotta sitten kolmannes eri muodoissa suomalaisesta energiankulutuksesta, korvaaminen on tapahtunut sujuvammin kuin juuri missään muualla maailmassa, viimeisen puolentoista vuoden aikana. Nyt me olemme lähes nollassa venäläisen energian osuudessa, vaikka me olimme siitä keskimääräistä enemmän riippuvainen aikaisemmin, ja samalla tällä hetkellä seitsemän vuorokauden keskihinta sähkössä on ollut alle kolme senttiä kilowattitunnilta. Kiitos siitä, että viimein saimme myöskin Olkiluodon kolmosreaktorin käyttöön. Toisaalta meillä on tuulivoimakapasiteetti tuplaantunut viimeisen kahden vuoden aikana, ja toisaalta suomalaiset ovat myös oppineet ajoittamaan kulutustaan aiempaa selkeämmin — erityisesti teollisuus, mutta myös kuluttajat. Nyt on itse asiassa menossa energiansäästöviikko ja on hyvä viikko myös muistuttaa siitä, että ensi talven osaltakin siinä säästää, kun ajoittaa sitä omaa kulutustaan ja on mukana myös tasaamassa piikkejä.

Mitä tulee sitten huoltovarmuuspolttoaineisiin, niin täällä on turpeeseen viitattu. Hallitusohjelmassa tosiaan on linjattu, että polttoturpeen osalta huolehditaan sen huoltovarmuuskäyttöön tarvittavasta saatavuudesta — todellakin Huoltovarmuuskeskuksen muis- tion mukaisesti — ja samalla se, minkä olen itsekin julkisesti todennut, että polttoturpeen

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

laajamittainen käyttö on päättynemässä tämän vuosikymmenen loppuun mennessä. Kaikki muu on sitten kyllä lehtien otsikkonikkarointia, mutta heillä tuntuu olevan siihen aika laaja vapaus.

Yleisesti muutoin me pyrimme kehittämään... Vestman täällä viittasi ydinvoimaan yhtenä kasvavana, jo nyt itse asiassa hampaansa osoittaneena, keinona taata meidän toimitusvarmuuttamme ja kohtuuhintaista sähköä. Mitä muuta se on kuin kapasiteettimekanismia, jolla siis luotaisiin kustannustehokas kilpailuun perustuva porkkana puhtaalle perus- ja säätövoiman tuotannolle, ja siksi esimerkiksi modulaaristen reaktoreiden tuotekehitykseen, joka Suomessa on maailman huipputasoa, panostetaan nyt budjettiriihen lisäyksellä itse asiassa lisää VTT:n tutkimushankkeen jatkoon. Samalla olen erittäin tyytyväinen, että suomalainen VTT:stä spin-offina lähtenyt Steady Energy Oy on nyt julkistanut itse asiassa hiljattain yhteistyösopimuksen Helsingin Energian kanssa, ja täällä saattaa syntyä yksi maailman ensimmäisistä kaupallisista piloteista, jollaisia myös valmistellaan useiden muiden suomalaisten kaupunkien kanssa. Tätä työtä kaikin voimin edistämme ydinvoimalainsäädännön uudistamisella. Olemme vahvistaneet myös Säteilyturvakeskuksen resursseja. Vaikeaa oli kaivaa niitä muutamia miljooniakin, mutta koska tämä on sellainen, jolla oikeasti turvataan puhtaan energian saatavuutta, niin siihen sitten löytyivät keinot.

Täällä nyt on edelleen puhuttu sitten siitä, miksi luonnonsuojelu lopetetaan, miksi se depriorisoidaan. Jokainen voi miettiä, onko se noin sata miljoonaa euroa luonnonsuojeluun tässä vaikeassa tilanteessa liian paljon, liian vähän, sopivasti vai jotain siltä väliltä. Joka tapauksessa mitään ei lopeteta tykkäänään. Metso-ohjelmaan suojeltiin hehtaareissa tänä vuonna noin 3 700 hehtaaria, ensi vuonna arvio on 3 000 hehtaaria, ja Helmi-ohjelmassa kumpanakin vuonna 5 000 hehtaaria. Ja niin kuin täällä edustaja Lohi hyvin totesi, kun suojelua tehdään, sitä ei tehdä niinkään hehtaarit edellä vaan suojeluarvot edellä, mutta kylläkin myös omaisuudensuoja, sosiaalinen ja taloudellinen tilanne edellä, ja siinä tietysti vaikuttaa erityisesti Etelä-Suomessa omistusrakenne siihen, että me emme lähde pakkosuojelua tekemään, vaan nimenomaan vapaaehtoisten suojeluhommien kautta etenemme. [Juha Mäenpää: Loistavaa!]

Mitä tulee vielä tähän asuntopolitiikkaan, ensinnäkin yhtenä suhdannetäsmätoimista näiden asumisoikeus- eli aso-asuntojen hakuja jatketaan niin, että ensi vuonna myönnetään uusille aso-asunnoille mahdollisuutta. Miksi aso-asuntojen osalta lähdemme siitä, että se täytyy korvata muulla järjestelmällä, on se, että kun perustuskiveliokunta on estänyt pantaamisen pysyvällä luovutuskiellolla, tällä tulkinnalla, niin niissä on kasvava riskikeskittymä veronmaksajalle. Meidän täytyy kehittää toisenlainen järjestelmä. [Eveliina Heinäluoma: Sen voi muuttaa!] Meillä on Markus Lahtisen vetämä työryhmä puolen vuoden toimeksiannolla miettimässä, mitä uusia valtion tuetun asumisen muotoja kannattaisi tehdä, jos tyhjältä pöydältä rakennettaisiin. Ja tässä kohtaa olen varsin kiinnostunut siitä, onko tarvetta ja keinoja toisenlaisille vuokra-asumisen ja omistusasumisen välimuodoille tai siltarakenteille. Kyse on siitä, että aso-järjestelmä nykylainsäädännön tulkinnan perusteella on liian iso riskikeskittymä, ja siksi siitä on sellaisenaan päätetty asteittain uusien tuotantojen osalta luopua.

ARA-tuotannossa myös ensi vuonna pikemminkin aloitukset kasvavat, eivät pienene, eli tässä suhteessa on väärin sanoa, että jotain ajettaisiin alas. Kustannustehokkuutta kyllä haemme. Veronmaksajat ottavat isoa riskiä, ja meidän mielestämme [Puhemies koputtaa] sitä tulee rakennusliikkeiden osalta ottaa rakennusliikkeiden omistajien. Me kyllä katsomme, että esimerkiksi MAL-sopimuksissa [Puhemies koputtaa] käynnistetään segregatiota

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

vähentäviä toimia ja jatketaan suomalaista hyvää segregaatian vastaista lähiöpolitiikkaa. [Eveliina Heinäluoma: Te poistatte sen ARA-tuotannon!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt jatketaan aiemmin tänään aloitetun ulkoministeriön pääluokan käsittelyä, ja jos saan pyytää ministerit Valtonen ja Tavio tänne aitioon. Nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheen-
vuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta. — Ja sieltä ensiksi edustaja Lindberg.

19.03 Jarmo Lindberg kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on nyt Naton täysjäsen, ja viime viikon tapahtumien seurauksena uudella lailla työestetään nyt — ei enää yksin vaan osana liittokuntaa — meneillään olevia tapahtumia. Toivon mukaan nyt sitten näemme, minkälaista tukea sieltä löytyy.

Samalla Suomen Nato-profiili on neuvotteluiden myötä muotoutumassa, ja myöskin Yhdysvaltain kanssa neuvotellaan puolustussopimuksesta. Naton status of forces agreement, eli sofa, ja Yhdysvaltain defense cooperation agreement, eli puolustussopimus, tulevat eduskunnan käsittelyyn. Norja on jo DCA-sopimuksen tehnyt, Ruotsi ja Tanska omaansa neuvottelevat. Nyt kysyisin ministeriltä: Onko meillä tietoa siitä, millä aikataululla Ruotsi ja Tanska omia sopimuksiaan työstävät? Onko meillä edellytyksiä saada niihin tässä neuvotteluprosessissa näkyvyyttä siten, että pystyisimme muodostamaan ikään kuin pohjoismaisen näkemyksen siitä, minkälaisia nämä sopimukset ovat suhteessa toisiinsa? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Hyrkkö.

19.04 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! 800 naista kuolee päivittäin raskauteen ja synnytykseen liittyviin syihin, jotka voitaisiin ehkäistä. Miljoonien tyttöjen ja naisten näkökulmasta seksuaalioikeudet ja lisääntymisterveyden kysymykset ovat sitä kovinta turvallisuuspolitiikkaa. Seksuaalioikeudet ovat ihmisoikeuksia. Jokaisella ihmisellä on oikeus päättää omasta kehostaan, seksuaalisuudestaan ja lisääntymisestään. Ajattelen, että näin tyttöjen päivänä juuri nyt yksi tärkeä tapa puolustaa tyttöjen oikeuksia olisi huolehtia kehitysyhteistyön määrärahoista.

Maaailma näyttäytyy viime päivien uutisoinninkin perusteella aika turvattomalta paikalta, mutta erityisen turvaton se on tytöille ja naisille. Kun maailmassa tulee konflikteja ja kriisejä, niiden keskellä seksuaaliväkivalta lisääntyy ja toisaalta naiset synnyttävät myös sodan keskellä. Ajattelen, että kehitysyhteistyön puolustaminen ei ole aina suosittua, mutta se on vaikeina aikoina erityisen tärkeää. Se vaatii globaalia solidaarisuutta, ei sen miettimistä, miten minä hyödyn tästä — vaikka niitä kiistattomia hyötyjäkin vakaasta maailmasta on — vaan ajatusta, kysymystä siitä, millaista maailmaa haluamme rakentaa esimerkiksi niille tytöille, maailmaa, jossa jokainen voi päättää omasta tulevaisuudestaan, jossa yksikään nainen ei kuole turhaan.

Ministereiltä haluaisin kysyä, onko Suomi yhä sitoutunut YK:n tavoitteeseen nostaa kehitysyhteistyörahoitus 0,7 prosenttiin bktl:stä. Miten ajattelette, että näiden aika draamatistien kehy-leikkausten keskellä sitä kohti päästään?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Peltonen.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

19.05 Eemeli Peltonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme varmasti kaikki seuranneet erittäin järkyttyneinä viime päivien tapahtumia Israelissa. Kauheudet sieltä vyöryvät nyt kuvina, videoina, uutisina ympäri maailmaa. Terroristijärjestö Hamasin iskuilla Israelia vastaan tulee olemaan kauaskantoisia vaikutuksia niin alueellisesti Lähi-idässä kuin kansainvälisestikin. Terrorismi pitää tuomita sen kaikissa muodoissa. Niin Suomi onkin tehnyt, hyvä niin. Tästä olemme varmasti kaikki yhtä mieltä tässä salissa niin siellä hallituksessa kuin täällä oppositiossakin. Myös tämän päivän keskustelut, käytetyt puheenvuorot ovat sen vahvistaneet.

Kun kansainvälisen yhteisön ja meidän katseet ovat nyt kääntyneet Israeliin, tähän vakavaan tilanteeseen, haluaisin kysyä ulkoministeriltä: Mitä Suomi voi tässä vaikeassa tilanteessa tehdä tukeakseen Israelin valtiota? Entä mitä mahdollisia toimenpiteitä on Euroopan unionissa jäsenvaltioiden kesken suunnitteilla reagoimiseksi tähän tilanteeseen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Täällä on vastauspuheenvuoropyyntöjä ainoastaan kaksi enää. Jos nyt vielä tulee tarvetta, niin on mahdollista. Sitten ministerit käyttävät sellaisen ajankohtaiskatsauksen vielä tähän loppuun ja vastailevat kysymyksiin sitten lopulta. — Nyt rupesi tulemaan lisääkin. Otetaan nämä kaikki, mitkä sieltä tulevat. — Sieltä edustaja Garedew ensiksi.

19.07 Kaisa Garedew ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kehitysyhteistyön rahoittaminen on suomalaisille toissijainen kulu, ja siksi se on tämän hallituksen sopeutuslistan kärjessä. Se on oikein. Ensi vuonna kehitysyhteistyön rahoitusta leikataan 118 miljoonaa euroa ja seuraavina vuosina vielä enemmän. Tästä 38 miljoonaa euroa siirretään Ukrainan momentille. Tämä on oikea suunta, sillä valtion tehtävä on ensisijaisesti huolehtia omista kansalaisistaan. Hallitus selvittää myös mahdollisuuden vapaaehtoiseen lahjoitukseen, joka on oikein hyvä esimerkiksi verotuksen yhteydessä.

Kysyin aiemmin myös, mitä Suomi voisi tehdä Israelin hyväksi, ja haluaisin siihen myös vastauksen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Kemppi.

19.08 Hilikka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Näen itse, että kehitysyhteistyöllä on aivan valtavan suuri merkitys siihen, että maailma on tasapainossa ja esimerkiksi ihmisten tarve hallitsemattomalle liikkumiselle vähenee. Heidän ei tarvitse lähteä omilta kotiseuduiltaan etsimään parempaa huomista, ja siinä Suomi voi olla voimakkaasti tukena.

Hallitusohjelmassa on kirjattu, että kehityspolitiikan painopisteitä ovat naisten ja tyttöjen aseman, itsemääräämisoikeuden sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyden vahvistaminen, joka on keskeistä myös väestönkasvun hillinnässä. Käytännössä Suomen tuki teemaan on ohjautunut pitkien kumppanuuksien kautta YK:n seksuaali- ja lisääntymisterveysjärjestö UNFPalle ja kahdenvälisten maaohjelmien kautta. Aikooko hallitus pitää aidosti huolta siitä, että kehitysyhteistyömäärärahojen pienentyessä hallitusohjelmaan kirjatut painopiste turvataan? Tämä ei voi toteutua, jos nyt maltillista rahoitusta leikataan näin merkittävästi.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Lisäksi olen huolissani Suomen maineesta naisten ja tyttöjen oikeuksien osalta. Hallitus on supistamassa talousarvion mukaan radikaalisti kahdenvälisiä maaohjelmia, ja erityisesti haavoittuvilla alueilla, [Puhemies koputtaa] kuten Myanmar, Somalia ja Tansania, on tehty merkittävää työtä. Toivon tyttöjen päivän kunniaksi, että te vielä harkitsisitte näitä säästöjä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Kokko.

19.09 Jani Kokko sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on ehkä vähän toistoa aamupäivän keskustelusta liittyen tähän kehitysyhteistyöavun ehdollistamiseen. On ihan ymmärrettävää, että ehkä tässä maailmanpoliittisessa tilanteessa, jossa Ukraina on hyökkäyksen alaisena, nimenomaan ne maat, jotka antavat tukensa tälle Venäjän hyökkäyspolitiikalle ja sodankäynnille, eivät hyötyisi Suomen antamasta kehitysyhteistyöstä ja niistä määrärahoista.

Siinä suhteessa kysyisin, mitenkä hallitus aikoo konkreettisesti tämän ehdollistamisen toteuttaa. Ovatko ne nämä viisi maata, jotka YK:n äänestyksessä ovat äänestäneet Venäjää tuomitsevia päätöslauselmia vastaan, ja miten sitten suhtaudutaan näihin 35 maahan, jotka ovat YK:n äänestyksessä äänestäneet tyhjää ja edustavat yli 50:tä prosenttia maailman väestöstä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Strandman.

19.10 Jaana Strandman ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Maailma on epävakaassa tilanteessa. Me olemme nyt kuitenkin käsittelemässä valtion talousarviota. Kun Suomen julkista taloutta tasapainotetaan, menoja pitää karsia myös suomalaisille toissijaisista kohteista.

Kyselyn mukaan 30 prosenttia suomalaisista vähentäisi kehitysyhteistyön valtionmenoja. Hallitusohjelman kirjauksena on, että Suomi ei jaa kehitysapua hallinnoille tai toimijoille, jotka tukevat Venäjän hyökkäyssotaa. Myöskin viikonloppuna alkanut Israelin ja Palestiinan konflikti tulee tarkastella kehitysyhteistyön näkökulmasta. On tärkeää tarkastella ja valvoa rahoitussummien vaikuttavuutta, sitä, tuottavatko esimerkiksi Afrikkaan ja Lähi-itään kohdistetut tukisummat tavoitteellista tulosta.

Kehitysyhteistyöhön tehtävä 118 miljoonan euron sopeutus vuodelle 2024 on järkevä. Suurin kehitysyhteistyön kohde tulee olla Ukraina. Kotimaisten kansalaisjärjestöjen tekemää kehitysyhteistyötä tulee vahvistaa. Muiden määrärahojen osalta on tärkeää ohjata rahoitusta Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyöhön. Näiden neuvottelu- ja valtuuskuntien työ on merkittävää erityisesti huoltovarmuuden näkökulmasta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Werning.

19.12 Paula Werning sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen kehityspolitiikan yksi erittäin tärkeä painopiste on naisten ja tyttöjen aseman, oikeuksien ja seksuaali- ja lisääntymisterveyden vahvistaminen. Olin muutama viikko sitten osana Euroopan parlamentin seksuaali- ja lisääntymisoikeuksia käsittelevän ryhmän kokoonpanoa, ja vierailimme Väli-Amerikassa Panamassa ja El Salvadorissa. Se, että konkreettisesti näet syntytysosastolla, kun 10-vuotias lapsi on viimeisillään raskaana, tai näet, kun 15-vuotias tyt-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

tö myy itseään kadunkulmassa, herättää monenlaisia tunteita ja vahvistaa käsitystä siitä, että meidän on syytä auttaa näitä maita.

Kun puhutaan naisten oikeuksista ja naisten asemasta, esimerkit löytyvät usein Lähi-idästä tai Afrikan maista ja Väli-Amerikka jää vaille huomiota. Haluankin kiinnittää erityistä huomiota nimenomaan Latinalaiseen Amerikkaan ja naisten asemaan siellä. Kysyisin ulkoministeriltä: millaisena te näette Latinalaisen Amerikan naisten oikeudet, ja mitä teidän mielestänne me voisimme tehdä asian parantamiseksi?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Kauma.

19.13 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Budjetissa on varauduttu Suomen valmistautumiseen vuoden 2025 Etyj-puheenjohtajuuskauteen, kaikkiaan toimintamenoja hiukan yli neljä miljoonaa euroa. Nythän tilanne on se, että Etyj kaiken kaikkiaan on eksistentiaalisessa kriisissä, ja siitä ehkä kaikkein kuvaavin esimerkki on se, että ei ole pystytty päättämään, mikä maa olisi puheenjohtajamaa ensi vuonna, kun Suomi on vuonna 2025. Tällä hetkellä Pohjois-Makedonia on puheenjohtajamaa, ja se voisi mahdollisesti jatkaa ensi vuonna puheenjohtajana, mikäli se saisi siihen tukea, mutta ongelmana tässä on ollut se, että myöskin Viro on halunnut olla puheenjohtajamaa ensi vuonna, mutta ei siihen ole saanut riittävää konsensusta sen takia, että Venäjä on blokkannut Viron toiveet. Arvoisa ulkoministeri, te tapaatte piakkoin USA:n ulkoministeri Blinkenin Yhdysvalloissa. Aiotteko ottaa nämä Etyjin kysymykset esille, kun tapaatte hänet?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Hyrkkö. — Sitten vielä on edustaja Harakka, ja sen jälkeen ministerit.

19.14 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan vielä kehityspolitiikasta. Itse ajattelen niin, että kehityspolitiikka on turvallisuuspolitiikan ennaltaehkäisevää työtä, ja pidän vakavana virheenä hallitukselta tällä tavoin heikentää Suomen vaikuttavuutta maailmalla ja toisaalta myös ajaa mahdollisesti yhä useampia maita turvautumaan Kiinan ja Venäjän tukeen.

Tuen vahvasti hallituksen linjaa suhteessa Ukrainan tukemiseen. Se on valtavan tärkeää. On olennaista, että Ukrainan tuki jatkuu katkeamattomana niin Suomen kuin EU:nkin tasolla. Mutta samalla ajattelen, että meidän on oltava realisteja. Kun tätä uutta maailmanjärjestystä nyt pystytetään, on todella tärkeää, että Suomi ja EU eivät käännä selkäänsä esimerkiksi globaalille etelälle, ja kehitysyhteistyöllä on siinä kiistatta merkitystä.

Siitä haluan kuitenkin kiittää hallitusta — kiitin aikaisemminkin, mutta ministerit olivat joutuneet jo poistumaan — että todella tyttöjen ja naisten oikeudet säilyvät jatkossakin Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan ja kehityspolitiikan tärkeinä painopisteinä. Toivon, että voimme yhdessä pitää huolta siitä, että myös rahoituksen puitteissa tämä on todella mahdollinen kehitys. Seksuaalioikeuksien turvaaminen ja naisten ja tyttöjen oikeuksien vahvistaminen on edellytys kaikelle muulle kestäväälle kehitykselle.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Harakka.

19.16 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todellakin perusteltua vahvistaa Suomen läntisiä kumppanuuksia sekä Ukrainaa tukevaa rintamaa myös-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

kin rahojen osoittamisen osalta. Mutta tässä meillä on kova haaste, sillä, kuten edustaja Kokko tuossa totesi, suurempi joukko äänesti tyhjää tuossa vuoden takaisessa YK:n Venäjä-päätöslauselmassa kuin sitä vastaan. Ja näitä aidalla istujia meidän pitäisi EU:na ja läntenä pystyä vakuuttamaan.

Aamulla ministeri Taviio puhui entistä strategisemmasta otteesta ja tiiviimmästä yhteistyöstä kolmansien maiden kanssa. Miten tässä voidaan päästä parempiin tuloksiin, kun ollaan luopumassa työkaluista, nimenomaan taloudellisesta yhteistyöstä, lainoista ja sijoituksista, joista leikataan peräti puolet pois? Nehän ovat suomalaisten yritysten tapa tulla mukaan globaaleille markkinoille. Eli siis kysyisin ministeri Taviolta: miksi juuri tällä kriittisellä hetkellä heitätte nämä tärkeät työkalut pois niin Suomen kuin suomalaisten yritysten vaikutusvallan turvaamiseksi?

Ja vielä: Moni edustaja tässä aamulla korosti teknologian merkitystä Suomen ulkosuhteissa. Kysyisin ministeri Valtoselta: millä tavalla ulkoministeriön organisaatiota nyt muutetaan niin, että teknologiadiplomatiasta tulee entistä tehokkaampi osa vaikuttamistamme maailmalla?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Jäikö edustaja Kaumalla vielä joku kysymys?

19.17 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Joo, kiitos, puhemies! Haluaisin vielä kehitysyhteistyöministeri Taviolle esittää oikeastaan saman kysymyksen kuin edustaja Werning täällä. Tänäa vietetään naisten ja tyttöjen päivää, mikä on todella merkityksellinen päivä monelle maalle. Itsekin olen vierailut Sambiassa Lusakassa sairaalassa, jossa yhdeksänvuotias oli synnyttämässä ensimmäistä lastaan, ja lapsiavioliitot ovat siellä hyvin yleisiä. Kysyisin: millä tavalla naisten ja tyttöjen aseman parantaminen otetaan jatkossa paremmin huomioon meidän kehitysyhteistyörahojemme jakamisessa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja siellä oli vielä edustaja Vigelius, ja sitten mennään ministereihin.

19.18 Joakim Vigelius ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kehitysyhteistyöstä eli tuttavallisemmin kehitysavusta vielä pieni maininta: Suomi on käytännössä yli 50 vuotta sitoutunut nostamaan kehitysavun 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta. Se on tavoitetasona siis ollut voimassa puoli vuosisataa meillä, mutta sitä tavoitetasoa ei ole saavutettu käytännössä oikeastaan koskaan muuten kuin hyvin erilaisissa olosuhteissa, esimerkiksi laman iskiessä 90-luvulla, kun bruttokansantuote romahti.

Tämä hallitus suhtautuu hyvin eri tavalla kuin aiemmat hallitusohjelmat ja hallituspuolueet aiemmin ja erilaiset hallitukset valitsemalla kehitysyhteistyön suhteen hyvin realistisen linjan. Me emme tule tällä hallituskaudella saavuttamaan tätä tavoitetasoa, emmekä sitä edes tavoittele. Emme puhu niitä ruusunpunaisia toivekuvia ja unelmia siitä, että se tavoite saavutettaisiin. Se ei ole realistista, se ei ole realistista myöskään tulevilla hallituksilla, ja siksi myös toivoisin, että puolueet pikkuhiljaa ymmärtäisivät sen ja luopuisivat tästä tavoitteesta omissa puolueohjelmissaan. On nimittäin älytöntä tavoitella sellaista asiaa, mitä ei koskaan olla valmiita hallituksessa toteuttamaan.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Vielä edustaja Hyrkkö, ja sitten mennään ministereihin.

19.19 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on todella iso kysymys, ja sanoisin, että se on kansainvälisenkin tason uutinen, mikäli Suomi todella olisi irtautumassa tästä 0,7:n tavoitteesta. On totta, että sitä ei ole saavutettu, se on minusta vähän noloa Suomelle. Viime kaudella parlamentaarisessa yhteistyössä saavutettiin hyvin lähelle sellainen sopu, ajatus tiekartasta, jolla tätä tavoitetta kohti oltaisiin voitu edetä. Yhtä puoluetta lukuun ottamatta siinä kaikki olisivat olleet mukana. Nyt tietysti on selvää, että näiden kehitysyhteistyöleikkausten jäljiltä urakkaa on huomattavasti enemmän. Itse ajattelen, että tämäkin kysymys on kiinni poliittisesta tahdosta.

Todella toivon ministeriiden nyt vahvistavan suuntaan tai toiseen, onko Suomi siis irtautumassa tästä YK:n tavoitteesta, koska se on kyllä varmasti erittäin suuri yllätys meidän kumppaneillemme maailmalla ja, sanoisin, myös aikamoinen kamppitus meidän tavoitteellemme YK-pöydissä vaikuttaa. Esimerkiksi turvallisuusneuvostokampanjan kannalta tämä olisi erittäin haitallinen uutinen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, ja sitten ministerit Valtonen ja Tavio. Lähtökohtaisesti kolme minuuttia molemmille, mutta jos menee yli, niin ei haittaa, tässä on nyt aikaa. — Olkaa hyvä.

19.20 Ulkoministeri Elina Valtonen: Arvoisa puhemies! Otin tässä itse asiassa aamupäivän keskustelusta mukaan kysymyksiä, joihin emme ennättäneet sattuneista syistä vastamaan, mutta vastaan nyt ensin ainakin paikallaolijoille.

Edustaja Lindbergin hyvään kysymykseen DCA-puolustusyhteistyösopimuksen aika-aulusta ja koordinaatiosta Pohjoismaiden kanssa. Tosiaan tätä harrastamme, hyvin tiiviisti ollaan yhteyksissä sekä Ruotsiin että Tanskaan, ja toki meillä on jo saatavilla Norjan neuvoteltu DCA-sopimus. On tosiaan aivan totta, että vaikka joitain kansallisia erityispiirteitä ja toiveita onkin, niin ihan jo pohjoismaisen puolustusyhteistyön kannalta on järkevää, että sopimukset ovat aika pitkälti samanlaisia. Eli koordinaatio jatkuu, ja Suomen osalta seuraava neuvottelukierros DCA:ssa käydään tässä lokakuun loppupuolella.

Sitten edustaja Peltosen kysymykseen, ja tuli muualtakin kysymys Israelin valtion tukemisesta. No, Israelin valtioonhan on toki edistynyt maa, ja meillä on hyvinkin laajaa yhteistyötä taloudellisesti ja kaupan kautta, opiskelijavaihtoa, tiede- ja kulttuuriyhteistyötä. Mutta nyt tähän käsillä olevaan kriisiin: On päivänselvää, että Suomen valtionjohto on aivan itse asiassa ensimmäisten joukossa tuominnut Hamasin kauhistuttavat iskut ja sen terrorismin, jota he harrastavat erityisesti siviiliväestöä kohtaan. Tämä on meidän linjamme, olemme osoittaneet solidaarisuutemme Israelille. Israelilla on myös oikeus puolustaa omia kansalaisiaan, mutta sen on tietenkin kunnioitettava kansainvälistä oikeutta, humanitaarista oikeutta, ja ennen muuta säästettävä siviilejä vastatoimissaan.

Sitten edustaja Werning ja muut, jotka kysyivät naisten ja tyttöjen oikeuksista, jotka ovat erittäinkin ajankohtaisia paitsi tässä kriisien ja konfliktien keskellä myös näin tyttöjen päivänä. Suomen pitkä linja on toki se, että edistämme oikeusvaltiota, demokratiaa, tasa-arvoa ja ennen muuta tyttöjen ja naisten oikeuksia, jotka ovat aivan keskeinen osa meidän ulkopoliittikkaa ja vahvasti myös osana hallitusohjelmaa. Ministeri Tavio kertoo lisää meidän kehitysyhteistyöstämme.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Edustaja Kauma, Etyj-puheenjohtajuus: On aivan niin kuin kuvasitte, eli tilanne on pait-si hankala myös täysin auki vielä ensi vuoden puheenjohtajuuden osalta. Nyt tässä on haettu erilaisia ratkaisuja, joista yksi voisi olla se, että Pohjois-Makedonia, joka tänä vuonna toimii Etyjin puheenjohtajana, pystyisi jatkamaan puheenjohtajuuttaan vielä ensi vuonna, eli niin sanottu rollover-ratkaisu, ja tähän on tulossa nyt sitten lisää askelmerkkejä tässä loppuvuonna — ja pakkokin on, koska vuosi pian vaihtuu. Valitettavasti oma matkani Yhdysvaltoihin siirtyi, muuten olisin tällä hetkellä koneessa Washingtoniin, mutta ilman muuta nämä ajankohtaiset kysymykset olisivat nousseet ministeri Blinkenin kanssa esille.

Edustaja Harakka, erinomaista, että puhutte ja nostatte teknologiadiplomatiaa. On aivan totta, että aidalla istuihin vaikuttaminen, heidän kanssaan keskustelu, kauttaaltaan dialogi, mutta myös kaikki konkreettinen yhteistyö myös talouden saralla on erityisen tärkeää, ja tätä niin sanottua outreach-toimintaa nyt kyllä harrastetaan hyvinkin laajasti ennen muuta sen vuoksi, että pystytään puuttumaan tällaisiin väärin narratiiveihin, jotka sitten vaikuttavat haitallisesti monella tapaa. — Mutta jätän tähän, kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten vielä ministeri Tavio.

19.25 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio: Rouva puhemies! Useat edustajat ovat hyvin näin kansainvälisenä tyttöjen päivänä nostaneet esiin tyttöjen ja naisten oikeudet ja tasa-arvokysymykset kehitysyhteistyön saralla. Kyllä Suomi voi sanoa, että me puolustamme tyttöjen ja naisten oikeuksia vuoden jokaisena päivänä kehitysyhteistyömme kautta globaalisti, ja ne ovat meillä pitkäjänteinen, läpileikkaava teema, ja tätä pitkäjänteistä työtä tämä hallitus jatkaa.

Seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet, jotka nousivat puheeseen, on erityisen tärkeä teema siellä naiset ja tytöt -teeman sisällä. Me pyrimme parantamaan naisten oikeuksia ja samalla siis kiinnittämään huomiota naisiin ja tyttöihin kohdistuvaan väkivaltaan.

Me olimmekin edustaja Hyrkön kanssa hiljattain tuolla Kulosaaren koululla, jossa maailman väestörahashto UNFPA julkaisi uuden raportin ja nosti siinä nuoret keskeiseksi toimijaksi kehittyvien maiden tilanteen parantamisessa. Toinen järjestö, joka tässä on ehkä mainitsemisen arvoinen, on UN Women. Meidän tukemme sinnekin jatkuu erittäin vahvana. UNFPAlle on noin 30 miljoonaa euroa ja UN Womenille myös hyvin, hyvin vahva tuki ensi vuodelle.

Ehkä yksi mielenkiintoinen, myös maininnan arvoinen seikka, kun on puhuttu paljon kaupan ja kehityksen yhdistämisestä, on se, että kotikaupungissani Turussa on juuri tullut uusi, 250 miljoonan euron investointi, jossa tehdään näitä ehkäisyvälineitä naisille. Ja näitä ehkäisyvälineitä, Suomessa valmistettuja, suomalaisella työllä tehtyjä, saadaan kehitysyhteistyön puitteissa menemään maailmalle.

Se historiallinen 0,7 prosentin tavoite, josta tässä kysyttiin, ei ole ajankohtainen, koska kuten todettu, me teemme valtiontalouden tasapainottamiseksi näitä säästöjä kehitysyhteistyömäärärahoihin, ja ensi vuodelle tuo luku olisi 0,42 prosenttia.

Edustaja Kokko kysyi tästä hallituksen uudesta linjasta, jossa tätä tukea ehdollistetaan. Tosiaan edellytetään sääntöpohjaisen järjestyksen kunnioittamista, kansainvälisen oikeuden kunnioittamista, omien kansalaisten vastaanottamista ja sitä, että ei tueta sellaisia maita, jotka tukevat Venäjän hyökkäyssotaa. Se arviointi on käynnissä, kun näitä säästöjä tehdään, mihin maihin näiden kriteereiden sitten voidaan katsoa osuvan, mutta se tulee perustumaan kokonaisarvioon.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia ministereille. — Vastauspuheenvuoropyyntöjä ei ole, joten siirrymme puhujalistaan. Siellä ensimmäisenä puhepyyntö on edustaja Bergillä, joka on poissa, mutta sitten edustaja Peltonen on paikalla. — Olkaa hyvä.

19.29 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Olemme nyt käsittelemässä pääministeri Orpon hallituksen ensimmäistä valtion talousarvioesitystä. Kyse on hyvin merkityksellisestä talousarvioesityksestä, koska siinä aloitetaan uuden hallituksen hallitusohjelman kirjausten muuttaminen sanoista teoiksi nyt ensimmäistä kertaa toden teolla. Viimeistään nyt tämän talousarvion yhteydessä paljastuvat myös ne monet arvovalinnat, jotka hallitus on jo aiemmin kesällä ohjelmassaan linjannut.

Vastuulliseen oppositiopolitiikkaan kuuluu, että hallituksen politiikalle jaetaan paitsi risuja myös ruusuja. Hallitusta on syytä kiittää silloin, kun siihen on aiheita meille kaikille yhteisten ja tärkeiden asioiden edistämistä. Käsittelemme tässä puheenvuorossani ensin budjetin kannatettavia asioita, niitä ruusujen antamisen arvoisia asioita, ja siirryn sitten käsittelemään kriittisempiä huomioita niistä asioista, joita me sosiaalidemokraatit emme olisi hyväksyneet hallitusvastuussa.

Ensin on syytä todeta, että budjettiehdotuksessa hyvää on se, että puolustuksesta ei isossa kuvassa leikata, vaan puolustusmäärärahoihin panostetaan. Se on erityisen tärkeää tässä haasteiden ajassa, jossa me elämme. Ukrainan sota jatkuu edelleen, uusia haasteita nousee toimintaympäristöömme — ei olisikaan ollut oikea hetki näitä määrärahoja heikentää.

Toisena ruusuna hallitukselle totean sen, että sisäiseen turvallisuuteen panostetaan. Poliisi, Tulli ja Rajavartiolaitos — näiden kaikkien tärkeiden sisäisen turvallisuuden viranomaisten resursseihin tulee huomattavia panostuksia. Haluan nostaa tässä yhteydessä vielä erikseen poliisin määrän kasvattamisen kohti 8 000 poliisin tasoa. Se on hyvin tärkeä tavoite ja jatkaa myöskin sitä hyvää työtä, jota edellisellä hallituksella pääministeri Marinin hallituksen aikana tehtiin poliisien määrän lisäämiseksi. Tärkeää on tulevina vuosina myöskin varmistaa se, että poliisin resurssin lisäys kohdistuu alueellisesti etenkin sinne, missä tarve on kaikkein suurin. Haluan tässä yhteydessä mainita erityisesti kasvavat kaupunkiseudut, joilla toden totta on tarvetta yhä vahvemmin poliisin läsnäololle. Jos otetaan esimerkiksi Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen alue, josta itse tulen ja joka on hyvin laaja — se ulottuu aina Vantaalta Loviisaan asti — niin esimerkiksi siellä on useiden kymmenien virkojen edestä se tarve, jonka poliisi on kertonut uusille vakansseille. On tärkeää, että esimerkiksi tämäntyyppisillä poliisilaitoksilla — joilla on hyvin laaja toimialue, kaupunkiseutuja, ja ne kasvavat — myöskin tämä resurssi tulee sitten käytännössä näkymään.

Arvoisa puhemies! Sitten tähän kriittisempään puoleen.

Suurimman kritiikin kohdistan hallituksen talouspolitiikan epäoikeudenmukaiseen peruslinjaan, joka kohtelee heikosti erityisesti kuntia ja hyvinvointialueita ja heitä, jotka ovat kaikkein heikoimmassa asemassa. Vaikka suoria leikkauksia kunnille tulee vähän, ovat kuitenkin hallituksen talouspolitiikan välilliset vaikutukset myöskin kunnille merkittäviä. Kuntaliitto on tuoreessa arviossaan todennut, että sosiaaliturvaleikkaukset heikentäisivät kuntataloutta jopa 100 miljoonalla eurolla vuosittain. Se on merkittävä kuntatalousvaikutus. Sekin on syytä tässä yhteydessä erikseen mainita. Se kaikki on pois niistä tärkeistä peruspalveluista, jotka ovat kuntien järjestämisvastuulla.

Hyvinvointialueille hallitus on kohdistamassa 1,4 miljardin lisäleikkauksen tulevina vuosina. Se ei voi olla näkymättä myöskään hyvinvointialueiden toiminnassa. Vaikka tämä

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

sote-malli, josta myöskin täällä salissa on paljon viime päivinä puhuttu, on kiistatta edellisen vaalikauden ja edellisen hallituksen tuotos, niin tämä 1,4 miljardin lisäleikkaus on kuitenkin nykyisen hallituksen keksintö. Sitä ei voi perustella viime vaalikauden päätöksillä.

Kolmanneksi ja viimeiseksi kritiikikseni tässä puheessa nostan hallituksen talouspolitiikan vaikutukset kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin. Nämä aivan muutama päivä sitten sosiaali- ja terveysministeriön julkaisemat vaikutusarviot ovat olleet ravisuttavaa luetavaa. Niiden mukaanhan eniten hallituksen sosiaaliturvaleyikkauksista kärsisivät opiskelijat, työttömät ja yksinhuoltajat. Nämä ovat kovia toimenpiteitä tässä ajassa, jossa tukea mieluummin enemmän tarvitsisivat ne, joilla jo valmiiksi on kaikkein vähiten.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

19.34 Miko Bergbom ps: Kunnioitettu rouva puhemies! Kaikista vahingollisinta politiikkaa ilmastoon ja ympäristöön kannalta on harjoittaa sitä siten, että pieni- ja keskituloiset suomalaiset laitetaan maksamaan ideologiset humppahankkeet ja ilmastopolitiikka. Tervehdin ilolla hallitusohjelman kirjausta sivulta 134, ja se kuuluu näin: ”Hallitus on sitoutunut vastaamaan päästövähennystavoitteisiin ja etenemään hiilineutraalisuustavoitteeseen ja sen jälkeen hiilinegatiivisuuteen siten, että se ei omilla päätöksillään tai politiikkatoimillaan nosta kansalaisten arjen kustannuksia tai heikennä elinkeinoelämän kilpailukykyä.” Tämä on mullistava kirjaus, ja tätä ei ole aiemmin suomalaisessa ilmastopolitiikassa nähty.

Jokainen suomalainen haluaa huolehtia ympäristöstä, ja niinhän meillä on aina tehtykin. Sen sijaan 2010-luvun jälkeen maahamme on pesiytynyt uuden ajan ilmastopolitiikka, jossa poliittisilla toimijoilla on ollut kärkihankkeina lähinnä lasten ja nuorten pelottelu ilmastosta johtuvalla maailmanlopulla sekä veronmaksajien arvostelu heidän arjen valinnoistaan. Poliitikkojen tehtävä ei ole pelotella nuoria hengiltä, että nyt tulee joku maailmanloppu, jos suomalaiset eivät tee enemmän, vaan poliitikkojen tehtävä on valaa uskoa ja toivoa nuoriin, että he kouluttautumalla voivat olla osa ratkaisua, he voivat nostaa omaa koulutustasoaan ja mennä tekemään esimerkiksi yliopistoihin, korkeakouluihin, opintoja ja sitä kautta päästä työskentelemään yrityksiin, tarjoamaan mahdollisuuksia yrityksille, jotka voivat kehittää tuotteita, joilla ympäristöstä ja ilmastosta pidetään huolta.

Arvoisa puhemies! Toinen vahingollinen asia, mitä ilmastopolitiikassa on laajemmin Euroopassa tehty, on ollut ydinvoiman demonisointi, ja tässä kohtaa katseeni kääntyy puolueeseen, joka on halunnut profiloitua ilmastosta ja ympäristöstä välittävänä kansanliikkeenä. — Täällä ei taidakaan olla ketään paikalla heistä. — Onneksi ainakin osa teistä on kehdannut myöntää virheensä tässä, kiitos siitä. Hallitusohjelma kuitenkin tunnistaa ja tunnustaa ydinvoiman merkityksen, ja se onkin nyt osa ratkaisua eikä enää osa ongelmaa.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan todeta, että ilmastoa eivät Elokapiinan kadunvaltauksiset ja ihmisten kiusaaminen pelasta. Sen pelastavat teknologia, yritykset ja niiden työntekijät, jotka luovat innovaatioita maahamme ja joita voimme viedä eteenpäin maailmalle. Suomen ei tule olla ilmastokurittamisen kärkimaa vaan tämän teknologian viennin johtomaa. Tämän hallituksen politiikka tähtää siihen, että ilmastopolitiikasta huolimatta jokaisella säilyy ostovoima ja jokainen voi olla osa ratkaisua eikä osa ongelmaa, kuten ilmastopolitiikassa on aiemmin haluttu ajatella.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Hiltunen.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

19.37 **Pia Hiltunen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Orpon hallituksen ensimmäinen budjetti jatkaa valtion velkaantumista. Velkaa otetaan ensi vuodelle 1,5 miljardia euroa enemmän kuin Marinin hallituksen viimeisessä budjetissa. Mikään puolue ei kiistä valtiontalouden tasapainottamisen tärkeyttä ja velkaantumisen vähentämistä, vaaliohjelmissa nämä asiat vain kerrottiin eri tavoin. Ihmiset äänestivät vastuullisen talouspolitiikan toivossa mutta saavatkin nyt lukuisia heikennyksiä arkeensa ilman valtiontalouden tasapainottamista. [Mauri Peltokangas: Tulot nousee!]

Valtiontalouden tasapainottamisessa hallitus on valinnut sosiaaliturvaleikkausten tien, eikä verotulojen lisäyksiä hallituksen budjetissa näy. Meidän vaihtoehtomme ei myöskään ole palkansaajan verotuksen kiristäminen, mutta on epäoikeudenmukaista tässä taloustilanteessa kohdistaa kovimmat veronkevennykset yli 10 000 euroa kuussa tienaaaville. [Mauri Peltokangas: Eläkkeet kasvaa!] Sosiaaliturvan leikkauksilla tulee olemaan vakavia vaikutuksia tavalliseen arkeen. Se näkyy ennen kaikkea pienipalkkaisten, yksin elävien, perheiden ja opiskelijoiden toimeentulossa. Sijaiskärsijöinä ovat lapset ja nuoret. Syrjäytymisriski kasvaa, ja jo nyt kymmenettuhannet perheet elävät köyhyysrajalla. Ruotsin tilanteeseen peilaten eriarvoisuuden lisääntyminen yhteiskunnassa ei luo turvallisuutta vaan johtaa entistä suurempiin ongelmiin. Sisäistä turvallisuutta ei vahvisteta lastensuojelusta ja nuorisotyöstä leikkaamalla vaan muun muassa tulevaisuutemme tekijöistä huolehtimalla ja rajoja asettamalla.

Budjetista löytyy pieniä valonpilkahduksiakin. Hallituksen satsaukset raideliikenteen parantamiseen ovat hyviä uutisia myös Pohjois-Suomeen. Kaksoisraiteen edistäminen sekä Laurila—Tornio—Haaparanta-rataosuuden sähköistyksen loppuun vieminen ovat kaivattuja parannuksia alueen saavutettavuuden ja ennen kaikkea huoltovarmuuden näkökulmasta. Tekemistä kuitenkin riittää teiden kunnostamistarpeiden osalta, ja hankkeita pitäisi saada käyntiin pikimmiten, sillä rakentamisen vaikea suhdanne näkyy vahvasti Pohjois-Pohjanmaalla. Olisi perusteltua käynnistää taloutta elvyttävä investointiohjelma nopeasti ja etupainotteisesti. Pohjoisen kannalta on ensiarvoisen tärkeää kehittää liikennettä, ja vaikka raidehankkeet ovatkin kalliita, ne ovat pitkäaikaisia ja erittäin hyödyllisiä investointeja elinkeinoelämän kilpailukyvyn parantamiseksi sekä kansalaisten liikkumisen näkökulmasta. Myös lentoliikenteen kehittäminen on pohjoiselle välttämättömyys. On hyvä alku, että maakuntien lentoyhteydet turvataan.

Koko Suomen täytyy olla houkutteleva maa ja investointikohde tulevaisuudessakin. Yksi iso tekijä tässä on saavutettavuus kaikilla liikenteen sektoreilla. Myös hallitusohjelman kirjaus pohjoisen ohjelmasta ilahduttaa ja on koko Suomen etu. Yhteistyö Pohjois-Ruotsin ja -Norjan kanssa on elintärkeää kehityksemme kannalta, ja pohjoisen alueella onkin valtavat investointivaraukset yhteistyössä edellä mainittujen alueiden kesken. Odotan perustettavan pohjoisen ohjelman työryhmän mahdollistavan varausten toteutumisen ja muut ohjelman tavoitteet.

Viimeisenä, arvoisa puhemies: Puhuttaessa tulevaisuudestamme koulutus on Suomen elinehto. Se takaa yhteiskunnassamme sivistyksen ja osaamisen, eikä niiden tärkeyttä voi liikaa painottaa. Hallitus on päättänyt panostaa perusopetukseen, ja se on hyvä asia. Perustaitojen vahvistaminen ja tuen edistäminen ovat oikeita uudistuksia, mutta kuntaosuuksien leikkausten yhteydessä epäilen, etteivät rahat tule riittämään kaikkeen. Hyvänä asiana näen kuitenkin myös kunnille vakinaistetun tasa-arvorahan, joka on mahdollisuus tasoittaa opimisen eroja alueellisesti ja kohdennetusti.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Koulutussektorilla korkeakoulujen opiskelupaikkojen lisääminen on tarvittava toimi korkeakouluasteen nostamiseksi. Uusien aloituspaikkojen lisäysten rahoitus on kuitenkin budjetissa riittämätön, mikäli tavoite on nostaa korkeakoulutettujen osuutta ja ylläpitää tasokasta koulutusta korkeakouluissa. On selvää, että jos opiskelupaikkoja lisätään eikä rahoitus kasva, koulutuksen laatu kärsii.

Suomi tavoittelee jatkuvan oppimisen polkua, mutta hallitus aikoo kuitenkin lakkauttaa kokonaan aikuiskoulutustuen, jolla tavoitteeseen on pystytty suurelta osin vastaamaan. Miten pystymme vastaamaan jatkossa muuttuvan työelämän tarpeisiin ja työikäisten osaamisen kehittämiseen, hyvinvoinnista puhumattakaan? Aikuiskoulutustuen ansiosta palkansaaja on pystynyt suorittamaan lisää opintoja ilman tulojen täydellistä romahdusta. Vapaan sivistystyön lähes 40 prosentin leikkaus ei kokonaisuutta paranna.

Hallitusohjelmassa on myös hienoja ja kannatettavia kirjauksia kulttuurin ja liikunnan tärkeydestä kansakunnalle. Kuitenkin näemme toimista, että kirjaukset eivät toteudu budjetissa. Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuuksien leikkaaminen ja kuntien valtionosuuksien indeksijarru vaikuttavat negatiivisesti myös kulttuuribudjettiin. Lisäksi vuodelle 25 suunniteltu kulttuuri- ja liikuntapalveluiden arvonlisäveron nosto 10:stä 14 prosenttiin nostaa liikuntapalveluiden kustannuksia. Mielestäni pallo äitiyspakkaukseen ei korvaa liikuntapalveluiden kustannusten nousua ja sitä kautta edistä liikunnallista elämäntapaa toivotusti. Ennaltaehkäisy olisi terveydestä huolehtimisen kannalta kaiken a ja o ja hyvinvointialueidenkin haastavaan tilanteeseen peilaten.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: Palatakseen hallitusohjelmaan Vahva ja välittävä Suomi sopinee kysyä, kenestä oikeasti välitetään ja missä kohtaa osoitetaan vahvuutta. Yhteiskunta on juuri niin vahva kuin sen heikoin lenkki on, eikä talouden tasapaino ja vastuullisuus ole vastakkainen vaihtoehto hyvinvoivalle yhteiskunnalle. Ihmiset kaipaavat vakautta, valoisaa tulevaisuudennäkymää ja uskoa huomiseen. [Puhemies koputtaa] Sen mukaisesti päätöksentekoa meiltä jokaiselta odotetaan, [Puhemies koputtaa] ja sitä meidän tulisi yhteistyössä toteuttaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Päivärinta.

19.43 Susanne Päivärinta kok: Arvoisa rouva puhemies! Olen kuunnellut tänään ja eilen tätä juupastelua valtiontalouden hoidosta ja tilasta hyvin murheellisena siitä, että täällä yhä vaan väännetään poteroista sitä, tehdäkö vai eikö tehdä, kun rakenteet olisi pitänyt uudistaa jo yli 15 vuotta sitten. Yli 15 vuotta kuuntelin toimittajana taloustieteilijöiden varoituksia kestävyysvajasta. Nyt me elämme siinä. Meitä on varoitettu. Yli 15 vuotta kehoitettiin tekemään näitä rakenteellisia uudistuksia, mitä me nyt hallituksessa ryhdymme tekemään. En voi kuin ihmetellä, miten ihmeessä nuo viestit eivät ole tavoittaneet tämän salin vasenta laitaa. Miten siellä kaikuu yhä vaan vastauksena sama vanha vuosikymmenten kesto viesti ”otatte köyhiltä ja annatte rikkaille”. Mutta kun emme ota, emmekä anna. Kuinka pohjalle Suomen pitää rojahtaa ennen kuin täällä ryhdytään yhdessä parantamaan Suomen surkeaa julkisen talouden tilaa?

Arvoisa rouva puhemies! On täysin edesvastuutonta antaa ymmärtää, että hyvinvointivaltion tulevaisuus olisi turvattu ilman reformeja, ja vielä huolestuttavampaa on se, etteivät tätä tosiasiaa edelleenkään tässä salissa näy kaikki ymmärtävän. Toivotetaan vain, etteivät hallituksen esittämät säästöt käy, ettei velanotto käy, etteivät työllisyystoimet käy, ettei mikään käy. Mutta käykö teille siellä arvon vasemmalla — kysyn tätä nyt jälleen uu-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

destaan — se, että te edes sitoudutte sopeuttamaan kuudella miljardilla? Voisitteko te edes sen kertoa?

Suomen talous, julkinen talous, on kestäättömällä uralla. Hyvinvointivaltiomme suurin uhka on juuri tekemättömyys. Jollemme me nyt toimi, edessä on vielä rajumpi menojen leikkaaminen. Suomen julkisen velan suhde bruttokansantuotteeseen on runsaat 70 prosenttia, kun se Ruotsissa ja Tanskassa on noin 30 prosenttia. Kysyn edelleen teiltä siellä salin vasemmalla: mistä te luulette tuon eron johtuvan? Kun teille ei kelpaa hallituksen selitykset eivätkä toimet, niin kertokaa meille, mistä tuo ero johtuu. Tiedättekö te vastausta? Ja jos te tiedätte, siinä tapauksessa olen kyllä erityisen huolissani, sillä miksi te ette sitten hyödyntäneet tuota tietoa viime hallituskaudella. Sen sijaan te kulutitte yli kymmenen miljardia velkarahaa muuhun kuin sodan ja pandemian aiheuttamiin kuluihin.

Arvoisa rouva puhemies! Me hallituksessa ryhdymme nyt sopeuttamaan julkista taloutta ja vahvistamme samaan aikaan talouskasvua, poistamme työllistämisen esteitä ja kannustinloukkuja ja lisäämme työelämän joustoja, jotta työtä ei jää Suomessa tekemättä ja verotuloja saamatta. Investoinnit ja elinvoimaiset yritykset ovat terveen talouden pohja, ei velka. Työllisyysasteen nostolla vahvistamme julkista taloutta, koska vain siten me voimme rahoittaa sote-palvelut, koulutuksen ja turvallisuutemme, ja niin me teemme.

Hallituksen ensi vuodelle esittämien uudistusten arvioidaan vahvistavan työllisyyttä noin 65 000 työllisellä, ja se on paljon, ja näin me teemme. Ja kun tässä salissa usein nostetaan esiin asumistuki, nostetaan jatkuvasti esiin se, että siitä leikataan, niin voin vakuuttaa, ettei Suomessa asumistuki ja asumisen tukeminen lopu. Asumistukimenot ovat jo huikeat 2,2 miljardia. Kun sieltä haetaan säästöjä nyt 300 miljoonaa, teistä jokainen ymmärtää, jokainen ymmärtää, että asumistuen menot ovat edelleen massiiviset.

Positiivista on sekin, että hallitus toteuttaa huomattavat satsaukset koulutukseen, tutkimukseen ja kehitykseen. Vaalikauden aikana vuosittaista tutkimusrahoitusta nostetaan peräti miljardilla eurolla ja perusopetuksen rahoitusta 200 miljoonalla eurolla. Kyllä, te kuulitte aivan oikein, näin me teemme.

Hallituksen historiallisella miljardien investointiohjelmalla tuetaan kasvua koko Suomessa. Sekin on positiivista, että edellisen hallituksen kadottamat ja hukkaamat kehykset ovat, kuulkaa, vihdoinkin löytyneet, eikä niitä kehyksiä ole tarkoitus käyttää Valtioneuvoston linnan seiniä koristamaan, vaan ne ovat välineet valtiontalouden vastuullisessa hoitamisessa.

Arvoisa puhemies! Valtion vuoden 2024 talousarvio luo uskoa siihen, että velkatunneilin päässä pilkottaa vihdoinkin valoa, ja se on se, mitä suomalaiset haluavat: tulevaisuuden, jossa jokaisella on mahdollisuus merkitykselliseen, terveelliseen ja turvalliseen elämään suomalaisessa hyvinvointiyhteiskunnassa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

19.48 Vesa Kallio kesk: Arvoisa puhemies! Tässä tulee välillä mieleen isän vanha sanonta: ”Ettei nyt vaan menisi hyvä hermostuminen hukkaan.” [Naurua] Minkä maan te ottaisitte mukaan autiolle saarelle? Kaikki itäisen Suomen maakunnat kärsivät Venäjän hyökkäyssodasta Ukrainaan. Venäjä-suhteiden katkeaminen näkyy myös Euroopan unionin rahoituksessa. EU:n ulkorajoille sijoittuvat kehittämisohjelmat jäävät toteutumatta. Kehittämisohjelmien tärkeimpiä painopistealueita ovat olleet elinkeinoelämän kehittäminen, ympäristö, koulutus, tutkimus, kulttuuri, hyvinvointi, urheilu, liikenne ja logistiikka sekä ra-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

jojen hallinta ja turvallisuus. On välttämätöntä, että rajamaakuntien kehittämiseen varatut rahat palautetaan uudelleenkohdennetusti valtion budjettiin. Lisäksi myös loput alueiden kehittämiseen varatut valtion vastinrahat on saatava kokonaisuudessaan käytettäväksi itärajan maakuntien kehittämiseen.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa luvataan, että hallitus pyrkii Suomen edun mukaisesti lisäämään Suomen saantoa EU:sta ja vastaavasti välttämään Suomen nettomak-suosuuden kasvua. Pyrkiminen on huono teonsana, sillä se jättää takaportin paeta vastuus-ta. Meille Itä- ja Kaakkois-Suomessa ei pelkkä pyrkiminen riitä. Jo olemassa olevien alu-eellisten määrärahojen uudelleenkohdentamisen lisäksi hallituksen on huolehdittava, että EU käynnistää itärajalleen erillisen kehittämisohjelman. Tällainen ohjelma luotiin brexitin käynnistyessä Ison-Britannian EU-erosta kärsiville alueille. Euroopan unionikaan ei voi eikä saa unohtaa omaa itärajaansa.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveystalouseläysten siirryttyä kunnilta hyvinvointialueille useat kunnat joutuvat maksamaan valtiolle negatiivisia valtionosuuksia. Negatiivinen val-tionosuus tarkoittaa, että ko. kunnat maksavat valtiolle takaisin valtionosuuksia, joita val-tio on antanut kunnille kuntalaisten tarvitsemien ja valtion määrittämien lakisääteisten teh-tävien toteuttamiseksi. Valtio laskuttaa kuntia negatiivisista valtionosuuksista. Käytännös-sä valtio tällä laskuttamisella estää kuntia toteuttamasta niitä tehtäviä, joihin se niitä vel-voittaa. Hallitusohjelmassa todetaan, että kunnille turvataan keskeinen rooli suomalaises-sa yhteiskunnassa ja julkisessa hallinnossa. Edelleen ohjelmassa todetaan, että on tärkeää, että koko Suomi pysyy elinvoimaisena ja kuntien ja kaupunkien rooli kasvun mahdollista-jana tunnustetaan. Hallituksen mukaan jokaisen kunnan on pystyttävä tarjoamaan perustus-lain mukaisesti peruspalvelut erityisesti sivistyspalveluissa ja kunnilla on myös edelleen avainmerkitys elinkeinopolitiikan, ympäristön, asumisen ja maankäytön kysymyksissä. Suoraan negatiivisiin valtionosuuksiin liittyvä kirjaus hallitusohjelmassa on seuraava: ”Arvioidaan mahdollisuutta tehdä valtionosuusjärjestelmän määräaikainen korjaus niin, että minkään kunnan valtionosuuksien maksatus ei ole negatiivinen.” Kaikista näistä kir-jauksista huolimatta hallitukselta ei ole tulossa asiaan korjausta, joka auttaisi kyseessä ole-via kuntia. Asialla on kiire. Kunnissa kiertävä ulosottomies ei odota.

Arvoisa puhemies! Maa- ja metsätalousministeriön rahoista on kadonnut kymmeniä miljoonia, kun maatalouden kriisirahasta käyttämättä jääneestä summasta vain osa koh-dennetaan maatalouteen. Myöskään turvapeltojen ilmastotoimiin aiemmin osoitettua 30:tä miljoonaa euroa ei näy kohdennettuna maatalouteen. Maatalouden kehittämisrahasto Ma-keran hallitus on siirtymässä kehysmenettelyyn. Tämä on valtiovarainministeriölle aikai-nen joululahja, jota se on toivonut jo pitkään. Käytännössä kehysmenettelyyn siirtäminen tekee Makeran käytöstä erittäin jäykän ja vaikeuttaa sen pääomittamista.

Tekemättömien töiden lista pitenee maa- ja metsätalousministerin pöydällä päivä päi-vältä. Yksi merkittävimmistä asioista on CAPin kansallisen vastinrahan leikkaussuunnitel-ma, mikä on hallituksen lupaaman vahvan EU-vaikuttamisen näkökulmasta ehkä kaikista oudoin päätös. Outo se on myös sen suhteen, mitä hallitus on luvannut maatalouspolitiikan suunnan muuttamiseksi. [Juha Mäenpään välihuuto] Suunta ei näy ainakaan tässä vaihees-sa olevan parempaan päin.

Arvoisa puhemies! Budjetissa näkyy hallitusohjelmaan kirjattu keskittävä kädenjälki. Hallituksen aluepoliittinen linja on panostaa kuuteen suurimpaan kaupunkiin. Itäinen Suo-mi, lähes puoli Suomea, jää nauttimaan sille tarjottavasta visiosta. Toki saimme Itä- ja Poh-jois-Suomeen ministeri Rydmanilta oivan ohjeen: ”Löytäkää omat vahvuutenne ja panos-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

takaa niihin.” Voisi ajatella, että rahaa säästyisi vielä merkittävästi enemmän, jos samaa ohjetta noudatettaisiin koko maassa, myös kuudessa suurimmassa kaupungissa. [Mauri Peltokangas: Teillekö se ei käy?] Löytäkää omat vahvuutenne ja panostakaa niihin. Jos puolentoista tunnin juna Turusta on sen alueen vahvuus, niin siitä syntyisi säästöjä jo varsin hyvin. Meillä päin Suomea elinvoima lähtee yksityisteiden päästä, joiden kunnossapidosta hallitus leikkaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten edustaja Keskisarja.

19.53 Teemu Keskisarja ps: Arvoisa puhemies! Viisaat edustajakollegat, älkäämme narratko toisiamme narratiivilla, että tipahtipa taivaasta korona ja Ukraina, jotka maksavat ihan hirveästi ja pakottivat rahapulan selätykseen velalla. Itsepetosta, sanon minä, ja itsekeskeisyyttä, perusteetonta itsesääliä ja säälimättömyyttä tulevia sukupolvia kohtaan. Mikä juuri tässä ajassa muka tuli ennätysrikahintoihinsa? Ensimmäinen kerta, kun kulkutaudit, hallat, lamat ja ikiomien sotien häviäminen eivät tyhjentäneet aikalaisten pussia. Velkaantuminen kriisinpoikasten takia oli meiltä pullamössöiltä ja vegenössöiltä pyllistys pettuleivänpurijoille. Sattuiko Suomeen sarja tuhlajahallituksia, jotka parissa vuosikymmenessä pilasivat talouden? Ei, vaan tilaisuus teki kirstunvartijoista varkaita, tolkun poliitikoista himovelkaantujia. Yhteisvaluutta, ääretön luottokelpoisuus, digitaaliset ei-kenenkään miljardit ilman korkoa — noin perverssejä kiusauksia ei ollut Iiro Viinasella ja J. V. Snellmanilla, jotka säästämisen hyvettä muinoin harjoittivat. Muutaman hallituskauden mittainen syytely ei päde perikadon psykohistoriaan. Jokin kilahti myös hyvinvointivaltion kansalaisissa, pimahti pienissä keskikokoisissa ihmisissä. Mikä syntymäosa muka meille suo elintason, turvan ja hoivan? Ei mikään. Kaikkeus on katoavainen. 1900-luvulla tehtiin keksintöjä ja töitä, tällä vuosituhannella velkavipuisia taikatemppeja. Niillä me näppäilijät ja käppäilijät rahoitimme ilmaisipalvelumme, joita luulimme itsestään selviksi perusoikeuksiksi.

Talousarvio ei tarkoita paluuta menneisyyteen vaan todellisuuteen. Se on niukanpuoleinen, muttei tyly saati armoton. Laupias esivalta yhä kokoaa suunnattoman rahakasan, 87,9 miljardia, pahan vastustamiseen ja hyvän edistämiseen. Jos luette paksua keltaista budjetikirjaa kuin piru Raamattua tai Koraania, useat tarkoituksetperät toki saavat vähemmän kuin viime vuonna. Aargh! Leikkauksia kaikkein heikoimmassa ja haavoittuvimmassa asemassa olevilta, voihe yltyy. Niin, leikkauksia ja vähennyksiä verrattuna mihin? Budjetin melkein joka kohtaan pursuaa yhteishyvää runsaammin kuin 20—30 vuotta sitten, puhumattaakaan tosi nälkäisestä menneisyydestä. Nälkä ja sotahistoria unhoittuvat, koska se nyt ei ole vaan tätä päivää. No, mutta kelpaako varoitukseksi edes lähimenneisyys, viimeisimmät 15 vuotta? Ne ovat ainutlaatuiset seisahduksessa ja jämähdyksessä. Suomen talous ei ole euroaikana kasvanut lainkaan. Uusia teknologioita ilmestyy yhtenä, mutta takaperoisuuden käyrä väpättää pidempää kuin kertaakaan markan vuosisadoilla.

Jotkut seikat ovat korkeimman kädessä, mutta jotkut onneksi kansanedustajien kätöissä. Talousarvio takoo karvaisiin taikka muutovahtoihin kalloihin työn kunnianarvoisuutta. Sen arvon mekin ansaitsemme Suomen maassa suuressa, vaikk’ ei riennä riemuksemme leipä miesten maatessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskela poissa. — Edustaja Eskelinen.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

19.57 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Suurista vaalipuheista ja lukuisista pienituloisiin kohdistuvista leikkaustoimista huolimatta julkisen talouden velkaantuminen jatkuu arvon hallituksessa edelleen. Viime hallituksen kaudella velkaa kasvattivat erityisesti korona-aika ja energiakriisi sekä alkanut Ukrainan sota. [Mauri Peltokangas: Plus kymmenen miljardia!] Orpon hallitus sai ennätyskorkean työllisyyden perinnöksi, ja siitä huolimatta tämän vuoden budjetti on 11,5 miljardia alijäämäinen ja koko vaalikauden kehys 46 miljardia alijäämäinen. Samaan aikaan talousennustajien taivaalle on noussut tummia pilviä, ja esimerkiksi rakennusteollisuuden romahtaneet aloitusluvut povaavat taantumaa. Monet talousviisaat ovatkin peräänkuuluttaneet nyt leikkaustoimien lykkäämistä ja viisasta suhdanne- ja kasvupolitiikkaa.

Samalla, kun kasvutoimet jäävät laihoiksi, kohdistuvat budjetissa edelleen merkittävät leikkaukset heikoimmassa asemassa oleviin. Asumistuen ja työttömyysturvan leikkaaminen sekä monien etuuksien indeksijäädytykset merkitsevät sadoilletuhansille perheille tulojen romahtamista ja vyön kiristämistä. Paitsi että toimenpiteet iskevät kovasti juuri pienituloiseen ne myös heikentävät samalla kotimarkkinoitamme, kun talous uhkaa muutoinkin painua taantumaa. [Juha Mäenpään välihuuto] Kuvaavaa on, että hallitus itsekin on myöntänyt, että se ei teettänyt kattavia laskelmia leikkausten vaikutuksista.

Hallituksen aiheet työlainsäädännön muuttamisesta sekä sosiaaliturvaleikkauksista ovat myös kylmää luettavaa. On täysin vastuutonta politiikkaa hallitukselta ajaa työmarkkinat kaaokseen ja syventää vastakkainasettelua juuri kun kipeimmin tarvitsemme yhteistä sopimista ja yhteen hiileen puhaltamista. Työmarkkinahäiriöt tässä suhdannetilanteessa vievät Suomea vielä syvemmälle. Suuri osa yrityksistä on tähän myös kommentoinut ja kokenut näin.

Arvoisa puhemies! Venäjän hyökkäyssodan vuoksi käyttöön otetut pakotteet ovat merkinneet Itä-Suomen taloudelle merkittävää iskuja. Marinin hallitus perustikin nopealla aikataululla valtiosihteerityöryhmän kartoittamaan tukitoimia Itä-Suomen elinvoiman vahvistamiseksi, [Mauri Peltokankaan välihuuto] jotka merkittävältä osin vietiinkin tämän vuoden budjettiin. Mutta nytten kun budjettikirjaa olemme lukeneet, niin Saimaan kanaavaan suunnatut rahat on vedetty henkselillä yli sieltä ja meille ei jäänyt kuin känsä käteen. [Mauri Peltokankaan välihuuto]

Valitettavasti näyttää siltä, että Orpon hallitus on hukkaamassa edeltäjänsä hyvän perinnön ja investoinnit painottuvat — kun ne vielä kartalle laittaa — pääosin Länsi-Suomeen. Viime viikolla olimme aluekehitysneuvotteluissa työ- ja elinkeinoministeriössä, ja olihan se hurjaa kuunneltavaa, kun Länsi-Suomeen mätettiin miljardi-investointeja ja kymmeniä investointeja ja Itä- ja Pohjois-Suomi pyysivät vain aluekehitysrahojen palauttamista, jotka hallitus on kokonaan leikannut — 12 miljoonan euron palauttamista ja rajamaakuntien CBC-rahoituksen leikkauksien poistamista, 36 miljoonaa. Siinä oli meidän pyyntö, ei korvia lotkautettu. Niillä on saatu kymmeniä hankkeita, kymmeniä investointeja, liikkeelle vuosina 20—23, ja samaan aikaan 130 miljoonaa euroa Länsi-Suomen kasvuohjelmaan — Länsi-Suomen kasvuohjelmaan 130 miljoonaa. [Mauri Peltokangas: Kukas silloin 2020 oli hallituksessa?] Onhan tämä koomista, suoraan sanon, ja ei tänäänkään elinkeinoministeri tähän sitten vastannut. Oli hyvä tietysti, että koheesiopolitiikka ja sen tavoitteet mainittiin. Toivon, että hallitus nyt aivan oikeasti ottaisi tämän Itä- ja Pohjois-Suomen tilanteen. Se ei ole Suomen etu, jos meillä alueiden talous ja alueiden kehitys näin rajusti eriytyvät viitosen kahta puolta.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Arvoisa puhemies! On selvää, että me sosiaalidemokraatit emme tule hyväksymään hallituksen eriarvoistavaa politiikkaa. Tulemme esittelemään oman vaihtoehtomme, joka osoittaa, että julkista taloutta voidaan hoitaa kestävästi mutta samalla myös oikeudenmukaisesti niin, että ketkään eivät joudu kohtuuttomaan tilanteeseen ja taakka jaetaan maksukyvyyn mukaan ja Suomea ja suomalaisia kohdellaan tasa-arvoisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Garedew.

20.03 Kaisa Garedew ps: Arvoisa puhemies! Valitettavasti Suomi ei ole enää se lintukoto, jonka me todella toivoisimme olevan tai minkä salin vasen laita on ehkä haaveillut olevan. Valitettavasti edellinen hallitus yritti pitkään pyyhkiä maahanmuuton ongelmia maton alle ja väittää, että katujengejä ei ole. Nyt uusi hallitus ei kaunistele tosiasioita enää, vaan lähtee puuttumaan huolestuttavaan kehitykseen laajalla toimenpidekirjolla. Ei ole rasismia todeta, että viranomaisten mukaan suurin osa katujengiläisistä on ulkomaalaistaustaisia.

Hallitus puuttuu erityisesti järjestäytyneeseen rikollisuuteen ja ottaa käyttöön tarvittavat sekä pehmeät että kovat keinot nuoriso- ja jengirikollisuuden torjumiseksi. Poliiseille budjetoidaan yhteensä noin miljardi euroa. Vaalikauden loppuun mennessä hallitus tulee lisäämään poliisien määrän 8 000 poliisityövuoteen.

Maahanmuuttopolitiikan uudistus on nyt aloitettu, ja se näkyy ensi vuoden budjetissa. Maahanmuuttopolitiikalle esitetään noin 512 miljoonaa euroa. Tähän käytetyt varat ovat panostuksia meidän lapsillemme ja perheillemme ja heidän tulevaisuuteensa. Muutosten myötä kansainvälinen suojelu tullaan muuttamaan väliaikaiseksi. Kansainvälisen suojelun lupien pituus lyhennetään EU:n mahdollistamaan minimiin. Jatkossa kielteisen päätöksen saaneet palautetaan lähtömaihin mahdollisimman nopeasti. Henkilön säilöönnotto mahdollistetaan yleisen järjestyksen ja turvallisuuden perusteella. Säilöönnoton enimmäiskesto nostetaan nykyisestä kuudesta kuukaudesta 12 kuukauteen, ja pakolaiskiintiö tullaan puoltamaan 500 henkilöön.

Hallitusohjelman mukaan Suomen kansalaisuus ei ole enää automaatio, vaan sen edellytys on onnistunut kotoutuminen. Eli se tarkoittaa sitä, että on opeteltava suomen kieli, on mentävä töihin ja noudatettava lakeja. Nämä ovat hyvin perusteltuja ja järjellisiä vaatimuksia.

Meillä, Suomella, ei ole mitään velvollisuutta elättää nyt valtion tiukoilla varoilla rikollisia tai sellaisia henkilöitä, jotka ovat hakeneet turvapaikkaa, mutta käyvät kuitenkin turvallisesti kotimaassaan lomailemassa. Hallitus suunnittelee mahdollisuutta poistaa oleskelulupa, mikäli henkilö syyllistyy Suomessa vakavaan rikokseen. Itse poistaisin oleskeluluvan myös niiltä, jotka osallistuvat näihin järkyttäviin terroristi-Hamasia tukeviin mielenosoituksiin. Hallitus esittää sitä, että ulkomaalaiset vangit voitaisiin siirtää kotimaihinsa kärsimään rangaistustaan. Hallitus myös selvittää mahdollisuutta poistaa kansalaisuus niiltä kaksoiskansalaisuuden omaavilta henkilöiltä, jotka ovat osallistuneet ulkomailla terrorijärjestöjen toimintaan.

Arvoisa puhemies! Nämä kaikki ovat hyviä ja välttämättömiä tulevia lakimuutoksia, jotka vaikuttavat pitkällä aikavälillä merkittävästi valtion talouteen. Samalla nämä toimet ovat kansamme turvaksi ja yhteiskuntarauhan säilyttämiseksi välttämättömiä. Sitä meillä ei ole varaa menettää. — Kiitos.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Partanen.

20.07 Karoliina Partanen kok: Arvoisa rouva puhemies! Budjettikeskustelun aikana on useasti käynyt ilmi, että Orpon hallitus sai perintönä mittavat alijäämät, raskaan velkalastin ja tekemättömät reformit. Viime hallituskauden tekemättömyys ja talouden raamien jatkuva ylittäminen ei enää jatku Orpon hallituksen ensimmäisessä budjetissa. Ilman suunnanmuutosta julkinen velkamme kasvaisi yli sataan prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen jo 2030-luvulla. Parin kolmen hallituskauden päästä velka ja sen kasvutrendi alkaisi siis rajoittaa talouspolitiikan toimintavapautta merkittävästi. Se rajoittaisi tulevien sukupolvien valintamahdollisuuksia vielä paljon nykyistä voimakkaammin. Siksi tarvitaan suunnanmuutos, joka näkyy nyt konkreettisesti Orpon hallituksen ensimmäisessä budjetissa.

Arvoisa rouva puhemies! Oma maakuntani Pohjois-Savo on Suomen sairain maakunta. Titteli ei ole mairitteleva, mutta tilastojen valossa asia on valitettavasti juuri näin. THL:n sairastavuusindeksin mukaan Pohjois-Savon asukkaat sairastavat enemmän kuin suomalaiset keskimäärin ja enemmän kuin asukkaat missään muussa maakunnassa Suomessa. Näin on ollut jo kymmenen vuotta. Kamppailemme myös erityisesti lasten ja nuorten osalta mielenterveyden hoitoon pääsemisen kanssa. Orpon hallitus antaa meille pohjoissavolaisille kuitenkin toivoa ja syitä olla optimistisia, vaikka kokoomuksen ennuste sote-mallin ongelmista on valitettavasti käynyt toteen. Hoitojonot ovat pidentyneet, ja osaaajapula on pahentunut. Raha ja henkilöstö eivät riitä nykyisellä tavalla organisoidun ja toteutetun sote-palvelujärjestelmän ylläpitämiseen. Siksi Orpon hallitus vie eteenpäin lukuisia sekä nopea- että pitkävaikutteisia toimia sosiaali- ja terveyspalveluiden vahvistamiseksi:

Säädämme lasten ja nuorten terapiatakuun sekä luomme aidon hoitotakuumallin, jossa hoitotakuuajan ylittyessä asiakkaalla on aina oikeus palveluseteliin tai maksusitoumukseen.

Kevennämme hyvinvointialueiden taakkaa purkamalla perusterveydenhuollon hoitojonoja. Hallituskauden aikana kohdennetaan 335 miljoonaa kertaluonteista rahoitusta Kela-korvauksiin. Tämä hyödyttää erityisesti Pohjois-Savoa, sillä maakunnassamme asuu paljon sairastavia ja ikääntyviä ihmisiä, jotka tutkimusten mukaan käyttävät paljon Kela-korvauksia.

Valmistelemme rahoitusmallin kannustavuuteen ja ohjaavuuteen tähtääviä rakenteellisia muutoksia. Uskon, että myös Pohjois-Savo hyötyy tästä uudesta mallista. Nykyinen malli palvelee kaikista huonoiten juuri Pohjois-Savon kaltaisia sairaita alueita, sillä sairastavuus ei nosta rahoitusta tarpeeksi, vaikkakin sairastavuus nimenomaisesti synnyttää eniten kuluja.

Teemme myös laaja-alaisia toimia hoitohenkilöpulan ratkaisemiseksi. Tärkeimpänä pidän sitä, että ammattilaisten työajankäyttöä kehitetään niin, että ammattilaiset voivat keskittyä varsinaiseen hoito- ja hoivatyöhön.

Ja viimeiseksi: kiinnitämme huomiota perusterveydenhuollon palveluiden saatavuuteen, ikääntyneiden kotona pärjäämiseen sekä mielenterveyspalveluiden saatavuuteen.

Arvoisa rouva puhemies! On helppoa politiikantekoa pelotella ihmisiä keskittämällä ja leikkauksilla. Pelottelu ei ratkaise sote-palveluiden kriisiä, jonka viime hallitus jätti meille jälkeensä. Populististen heittojen sijaan kutsun kaikki mukaan esittämään aitoja ratkaisuja, joilla sote-palveluiden rahoitus ja henkilöpula aidosti ratkaistaan. Päättäjät eivät voi sanoa, että emme tee uudistuksia vaan haluamme vain lisää rahaa.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Arvoisa rouva puhemies! Orpon hallitus tullaan aikanaan muistamaan hallituksena, joka onnistui yhdessä isossa tehtävässä, Suomen talouden suunnan kääntämisessä. Velkaantumiskierteen estäminen ajoissa on tärkeää, jotta voimme turvata hyvinvoinnin ytimen tuleville sukupolville sekä estää vielä rajummat toimet myöhemmin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Keto-Huovinen.

20.12 Pihla Keto-Huovinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Orpon hallituksen ensimmäinen talousarvio annetaan tilanteessa, jossa Suomen velkaantuminen on todella huolestuttavalla uralla, jossa Suomi tulee olemaan ensi vuonna Euroopan unionin seitsemänneksi velkaantunein maa. Samalla, kun monissa muissa velkaantuneissa Euroopan maissa kurssi on saatu käännettyä, meillä velka kasvaa. Meillä joka kahdeksas peruspalveluihin käyttämämme euro rahoitetaan velkarahalla. Me emme voi jatkaa näin. Kyse on lapsillemme ja lapsenlapsillemme jätettävästä perinnöstä. Mitään hyvinvointiyhteiskuntaa ei kohta ole.

Arvoisa puhemies! Me kokoomuksessa olemme painottaneet menojen priorisointia. Orpon hallituksen ensimmäisessä talousarviossa painotetaan tärkeiden perusasioiden laittamista kuntoon. Hallitus tekee panostuksia koulutukseen ja osaamiseen. Perusopetukseen kohdistetaan 50 miljoonaa euroa vuonna 2024. Tämä on tärkeää, koska tällä hetkellä yhä useampi nuori valmistuu peruskouluistamme ilman riittäviä perustaitoja — luku-, kirjoitus- ja laskutaitoja — mikä nostaa näiden nuorten syrjäytymisriskiä. Panostuksilla koulutukseen luodaan toiveikkaampaa tulevaisuutta jokaiselle suomalaiselle nuorelle.

Nuorten parempaan elämään tähdätään myös mielenterveyspalveluiden saatavuuden parantamisella. Tällä hetkellä kouluterveyskyselyn mukaan tyttöjen ahdistuneisuus on lisääntynyt huomattavasti. Samaan aikaan yhä useampi keskeyttää varusmiespalvelun mielenterveysongelmien takia. Orpon hallitusohjelman mukaisesti matalan kynnyksen mielenterveyspalveluiden saatavuutta kehitetään. Lapsille ja nuorille turvataan terapiatakuu, koska ei voi olla niin, että huumeita saa helpommin kuin apua mielenterveysongelmiin, kuten eräs nuori minulle totesi viime kaudella.

Arvoisa puhemies! Jokainen meistä on myöskin lukenut, miten naapurimaassamme Ruotsissa räjähtelee ja kaduilla ammutaan ihmisiä. Tämä hallitus haluaa varmistua siitä, ettemme tee Ruotsin virheitä. Syrjäytymisen ja näköalattomuuden ennaltaehkäisy on myöskin parasta lääkettä nuorten jengiytymistä vastaan. Pehmeillä keinoilla voimme iskeä katu- ja jengielinehtona olevaan uusien jäsenten rekrytoimiseen. Näiden pehmeiden keinojen rinnalla tarvitsemme kuitenkin myös kovia keinoja jengirikollisuuden kitkemiseksi. Siksi on tärkeää, että poliisitoimi saa tuntuvat määrärahakorotukset, joiden avulla voimme palata lisää poliiseja, jotta kiinnijäämisriski kasvaa ja rikosvastuu toteutuu.

On huolehdittava myös siitä, etteivät viranomaiset ja eri toimijat jätä alueita, jotka ovat sosiaalisesti haavoittuvia. Meille ei saa muodostua niin sanottuja no-go-alueita, kuten kävi Ruotsissa. Myös hallitusohjelmakirjaus poikkihallinnollisen jengirikollisuuden ennaltaehkäisy- ja torjuntaohjelman laatimisesta on tärkeä, samoin kuin törkeän ampuma-aserikoksen tunnusmerkistön muuttaminen siten, että luvattoman ampuma-aseen kantaminen tai kuljettaminen yleisellä paikalla tai kulkuneuvossa tulee rangaistavaksi törkeänä ampuma-aserikoksena.

Arvoisa puhemies! Hallitus lisää rahoitusta poliisin lisäksi rikosprosessin muihin vaiheisiin: syyttäjille kuusi miljoonaa, tuomioistuimille 26 miljoonaa ja rangaistusten täytäntöönpanoon kohdennetaan 39 miljoonaa. Panostukset ovat merkittäviä tilanteessa, jossa oi-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

keudenhoito on jo vuosia kärsinyt kroonisesta aliresursoinnista ja henkilökunnalla on ollut täysin kohtuuton työkuorma. Haluan nostaa esille myös sen, kuinka tärkeää lainsäädännön muutoksissa, mitä täällä teemme, on huomioida se, että on riittävät resurssit myös toteuttaa niitä.

Edellisellä hallituskaudella säädettiin nuoriin kohdistuvat rikokset kiireellisiksi. Vaikka tämän lain tarkoituksena on hyvä, se viesti, mikä tulee tuomioistuimilta ja syyttäjiltä, on selvä: priorisointi johtaa hyvinkin epäoikeudenmukaisiin tilanteisiin, vaikka jokainen lapseen kohdistuva rikos on aina vakava. Se, että vanhempi tukistaa pientä lasta, on kiireellinen, mutta se, että 18-vuotias joutuu raiskatuksi, ei ole enää kiireellinen.

Hallitusohjelmassa myöskin lähisuhdeväkivallan sovittelu kielletään pääsääntöisesti. Tämä yhdessä turvakotitoiminnan kahden miljoonan lisärahoituksen kanssa vahvistaa lähisuhdeväkivallan uhrien asemaa Suomessa. Sukupuolittuneen väkivallan kitkeminen on hallitukselle tärkeä prioriteetti.

Arvoisa puhemies! Suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan tulevaisuus määräytyy meidän kansanedustajien käsissä. Tuo salin keskellä oleva patsas lapsesta ja tämän äidistä muistuttaa meitä siitä, että täällä salissa tehdään päätöksiä tulevien sukupolvien puolesta. Vaikka me olemme usein eri mieltä keinoista, meillä on uskoakseni kuitenkin yksi yhteinen tavoite: kirkkaampi tulevaisuus Suomelle. Siksi toivon, että voimme toimia yhteistyössä yli puoluerajojen tämän tavoitteen puolesta tälläkin vaalikaudella. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari.

20.17 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kollegat! Tällä viikolla käytävässä budjetin lähetekeskustelussa on kyse siitä, miten valtiontaloutta tullaan hoitamaan tulevana vuonna, millä keinoin pidetään huolta yhteiskunnasta, mistä säästetään, mihin ohjataan lisää rahaa. Tässä ajassa on paljon uhkia, elämme monella tavalla epävarmoja aikoja maailmassa. Kahvipöydissä mietitään, eikö velkaantuminen pieneneäkään, huolehditaanko valtiontaloudesta. Ihmisiä huolettavat myös arjen asiat. Onko töitä? Miten terveys- ja muiden lähipalvelujen käy? Tullaanko toimeen, kun hinnat ja korot nousevat?

Arvoisa puhemies! On selvää, että maamme taloutta pitää tasapainottaa. Siinä keskusta on hallituksen kanssa samaa mieltä. Ongelmien ratkaisemiseksi tarvitaan vakavaa ja rakentavaa otetta. Keskustallakin on valmiutta säästöihin ja suomalaisen työelämän uudistamiseen. Talouden kuntoon laittamisessa pitää muistaa, että Suomi on kokonaisuus. Meidän on pidettävä kaikki mukana, niin ihmiset kuin alueet. Hallituksen valitsema tie ei olekaan vahva ja välittävä Suomi, vaan, mikä surullista, minusta välillä tuntuu, että hallituksen ohjelma on vahvoista välittävä Suomi. Hallituksen valinta on säästää sieltä, missä on jo ennestään vähän. Siitä valinnasta keskusta on eri mieltä.

Arvoisa puhemies! Ensinnäkin hallituksen linja, isot leikkaukset sosiaali- ja terveyspalveluihin, pakottaa hyvinvointialueiden päättäjät karsimaan ja keskittämään lähipalveluja. Toivon, että hyvinvointialueilla on keskustan lisäksi muitakin, joille lähipalvelut ovat tärkeitä. Toivotan teille voimia taisteluun.

Sama hallituksen valitsema keskittävä kaava on nähtävissä monella tavalla. Hallitus leikkaa muun muassa sotien lähipalveluista, maakunnallisista kehittämisrahoista, työmatkavähennyksestä, harvaan asutun maaseudun työryhmän rahoituksesta, maaseutuelinkeinojen tuista, yksityisteiden valtionavustuksista, sanomalehtien jakelutuesta, maakuntien laajakaistahankkeista. Aluehallintoa uhkaa keskittäminen. Keskittämisessä on kyse arvo-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

valinnoista. Järjettömät miljardihankkeet, kuten tunnin juna Turkuun, ovat tämän hallituksen arvovalintoja, joita se on tehnyt tiukasta taloustilanteesta huolimatta. Millään pakottavalla tarpeella tätä ei voi perustella.

Arvoisa puhemies! Valtavassa kriisissä olevilta ruuantuottajilta riipaistiin heille kuuluvaa rahaa jo tänä vuonna, ja tukien aikaistamista ei edes yritetä. Jos EU-vaikuttamisen parhaat voimat käytetään siihen, että EU-vastinrahat saadaan säilytettyä, vaikka omat maaseudun kehittämisvarat viedään, jossain on jotain vialla.

Puhemies! Kovatkin leikkaukset olisivat hieman paremmin hyväksyttävissä, jos ne kohdistuisivat kaikkiin tasapuolisesti, eivät vain heikommassa asemassa oleviin ihmisiin ja alueisiin. Eivät hyväosaiset osanneet edes pyytää tuhansien eurojen verohelpotuksia. Kokemusta oikeudenmukaisuudesta vahvistaisi se, että kaikki osallistuisivat säästötalkoisiin omien kykyjensä mukaan. Oikeudenmukaisuutta vahvistaisi myös se, että koko Suomeen eikä vain sinne, missä pärjätään jo valmiiksi hyvin, tarjottaisiin kasvun ja edistyksen näköaloja. Nyt näin ei ole.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Kiuru, Krista, poissa. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

20.22 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoitteena on parantaa suomalaisten elintasoja, kääntää Suomen talous kestäväan kasvuun ja taistaa hyvinvointia uhkaava velkaantumiskehitys. Tavoitteena on lisäksi parantaa suomalaisten mahdollisuuksia rakentaa tulevaisuuttaan kouluttautumalla, työtä tekemällä ja yrittämällä. Näillä tavoitteilla mahdollistetaan turvallinen arki ja samalla tuetaan perheellistymistä.

Hintojen ja korkojen nousu on vähentänyt kotitalouksien kulutusta ja yksityisiä investointeja. Kotitalouksien ostovoiman ennustetaan kohenevan ja yksityisen kulutuksen lisääntyvän vuonna 2024. Myös työllisyysnäkymien odotetaan kääntyvän kasvuun ensi vuonna. Työllisyys- ja kasvutoimilla tavoitellaan sataatuhatta uutta työllistä. Pidemmällä aikavälillä tavoitteena on nostaa työllisyysaste 80 prosenttiin.

Hallituksella on tavoitteena vakauttaa julkisen talouden velkasuhde, ja sen jälkeen velkasuhde käännetään ylivaalikautisessa tarkastelussa pysyvästi alenevalle uralle. Pitkän aikavälin tavoite on pohjoismainen talouskasvu ja velan suhde bruttokansantuotteeseen.

Hallituksen veropolitiikalla tavoitellaan kotitalouksien ostovoiman kohentumista, työnteon kannustimien parantumista ja talouskasvun edellytysten vahvistumista. Hallituksen veropolitiikka kannustaa työnteeseen ja yrittäjyyteen sekä tukee kotimaista omistajuutta. Hallitus ei päätöspärisesti kiristä kokonaisveroastetta. Hallitusohjelman mukaisesti tehdään indeksitarkistus ansiotulooveroperusteisiin kaikilla tulotasoilla. Lisäksi työn verotusta kevennetään painottaen pieni- ja keskituloisia. Peruseriaatteena on tässä yhteiskunnassa oltava, että työnteon täytyy kannattaa aina. Kannustinloukkuja on täysin välttämätöntä alkaa purkamaan. Vain sillä tavoin Suomen julkisen talouden suunta saadaan muutetuksi.

Arvoisa puhemies! Sisäinen turvallisuus on yhteiskuntarauhan kannalta katsoen tärkeä asia. Tehokas ja luotettava poliisitoiminta vaikuttaa siten, että Suomi on maailman turvallisim maa ja kansalaiset saavat laadukkaita poliisipalveluita valtakunnallisesti yhdenvertaisesti.

Poliisitoimeen varataan ensi vuodelle 93 miljoonaa euroa enemmän tähän vuoteen verrattuna. Tarkoitus on nostaa vaalikauden loppuun mennessä poliisitehtävissä toimivien määrä 8 000 henkilötyövuoden tasolle. Poliisille turvataan kyky rekrytoida tarvittava määrä

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

rä poliisitoimintaa tukevia erityisosaajia, kuten kyber- ja talousasiantuntijoita sekä tutkintasihteereitä. Tästä huolimatta poliisikoulutuksen pääsyvaatimuksia ei alenneta. Esitän kuitenkin toiveen, että rahoitus kohdennetaan kenttätööhön ja rikostutkintaan, niin ei ole sitä vaaraa, että täytyy keksiä tekemistä virkojen perustamisen jälkeen.

Viimeisten vuosien aikana on nähty, että sekä poliisin rikostutkinta että Syyttäjälaitos ovat kärsineet henkilöresurssien puutteesta. Myös tuomioistuimissa käsittelyjen viivästyminen ovat aiheuttaneet vakavaa haittaa oikeusturvan toteutumiselle. Hallituskauden aikana esitutkintaan suunnattavan lisäresurssin myötä myös Syyttäjälaitokselle on odotettavissa saapuvien asioiden kokonaismäärän kasvua. Suomessa syyttäjien määrä on huomattavasti alempi verrattuna eurooppalaisiin verrokkimaihin. Rikosprosessiketjun rahoitusta tarkastellaan kokonaisuutena, jotta asioiden käsittelyajat lyhenisivät nykyisistä. Myös Rikosseuraamuslaitoksen henkilöresurssit tulee saada riittävälle tasolle rangaistusten kovenemisen myötä.

Sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden alueilla toimii Rajavartiolaitos. Resurssien kohdentaminen rajavalvontaan on omiaan ennaltaehkäisemään luvaton rajanylitystä sekä muuta rikollista toimintaa rajanylityspaikoilla.

Toimiva pelastustoimi sekä hätäkeskustoiminta parantavat yhteiskunnan turvallisuudentunnetta.

Näiden kaikkien edellä mainittujen viranomaisten toiminnan turvaaminen on oikeistohallituksen sydämenasia.

Arvoisa puhemies! Tulevat hallitusohjelman mukaiset lainsäädännön uudistukset sekä valtiontalouden budjetti ovat hyvä kokonaisuus Suomen tulevaisuuden kannalta. Suunnanmuutos näkyy monessa meille tärkeässä asiassa todella selkeästi. Meillä ei ole helppoja vuosia edessä, mutta kovalla työllä ja vastuunkannolla Suomi selviää. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

20.27 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! Täältä salin oikean laidan pöntöstä on illan aikana kuulunut niin erikoisia puheenvuoroja, että päätin tulla kokeilemaan, miltä täältä puolelta tämä politiikka tuntuu.

Arvoisa puhemies! Petteri Orpon hallituksen ensimmäistä talousarvioletusta tehdään varsin haasteellisessa taloudellisessa tilanteessa. Kuitenkin puheet vastuullisesta talouspolitiikasta eivät näy tässä ensimmäisessä talousarviossa ottaen huomioon, että valtio velkaantuu 11,5 miljardia euroa ja vaalikauden aikana arvioidaan valtionvelan kasvavan peräti 46 miljardilla eurolla. Missä on se vastuullinen talouspolitiikka ottaen huomioon sen, että nyt globaalia pandemiaa ei ole?

Voidaan myös kysyä arvojen perään. Näissä keskusteluissa budjetista on monta kertaa viitattu solidaarisuusveroon. Ymmärrän, että noin 60 miljoonaa euroa on 87,9 miljardin euron budjetissa pieni raha, mutta se on silti valtion kädenojennus meille kaikista suurituloisimmille tässä yhteiskunnassa. Olisiko ollut syytä jättää solidaarisuusveron alaraja nykyiselleen ja antaa tämä taloudellinen hyöty yhteiskunnassa sitä tarvitseville? Sama koskee muutenkin veronalennuksia, jotka mielestäni olisi ollut syytä osoittaa pelkästään niitä oikeasti tarvitseville pieni- ja keskituloisille.

Se asia, josta itse olen jo vuosien ajan puhunut — en toki tässä salissa — koskee yritystukia, sekä ihan niitä suorien, noin parin miljardin euron yritystukien joukkoa että vielä laajemmin miljardien verotukia erilaisissa muodoissa suomalaisessa yhteiskunnassa. Hallitus

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

toisensa jälkeen on epäonnistunut yritystukien leikkaamisessa ja niitten kohdentamisessa kunnolla, ja täytyy ihmetellä, että edelleenkin maassa on hallitus, joka ei tunnu tätä asiaa voivan ja kykenevän hoitamaan. Koska maahan saataisiin sellainen hallitus, että muun muassa oikeasti puututtaisiin yritystukiin, jotka suurimmaksi osaksi vääristävät kilpailua ja tukevat kannattamatonta, muun muassa ilmastolle ja ympäristölle haitallista vanhaa teollisuutta ja yritystoimintaa? Myös suuri osa tuntemistani yrittäjistä ei edes itse henkilökohdaisesti kannata yritystukia, koska kuten sanoin, ne vääristävät kilpailua.

Keski-Suomen näkökulmasta talousarviossa on paljon hyviä asioita. Esimerkiksi koulutuspaikkojen lisääminen toivon mukaan tulee näkymään myös Keski-Suomessa. Panostukset infrastruktuuriin ja perusinfraan erityisesti valtatie 4:n osalta Jyväskylän ja Joutsan kohdilla on selkeä parannus Keski-Suomen saavutettavuuteen. Ehkä myös ne maakuntalennot ovat joidenkin mielestä hyvä asia Keski-Suomen kannalta. Itse toki en edelleenkään niitä keskisuomalaisena päättäjänä kannata ainakaan verorahoilla, mikäli ne järjestetään Jyväskylään, mutta tästä meillä on meidän kansanedustajaryhmässämme monenlaisia mielipiteitä.

Kuitenkin ehkä se asia, mitä me Keski-Suomessa olemme jääneet kaipaamaan, on nimenomaan panostukset raideliikenteeseen. Meillä ovat Äänekoski, Jämsä ja Jyväskylä paikkakuntia, joilla on merkittävää vientiteollisuutta, erityisesti metalli-, biotuote- ja pape-riteollisuutta, josta viedään suomalaista osaamista maailmalle ja kotiutetaan se sitten vaurauden muodossa. [Mauri Peltokangas: Et haluaisi lentokonetta?] — En välttämättä lentokonetta nyt sinne, mutta tämä muu teollisuus oikeastaan vaatii raideliikenteeseen panostamista. — Esimerkiksi Jyväskylä—Jämsä-välillä tavaraliikenne on 2,3 miljoonaa nettotonnia. Jämsä—Tampere-välillä se on jo 2,8 miljoonaa nettotonnia. Ottaen huomioon, että tämä on neljä kertaa se tavaravienti, mitä muun muassa Turun ja pääkaupunkiseudun välillä käydään, voidaan kyseenalaistaa, onko Turun tunnin juna kansantaloudellisesti järkevä investointi, puhumattakaan idän radoista, joilla tavaraviennin arvo on vieläkin suurempi. Toivon mukaan tulevissa valtion talousarvioissa nämä infranäkymät otetaan kattavammin huomioon ja keskitytään oikeasti niihin kansantaloudellisiin näkymiin, eikä välttämättä mennä sen perusteella, mistä vaalipiiristä ja kaupungista maamme pääministeri kulloinkin on. — Kiitokset.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hamari, olkaa hyvä.

20.32 Lotta Hamari sd: Arvoisa puhemies! Meillä Suomessa on asiat suhteutettuna mo-
neen maahan vielä hyvin. Rauhantyöhön ja diplomatiaan tarvitaan panostuksia sekä enem-
män ja syvällisempää pohdintaa siitä, mitä voimme tehdä, että yhteiskunnassamme edes
nykyinen tilanne säilyy ja hyvä vahvistuu. Miten voisimme vielä parantaa heidän asemaa,
ketkä elämässään kohtaavat tilanteita, joissa tarvitsevat yhteiskunnan tukea? Miten voi-
simme ehkäistä eriarvoistumiskehitystä, joka vaarantaa sisäistäkin turvallisuuttamme?

Suomen Pankin julkisessa kuulemisessa viime perjantaina kuulimme synkistä talouslu-
vuista, mutta ennusteissa talouden kasvu on kuitenkin lähdössä elpymään. Kestävän kas-
vun eväitä Suomen Pankki esittää olevan kolme: osaamiseen ja koulutukseen panostami-
nen, opiskelu- ja työperäinen maahanmuutto sekä työllisyyden tukeminen. Koulutustason
nousu näyttää kuitenkin olevan pysähtymässä, ja inhimillisen pääoman ennakoidaan kään-
tyvän laskuun.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Hallituksen muut työllisyystoimet kuin sosiaaliturvavaleikkaukset jäävät ohuiksi. On tietysti hienoa, jos joku pienituloisen perhe pääsisi kiinni parempipalkkaiseen työhön tai työllistyisi ja pärjäisi paremmin työllään. Pahoin kuitenkin pelkään, että niin ei käy, koska selvitysten mukaan suuria, työllisyyttä estäviä tekijöitä ovat vajaa osaaminen, terveysongelmat sekä kohtaanto-ongelmat. Jos samanaikaisesti näille ei tehdä mitään ja sosiaaliturvavaleikkaukset viedään läpi, niin vaikutukset voivat olla niinkin karuja kuin että lapsiperheet joutuvat pulaan, meidän pienet tulevaisuuden toivomme.

Valtion budjetissa eniten tällä hetkellä mietityttääkin pienituloisten ja pienituloisuuden rajamailla olevien lapsiperheiden tilanne. Inflaation vaikutuksetkin iskevät pahiten pienituloisiin, heihin, joilla ei ole ylimääräisiä puskureita. Valtiovarainministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön selvityksessä näemme, että hallituksen sosiaaliturva- ja verouudistuksista kärsivät eniten köyhät lapsiperheet ja etenkin yksinhuoltajien perheet. Suhteellinen pienituloisuus kasvaa eniten nuorten aikuisten keskuudessa, ja toimeentuloturvamuuksien havaittiin kasvattavan tuloeroja. Toimien työllisyysvaikutukset ovat kuitenkin epävarmat, mutta kaikkein heikoimmassa asemassa olevilta leikkaaminen näyttää olevan edelleen näistä yhteisvaikutusten arvioista huolimatta vahvasti hallituksen agendalla.

Haluaisin lopettaa puheeni lainaten nykyistä valtiovarainministeriä edellisvuoden budjetin lähetekeskustelussa: ”Rikkaat selviävät aina, ehkä rikastuvatkin lisää, mutta entä muut?”

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Norrback, varsågod.

20.35 Anders Norrback r: Tack, ärade talman! Det har varit en intressant diskussion, debatt, de här dagarna kring Orpo-regeringens regeringsprogram och första budgetförslag. Ibland blir man lite med munnen öppen när man hör att ”nu syns regeringsprogrammet i budgeten”. För mig är det en självklarhet att regeringsprogrammet ska synas i budgeten.

En annan sak som jag har reflekterat kring är att man ju titt som tätt lyfter upp lånebehovet, som vi vet är 11,6 miljarder. Det verkar som om vi som betonar det här väldigt starkt skulle vara väldigt frånvarande från någon form av omvärldsanalys, att världen har ändrat. Krigets effekter, som har lett till räntehöjningar och energikris och höga energipriser, de syns nu. De syntes inte i den förra regeringen. Pandemin syntes där. Att vi lite försöker hålla reda på vad som är orsak och verkan i olika sammanhang gör att diskussionen blir mer saklig.

Men som sagt, trots att det sägs att det är en borgerlig regering så finns det en röd linje mellan regeringsprogrammet och budgetförslaget, och den röda linjen är en balansering av ekonomin. Det är alldeles klart för mig att vi inte kan fortsätta att leva på lånade pengar i all evig framtid. Framtida generationer ska inte betala bort mina skulder, det vill jag göra själv, och då är det dags, åtminstone i min ålder, att börja titta på den biten också.

Jag har under mitt liv lärt mig en ganska enkel ekonomisk regel. Det må gälla i familjen, det må gälla i föreningslivet, det må gälla i företagen, det må gälla i kommunen, i välfärdsområdet och också i staten. Över tid måste inkomsterna överstiga utgifterna, annars rasar korthuset ihop. Det har vi sett både när det gäller länder, när det gäller företag, när det gäller föreningar och överallt, och Finland är i det läget att vi måste få balans i ekonomin.

När man ska balansera statsekonomin har vi alltid tre möjligheter. Vi kan höja skatterna; där har vi olika ideologiska bakgrund hur kraftigt vi ska beskatta. Jag hör till dem som också ser att en väldigt hård beskattning begränsar utvecklingen och intresset för att göra yt-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

terligare jobb. Den andra är att vi kan spara, och det gör man i den här budgeten. Man gör nedskärningar. Men det absolut bästa alternativet enligt mig, både för oss politiker och för medborgarna, är att öka sysselsättningsgraden. Det är det som den här regeringen satsar väldigt mycket på, det vill säga att försöka öka sysselsättningsgraden. Och man kan mot-sätta sig de förslag som finns i den här propositionen eller i regeringsprogrammet, men vi måste ändå alla medge att vi inte har nått upp till den sysselsättningsnivå som våra grann-länder, våra konkurrentländer har, och då kan vi inte heller förvänta oss att vår statsekono-mi ska se lika bra ut som de ländernas ekonomi, utan vi måste hitta de lösningar som gör att vi höjer sysselsättningsgraden.

Arvoisa puhemies! Pohjoismaista hyvinvointiyhteiskuntaa ei voida ylläpitää ilman poh-joismaista työllisyysastetta. Tämän pitää meille kaikille olla selvää. Siksi hallituskin tekee määrätietoisesti töitä työllisyyden, talouskasvun ja julkisen talouden vahvistamiseksi.

Hallituksen politiikka perustuu työlinjalle. Tehdään töitä uusien työpaikkojen syntymi-sen eteen. Uudistetaan muun muassa työläinsäädäntö, laajennetaan paikallista sopimista ja vahvistetaan työvoimapalveluita. Tavoitteena on madaltaa työllistämisen riskiä yrityksille ja parantaa suomalaisen työn kilpailukykyä.

Arvoisa puhemies! Hallituksen uudistukset, niin kuin totesin ruotsiksikin, eivät nyt näi-nä aikoina kuitenkaan riitä tasoittamaan Suomen velkaantumisasetta. Valtionvelan tasa-painottamiseksi tarvitaan myös leikkauksia. Minulle henkilökohtaisesti on kyllä tärkeää, että teemme vaikutusarviointeja niistä toimenpiteistä, joihin ryhdymme, ja varsinkin siitä, miten ne vaikuttavat yhteiskuntamme heikoimmassa asemassa oleviin. Se on tietysti myös aika relatiivista, mutta kuitenkin on pidettävä huolta heistä. Suurin osa meistä, suurin osa suomalaisista, kyllä kestää ne leikkaukset, jotka tulevat. Mutta on tietysti muistettava aina niitä, jotka ovat erittäin vaikeassa asemassa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

20.40 **Saara Hyrkkö vihr:** Arvoisa puhemies! Ilman nuoria meillä ei ole mitään — ei tu-levaisuudentekijöitä, ei veronmaksajia, ei vanhemmista ikäpolvista huolehtijoita. Siksi to-siaan ajattelen, että hallituksen ylivoimaisesti tärkein tehtävä on varmistaa, että jokaisella lapsella ja nuorella tässä maassa on toivoa ja näkymiä tulevaisuuteen, että nuorten pahoin-vointiin ja lapsiperheköyhyyteen puututaan sen sijaan, että niitä syvennetään. Kyse on myös sukupolvien välisestä oikeudenmukaisuudesta. Lapset ja nuoret elävät nyt tehtävien ja myös tekemättä jäävien päätösten kanssa pisimpään. Ja tältä osin hallituksen budjettiesi-tys on ikävä kyllä pettymys. Ympäristökriisit jäävät tulevien sukupolvien ratkottaviksi, nuorten hyvinvoinnista leikataan, lapsiperheköyhyys lisääntyy, ja valtion velkataakkaa ka-sataan nuorten harteille opintolainan muodossa.

Hallituksen puheet ja teot ovat vakavasti ristiriitaisia. Puheissaan hallitus on huolissaan lasten ja nuorten tulevaisuudesta, mutta kaikkein tärkeimmissä kysymyksissä se ajaa jar-rupoljin pohjassa. Luonnonsuojelurahoitusta romahtaa, ilmastotoimissa pakitellaan, ja talou-den uudistaminen planeetan rajoihin jää täysin lähtökuoppiin. Ilmastokriisi ja luontokato ovat taloudenkin kannalta kaikkein suurimpia riskejä. On välttämätöntä valjastaa myös markkinat ratkomaan ympäristökriisejä ja suitsimaan holtitonta luonnonvarojen kulutusta. Nämä keinot hallitus jättää käyttämättä. Sen sijaan ympäristölle haitallisista tukiaisista pi-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

detään kynsin ja hampain kiinni ja niitä jopa askarrellaan lisää. Tämä toimetttömyys ympäristökriisien ratkomisen ja talouden uudistamisen saralla on minusta anteeksiantamatonta.

Arvoisa puhemies! Ministerit kauhistelevat nuorisorikollisuutta mutta leikkaavat samaan aikaan nuorisotyöstä, nuorten ammatillisesta kuntoutuksesta ja lastensuojelun jälkihuollosta. Katuväkivalta ja jengirikollisuus ovat vakavia esimerkkejä siitä, mihin nuorten pahoinvointi, näköalattomuus ja syrjäytyminen voivat johtaa. On selvää, että napakkaa puuttumista tarvitaan, mutta mikään määrä jälkikäteen tapahtuvaa puuttumista ja rankaisemista ei riitä, jos ennaltaehkäisyssä epäonnistutaan. Nyt vietetään nuorisotyön viikkoa, ja on minusta aika surkeaa, että hallitus juhlistaa tätä nuorten ja nuorisotyön ammattilaisten korvaamatonta olemassaoloa ja työtä leikkaamalla nuorilta.

Arvoisa puhemies! Nuoria kuritetaan myös sosiaaliturvaleikkauksilla ja työmarkkina-uudistuksilla. Sosiaaliturvaleikkausten suurimmat vaikutukset kohdistuvat 18–24-vuotiaisiin. Yli 65-vuotiaissa näitä niin sanottuja häviäjiä on selvästi vähiten. Minusta päätökset kasvattaa lapsiperheköyhyyttä ja leikata nuorilta samalla, kun oluen ja pääministerin veroja alennetaan, ovat käsittämättömiä arvovalintoja. Valtion velkataakkaa siirretään nuorten harteille opintolainan muodossa, ja ylipäättään taakka talouden sopeutuksesta kasautuu kohtuuttomalla tavalla valmiiksi vaikeassa tilanteessa olevien ihmisten niskaan.

Arvoisa puhemies! Hallitus epäilemättä vastaa kertomalla, että vaikeat päätökset ovat välttämättömiä. Mutta eivät nämä päätökset ole yhtä vaikeita kaikille, eivätkä nämä teidän tekemänne valinnat ole ainoita mahdollisia valintoja. Hallitus ajaa varsin jääräpäisesti lapsiperheitä, opiskelijoita ja muita pienituloisia suomalaisia todella ahtaalle sen sijaan, että olisi hakenut reiluja ja kestäviä tapoja tasapainottaa julkista taloutta. Hövelin tulopolitiikan sijaan te olisitte voineet pysäyttää kokonaisveroasteen laskun ja jakaa taakkaa talouden sopeutuksesta oikeudenmukaisemmin. Lapsiperheköyhyyden kasvattamisen ja nuorilta leikkaamisen sijaan te olisitte voineet varmistaa, että yksikään nuori ei pääse putoamaan kelkasta, ja sitä kautta turvata myös tulevaisuuden työllisyyttä ja tulopohjaa. Bensapopulismien sijaan olisitte voineet tehdä töitä luontokadon ja ilmastokriisin ratkaisemiseksi ja samalla luoda puitteita suomalaiselle työlle ja kestäväälle kasvulle veropohjaa nakertamatta.

Viimeiseksi tämä niin sanottu työn linja: Sen sijaan, että käynte kaupungissa asuvan yksinhuoltajan kukkarolla, vedätte mattoa esimerkiksi luovien alojen pirstaleista työtä tekevien jalkojen alta, työnnätte ihmisiä toimeentulotuelle, pelottelette työtä tekevät maahanmuuttajat ulos maasta ja kylvätte eripuraa työmarkkinoilla, te olisitte voineet uudistaa sosiaaliturvaa inhimillisesti, kiihdyttää työhön johtavaa maahanmuuttoa, varmistaa, että jokaisella suomalaisella on riittävä osaaminen pärjätä tämän päivän ja tulevaisuuden työelämässä ja tarttua työllisyyttäkin heikentävään mielenterveyskriisiin. Vaihtoehtoja on.

Arvoisa puhemies! Vihreät esittelevät myöhemmin syksyllä oman vaihtoehtobudjettinsa. Tulemme tarjoamaan toivoa ja tulevaisuutta rakentavan vaihtoehdon tälle hallituksen näivettävälle, epäreilulle ja lyhytnäköiselle politiikalle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Werning, olkaa hyvä.

20.45 Paula Werning sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen talousarvioesitys on 11,5 miljardia euroa alijäämäinen ja 6,5 miljardia euroa suurempi kuin vuonna 2023, tämä siitä huolimatta, että hallitus on ollut huolissaan ja kritisoinut velkaantumista. Mutta niin kookas kuin myös perussuomalaiset olivat oppositiossa ollessaan edellisellä kaudella hyväksymässä lähes koko hallituksen velanoton.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Haluan kiinnittää huomion siihen, että suurin osa hallituksen kaavailemista leikkaustoimista kohdistuu nyt kaikista haavoittuvimmassa asemassa oleviin, pienituloisiin, lapsiperheisiin, siis siihen väestöön, joka on jo nyt taloudellisissa vaikeuksissa kohonneiden elinkustannusten myötä. Perussuomalaiset, mihin teiltä unohtui vaalien aikainen hokemanne ”pienituloisilta ei leikata”? Ja kokoomus, vaalien aikainen slogan ”sydän on oikealla” on syytä päivittää muotoon ”sydäntä ei ole laisinkaan”.

Sosiaaliturvan yhteisvaikutuksista valmistuneen arviointimuistion mukaan muutoksella on negatiivisia ja positiivisia vaikutuksia kotitalouksien tuloihin. Negatiiviset vaikutukset sattuvat kuitenkin osumaan vain pienituloisiin kotitalouksiin. Tämäkö on talkoohenkeä, sillä, hallitus, näistä yhteisistä talkoista olette jättäneet hyvin toimeentulevat rikkaat kokonaan ulkopuolelle, mutta palkitsette heidät leikkausten sijaan tuntuvilla veronkevennyksillä? Onko tämä hallituksen käsitys oikeudenmukaisuudesta?

Puhemies! Huoli työntekijän asemasta tulevaisuudessa on aiheellinen. Ennen vaaleja perussuomalaiset lupasivat vahvistaa palkansaajien asemaa säätämällä ammattiliitoille kanneoikeuden ja perua kiky-maksut palkansaajilta. Tämäkin jäi puheeksi. Jatkossa voidaan antaa potkut ilman painavaa syytä. Työelämän epävarmuudessa painiskelevan nuoren naisen on yhä vaikeampi löytää vakinaista työpaikkaa, kun perusteettomat ptkätyöt laillistetaan ja juuri valmistunut opettaja menettää kesäksi työttömyysturvansa. Kiireellisimpänä asiana olette leikkaamassa työttömyysturvaa, romuttamassa aikuiskoulutustuen ja vielä sakottamassa sairastumisesta. Ensimmäinen sairauspoissaolopäivä on jatkossa palkaton. Vaikka nykyisissä työ- ja virkaehtosopimuksessa tätä ei vielä ole, niin uskoteko aidosti siihen, etteikö tämä olisi jokaisessa neuvottelupöydässä, kun seuraava neuvottelukierros käynnistyy? Kokoomuksen kynästä tällaisia toimia oli odotettavissa, mutta kuinka ihmeessä te perussuomalaiset olette olleet tässä mukana?

Arvoisa puhemies! Marinin hallituksen aikana tehtiin päätös nostaa ulosottovelallisten suojaosuutta vuonna 2023 takuueläkkeen tasolle, 696 eurosta 922,50 euroon. On hyvä, että nykyinen oikeusministeri on päättänyt jatkaa tämän suojaosuuden ylläpitoa toistaiseksi. Edellisellä kaudella lakivaliokunnassa käsitelimme silloisen valiokunnan puheenjohtaja Meren kanssa ulosottovelallisten asemaa laajalti. Ja kiitänkin nykyistä oikeusministeriä siitä, että suojaosuuden tasokorotusta jatketaan ja varmistetaan velallisten selviäminen paremmin vaikeissa taloudellisissa haasteissa, kun velallisten käyttöön jää enemmän rahaa. Kiitän myös siitä, että työtä ulosmittausjärjestelmän parantamiseksi jatketaan edelleen. Hallitusohjelman mukaisesti tulojen ulosmittausta ollaan yksinkertaistamassa, ja tämä on mielestäni erittäin tärkeä asia.

Arvoisa puhemies! Toimiva palo- ja pelastustoimi on erittäin tärkeä osa arjen turvallisuutta. Tärkeänä asiana pidän pelastajakoulutuksen rahoituksen lisäämistä. Tämä 3,5 miljoonan euron lisäys pelastajakoulutuksen määrärahoihin jaettavaksi Helsingin ja Kuopion kesken on askel oikeaan suuntaan mutta edelleen riittämätön eikä vielä riitä pelastajakoulutuksen kaksinkertaistamiseen. Hallitusohjelmassa mainitaan erikseen sopimuspalokuntien asema ja toimintakyvyn turvaaminen. Palo- ja pelastustoimi ilman sopimuspalokuntia on kuin rampa ankka. Budjetissa sopimuspalokunnat mainitaan kaksi kertaa, hallitusohjelman kertauksessa ja Palosuojelurahasto-kohdassa. Kuulisin mielelläni hallitukselta, kuinka turvaatte sopimushenkilöstön aseman, koulutuksen ja toimintakyvyn.

Puhemies! Vielä lopuksi: Hallitus hakee kohtuuttomia sote-säästöjä kuluvalle hallituskaudella. Nämä toimet, mitä hallitus tekee, kuten substanssilakien heikennykset vammaispalveluihin, vanhustenhoitoon, hoitotakuuseen ja lastensuojeluun, ovat käsittämättömiä

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

toimia, kun hallitus on tauotta jo edellisen kauden loppupuolelta saakka jaksanut pitää meteliä sote-puolen rahoituksen riittämättömyydestä. Pidän näitä leikkauksia täysin kohtuuttomina ja lyhytnäköisinä. Sosiaaliturvaleikkaukset ja sote-leikkaukset tulevat taatusti heijastumaan kuntiin ja hyvinvointialueisiin lisäten niiden kustannuksia. Olen huolissani siitä, kuinka hallitus jatkossa turvaa kuntien ja hyvinvointialueiden toiminnan edellytykset ja riittävän rahoituksen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja edustaja Rantanen, Piritta, olkaa hyvä.

20.51 Piritta Rantanen sd: Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Purra sanoi omassa talousarvion esittelypuheenvuorossaan eilen, että ”arvovalinnat kuuluvat meille poliitikoille”, ja niinhän se on. Tässä niin kuin aiemmissakin talousarviokirjoissa on kyse mitä suurimmassa määrin arvoista ja niiden käytäntöön laittamisesta. Puheet eivät riitä, pelkääntään niillä ei muutosta saada aikaan. Tarvitaan tekoja, ja niitähän täällä nyt tehdään.

Hallituksen arvovalinta, käytännön tekojen kohde, on ollut kohdistaa leikkauksia erityisesti nuoriin, yksinhuoltajaperheisiin, yksin asuviin ja työttömiin. On puhuttu ja luvattu kohtuullisuutta ja sitä, että kukaan ei joudu kohtuuttomiin tilanteisiin hallituksen päätöksien vuoksi. Asiantuntijoiden antamista lausunnoista huolimatta hallitus ei näe syytä muuttaa valitsemiaan valintoja, niitä käytännön tekoja. On ollut arvovalinta, käytännön teko, antaa tässä talouden tilanteessa yksi historian suurimmista veronalennuksista juuri suurituloisille, alentaa oluen verotusta ja nostaa lääkkeiden arvonlisäveroa.

Hallituksen suulla kerrotaan, että taloutta halutaan tasapainottaa, mutta se jaetaan kyllä varsin epäoikeudenmukaisesti, eikä tasapainoakaan näy. Kansalaiset kyllä kestävät suuriakin muutoksia politiikkaan, jos ne tehdään oikeudenmukaisesti, tasapuolisesti ja kokonaisvaikutukset huomioiden. Täällä on vähätelty esimerkiksi solidaarisuusveron alarajan nostoa sillä, että se maksaa vain 60 miljoonaa euroa. Kerronpa vain, että sille rahalle olisi todella käyttöä vaikkapa hyvinvointipalveluissa, koulutuspuolella tai kunnissa.

Arvoisa puhemies! Kuntien tehtävät ovat sote-uudistuksen jälkeen muuttuneet merkittävästi. Jatkossa kuntien tehtävänä on erityisesti perusopetuksen, toisen asteen ja varhaiskasvatuksen järjestäminen. Nykyinen valtionosuusjärjestelmä ei enää vastaa näitä tehtäviä. Uhkana on, että kunnat joutuvat karsimaan jopa niistä lakisääteisistä tehtävistä ja niiden hoitamisesta.

Omassa maakunnassani Keski-Suomessa valtionosuudet tippuvat yli 20 prosenttia, ja omassa kotikunnassani Jämsässä valtionosuudet tippuvat melkein 54 prosenttia. Rahoitusjärjestelmä eriyttää kuntia, ja valtionosuusvähennykset osuvat erityisesti niihin kuntiin, joissa haasteita on jo valmiiksi. Valtionosuusjärjestelmä kaipaa hallitukselta siis hyvin pikaista oikeudenmukaista uudistusta.

Arvoisa puhemies! Kansainvälinen tilanne on hyvin jännittynyt. Eiliset uutiset kaasuputken ja datakaapelin rikkoutumisesta ja keskustelu tapahtumien tahallisuudesta, Ukrainan sota sekä Israelin ja Palestiinan välinen tilanne luovat pelkoa ja epävarmuutta aivan tavallisiin ihmisiin. Se luo epävarmuutta markkinoille, ja täällä Suomessa meidän on oltava erityisen tarkkana siitä, että sijaintimme Venäjän naapurissa ei aiheuta pelkoa sijoittajissa ja muun muassa matkailijoissa.

Näiden epävarmuutta aiheuttavien uutisten rinnalla olemme saaneet lukea uutisia vienniteollisuuden haasteista ja esimerkiksi rakennusteollisuudessa käynnissä olevasta turbulenssista. Nyt kun me tarvitsisimme erityisesti vakautta, uskoa ja näkymää tulevaan, niin

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

samaan aikaan hallitus lähtee horjuttamaan työmarkkinoitamme ennennäkemättömällä tavalla.

Suomen vahvuus kansainvälisillä markkinoilla ja kilpailijamaihin verrattuna on ollut yhteiskunnan toimivuus, julkisen hallinnon avoimuus, rahoitusjärjestelmä ja osaaminen. Meillä on osaavaa työvoimaa, millä on suora yhteys myös tuottavuuteen. Tuottavuuden edellytyksenä on se, että työntekijät saavat tehdä työtä heille parhaiten soveltuvissa ja kykyään vastaavissa tehtävissä ja heidän osaamisestaan pidetään huoli. Kuinka hallitus tähän reagoikaan? Puhuu tuottavuuden kehittämisestä, mutta samaan aikaan heikentää työntekijöiden koulutusmahdollisuuksia.

Tärkeintä olisi puuttua niihin juurisyihin, jotka ovat työllistymisen esteenä. Näitä syitä ovat esimerkiksi työkyky, terveys ja ikä ja yhtenä merkittävänä syynä mainittujen lisäksi työntekijöiden liikkuvuus, jossa sijoitumme vertailijamaihin nähden erityisen heikosti. Ne maat pärjäävät, jotka pystyvät yhdistämään työmarkkinoiden joustavuuden sekä työntekijöiden oikeuksien suojelun ja osaavat varautua yllättäviin muutoksiin, ne maat, jotka huolehtivat infrasta ja sen toimivuudesta, ja ne maat, joissa energiaa on saatavilla kohtuulliseen hintaan, ja huoltovarmuuden kannalta paletin on oltava monipuolinen.

Keskeistä kaikessa olisi luottamus siihen, että ne osapuolet, joita eri asiat koskevat, saisivat olla niistä päättämässä. Keskeistä olisi, että ne, jotka asioista päättävät, ottaisivat tasapuolisesti eri osapuolten näkemykset ja vaikutukset huomioon. Oleellista olisi, että puolueettomasti tehtyihin vaikutusarviointeihin suhtauduttaisiin vakavasti. Me tarvitsemme siis paljon enemmän kohtuullisuutta ja oikeudenmukaisuutta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

20.57 Jaana Strandman ps: Arvoisa kunnioitettu puhemies! Suomen julkinen talous ei ole tasapainossa. Ongelmat ovat rakenteellisia. Julkisen talouden velka on ylittänyt ja rikonut EU:n perussopimuksen 60 prosentin viitearvot jo vuodesta 2020 alkaen.

Mikäli talouttamme ei nyt aleta korjaamaan, sitä suurempi velkasotku on siivottavana. Meidän on sopeutettava talouttamme, ja väistämättä se tarkoittaa leikkauksia ja toimintatapojen muutoksia. Tämä on väistämätöntä, kun haluamme pitää kaikki mukana hyvinvointiyhteiskunnassamme, myös heikoimmassa asemassa olevat. Valtionvelan korkokulut ovat 3,2 miljardia euroa vuodessa. Talouteen tehdään nyt ryhtiliike. Erityisen tärkeää on, että pieni- ja keskituloisen palkan asemasta pidetään huolta ja arjen elinkustannukset pysyvät kohtuullisina.

Suomalaisen veronmaksajan etu on vastuullinen talouspolitiikka, ja jokaisen suomalaisen etu on kestävä julkinen talous. Kasvu on hidasta vuonna 2024. Työllisyys heikkenee hieman mutta lähtee kohenemaan vuotta 2025 kohti mentäessä. Inflaatio tulee hidastumaan, jolloin kotitalouksien ostovoima alkaa palautumaan. Kestävän talouskasvun edellytyksenä on pitkäjänteinen tasapainottaminen. Meidän tulee priorisoida ja keskittyä perustehtävien hoitamiseen.

Panostukset osaamiseen ja koulutukseen on merkittävä tehtävä, ja siinä työssä korkeakoulut ovat avainasemassa. Tutkimus- ja kehittämistoimintaa tulee edistää niin kuin hallitusohjelmamme linjaa. Tämän tarkoituksena on, että talous voi kasvaa uusien teknologioiden keksimisessä, soveltamisessa ja käyttöönotossa, jolloin muodostuu uusia liikeideoita. Näissä jo olemassa olevissa vahvuuksissa ja osaamisessa meidän tulee pyrkiä maailman kärkeen ja sitä kautta kasvattaa vientiämme. Lisäksi tavoitteena on vahvistaa Suomen kil-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

pailukykyä ja yrittämisen edellytyksiä. Vaalikauden aikana toteutetaan neljän miljardin euron investointiohjelma, jolla on kestävä kasvun vaikutukset tulevaisuuteen.

Investointiohjelma tekee panostukset työvoiman liikkuvuuteen, saavutettavuuteen, korjausvelan purkamiseen sekä tie- ja raidehankkeiden edistämiseen kaikkialla Suomessa. Investointiohjelma rahoitetaan valtion omaisuutta myymällä, purkamalla listaamattomien yhtiöiden ylipääomituksia sekä tekemällä tuloutuksia. Koko Suomi ja suomalaiset tullaan pitämään mukana.

Kaikkien työkykyisten on tehtävä työtä, ja työnteon tulee olla kannustavaa ja kannattavaa. Työllistymiseen tulee olla joustavat työmarkkinat, jolloin suomalaisilla on aidosti paremmat mahdollisuudet kohottaa elintasoaan ja pärjätä.

Työikäisen väestön pieneneminen ja työn hidas tuottavuuskehitys heikentävät kasvunäkymiä pitkällä aikavälillä. Hallituksen tavoitteena on työllisyys- ja kasvutoimilla saada työllistettyä 100 000 uutta työntekijää. Työllisyysaste on tarkoitus nostaa 80 prosenttiin. Työ- ja opiskeluperäinen maahanmuutto tulee organisoida sujuvammaksi. Suomalaisen työn ja yrittämisen tulee olla etusijalla. Teollisuus tarvitsee koulutettua työvoimaa, edullista energiaa sekä teollisuuden tarpeita kunnioittavia ympäristösäännöksiä. Suomessa on tällä hetkellä työvoimapula monilla aloilla. Samaan aikaan maassamme on lähes 300 000 ihmistä työttömänä. Tämä on yhtälö, joka meidän on ratkaistava. Hallituksen toimet luovat edellytykset julkisen talouden tasapainottamiseen vuonna 2030.

Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoitteena on nostaa mahdollisimman moni pois köyhyydestä, parantaa elintasoja, ja työllistyminen on siihen yksi avain kaikille niille, jotka työhön kykenevät. Hallituksen säästötoimista ja leikkauksista tehdään vaikutusarvioinnit, ja ketään ei jätetä. Kaikkein heikoimmassa asemassa olevien tilannetta tarkastellaan. Hallitusohjelmassa on kirjattuna asunnottomuuden ehkäisy ja ruoka-aputyön tukien vakinaistaminen. Kokonaisuutena on tarkoitus parantaa suomalaisten arkea niin, että köyhyys ja eriarvoisuus vähenisivät.

Hallituksen tavoitteena on kotitalouksien ostovoiman kasvattaminen ja arjen kustannuksien pitäminen kohtuullisena. Kaikista suomalaisista pidetään huolta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska on poissa. Edustaja Kaunistonkin on poissa. Edustaja Kauma on poissa. Edustaja Andersson, Li, on poissa. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

21.02 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Nyt seuraa kuulumisia ruotsalaisesta kansankodista: Päivittäisiä ammuskeluja, viikoittaisia kuolemia, porraskäytävissä paukkuvia käsikranaatteja, kaduilla ja metsistä löydettyjä teloitettuja teinejä, kivitystä perääntyviä poliiseja, heidän poltettuja virka-autojaan, kiihtyvien väkivaltaisuuksien vuoksi poliisin tueksi hälytetty armeija, kansankodin pääsiäistä suklaamunien ja keltaisten tipujen sijaan värityksiä arabimellakoita, joissa Allahu akbar -huudot kaikuvat. Nämä kuulumiset eivät ole television rikossarjasta, eivät sen juonesta, eivät reaali maailman Bosniasta tai Serbiasta, eivät myöskään Meksikosta, Nicaraguasta, Hondurasista, Venezuelasta tai Kolumbiasta. Nämä traagiset kuulumiset ovat ihan tuosta naapurista.

Eivät ole kaunista kuultavaa nämä kansankodin kuulumiset, kallista kuultavaa senkin edestä niin taloudellisessa kuin inhimillisessäkin mielessä. On traagista, että Euroopan aseväkivallan kärkimaat löytyvät Suomen kummaltakin puolen, niin itärajan takaa sotaa käyvältä hirmu-Venäjäältä kuin huviristeilyn etäisyydeltä rauhanajan Ruotsistakin.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Ruotsissa ei puhutakaan enää vain turvallisuudentunteen rapistumisesta, käsillä on jo itse turvallisuuden rapistuminen. Ongelma, sen laajuus ja juurisyyt on vihdoinkin yleisesti tunnustettu Ruotsissa: epäonnistunut maahanmuutto, epäonnistunut kotouttaminen, epäonnistunut kotoutuminen, epäonnistunut kriminaalipolitiikka. Ei meidän pohjoismaista hyvinvointivaltiota Ruotsissa, Tanskassa tai Suomessa ole rakennettu kestämaan tällaisia epäonnistumisia, ei myöskään meidän pehmeää oikeusjärjestelmää. Päinvastoin ne pahimmillaan eskaloivat epäonnistumiset kohti katastrofia.

Ensinnäkin holhous passivoi humanitäarisin syin tulleet, vie kannustimet opetella kielen, kouluttautua, työllistyä ja aidosti kotoutua osaksi yhteiskuntaa. Holhous on myös sokea järjestelmän hyväksikäytölle ja sallii sen tapahtuvan, vaikka elinkaarikustannus yhtä kotoutumatonta tulijaa kohti voi kivuta yli miljoonaan euroon. Vielä kovemmaksi hinta kippuaa, kun kotoutumaton tulija löytääkin tiensä rikosten polulta, jengien parista. Silloin tuon kotoutumattoman tulijan elinkaarikustannusten on arvioitu jopa tuplaantuvan päälle kahden miljoonan euron. Toisekseen taloudellisen rasituksen ohella oikeusjärjestelmä jää jalkoihin. Viranomaisten käsiparit ja työtunnit eivät riitä, tutkinnat ja tuomioistuimet tukkeutuvat, rikoslaki ja pohjoismainen pehmeä vankeinhoito eivät enää purekan uudentyypiseen rikollisuuteen ja jo nuorena opittuun rikolliseen elämäntapaan.

Holhous ja pehmeys eivät olekaan enää totutusti yksinomaan myönteisiä asioita. Pahimmillaan ne tappavat rumat kehityskulut mahdollistaessaan. Siksi on aika nostaa arvoonsa myös vastuu ja velvoittavuus, ja niin tämä hallitus myös tekee maahanmuuttopolitiikassaan, kotouttamispolitiikassaan ja kriminaalipolitiikassaan. Jo oli aikakin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, Elomaa on poissa. Edustaja Östman, poissa. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

21.06 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Suomen tilanne on vakava. Ennen eduskuntavaaleja oli selvää, että tällä kaudella joudutaan tekemään taloutta tasapainottavia toimia. Tarvitsemme vahvaa valtiontaloutta edelleen siihen, että olemme kestäviä mahdollisen kriisin kohdatessa. Tarvitsemme vahvaa valtiontaloutta, jotta voimme auttaa heikoimmassa asemassa olevia. Tarvitsemme vahvaa valtiontaloutta, jotta kykenemme pitämään kunnossa Puolustusvoimat, poliisin ja palokunnan ja jotta koko Suomi pysyy mukana.

Arvoisa puhemies! Keskusta on koko ajan sanonut, että tarvitaan ennen kaikkea uutta kasvua, työtä ja verotuloja, mutta tarvitaan myös leikkauksia. Nyt hallituksen toimissa näyttää keskustelua aiheutuneen erityisesti siitä, miten tämä talouden tasapainottaminen tehdään — tai itse asiassa nyt siitäkin, tehdäänkö sitä lainkaan. Kokoomus ja perussuomalaiset, vaaditte ennen vaaleja velkaantumisen pysäyttämistä. Nyt on jo paljastunut, että tämä ei missään tapauksessa valitettavasti tule toteutumaan. Tilanne on hankala. Samoin, kokoomus ja perussuomalaiset, olette korostamalla korostaneet, että nyt pitää leikata kaikkein pienituloisimmilta, jopa työttömiltä, lapsiperheiltä ja eläkkeensaajien asumistuesta, jotta talous saadaan tasapainoon. No, nyt olemme nähneet, että talous ei tule tasapainoon. Valtiovarainministeriö kertoi tämän viikon maanantaina, että velkasuhteessa ei näy taantumisen merkkejä, vaan velkasuhde kasvaa lähes 82 prosenttiin vuonna 2027.

Ihmeellisintä tässä hallituksen politiikassa ja tässä budjetissa on se, että alennatte veroja samaan aikaan, kun leikataan heikoimmilta, esimerkiksi lapsilta ja lapsiperheiltä. Onko se oikeudenmukaista — tätä on kysytty, mutta vastausta ei oikein hallitukselta ole saatu. Tus-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

kin se on oikeudenmukaista kenenkään mielestä tässä salissa, ja ehkä siksi siihen ei ole selkeää vastausta saatukaan.

Arvoisa puhemies! Keskusta tekisi toisin. Lasten tulee olla päättäjien erityissuojeluksessa. Emme leikkaisi lapsilta ja lapsiperheiltä. Tämä on tärkeää myös sen takia, että alhainen syntyvyys on maamme suurin ongelma. Tarvitsemme perhemyönteistä politiikkaa. Suojelkaamme yhdessä lapsia ja lapsuutta. Keskusta ei rakentaisi kannattamatonta Turun tunnin junaa. Emme kurittaisi työmatka-autoilijoita heikentämällä matkakuluvähennystä. Ottaisimme käyttöön ammattidieselin kuljetusalan ja yritysten tueksi. Keskusta ei toteuttaisi isoja veronalennuksia tässä tilanteessa. Näin joutuisimme ottamaan vähemmän velkaa ja leikkaamaan vähemmän heikoimmassa asemassa olevilta sekä sosiaali- ja terveystalouksista. Suomessa tulee jatkossakin päästä hoitoon ja lääkärille, kun siihen on tarve.

Arvoisa puhemies! Orpon hallituksen vuoden 24 talousarvioesityksen alijäämäksi arvioidaan budjettiriihen päätösten jälkeen 11,5 miljardia euroa. Pohjana olleessa valtiovarainministeri Purran budjettiehdotuksessa alijäämä sen sijaan oli 10,1 miljardia. Riihessä siis alijäämä kasvoi 1,4 miljardia euroa. Tämä selittyy muun muassa taustalla olevien talousennusteiden päivittymisellä heikompaan suuntaan kuin mitä valtiovarainministeriö kesällä vielä arvioi. Toisaalta on huomionarvoista, että myös menot ovat riihessä kasvaneet. Purran budjettiehdotuksessa ne olivat 87,2 miljardia, ja riihen jälkeen menot ovat 87,9 miljardia euroa. Menot siis kasvoivat riihessä vielä 700 miljoonaa euroa. Valtion budjettitalouden alijäämän arvioidaan olevan vuosina 24–27 keskimäärin 11,5 miljardia euroa. Koko neljän vuoden kehyskaudelle Orpon hallitus arvioi nyt 46 miljardin euron lisävelan tarvetta, kun se vielä Purran kehyskaudella oli 39,2 miljardia euroa. Budjettiriihen aikana arvio kehyskauden aikana otettavan lisävelan määrästä siis kasvoi 6 800 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Muistan hyvin, kun täältä puhujakorokkeelta vielä vähän aikaa sitten mylvien kauhisteltiin edellisen hallituksen 40 miljardin euron velkaa. Se onkin iso velkamäärä. Samoin muistan edelliseltä kaudelta ne jatkuvat lisävelkapyynnöt, joita esitettiin perussuomalaisten ja kokoomuksen ryhmistä — milloin haluttiin lisää rahaa yrityksille, milloin maataloudelle, milloin poliisille. Tärkeitä asioita, mutta pitää muistaa, mitä on puhunut. Nyt kävi niin, että pilkka sattui omaan nilkkaan. Kokoomus ja perussuomalaiset ottavat nyt tosiaan noin 46 miljardia lisää velkaa kauden aikana ilman, että on tietoa senkaltaisista kriiseistä, joihin viime kaudella jouduimme. Toivokaamme, että emme joutuisi.

Arvoisa puhemies! Keskusta kannattaa tosiaan monia hyviä esityksiä, joita on tässä keskustelussa jo tullut esille ja joita hallituksella on työlistallaan. Keskusta on luvannut antaa tukea sellaisille esityksille, jotka edistävät Suomen asiaa, esimerkiksi paikallisen sopimisen edistäminen ja oikeudenmukaisesti toteutettavat työelämän uudistukset. Näinhän se on, että vaikka erilaisia näkemyksiä on, Suomen tilanne on niin vakava, että on välttämätöntä koettaa löytää yhteisymmärrystä siitä, miten saamme taloutta tasapainoon ja miten pystyisimme pitämään kaikki suomalaiset yhteiskunnassa mukana ja, ennen kaikkea, että lasten ja nuorten tulevaisuus kaikkialla Suomessa voisi olla mahdollisimman valoisa ja että ikäihmiset voisivat viettää turvallista vanhuutta asuinpaikastaan riippumatta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savola, edustaja Savola on poissa. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

21.13 **Hilkka Kemppe** kesk: Arvoisa herra puhemies! Elämme turvattomia aikoja maailmalla. Viimeisimpänä väkivaltaisuuDET Lähi-idässä ja Ruotsissa sekä hybridi-vaikuttamiseen viittaavat uhat Suomessa pakottavat toden totta vakavaksi tässäkin salissa.

Myös Suomen taloudessa on tapahtunut keväästä asti käänne huonompaan. Rakentaminen on jo nyt alamaissa, mutta myös Suomen teollisuus ja vienti ovat vaikeuksissa laajemminkin. Työttömyys pahenee, ja yritysten konkurssEja tulee lisää. Suomen talous ei kasva, ja näkymät ovat ylipäättään heikot. Tuntuu, että me päättäjät olemme taas, jälleen, eräänlaisessa sumussa. Taantuma ilmoittelee taas itsestään.

Me ansaitsemme parempaa suomalaisille, ja sinne päin tätä maata pitää nyt uskaltaa jotta. Keskustalla ja hallituksella on sama päämäärä: turvallisuus ja Suomen talouden kuntoon laittaminen. Keinot ovat kuitenkin erityisesti kolmen asian osalta erilaiset.

Ensimmäinen ohje minulle poliitikkona tuli jo menehtyneeltä kokoomuspoliitikolta noin yhdeksän vuoden iässä, kun hän täytti 90 vuotta: ”Uskalla investoida.” Se neuvo on nyt kallisarvoinen. Hallitus ilmiselvästi pelkää sanoa ”elvytys”, vaikka aika kerta kaikkiaan huutaa sitä. Vaikeina aikoina tulee olla rohkeutta pehmentää iskua, tai lasku on liian kallis maksaa.

Keskusta esittää, että ihmisten työpaikkoja turvataan toteuttamalla etupainotteisesti liikenne- ja muita julkisia rakennushankkeita kautta Suomen. Niitä on tukuittain odotettamassa. Rahat tie-, homekoulu- ja muihin korjauksiin saataisiin kalliista ja kannattamattomasta Turun tunnin junasta. Noin puolella miljardilla eurolla pystyttäisiin koko maan mittakaavassa tekemään paljon tarpeellisia, ihmisten arkea parantavia toimia. [Mauri Peltokangas: Populismia!] — Siinä ei ole mitään populismia, jos ottaa hallituksen päätöksiä ja ilmoittaa, että yksi niistä ei käy ja toisia pitäisi ajoittaa paremmin. — [Mauri Peltokangas: Hallitustunnustelijalla oli tyhjä paperi kädessä!] Samalla sillä pidettäisiin osaltaan talouden pyöriä pyörimässä koko maassa. Nyt pitäisi kääntää kaikki kivet kasvun tehohengittämiseksi, jotta työllistävät yritykset pystyisivät toimimaan ja kantamaan oman roolinsa.

Hallituksen ohjelmassa on kannatettavia kirjauksia tki-resurssien lisäämiseksi. Ne ovat kuitenkin tulossa melko hitaasti, ja erityisesti toivoisi näitä investointeja pienille ja keski-suurille yrityksille nyt. Pitkien etäisyyksien maassa esimerkiksi kuljetuskustannuksia helpottava ammattidiesel kannattaisi siksi toteuttaa mahdollisimman pian.

Tervehdin ilolla myös hallitusohjelman kirjausta elintarvikeviennin kaksinkertaistamisesta, mutta toivon, että te noudatatte sitä itse ja perutte Food from Finland -ohjelman leikkaukset. Tällä ohjelmallahan se on päättymässä tämän vuoden loppuun.

Toivon, että myös tänään ministereiltä saatu lupaus perua av-tuotantokannustimen poisto toteutuu. Siitä tulee Suomeen työpaikkoja.

Isoin ero keskustan ja hallituksen politiikassa on kuitenkin siinä, pidetäänkö koko maa asuttuna. Valtiovarainministeri Purra sanoi eilen, että emme ole sellaisessa raossa, jossa joutuisimme tekemään paniikkiratkaisuja. Hyvät ystävät, eikö 500 henkilötyövuoden vähentäminen Pirkanmaan hyvinvointialueella ole paniikkiratkaisu? Tai eikö Satakunnan esittämä 21 terveyskeskuksen lakkauttaminen niin, että vain kuusi jää jäljelle, ole paniikkiratkaisu toteutuessaan? Perukaa sote-leikkaukset ja siirtäkää alijäämämenettelyjänne. Ne eivät tuo teille rahaa, vaan ne ajavat tämän maan konkurssiin. Lähipalveluiden leikkaaminen on lyhytnäköistä ja luo turvattomuutta, josta joudutte maksamaan kalliin hinnan.

Pääministeri Orpo luetteli eilen puheenvuorossaan tämän maan kriisit. Hän kuitenkin unohti kriisilistasta väestökriisin. Tämän maan hiipivä väestökriisi tarkoittaa sitä, että lap-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

silta ei voi leikata, lapsiin kohdistuvat säästöt on peruttava. Keskusta tulee esittämään vaihtoehtoon, jossa se toimii sanojensa mukaisesti.

On nurinkurista ajatella, että työttömän lapselta leikkaamalla voitaisiin saada äiti töihin. Hyvätuloisten solidaarisuusveron kevennys maksaa saman summan kuin työttömien lasten ruokarahan poisto, lapsikorotuksen poisto. Pienituloiset lapsiperheet joutuvat kantamaan kohtuuttoman taakan Suomen talouden kunnostuksesta. Mikäli te valitsisitte lapsilukutoiveen toteutumisen, taloudenkin tulevaisuus olisi valoisampi. Kun jokainen perhe saisi niin monta lasta kuin toivoo, tähän maahan tulisi kymmenessä vuodessa 100 000 uutta suomalaista, noin 10 000 vauvaa lisää joka vuosi. Sitä kannattaisi tavoitella. Muistutan teitä: toimeentulo on lapsitoiveen esteenä, ja köyhistä lapsiperheistä noin puolet käy töissä tälläkin hetkellä.

Tämän maan taloutta ei saa kestäväälle polulle jakamalla kansaa kahtia. Minäkin kannatan veronkevennyksiä ja korkealentoisia infrahankkeita, mutta kysymys on ajoituksesta. Nyt elämme kriisiaikaa, ja meidän tulisi käyttäytyä sen mukaisesti puheissamme ja teoissamme. Yhtälö on selkeä. Hallituksen on ratkaistava rakenteellisilla uudistuksilla hiipivät kriisit, kuten talouskriisi ja väestökriisi. Samalla on uskallettava elvyttää, sillä vain näivetämällä ei taloutta pelasteta.

Vielä loppuun yksi alueellinen näkökulma. Pitäkää kiinni viime vaalikauden saavutuksesta, nimittäin maankäytön, asumisen ja liikenteen ratkaisusta. Me laajensimme sen kaikkiin yli 100 000 asukkaan kaupunkeihin, eli otimme mukaan myös Jyväskylän, Lahden ja Kuopion kaupunkiseudut. Täten kuuden suurimman kaupungin malli laajeni myös idän suuntaan ja keskelle Suomea. Nyt riski on siinä, että tämä hallituksen kaavailema allianssimalli keskittää rahoitusta jälleen länteen ja etelään. Toivon, että säästäisitte MAL-sopimuksen laajennuksen ja tukisitte sitä niin, että resurssit saataisiin tällä kierroksella jakautumaan tasaisesti. Uskon, että siitä on hyötyä koko Suomen kehittämiseksi. Tämän MAL-sopimuksen laajentamisesta koko Suomeen ei myöskään olisi ollenkaan haittaa. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

21.21 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Olemme tässä kuulleet muutaman keskustalaisen puheenvuoron. Muistuttaisin arvon kollegoita, että te jätitte tyhjän paperin hallitustunnustelijalle, nyt on aika myöhäistä itkeä sen asian perään.

Perussuomalaiset sen sijaan vaativat ennen eduskuntavaaleja mittavia leikkauksia kehitysapuun, panostuksia sisäiseen turvallisuuteen ja tuntevia tiukennuksia maahanmuuttoon. Nämä näkyvät nyt selkeästi hallitusohjelmassa ja tässä budjetissa. Varsinaiseen kehitysyhteistyöhön tehdään 118 miljoonan euron leikkaus vuodelle 24, 158 miljoonan leikkaus vuodelle 25, 231 miljoonan leikkaus vuodelle 26, ja 283 miljoonaa leikataan vuodelta 27. Kun tähän lisätään vielä laina- ja kehitysmuotoiseen apuun tehtävät sopeutukset, saadaan koko hallituskauden säästöksi rapsakka miljardi. Tämä on kuin runoutta korvilleni.

Sisäiseen turvallisuuteen panostetaan esimerkiksi lisäämällä poliisien määrää. Tämä on hyvin tärkeää. Hallitusohjelman mukaisesti poliisille ehdotetaan talousarvioesityksessä seitsemäntoista ja puolen miljoonan euron lisäystä poliisin tehtävissä toimivien määrän nostamiseksi sinne 8 000 henkilön tasolle vaalikauden lopussa. Tavoitteen mukainen pysyvä lisäys kehyskauden lopussa on noin 70 miljoonaa euroa. Samalla rangaistuksia kiristetään ja Suomelle haitallista maahanmuuttoa rajoitetaan kovalla kädellä.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa on todella pitkä ja seikkaperäinen lista käytännön toimenpiteistä. Se on kuin paras runokirja mielestäni. [Pekka Aittakumpu: Runokirja vai satukirja?] Tässä eräitä hyviä esimerkkejä:

Pakolaiskiintiö lasketaan 500 henkilöön vuodessa. Mikäli edellytyksiä maassaololle ei ole, henkilö palautetaan lähtömaahan mahdollisimman nopeasti. Hallitus myös huolehtii, ettei turvapaikkaprosessista tule työnhaun ja työperäisen maahanmuuton väylä. Suojeluasema lakkautetaan suojelun tarpeen lakattua olemasta tai jos henkilö matkustaessaan lomalle lähtömaahansa turvautuu sen suojeluun. Laittomasti maassa olevilta poistetaan oikeus muihin kuin kiireellisiin sosiaali- ja terveystalouteihin sekä sosiaaliturvaan. Kolmanneksi maille annettava kahdenvälinen taloudellinen apu tehdään ehdolliseksi sille, että maa ottaa vastaan palautettavia kansalaisiaan.

Suomi torjuu päättäväisesti rinnakkaisyhteiskuntien syntymisen. Maahanmuuttajien ja Suomessa pysyvästi oleskelevien sosiaaliturva ja etuudet eriytetään. Pysyvän oleskelun ehtoja tiukennetaan. Tavoitteena on kannustaa tulijaa kotoutumaan. Suomen kansalaisuus ei ole automaatio, vaan sen edellytys on onnistunut kotoutuminen.

Kotoutumisen mittareina seurataan työllistymistä, koulutustasoa ja sosiaaliturvan käyttöä. Enää ei kaikki tai mikä tahansa menekään läpi. Varsinainen toimeentuloedellytys palautetaan kansalaistamisen edellytykseksi. Nuhteettomuusedellytystä tiukennetaan. Kansalaisuus voidaan peruuttaa, jos henkilö on saanut sen toimimalla petollisesti antamalla vääriä tietoja tai salaamalla olennaisen seikan. Saatavuusharkintajärjestelmä säilytetään. Tehostetaan Kansaneläkelaitoksen myöntämien tukien osalta tietojenvaihtoa väärinkäytösten estämiseksi ja vahvistetaan Kansaneläkelaitoksen suorittamaa valvontaa väärinkäytösten estämiseksi. Työperusteinen oleskelulupa sidotaan nykyistä vahvemmin työhön siten, että Suomesta on poistuttava, jos henkilön työsuhde loppuu, eikä hän ole kolmen kuukauden kuluessa solminut uutta työsuhdetta — erinomainen, erinomainen lisäys.

Työntekijän oleskeluluvan tulorajaa nostetaan siten, että se on alakohtainen TESin minimi mutta vähintään 1 600 euroa. Rikoksen liittyminen katujengitoimintaan määritellään erilliseksi rikoksen koventamisperusteeksi. Törkeän ampuma-aserikoksen vähimmäisrangaistus korotetaan neljästä kuukaudesta kahteen vuoteen vankeutta ja mahdollistetaan nykyistä laajempi salaisten pakkokeinojen käyttö rikollisjengissä aktiivisesti toimivan henkilön kohdalla.

Arvoisa puhemies! Tässä oli vain pintaraapaisu kaikesta siitä, mitä hallitusohjelma tarjoaa. Sisäisestä turvallisuudesta otetaan nyt todella koppi. Suomeen suuntautuvan maahanmuuton on oltava Suomelle taloudellisesti kannattavaa, eikä se saa ruokkia vakavia lieveilmiöitä missään tapauksessa. Juuri tähän me nyt pureudumme. Suomeen saa jatkossakin totta kai tulla puhtaat jauhot pussissa tekemään töitä tai opiskelemaan, rakentamaan tätä yhteiskuntaa. Sen sijaan sosiaaliturvalla oleskelemaan tai rikoksia tekemään tänne ei ole asiaa.

Arvoisa puhemies! Haluan tässä yhteydessä myös kiittää Suomen viranomaisia hyvästä työstä. Balticconnector-putken hyvin todennäköinen sabotaasi on totta kai tutkittava perinpohjaisesti. On huojentavaa tietää, että asia on tällä hetkellä osaavien ammattilaistemme käsissä. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eerola, Eerola on poissa. Edustaja Hoskonen, Hoskonen on poissa. — Edustaja Asell, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

21.26 **Marko Asell sd:** Arvoisa puhemies! Käsittelyssämme oleva vuoden 2024 budjetti on Orpon hallituksen ensimmäinen. Talousarvion suurin ihmetyksen aihe koko viikon on ollut se, että se on 11,5 miljardia alijäämäinen, eli ensi vuonna Suomi velkaantuu edelleen hurjaa vauhtia. Tämä sama oikeistohallituksen velkaralli jatkuu arvion mukaan kauden loppuun, jolloin on noin 46 miljardin lisävelka tullut. Suomen velkasuhde nousee yli 80 prosentin suhteessa bruttokansantuotteeseen. Orpon hallitus siis velkaantuu kovempaa vauhtia kuin edellinen Marinin hallitus tai edelliset hallitukset. Silti täällä hallituksen edustajat kovasti puhuvat, että velkalaiva kääntyy. Ei ole kääntymässä tämän hallituksen toimesta ja tällä kaudella kuin korkeintaan pituusakselinsa ympäri. Tietysti kannattajillenne pitää asiaa vakuutella, kun luotatte, etteivät he näe tai ymmärrä asiaa, mutta uskon, että ymmärtävät ja muistavat, että ennen vaaleja kokoomus ja perussuomalaiset lupasivat, että velanotto loppuu — mutta ei loppunutkaan. Ei loppunut vaan kiihtyi entisestään.

Marinin hallitus velkaantui toki myös paljon. Sitä selittivät monet päällekkäiset kriisit kuten korona, Ukrainan sodan syttyminen ja energiakriisi. Niihin piti silloin vastata, ja silloin myös oppositio tuki niitä toimia kuten myöskin vahvaa puolustuksemme rakentamista ja vahvistamista.

Arvoisa puhemies! Toinen merkittävä budjetin punainen lanka on huomattavan epäoikeudenmukaiset niin sanotut tasapainotustoimet. Eli samaan aikaan kun valtio joutuu ottamaan aiempaa enemmän velkaa, hallitus on antamassa huomattavia veronalennuksia suurituloisille ihmisille ja on näin saanut ystäviä raharikkaista, kuten vaikka Björn Wahlroos. Hän totesi, että erinomaista työtä. Mutta yllättävää minulle on ollut se, että nimenomaan perussuomalaiset ovat puolustaneet näitä melkein kovemmin kuin kokoomus.

Laskun maksajatkin on löydetty, nimittäin pienituloiset, ne, joiden kaikki pienet tulot menevät lähiruokakauppaan, vuokriin, lasten harrastuksiin ja niin edespäin. Esimerkiksi pienituloiselta yksinhuoltajaperheeltä voi olla lähtemässä satoja euroja. Tätä näin räikeää hyväosaisia suosivaa politiikkaa vastustavat itse asiassa myös useammat hyvätuloiset itsekin, sillä he tietävät, että ajat ovat huonot ja he pärjäävät kyllä itse eivätkä tarvitse sijoitus-tililleen enempää euroja, vaikka hallitus on kyllä helpottanut sitäkin hyvätuloisille korottamalla osakesäästötilin talletusrajan enimmäismäärää 100 000 euroon. Kun hallitus nyt vie pienituloisilta tuloja, se vie samalla tuloja siis niistä lähipalveluista, pienyrityksiltä, joille nämä pienituloisten rahat yleensä kulkeutuvat. Asiaa perustellaan sillä, että pienituloisen elämän kiristämisestä seuraa se, että se kannustaa menemään töihin. Monet pienituloiset ovat jo töissä tai ovat saaneet edes osa-aikatöitä — mitä muuten taas hallitus on vaikeuttamassa jatkossa poistamalla suojaosan — mutta siinäkin tapauksessa tulot eivät välttämättä esimerkiksi täällä Helsingin päässä riitä elämiseen, kun palkat ovat monilla aloilla niin pienet.

Hallitushan on napit vastakkain myöskin ammattiyhdistysliikkeen kanssa ja niiden kanssa, jotka yleensä neuvottelevat siitä, että työsopimukset ja palkat ovat semmoiset, että niillä pystyy elämään. Summa summarum: hallitus ottaa velkaa suomenennätysvauhtia, antaa velkarahaa hyvätuloisille ja maksattaa sitä pienituloisilla. Siinä on budjetin juoni — juoni, jonka pääarkkitehtinä on perussuomalaisten valtiovarainministeri, ja kokoomus, kristillisdemokraatit ja RKP matkustavat sujuvasti samoilla ratailla.

Tässä on minulla paperilla kirjattuna tietysti myöskin kehuja, mutta kun aika rientää, ne jäävät tässä puheessa nyt sanomatta. [Mauri Peltokangas: Mukava kuulla kuitenkin!] — Kiitos.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Simula on poissa. — Edustaja Tanus, olkaa hyvä.

21.31 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Suomi on elänyt jo vuosia yli varojensa, ja näyttää siltä, että tuota valitettavaa kehitystä ei saada vieläkään katkaistua, ei siitäkään huolimatta, että nykyinen hallitus on asettanut tavoitteekseen juuri velkaantumisen pysäyttämisen. Silti valtio joutuu ottamaan uutta velkaa yli 11,5 miljardia euroa. Voisi kuvitella, että jokaisella suomalaisella olisi sama huoli kannettavanaan, mutta näin ei ilmeisesti ole. Muistuu mieleen muutaman vuoden takaiset kommentit velan ottamisesta. Valtionvelkaa ei kommentojien mukaan tarvitse maksaa koskaan takaisin. Nyt, kun korot ovat nousseet erittäin nopeasti, on pelkästään korkomenojen osuus jo lähes kolme miljardia euroa.

On vaikea ymmärtää vastustusta, joka talouden tasapainottamiseen kohdistuu. Onko todella niin, että valtion menoja, sosiaalietuuksia ja muita valtion menoja, voidaan ainoastaan lisätä, mutta niiden vähentäminen ei onnistu? Opiskelijat valtaavat kouluja, työntekijät lakkoilevat ja poliittiset mielenosoittajat marssivat kaduilla vain muutama kuukausi laillisten vaalien jälkeen. Onko Suomessa tuudittauduttu siihen ajatukseen, että hyvinvointimme voidaan rahoittaa loputtomiin velalla?

Meillä on käsissämme valtavia haasteita. Monet samanaikaiset kriisit asettavat paineita Suomen taloudelle. Hallituksen tavoite työllisyyden parantamisesta ja 100 000:n työllisen lisäämisestä on välttämätön. On selvää, että jos valtion tulot eivät kasva, on ainoa mahdollisuus menojen vähentäminen.

Hallitus pyrkii karsimaan menoja laajalla rintamalla. On ensisijaisen tärkeää, että mahdollisimman moni löytää kokopäivätyön, jonka avulla pystyy elättämään itsensä ja perheensä. Tämän vuoksi hallitus poistaa kannustinloukkua ja luo yhden tuen mallin, jossa työn tekeminen on aina kannattavampaa kuin tukien varassa eläminen. Tukien varassa voidaan selvitä päivästä ja viikosta toiseen, mutta niiden avulla ei nousta köyhyysloukusta. Köyhyysloukusta voidaan nousta pääsemällä kokopäivätyöhön ja tekemällä kokopäivätyötä.

Arvoisa puhemies! Olen hämmästellyt, kuinka ammattiliitot ovat hyökänneet sumeilematta hallitusta vastaan sulkien silmänsä Suomen talouden tilalta. Sen sijaan, että yritettäisiin löytää ratkaisuja tuottavuuden parantamiseksi ja työllisyysasteen nostamiseksi, väläytetään ay-kentällä jopa yleislakkoajatusta. Soppatykit kannattaisi kuitenkin pitää visusti pressujen alla, sillä Suomi ei kaipaa enää yhtään lisää ongelmia talouteensa.

Työperäisestä maahanmuutosta puhutaan paljon, ja siitä toivotaan pelastajaa väestörakenteen vinoutumisen korjaamiseksi. Samanaikaisesti unohdetaan lähes kokonaan toimenpiteet, joiden avulla historiallisen alhainen syntyvyys saataisiin käännettyä nousuun. Me emme voi ulkoistaa syntyvyyttä, vaan täytyy tehdä konkreettisia toimenpiteitä tilanteen pikaiseksi korjaamiseksi.

Talouden vaikeasta tilanteesta huolimatta hallituksen talousarviossa on myös verotuksen keventäminen. Sen uskotaan elvyttävän taloutta ja helpottavan kotitalouksien toimeentulovaikeuksia. Korkokulujen voimakas kasvu ja korkea inflaatio ovat ajaneet kotitaloudet ahtaalle. 400 miljoonan euron veronkevennykset ja polttoaineveron alennus ovat välttämättömiä toimenpiteitä.

Asumistuet ovat kasvaneet viimeisen kymmenen vuoden aikana dramaattisesti. Siksi on selvää, että asumistuet ovat yksi momentti, josta säästöjä tulee hakea. Vuokra-asumiseen sijoittaminen on Suomessa ollut pitkään kannattavaa liiketoimintaa, eikä vähiten asumis-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

tukien ansiosta. Vuokrayhtiö Kojamon liiketulokset ja ulkomaalaisten sijoittajien kiinnostus alaa kohtaan osoittavat, että toimiala on voinut menneinä vuosina erinomaisen hyvin.

Arvoisa puhemies! Kuten ensi vuoden talousarvio osoittaa, meillä on edessämme taloudellisesti vaikeita vuosia. Ei ole olemassa minkäänlaista ihmelääkettä, jolla tilanne korjaantuu. Menot on sopeutettava tuloihin. Ihmisille tulee löytää töitä ja töille tekijöitä. Meidän on panostettava yritysten kilpailukykyyn ja laadukkaaseen koulutukseen. Uutta Nokkaa ei ole näköpiirissä, mutta on tehtävä töitä sen eteen, jotta edellytykset sellaisen syntymiseen ovat olemassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rostila, poissa. Edustaja Mäkynen, poissa. Edustaja Pitko, poissa. Edustaja Tynkkynen, Oras, poissa. Edustaja Strand, Joakim, poissa. Edustaja Räsänen, Päivi, poissa. Edustaja Lintilä, poissa. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

21.37 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys vuoden 2024 talousarvioksi. Talousarvio on laadittu haastavassa taloustilanteessa, kuten me kaikki tiedämme. Tilanne on haastava koko Suomelle mutta myös jokaiselle suomalaiselle, joka pohtii, miten saa tulevaisuudessa hoitoa ja miten tulla toimeen. Taloutemme täytyy saada kuntoon, jotta voimme huolehtia kansalaisistamme, emmekä voi jatkaa velaksi elämistä lastemme ja lastenlastemme kustannuksella. Siksi meidän täytyy asettaa asioita tärkeysjärjestykseen ja samalla varmistaa, että yhteiskunnan turvaverkot toimivat. Hallitus aikookin parantaa suomalaisten mahdollisuuksia rakentaa tulevaisuuttaan kouluttautumalla, työtä tekemällä ja yrittämällä. Nämä asiat muodostavat perustan, jonka päälle rakentaa.

Arvoisa puhemies! Hyvinvointi koostuu monesta eri osa-alueesta. Terveystalouden ammattilaisena ja kättilönä pidän erityisen tärkeänä, että pystymme tarjoamaan ihmisille laadukkaat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut. Tällä hetkellä hoitojonot ovat kohtuuttoman pitkiä, ja siksi hallitus on ryhtynyt toimiin näiden jonojen purkamiseksi. Yksityisten lääkäreiden vastaanottopalkkioiden Kela-korvausta korotetaan vuoden alusta lukien. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että yleis- ja erikoislääkärin korvaustaksa nostetaan 8 eurosta 30 euroon läsnävastaanottojen osalta ja 25 euroon etävastaanottojen osalta.

Sen lisäksi, että meidän tulee varmistaa ihmisten hoitoon pääsy, meidän tulee panostaa ennaltaehkäiseviin palveluihin. Hallituksen visiona on, että hoidon painopistettä pyritään siirtämään kohti varhaisempaa tukea ja ongelmien ehkäisyä ajoissa. Tämä säästää myös kustannuksia erikoissairaanhoidosta. Palvelutkaan eivät kuitenkaan pysty kaikkeen, sillä ne eivät pakota meitä liikkumaan tai tekemään terveellisiä valintoja. Monilla meistä on mahdollisuus vaikuttaa omaan fyysiseen terveyteen omilla valinnoillamme, ja on tärkeää, että olemassa olevat palvelut voivat tukea näitä valintoja ja ihmisten hyvinvointia. Siksi avustukset yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen kasvavat 383 miljoonaan euroon. Tämä määräraha on 10 miljoonaa suurempi kuin vuonna 2023. Lisäksi kansalliselle terveystalouden ja hyvinvointiohjelmalle kohdennetaan 2 miljoonaa euroa määrärahaa, jolla vahvistetaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vaikuttavuutta ja otetaan käyttöön vaikuttaviksi arvioituja käytäntöjä sekä kehitetään uusia ratkaisuja.

Arvoisa puhemies! Olisi hienoa, jos eläisimme Suomessa, jossa meillä olisi sote-alalla tarpeeksi hoitotyön ammattilaisia, Suomessa, jossa näillä ammattilaisilla olisi hyvät työolot ja toimeentulo, joka vastaisi työn vaatimuksia. On rehellistä todeta, että työtä tulee tehdä tosi paljon tämän eteen, että pääsisimme tähän tavoitteeseen. Uskon kuitenkin, että se on

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

mahdollista. Hallitus on muun muassa sote- ja pelastusalan henkilöstön riittävyyden ja saatavuuden turvaamiseksi käynnistämässä hyvän työn ohjelman. Ohjelman toteuttamiseen varataan 3,5 miljoonaa euroa vuodelle 2024. Hallituksen tavoitteena on selvittää ne keinot, joilla hoitajat haluavat pysyä hoitoalalla ja kokea sen hyvänä työnä, sellaisena työnä, josta voi lähteä hyvillä mielin kotiin vapaalle ja jossa saa kokea olevansa arvostettu. Nyt reilu yhdeksän kuukautta toiminnassa olleet hyvinvointialueet ovat merkittävässä roolissa siinä, miltä tulevaisuuden hoitotyö Suomessa näyttää. Alueilla tulee olla tarvittavat resurssit toimia, mutta nyt on aika järjestellä toimintoja siten, että työtä tehostetaan, hyödynnetään digitalisaation ja teknologian mahdollisuuksia, jotta hoitotyön ammattilaiset saavat keskittyä siihen tärkeimpään eli ihmisten kohtaamiseen ja hoitamiseen. Hoitajien ja lääkäreiden ei tule käyttää tietokoneella istumiseen yhtään minuuttia enempää kuin on pakko. [Sari Tanus: Juuri niin!]

Arvoisa puhemies! Lapsiperheistä huolehtiminen on panostus maamme tulevaisuuteen. Vuoden 2024 talousarviossa lapsiperheiden asemaa vahvistetaan toteuttamalla perhepaketti. Tämä perhepaketti sisältää muun muassa 26 euron korotuksen alle kolmivuotiaiden lasten lapsilisään 1.4.2024 lukien ja esimerkiksi lapsilisän yksinhuoltajakorotuksen noston 10 eurolla vuoden alusta lukien. Perhepaketista kertyy kustannuksia 54 miljoonaa, mutta nämä miljoonat ovat sijoittamista tulevaisuuteen.

Heikommassa asemassa olevien tukeen käytetään myös muilla tavoin rahaa. Turvakotitoiminnan rahoitukseen varataan 26,6 miljoonaa euroa, jossa on lisäyksenä huomioitu kustannustason nousun johdosta 2 miljoonaa euroa. Lisärahoituksella turvataan turvakotitoiminnan jatkuminen. Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjunnan toimikunnalle varataan 150 000 euroa. Yhdenkään naisen ei pidä kokea perheväkivaltaa tässä maassa. Valitettavasti tätä kuitenkin tapahtuu, ja silloin heidän tulee saada riittävä apu selviytyäkseen. Järjestöjen, yhdistysten ja seurakuntien kautta tehtävän ruoka-aputyön tuen vakinaistamiseen osoitetaan 3 miljoonaa euroa.

Muun muassa näillä toimilla vahvistamme yhteiskunnan turvaverkkoa, jotta pidämme kaikki suomalaiset mukana ja osana tätä yhteiskuntaa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, edustaja Kivelä on poissa. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

21.43 Timo Furuholm vas: Arvoisa puhemies! Lähdetään liikkeelle tosiasiaista. Finanssikriisistä lähtien erilaisissa karikoissa kovia kokenut taloutemme vaatii toimia, jotta voimme kutsua sitä kestäväksi tulevaisuudessa. Tämä tosiasia on myönnetty niin oikealla, vasemmalla kuin myös niiden välissä. Jokainen puolue sitoutui tähän operaatioon jo ennen vaalipäivää. Tästä huolimatta erimielisyyttä syntyy niistä keinoista, joilla tilannetta korjataan. Hallitus on valinnut itsensä näköisen tien, vaikka taloutta ja ihmisten hyvinvointia voisi tukea toisenlaisillakin valinnoilla.

Arvoisa puhemies! Tämä käsittelyssä oleva talousarvioesitys on ensimmäinen iso ja konkreettinen toimi, jolla hallitus lähtee ohjaamaan velkalaivaa, joksi he tätä tilannetta kutsuvat. No, tarkastellaanpas tätä oikeiston kokoon niittaamaa laivaa hieman lähemmin. Talouden ja työhön kannustamisen nimissä tehdään isot, suorastaan valtavat leikkaukset sosiaaliturvaan, tarkemmin asumistukeen ja työttömyysturvaan. Työttömyysturvasta poistetaan lapsikorotus ja suojaosa. Tämän lisäksi työssäoloa pidennetään kuudesta kuukaudesta 12 kuukauteen. Asumistuen kohdalla taas omavastuuosuutta kasvatetaan, tuen tasoa

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

leikataan, kuntaryhmiä yhtenäistetään ja ansiotulovähennys poistetaan. Tämä oikeistolainen taikatemppu johtaa ihmisten köyhtymiseen ja ostovoiman hiipumiseen. Taikatemppu lisää myös toimeentulotuen tarvetta noin neljänneksellä. Mahtakohan hallitus tietää, että toimeentulotuen kannustinloukut ovat ihmisille kaikista viheliäisimpiä? Samalla paljon mainostettu työn linja tarkoittaa, että työmarkkinoita jäykistetään tekemällä osa-aikatyöstä tai pätkätoista suorastaan rangaistavaa. Toisin sanoen kannustavia piirteitä tästä on vaikea löytää, vaikka laivan kapteeni muuta väittää. SOSTEn arvion mukaan nämä leikkaukset tuottavat Suomeen 12 000 köyhää lasta lisää. Onko tämä nyt sitä perhemyönteistä politiikkaa, mistä paljon puhutaan?

Arvoisa puhemies! On selvää, että kun pienituloisilta suomalaisilta, ympäristöltä ja kehitysyhteistyöstä näin leikataan, niin siitähän syntyy sitten säästöjä. Velkalaivan ajatellaan kääntyvän sulavasti, kuten pääministeripuolue ennen vaaleja lupasi, mutta eihän se laiva mihinkään käännä, jos hallitus jättää talouden tasapainon vinksalleen unohtamalla valtion tulopuolen. Kun pienituloisilta säästetään, rahat eivät suinkaan mene velanmaksuun vaan veronalennuksiin niille, jotka kyllä pärjäisivät muutenkin. Tämä ideologia pitää huolen siitä, että velkalaivan ankkuri pysyy tiukasti pohjassa kiinni. Valittu tie on epäinhimillinen eikä kovinkaan pragmaattinen. Leikkauksilla luodaan lisää pahoinvointia ja näköalattomuutta, joiden vaikutukset ja lopulta korjaaminen siirtyvät seuraaville sukupolville ja hallituksille. Tässä velassa vasta iso korko onkin. Tunemme laman jäljet, ja moni toivoo, että sen hoitamisen virheet olisivat jääneet tekemättä. Orpon ja Purran leikkausten jäljet — historia tulee nekin muistamaan, eikä välttämättä hyvällä.

Arvoisa puhemies! Hyvä hallitus! Salissa puhutaan paljon vaihtoehtoista ja rakentavasta ilmapiiiristä. On selvää, että hallituksen valitsema epäoikeudenmukainen tie sitoo tiukasti opposition kädet. Tämän kerroimme jo hallitusohjelman ilmestyessä. Mielikuvia luomalla ei pääse karkuun tehtyjä arvovalintoja. Kun leikkaatte pienituloisilta suomalaisilta, työttömiltä, yksinhuoltajilta, lapsilta, vammaisilta ja lastensuojelusta tai kun leikkaatte opiskelijoilta, nuorisotyöstä, osa-aikatyöstä ja luonnosta, niin silloin ei kannata ainakaan kutsua omaa toimintaansa vahvaksi ja välittäväksi. — Kiitos ja hyvää yötä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. Hyvää yötä. — Edustaja Mikkonen, olkaa hyvä.

21.47 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Budjettikirja kertoo laatijansa arvoista. Se, mihin eurot suunnataan, on paljon paljastavampaa kuin sanat, joita hallitusohjelmaan on kirjoitettu. Orpon—Purran hallituksen arvomaailma on kova. Se on päättänyt leikata jo valmiiksi heikossa asemassa olevilta ja pienillä tuloilla sinnitteleviltä samanaikaisesti, kun se vahvistaa hyvin toimeentulevien asemaa. Hallitus sanoo haluavansa turvata hyvinvointiyhteiskunnan tuleville sukupolville, mutta todellisuudessa se vie lapsilta ja nuorilta hyvinvointiyhteiskunnan turvaverkon. Lapsiköyhyys syvenee ja kaikista haavoittuvimmassa asemassa olevilta nuorilta leikataan palveluista. Samalla se luo yhä useammalle nuorelle näköalattomuutta.

Talouden sopeuttamisen tarvetta ei kiistä kukaan. Sen sijaan ei voi kuin ihmetellä, miksi hallitus on halunnut valita keinot, joilla se rikkoo yhteiskunnan luottamusta. Lupaus, jonka mukaan keneltäkään ei vaadita kohtuuttomasti, on petetty. STM:n vaikutusarviot osoittavat, että leikkaukset osuvat rajusti moneen pienituloiseen perheeseen. Esimerkiksi työssäkäyvän yksinhuoltajan tulot voivat laskea jopa satasilla kuussa. Moni hyvä- ja keskituloinen ihmettelee, miksi heille annetaan tällaisessa tilanteessa veronalennuksia, kun sa-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

manaikaisesti pienituloisilta leikataan. Hallituksen työllisyystoimet jäävät puolitiehen, eikä työvoimapulaa saada ratkottua ilman maahanmuuttoa. Nyt hallitus kasaa maahanmuutolle esteitä ja säilyttää yritysten laajasti kritisoiman saatavuusharkinnan. Hallitus myös vaikeuttaa työllistymistä, kun jatkossa sosiaaliturvaa saava ei voi tehdä tuntiakaan töitä menettämättä tukia. Tämä syrjäyttää työelämästä ne, jotka eivät heti pääse täysipäiväisiin töihin. Samalla on suuri riski, että pimeän työn määrä kasvaa ja yhteiset verotulot jäävät siltä osin saamatta. Osaamisen päivittäminen on muuttuvassa työelämässä aiempaa tärkeämpää. Siksi ei voi kuin ihmetellä, miksi aikuiskoulutustuki lakkautetaan. Tuon avulla moni on voinut aikuisiällä jatkaa opintietään, ja se on mahdollistanut alanvaihdon.

Arvoisa puhemies! Kehitysyhteistyöleikkaukset vievät Suomen ulkopoliitikalta uskottavuutta ja osuvat globaalisti kaikista heikoimmassa asemassa oleviin. Samaan aikaan pakolaiskiintiötä lasketaan roimasti, eli ihmisiä ei auteta siellä eikä täällä. Suomi on tunnettu maailmalla maana, joka vauraana maana on kantanut globaalin vastuunsa. Nyt tästä luovutaan, ja hallitus on tästä jopa ylpeä.

Tulevaisuuden suurimpien uhkatekijöiden eli ilmastokriisin ja luontokadon osalta hallitus tuntuu nostavan kädet pystyyn. Ilmastotoimissa vastuu sysätään suurille yrityksille, joita päästökauppa jo kirittää tehokkaksi ilmastotoimiin. Sen sijaan tuet ilmastotoimiin vietään kotitalouksilta, taloyhtiöiltä ja maatalouksilta. Yksi kuvaava esimerkki on biokaasu. Biokaasu tarjoaisi hyvän vaihtoehdon autoilun päästöjen ja hinnan alentamiseksi. Tähän ratkaisuun hallitus ei tartu, vaan turvautuu bensapopulismiin, joka tuskin edes laskee hintaa bensapumpulla mutta leikkaa suuren loven valtion budjetista. Vaikka hallitus puhuu ohjelmassaan kauniisti biokaasun lisäämisestä, todellisuudessa satsauksia biokaasuun heikennetään merkittävästi. Tämä on harmillista, sillä tämä toisi myös työtä maaseudulle, jonka kehittämisrahoista leikataan myös rajusti.

Hallituksen toimet luonnon monimuotoisuuden tukemiseksi jäävät kevyiksi. Suositusta Metso- ja Helmi-luonnonsuojeluohjelmista leikataan, vesiensuojelun panostuksia pienennetään. Hallitus itse perustelee säästöjä vaikealla taloustilanteella. Se ei kuitenkaan esitä muita keinoja, maksuttomia keinoja, joilla voidaan edistää luonnon monimuotoisuutta. Niitä kun olisi esimerkiksi maankäyttömaksun ja ekologisen kompensaation käyttöönotto. Vesien suojelemiseksi hallitus voisi päättää fosforiasetuksesta, mutta päinvastoin se betonoi karjalantapoikkeuksen.

Arvoisa puhemies! Itä-Suomen toimintaympäristö muuttui täysin Venäjän aloittaessa julman sodan Ukrainassa. Siksi edellinen hallitus laati ohjelman Itä-Suomen elinvoiman varmistamiseksi laajassa yhteistyössä alueiden toimijoiden kanssa, ja siihen osoitettiin myös resursseja tälle vuodelle. Nyt noita resursseja hallitus leikkaa eikä osoita Itä-Suomeen minkäänlaista erillisrahoitusta. Itäinen Suomi on jo aiemmin pärjännyt muuta maata heikommin, ja nyt tuo railo uhkaa syventyä entisestään. Toivon, että hallitus viimeistään nyt herää tähän, sillä Itä-Suomen asian tulisi olla yhteinen jo turvallisuuspolitiikankin vuoksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Löfström, poissa. — Edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

21.54 Olga Oinas-Panuma kesk: Arvoisa herra puhemies! Kotimaakunnassani Pohjois-Pohjanmaalla sekä naapurissa Kainuussa ja Lapissa ihmisiä jututtaessani olen oppinut paljon ihmisten sitkeydestä ja toiveista. Kuten edustaja Lohi aiemmin ryhmäpuheenvuoros-

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

samme totesi, nyt tarvitaan turvan, työn ja toivon politiikkaa, semmoista politiikkaa, jossa pidämme tasapainoisesti ihmisestä ja luonnosta huolta jokaisella alueella. Meidän päättäjien vastuu on suuri, kun me luodaan isänmaata, jossa kenenkään ei tarvitse musertua yhteiskunnan paineitten alle.

Tämä talousarvio on tärkeä, ja sitä silmällä pitäen kysymys kuuluu, luoko se uskoa tulevaisuuteen vai ennemmin holotnan olon ja pelon siitä, miten minä tai läheiseni tulemme selviämään. Viime päivien salikeskusteluista mieleen on jäänyt lähinnä ajatus, että menneisyydessä ei tapahdu mitään. Me voidaan loputtomasti miettiä, mitä olisi pitänyt tehdä ehkä toisin, mutta nyt olisi minun mielestäni ennemmin aika miettiä, mitä pitää tehdä nyt, jotta tulevaisuuden Suomi on vielä parempi paikka olla ja elää kuin se on nyt.

Suomen turvallisuustilanne on muuttunut. Tulevaisuutta on vaikea ennustaa, hybridivaikuttaminen, sodat ja mielipidevaikuttaminen tuntuvat olevan arkipäivää, ja se on kauheaa. Edellinen hallitus laittoi turvallisuutta kuntoon ronskisti, me ollaan nyt Naton jäseniä, ja tämä hallitus tuntuu jatkavan tätä työtä ja tällaisesta kunnianhimoista linjaa. Juuri tällaisella yhteistyöllä yli vaalikausien ja yli puoluerajojen suomalainen demokratia osoittaa toimivuutensa.

Seuraava pitkän tähtäimen isompi askel myös turvallisuuspolitiikan suhteen olisi pohjoinen raideyhteys merelle. Meidän vienti ja tuonti ovat tällä hetkellä käytännössä Itämeren varassa, ja jos siellä sattuu kriisi, me ollaan ongelmassa. Hallituksen puolen miljardin euron Turun tunnin juna ei lohduta, kun ruoka ja raaka-aineet pitää saada liikkumaan Suomeen ja Suomesta pois mutta raideyhteydet meidän pohjoisessa ja merelle eivät ole kunnossa. Toivon, että tämä muuttunut turvallisuustilanne muistetaan, kun hallitus alkaa koostaa pohjoista ohjelmaa.

Taloudesta on pidettävä huolta, mutta yksi meidän isoimmista taloutta koettelevista ongelmista on mielenterveyskriisi. Kyse ei ole tietenkään pelkästään taloudesta vaan ennen kaikkea inhimillisestä kärsimyksestä. Mielenterveydelliset ongelmat ovat jo nyt suurin syy ennenaikaisiin eläkkeisiin, ja yhä useampi nuori voi pahoin. Hallitus ei puutu siinä määrin mielenterveyskriisiin kuin siihen pitäisi puuttua. Avun pitäisi tulla ajoissa jo perheisiin, mutta hallitusohjelman ehkä isoimpia uhkakuvia on lapsiperheköyhyyden lisääntyminen, joka altistaa pahoinvoinnille ja rikoksille. Mielenterveyskriisi on todellinen, oikea valtakunnallinen ongelma, joka koskettaa kaikkia meidän yhteiskunnan osa-alueita yli puoluerajojen. Yksi asia on selvä: sen avun pitäisi tulla ajoissa. Se maksaa itsensä takaisin. Tässä ei ole kyse puoluepolitiikasta vaan meidän koko isänmaamme tulevaisuudesta, ja mielenterveyskriisin ratkaisemiseksi tarvitaan nyt sanojen lisäksi ihan konkreettisia tekoja. Niitä peräänkuulutan myös nykyiseltä hallitukselta.

Arvoisa puhemies! Rakkaassa kotimaakunnassani Pohjois-Pohjanmaalla välimatkat ovat hyvin pitkiä, ja se haastaa myös meidän hyvinvointialueitten ja kuntien taloutta. Meidän näkökulmastamme yksi pelottavimpia leikkauksia onkin leikkaus sosiaali- ja terveyspalveluihin. Meillä on pitkien matkojen maakunta, ja talous hyvinvointialueilla on jo tässä vaiheessa hyvin tiukka. Sanoin tämän keväällä ja sanon tämän nyt: kokoomus ja perussuomalaiset yrittävät pakottaa maakuntien päättäjät naulaamaan kuntien ainoitten terveyskeskusten ikkunat ja ovet säppiin. Valitettavasti tämä minun keväinen arvioni on osunut oikeaan, ja siitä voidaan lukea jo nyt lehdistä.

Edellinen hallitus on luonut hyvinvointialuemallin parinkymmenen vuoden säätämisen ja suunnittelun jälkeen. Nyt kylmä oikeistohallitus haluaa leikata sieltä rahat pois. Se on oma päätös, se on arvovalinta, mutta minun mielestäni viisaampaa olisi antaa nyt työrauha

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

ja pyöräyttää meidän hyvinvointialueet oikeasti käyntiin. Järkevintä ja kustannustehokaintahan on se, että apu on lähellä ja ajoissa, mutta jos rahat viedään, niin ei sitä apuakaan silloin ole tarjolla. Palveluitten karkaaminen kauas tulee siis kalliiksi. Ja, hyvä hallitus, te olette nyt vastuussa, joten pyydän, että hoitakaa tonttinne ja tarkastelkaa uudelleen, onko hyvinvointialueilta leikkaaminen todella järkevää. Siellä tarvitaan nyt työrauhaa.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi: Me tarvitaan tervettä taloutta, huolenpitoa luonnosta ja ihmisestä ja luottamusta tulevaisuuteen. Me tarvitaan myös Pohjois-Suomea ja sen sitkeitä ihmisiä. Minä uskon Suomeen ja minä uskon erityisesti Pohjois-Suomeen, ja toivon, että myös te uskotte. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Erinomainen puheenvuoro!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, Hopsu on poissa. Edustaja Lundén, Lundén poissa. — Edustaja Mäkinen, olkaa hyvä. [Riitta Mäkinen: Lämpimät kiitokset, arvoisa puhemies!]

21.59 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa puhemies! Euroopan ja Suomen talouden maisema on varsin synkkä, ja Suomi on jo ajautunut taantumaan. Kasvu ensi vuonna on vähäistä, ja työttömien määrä uhkaa rakennusalan romahtamisen ja sen seurannaisvaikutusten myötä lisääntyä jopa sadallatuhannella. VM:n oman arvion mukaan velkasuhde ei ole taantumassa tämän vaalikauden aikana ja korkomenot ovat nyt karkaamassa. Siksi julkisen talouden alijäämän kasvattaminen valtion veropohjaa romuttamalla on vastuutonta. VM:n ennusteen mukaan kokonaisveroaste romahtaa nyt alhaisimmalle tasolle koko tarkasteluajanjaksolla. Ei ole ihme, että velkaantuminen jatkuu mittavista leikkauksista huolimatta. STTK:n pääekonomistin mukaan julkinen talous olisi tasapainossa, mikäli veroaste pidettäisiin vuoden 22 tasolla. Tämä on puhtaasti arvovalinta kasvattaa alijäämää, keventää varakkaiden verotusta ja lisätä köyhyyttä suomalaisessa yhteiskunnassa.

Tässä salissa on jo ennätetty tivata SDP:n vaihtoehtoa, ja kuten kokeneet edustajat tietävät, se on tiedossa olevan aikataulun mukaisesti tulossa. Pääsemme varmasti jatkamaan tätä yhteistä odotettua keskustelua, mutta nyt käsittelyssä on kuitenkin hallituksen budjettiesitys.

Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueet ympäri Suomen kipuilevat valtavien leikkauspainneiden kanssa. Koronan hoitovelkaa on paljon, tarvittavien palvelujen määrä on kasvanut, henkilöstön palkkakustannukset nousseet ja inflaatio on nostanut vuokria sekä hintoja merkittävästi. Suomessa ollaan nyt ajamassa koko julkinen hyvinvointijärjestelmä alas. Se on väistämätön seuraus, jos työntekijät ajetaan yksityiselle sektorille. On perusteltua kysyä, miksi tämän annettaisiin tapahtua. On selvää, että Suomessa tarvitaan vahva julkinen toimija, jota täydentää yksityinen sektori. Monet pienemmät toimijat pitävät osaltaan huolta myös siitä, että terve kilpailu säilyy edes jossain määrin kohtuuttomasti keskittyneillä markkinoilla — oli kyse sitten terveydenhuollosta tai lastensuojelusta. On kuitenkin oleellista, ettei markkinoista tule isäntää.

Kokoomus erityisesti haluaa lisätä yksityisen sektorin käyttöä. Pitäisi kuitenkin olla selvää, että verovaroin kustannettu hyvinvointialue ei voi olla mikään rahastusautomaatti. Nyt niin uhkaa käydä. Erityisesti keikkalääkäreiden käyttö on monin verroin kalliimpaa kuin virkalääkärin työpanos terveysjättien hinnoittelun seurauksena. Tähän on mahdollista puuttua myös lainsäädännöllisin keinoin, jos tahtoa löytyy. Ideologisista syistä ei voi jäädä vain seuraamaan sivusta, kun hyvinvointialueiden taloudellinen ahdinko pahenee.

Punkt i protokollet PR 40/2023 rd

Arvoisa puhemies! Tilanne on nyt hälyttävä. Alueiden tulisi kattaa syntynyt alijäämä vuoden 26 loppuun mennessä. Tämä aikataulu on kohtuuton. Se tarkoittaa käytännössä ytimenettelyjä kaikkialla, lähipalveluista luopumista ja palvelujen tason laskemista. On varmasti totta, että palveluja on mahdollista kehittää monin tavoin ja niin, että säästöjä syntyy palveluja heikentämättä. Se vaatisi kuitenkin aikaa, jota nyt ei anneta, mikäli alijäämän kattamiseen varattua aikaa ei pidennetä. Olisi myös kohtuullista, että säästöjä vaadittaessa linjattaisiin selkeällä suomella, mitä palveluja alueelta vaaditaan. Priorisointi on lainsäätäjien vastuulla. Suomalaisille tärkeintä on, että arjen elämässä tarvittavat palvelut ovat saatavissa silloin, kun niitä tarvitaan. Osan niistä voi hoitaa nyt ja tulevaisuudessa etänäkin, mutta tarvittavaa lähityötä esimerkiksi lastensuojelussa, vammais- ja vanhuspalveluissa — sitä ei voida korvata.

Arvoisa puhemies! Lopuksi pari sanaa nuorista. Hallitus haluaa panostaa perusopetukseen, mutta samalla kuntataloutta heikennetään. Yhtälö on mahdoton, sillä kuntatalouden sopeutus on sopeutus opetukseen ja koulutukseen. Tulevaisuuden kannalta oleellista on se, kuinka tuemme eniten apua tarvitsevia. Yksi syrjäytynyt nuori maksaa yhteiskunnalle puolitoista miljoonaa euroa. Inhimilliselle kärsimykselle ja pahimmassa tapauksessa menetykselle elämälle hintaa ei voida edes laskea. Vaikeassa taloustilanteessa on pakko sopeuttaa, mutta erittäin haavoittuvassa asemassa olevilta nuorilta heidän kustannuksellaan ei voida säästää. Tässä vastuu on meillä kaikilla, mutta erityisesti katseemme kohdistuu nyt tällä hetkellä istuvaan hallitukseen. — Kiitos.

Riksdagen avbröt debatten och behandlingen av ärendet.